

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γ. Β. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΥ Ἑλληνικαὶ Πόλεις — Χαλκίς.
 ΔΑΜΠΡΟΥ ΠΟΡΦΥΡΑ Ποιήματα.
 Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ Ρεμβασμός δεκαπενταυγούστου, διήγημα.
 Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗ Ὁ Βασιλεὺς Δημήτριος, ποίημα.
 ΣΠ. ΔΕ ΒΙΑΖΗ Μία ἐκατονταετηρίς.
 ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ Τὸ ἔργον τοῦ Ἰψεν.
 ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ Ὁμορφος κόσμος.
 JOSEPH BÉDIER Ἡ ἱστορία τοῦ Τριστάνου καὶ τῆς Ἰζόλδης, συνέχεια.
 ΠΕΤΡΟΥ ΖΗΤΟΥΝΙΑΤΗ Ἀθηναϊκὴ Ζωή, Τὸ Φάληρον.
 ΘΕΜΟΥ ΑΝΝΙΝΟΥ Γελοιογραφικὴ Σελίς.

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΑΡΙΣΤΟΥ ΚΑΜΠΑΝΗ Φιλολογία.
 ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ Θέατρον.
 ΠΕΤΡΟΥ ΖΗΤΟΥΝΙΑΤΗ Φυσιογνωμίαι ἀπὸ τὴν Βουλὴν.
 ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΞΑΝΘΟΥΔΙΔΟΥ Ἐπιστολαὶ ἐν Κρήτῃ.
 ΜΟΥΚΙΟΥ ΣΚΑΙΟΛΑ Δόγοι καὶ ἀντίλογοι.
 ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ Φιλολογικά. — Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ζέγγελη. — Κατὰ τῆς θεωρίας τοῦ
 Ταιν. — Αρχαιολογικά. — Διάφορα. —
 ΕΙΚΟΝΕΣ: Ρεμβασμός, ὑπὸ Θαλείας Φλωρᾶ, ἐκτὸς τοῦ κειμένου. — 5 εἰκόνες τῆς Χαλκίδος. — Στὸ Δι-
 μάνι ὑπὸ Θαλείας Φλωρᾶ. — Εὐγένιος Βούλγαρης. — Μασούνες ὑπὸ Θαλείας Φλωρᾶ. — Γελοιογραφίαι
 ὑπὸ Θ. Ἀννίνου.

Τεύχος διπλοῦν Δρ. 140.

ΤΙΜΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΕ ΕΝ ΕΤΟΣ ΔΡ. 25
 " ΔΕ ΕΞ ΜΗΝ. " 13
 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΕ ΕΝ ΕΤΟΣ ΦΡ. 25
 " ΔΕ ΕΞ ΜΗΝ. " 13

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΙΣΟΔΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
 ΑΘΗΝΑΙ, 5 ΟΔΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΟΥΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Τὰ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ» καὶ τὰ «ΗΛΥΣΙΑ» δμοῦ ἀντὶ Δρ. 35, Φρ. 37 παραχωροῦνται πρὸς Δρ. 31, Φρ. 32.

ΣΥΝΑΡΟΜΗΤΑΙ ΠΛΗΡΟΝΟΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΔΟΣΕΙΣ: Δρ.—Φρ. 5 κατὰ τὴν ἐγγράφην, Δρ.—Φρ. 8 μετὰ 2 μῆνας καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς μ. ἀποπληρωμῆς.

— Πᾶσα αἰτησις πρὸς ἐγγράφην συνοδεύεται ἀπαραιτήτως ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου εἰς τραπεζ. ἢ ταχ. ἐπιταγὴν.
 πρὸς τὸν κ.

ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Διευθυντὴν τῶν «Παναθηναίων» ὁδὸς Ἀριστοτέλους 35, Ἀθήνας,

ἢ πρὸς τὴν

ΤΡΑΠΕΖΑΝ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ—ΑΘΗΝΑΣ

Ὅλα τὰ τεύχη τῶν προηγουμένων ἐτῶν πωλοῦνται ὑπερτιμημένα.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ τῶν «Παναθηναίων» εἰς ἑλὴν τὴν Ρωσίαν δ κ. Ἀναστάσιος Μάλτος.
 Οδησὸς rue Rouschkin N° 66.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ εἰς ἑλὴν τὴν Αἴγυπτον δ κ. Τριαντάφυλλος Τσιτσέλης Βιβλιοπωλεὺς δ «Ἐρ-
 μής» ἐναντὶ τοῦ Ἀβερωφίου Γυμνασίου.

ΔΩΡΑ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΜΑΣ

Τόμος τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ» κομψότατα χαρτοδεμένοι με χρωματιστὸν ἐξώ-
 φυλλον. Ἐκαστος τόμος ἀποτελεῖται ἐκ 400 σελίδων.

Τόμος Α'. (1900) πρὸς Δρ.—Φρ. 6 ἀντὶ 13

Τόμος Β'.—ΣΤ'. (1901—3) ἑκαστος τόμος " " " 7 " 13

Τόμος Ζ'.—Η'. (1903—4) " " " 9 " 13

Τόμος Θ'.—Ι'. (1904—5). Οἱ δύο οὗτοι τόμοι λογίζονται πρὸς Δρ.—Φρ.
 9 ἑκαστος, μόνον διὰ τοὺς ἀγοράζοντας ἑλὴν τὴν σειρὰν. Ἰδιαιτέρως πωλοῦνται πρὸς
 Δρ.—Φρ. 13.

Νικόλαος Γύζης εἰδικὸν τεύχος τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ» ἀφιε-
 ρωμένον εἰς τὸν Ἑλληνα καλλιτέχνην με 26 εἰκόνας Δρ.—Φρ. 1 ἀντὶ 2.

Διονύσιος Σολωμὸς τεύχος εἰδικὸν τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ»
 ἀφιερωμένον εἰς τὸν ἐθνικὸν ποιητὴν με διαφόρους εἰκόνας " " 1 " 2.

Τὸ Λεύκωμα τῶν «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ» " " 1 " 2.

Τὰ ἀνωτέρω ἀποτελοῦν ὠραιότατα δῶρα πρὸς οἰκείους καὶ φίλους.

Αἱ ἀνωτέρω τιμαὶ εἶναι ἐλεύθεραι ταχυδρομικῶν τελῶν.

Τὸ τίμημα τῶν παραγγελλομένων ἀποστέλλεται μαζί με τὴν παραγ-
 γελίαν διὰ ταχυδρομικῆς ἢ τραπεζικῆς ἐπιταγῆς.

ΜΗΧΑΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΗΛΙΑ Ι. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

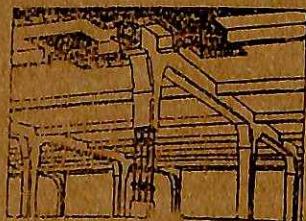
ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΟΥ ΤΗΣ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΩΝ ΓΕΦΥΡΟΠΟΙΩΝ

5—ΟΔΟΣ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ—5

Μελέται καὶ ἐκτελέσεις
 μηχανικῶν καὶ οἰκοδομικῶν
 ἔργων.

Ἐφαρμογὴ συστήματος
 Hennebique.

Κατασκευὴ γεφυρῶν, ἀ-
 φλέκτων οἰκίων, δαπέδων,

στηλῶν κ.τ.λ. διὰ σκυροκο-
 νιάματος σιδηροπαγοῦς (bé-
 ton armé) συστήματος Hen-
 nebique.

ΜΕΓΑ ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΕΝ Τῇ ΠΑΓ-
 ΚΟΣΜΩ, ΕΚΘΕΣΕΙ ΤΩΝ ΠΑΡΙ-
 ΣΙΩΝ 1900.

Ἀντιπροσωπεῖα ἐν Ἑλλάδι τοῦ ἐν Παρισίοις οἴκου Hennebique.

ΤΑ ΜΕΤΑΞΩΤΑ

ΣΠΑΡΤΗΣ ΚΑΡΑΣΤΑΜΑΤΗ

ΗΕΙΩΘΗΣΑΝ 10 ΒΑΣΙΔΙΚΩΝ ΤΙΤΛΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΤΙ-
 ΜΗΘΗΣΑΝ ΔΙΑ ΧΡΥΣΩΝ ΒΡΑΒΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΙΤΛΩΝ ΤΙΜΗΣ

ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΗΣ & ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Τὰ περίφημα ταῦτα μεταξωτά τῆς κ. Σπάρτης Καρασταμάτη, τὰ ὑμνηθέντα εἰς ὅλας τὰς
 γλώσσας καὶ διαδοθέντα εἰς ὅλον τὸν κόσμον κατέστησαν περιώνυμα διὰ τὴν ἀπαράμιλλον στε-
 ρεότητά των καὶ τὴν ἐκ καθαρῶς καὶ φυσικῆς μετάξης λεπτεπίλεπτον τέχνην των.

33—ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ—33

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

“ΡΩΣΣΙΑ,”

ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 200.000.000 ΔΡ.

ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ

ΖΩΗΣ—ΠΥΡΟΣ—ΑΥΣΤΡΥΧΗΜΑΤΩΝ—ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

—ΘΡΑΥΣΣΩΣ ΓΕΛΩΝ

Ὑποκατάστημα ἐν Ἀθήναις ὁδὸς Σταδίου 21

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Κεφάλαιον ἐταιρικὸν 20.000.000. — Ἀποθεματικὸν 1.000.000

Ὁμολογίαι φρ. χρ. 2.500.000.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ἐν Πειραιεῖ, Πάτραις, Βόλῳ, Σύρῳ, Καλάμαις, Λονδίῳ, Ἀλεξαν-
 δρεῖᾳ, Καῖρῳ, Κων/πόλει, Σμύρνῃ, Χανίοις καὶ Ἡρακλεῖᾳ Κρήτης.

Προεξοφλήσεις, εἰσπράξεις γραμματίων, προκαταβολαὶ ἐπὶ χρεωγράφων καὶ ἐμπορευμάτων
 Τρεχ/νοι λ/σμοὶ ἡγγυημένοι, Φύλαξις χρεωγράφων, Ἑνοικίσεις χρηματοκιβωτίων εἰς ἰδιώτας.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ εἰς χρυσὸν ἢ τραπεζογραμμάτια:

3% εἰς πρώτην ζήτησιν.—3½% ἀπόδοσις μετὰ 6 μῆνας.—4% μετὰ ἓν ἔτος.—5%
 μετὰ δύο ἔτη καὶ ἐπέκεινα.

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ λειτουργοῦν καθ' ἑκάστην, πρὸς 4%.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΛΕΞΙΚΑ

ΑΠΑΝΤΑ ΕΠΙ ΑΡΙΣΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥ ΠΩΜΕΝΑ

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛ. ΓΛΩΣΣΗΣ ὑπὸ Α. Α. Σακελλαρίου Τόμος 3.	σελ. 4400	δρ. 48
ΛΑΤΙΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ε. Α. Τσακαλώτου.	» 780	» 12
ΕΛΛΗΝΟΛΑΤΙΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ε. Α. Τσακαλώτου.	» 872	» 10
ΟΜΗΡΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Α. Ι. Ὀλυμπίου.	» 360	» 6
ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ν. Κοντοπούλου.	» 1087	» 11
ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ν. Κοντοπούλου.	» 1100	» 11
ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ι. Πεοβάνογλου.	» 1087	» 11
ΕΛΛΗΝΟΑΓΓΛΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ι. Πεοβάνογλου.	» 1000	» 11
ΓΕΡΜΑΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Α. Ν. Γιάνναρη.	» 1146	» 10
ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ὑπὸ Ρ. Ρουσοπούλου.	» 1080	» 10

Εὐρίσκονται ἐν τοῖς κυριωτέροις βιβλιοπωλείοις καὶ ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ
 Π. Δ. Σακελλαρίου, ὁδὸς Λυκούργου 8.

RICHARD JOHNSON CLAPHAM & MORRIS L^D

24 — 26 LEVER STREET

MANCHESTER

Εμποροι και Προμηθευταί εις τὰ ἐξῆς εἶδη:

Γαλβανισμένα λαμαρίνα ἴσαι καὶ αὐλακωταί.	Σύματα σιδηρᾶ, γαλβανισμένα καὶ μὴ.
Λαμαρίνα μαῦραι.	» χαλκίνα, ὀρειχάλκινα καὶ κασιτερωμένα
Τενεκέδες διάφοροι.	Συρματοφράκται γαλβανισμένοι.
» γαλλικοί.	Σουηδικὸς Σίδηρος.
Μόλυβδος εἰς φύλλα καὶ χελῶνας.	Ἄγκυραι καὶ Ἄλυστοι.
Κασσίτερος.	Κλῖναι διάφοροι.
Χαλκὸς εἰς φύλλα καὶ κύκλους.	Χημικὰ προϊόντα.
Σωλῆνες διὰ κλίνας.	Χρώματα διάφορα.
Σιδηροσωλῆνες διὰ φωταέριον καὶ ὕδωρ.	Ἴλαια.
Σωλῆνες ἐκ χαλκοῦ, ὀρειχάλκου καὶ μολύβδου.	Γλυκερίνη.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ : ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ

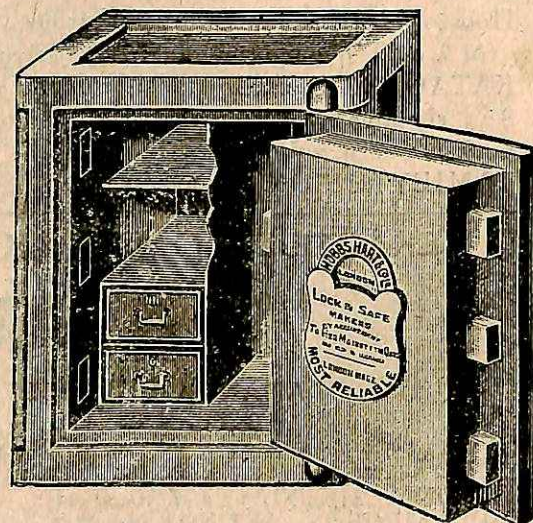
HOBBS, HART & Co. L^{td}.

ΜΟΝΟΚΟΜΑΤΑ

ΧΑΛΥΒΔΙΝΑ

ΧΡΗΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣ, ΤΗΣ ΠΤΩΣΕΩΣ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΛΕΠΤΩΝ

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΑΙ ΤΩΝ ΘΥΣΑΥΡΟΦΥΛΑΚΙΩΝ
ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ.

ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ: 76, Cheapside, London E. C.

ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ: Arlington Street, Islington, N.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ : ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ

ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Κοζώνια

Κ. Βελισσάριος, ὁδὸς Σταδίου, 67.

Κομμώδεις Κυριῶν

Κ. Βελισσάριος, Λεωφόρος Πανεπιστημίου, 4.

Modes

Ἐρμεῖον, ὅλοι οἱ τελευταῖοι νεωτερισμοί: Φορέματα καὶ Ἐπανωφόρια, Πῦλοι, Στηθόδεσμοι, Ἀσπρόρουχα: — Ῥάπτρια καὶ Μοδίσται Παρισινὰ Μ^{mes} Jeanne, Hélène, Alice, Charlotte.

Μαρμαρογλυφεῖα

Ἰωάννης Γ. Χαλδούπης ὁδὸς Πανεπιστημίου 61

Γαλακτοκομεῖα

Ι. Χρυσάκης, ὁδὸς Φιλελλήνων 4.

Α. Τριανταφυλλίδης, ὁδὸς Ἡπείρου 67.

Βιβλιοδετεῖα

Σ. Ἀμπατζόπουλος, ὁδὸς Κολοκοτρώνη 7.

Φαρμακεία

Π. Βασιλείου, ὁδὸς Σταδίου καὶ Αἰόλου.

Σωτήριος Σωτηρίων..... ἐν Χαλκίδι

Δημ. Χατζηδημητρίου..... ἐν Καρδίτῃ

Θεοδ. Παπαζαχαρίου..... » »

ΣΙΓΑΡΕΤΑ Ω Μ. ΡΟΔΙΝΟΥ

Προμηθευτοῦ τῆς Α. Β. Υ. τοῦ πρίγκηπος
Γεωργίου βραβευθέντος διὰ χρυσοῦ με-
ταλλείου τῆς ἐκθέσεως Μασσαλίας 1905.

Τὰ κομψότερα Σακάκια ἀπὸ τὰ ἐκλεκτότερα
Ἀγγλικά καὶ Γαλλικά ὑφάσματα εἰς τὸ μέγα
ἐμποροπραπτικὸν κατάστημα:

ΣΩΚΡ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ὁδὸς Σταδίου 12, (Ἐναντὶ Βουλῆς).

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1886 ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΘΕΙΣΑ ΤΩ 1905

ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΟΣ ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Κεφάλαιον καταβεβλημένον: 2,000,000 δραχμαί

ΑΘΗΝΑΙ — ΣΟΦΟΚΛΕΙΩΝ

Τμήμα Τραπεζικόν. — Συνάλλαγμα. — Ἐκδόσεις ἐπιταγῶν (chèques). — Πιστωτικαὶ ἐπιστολαί. — Εἰσπράξεις. — Δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ Χρεωγράφων. — Προεξοφλήσεις. — Καταθέσεις. — Φύλαξις τίτλων καὶ τιμαλφῶν.

Τμήμα Ταμειευτηρίον. — Ταμειυτήριον 4 % — Μηνιαῖαι καταθέσεις ἀνατοκιστικαί.

Τμήμα Χρηματοπιστηρίον. — Ἀγοραπωλησίαι χρεωγράφων. — Χρηματιστικαὶ ἐντολαί.

Τμήμα Ἐμπορίον. — Προμήθειαι ἐμπορευμάτων. — Ἀντιπροσωπεῖαι οἰκῶν. — Πληροφορίαι ἐμπορικαί. — Δέρματα κατεργασμένα βυρσοδεψίου Μοσχάτου.

Γενικὸν Πρακτορεῖον ἐν Ἑλλάδι τοῦ «Phénix» ἀσφαλείας κατὰ τοῦ πυρὸς καὶ τῆς ζωῆς.

Τόκοι καταθέσεων

3	1/2	0/0	ἀπόδοσις εἰς πρώτην ζήτησιν
3	3/4	0/0	» μετὰ ἓνα μῆνα
4	0/0	0/0	» μετὰ τρεῖς μῆνας
4	1/4	0/0	» μετὰ ἕξ μῆνας
4	1/2	0/0	» μετὰ ἓν ἔτος
5	0/0	0/0	» μετὰ δύο ἔτη
5	1/2	0/0	» μετὰ τρία ἔτη καὶ πλέον

Διὰ καταθέσεις εἰς χρυσὸν κατὰ 1/2 0/0 ὀλιγώτερον

THE GRESHAM LIFE

ASSURANCE SOCIETY LIMITED

ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΖΩΗΣ ΓΚΡΕΣΑΜ

ΕΔΡΑ : ST MILDRED'S HOUSE POULTRY, LONDON

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ ΤΩ 1848

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΔΙΑ Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

Ένεργητικόν	Διρ. Άγγλ.	9,014,532	Φρ. χρ.	225,363,300
Έτήσιον εισόδημα	»	1,348,659	»	33,716,475
Ήσφαλισμένα Κεφάλαια	»	23,951,524	»	598,788,100
Πληρωθέντα ποσά	»	20,474,666	»	511,866,650

ΣΥΝΑΨΙΣ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ ΕΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ

ΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΑ ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙ

Όστε ο ασφαλιζόμενος να είνε εν γνώσει τών δρων ύφ' ους ασφαρίζεται.

Συμμετοχή τών ασφαλιζομένων κατά 90 % εις τὰ κέρδη.

Άσφάλειαι ισόβιοι, μικταί, προικοδοτήσεις κτλ.

Υποκατάστημα δια την Ελλάδα εν Αθήναις οδός Κοραή 5.

Διευθυντής
Β. Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Νομικός Σύμβουλος
Δ. ΡΑΛΛΗΣ βουλευτής κλπ.

Τραπεζίτης τής Εταιρίας εν Ελλάδι: **Η ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ**

ΡΑΦΙΑ ΚΕΡΙΑ

ΔΕΡΜΑΤΑ ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ

Ο κ. Γεώργιος Σκοπελίτης εν Μαδαγασκάρη αναλαμβάνει την αποστολήν τών ανωτέρω έμπορευμάτων επί προμηθεία εις οίονδήποτε μέρος.

GEORGES SCOPÉLITIS

Majunga-Analalava
(Madagascar)

ΚΛΕΑΝΘΟΥΣ ΓΑΪΤΑΝΟΥ ΑΠΟΘΗΚΗ ΧΑΡΤΟΥ

Πλατεία Αγίων Θεοδώρων
Αθήναι.

Όλα τὰ είδη χαρτου τυπογραφικού
πρωτοκόλλων, γραφής κλπ.

Τιμαί εκτός συναγωνισμού.

ΑΝΑΜΦΙΣΒΗΤΗΤΟΣ ΑΛΗΘΕΙΑ

έκφεύγουσα μετά θαυμασμού εκ του στόματος δλοκλήρου τής μεγίστης πελατείας του Υποδηματοποιείου **Ζ. ΣΚΑΡΔΙΑΚΟΥ**, Όδου Προαστείου αρ. 10, Ότι ουδέποτε άπενεμήθη δικαιότερον βραβείον από τὸ Χρυσὸν Βραβείον τής τελευταίας Διεθνούς Έκθέσεως, δοθέν εις τὸ Κατάστημα **ΣΚΑΡΔΙΑΚΟΥ**.

Διότι

τὰ υποδήματά του, γόβες, σκαρπίνια, μπότες και ή εν γένει εργασία του φέρει

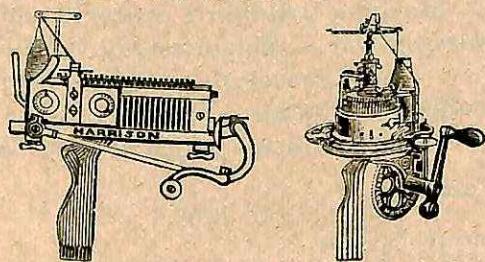
Σφραγίδα τής Τελειότητος

υπό έποψιν κομψότητος και στερεότητος.

HARRISSON PATENT KNITTING MACHINE CO. L^{td}

WORKS 257 UPPER BROOK STREET, MANCHESTER.

ΠΛΕΚΤΟΜΗΧΑΝΑΙ

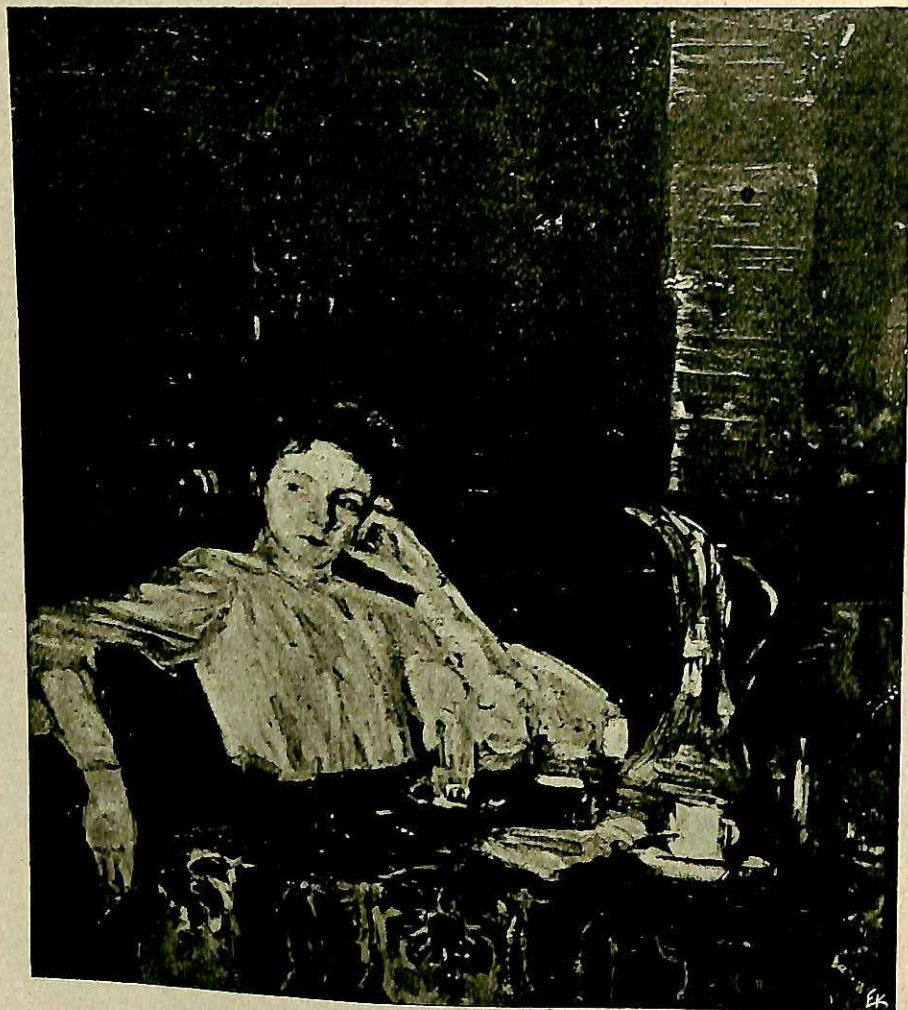
Ένασχόλησις έπωφελής και ευχάριστη.

Η μηχανή αυτή πλέκει Κάλτσες απλές και ριγώτες, χειρόκτια και ένδύματα μάλλινα, μεταξωτά ή βαμβακερά. Ειδικώς πλέκει έσώρρουχα χωρίς ραφήν και σκουφάκια όνομαζόμενα Tam-O-Shanters. Χειροκίνητοι ή άτμοκίνητοι. Στέλλονται τιμολόγια εις τόν ζητούντα.

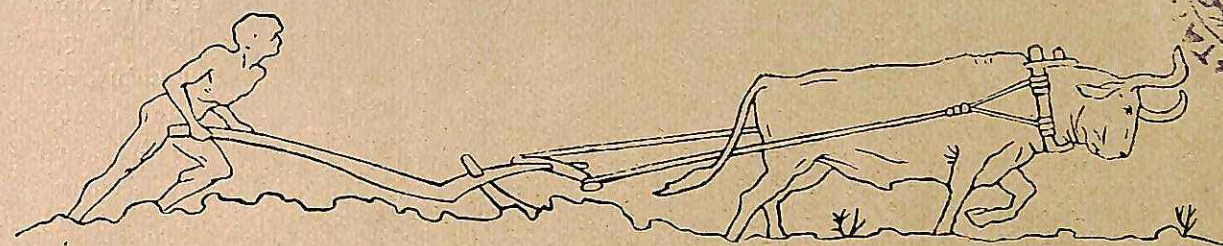
Άντιπρόσωποι εν Αθήναις: Τράπεζα Έμποδοκλέους.

ΡΕΜΒΑΣΜΟΣ — ΥΠΟ ΘΑΛΕΙΑΣ ΦΛΩΡΑ

ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ 9' 15-30
ΙΟΥΝΙΟΥ 1906

ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ — ΧΑΛΚΙΣ

Ωρισμένως τρομερά θά ἦτο ἡ ἡμέρα τῆς τριτογενοῦς περιόδου τῆς γῆς κατὰ τὴν ὁποίαν σεισμός, ἀπὸ ἐκείνους ποῦ εὐτυχῶς δὲν βλέπομεν πλέον, ἐβύθισεν ὅλην τὴν μεταξὺ τῆς Εὐβοίας καὶ τῆς Μ. Ἀσίας ἑκτασιν, καὶ δόσας διέξοδον εἰς τὰ νερά τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἐσχημάτισε τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος καὶ ἔκαμε τὴν Εὐβοιαν νῆσον. Εἰς τὴν τρομερὰν αὐτὴν γεωλογικὴν μεταβολήν, ἡ Εὐβοία ὀφείλει τὴν γαλανὴν λωρίδα τῆς θαλάσσης, ἡ ὁποία τὴν χωρίζει ἀπὸ τὴν Ἀττικὴν καὶ ἀπὸ τὴν Βοιωτίαν.

Ἀπὸ τὴν Χαλκίδα, ἡ ἐντύπωσις τῆς βιαίας αὐτῆς ἀποσπάσεως δὲν γίνεται βεβαίως αἰσθητή. Ὀλίγον ἀνωτέρω ὅμως, ἐκεῖ ποῦ ἐκτείνει τὴν σκιάν του τὸ Καντῆλι, αἰσθάνεται κανεὶς ὅτι εἰς μίαν μακροσμένην ἐποχὴν τὰ μέρη ἐκεῖνα δὲν εἶχαν σχέσιν μὲ τὴν θάλασσαν καὶ ὅτι ἡ γαλανὴ ἑκτασις ποῦ κινεῖται ἀνήσυχος εἶνε κατὰ νέον καὶ παρείσακτον.

Ὅπως δὴποτε ἡ Χαλκίς, ἡ ὁποία χωρὶς τὴν τεραστίαν αὐτὴν γεωλογικὴν μεταβολήν, θά ἦτο ἴσως πόλις σκαρφαλωμένη εἰς τὰ ὕψη ἐνὸς ὄροπεδίου, τώρα λούει τὰ πόδια της εἰς τὸν Εὐβοϊκὸν κόλπον, περιβαλλομένη γύρω ἀπὸ πράσινον πλαῖσιον, τόσον πράσινον ὥστε νὰ μεταδίδῃ τὸ χρῶμα του εἰς τὴν θάλασσαν, ἡ ὁποία φθάνει ἕως τὰ δένδρα. « Ἡ χώρα πᾶσα ἐλαιόφυτος, λέγει δὲ αὐτὴν ὁ Δικαίαρχος, ἀγαθὴ δὲ ἡ θάλασσα ».

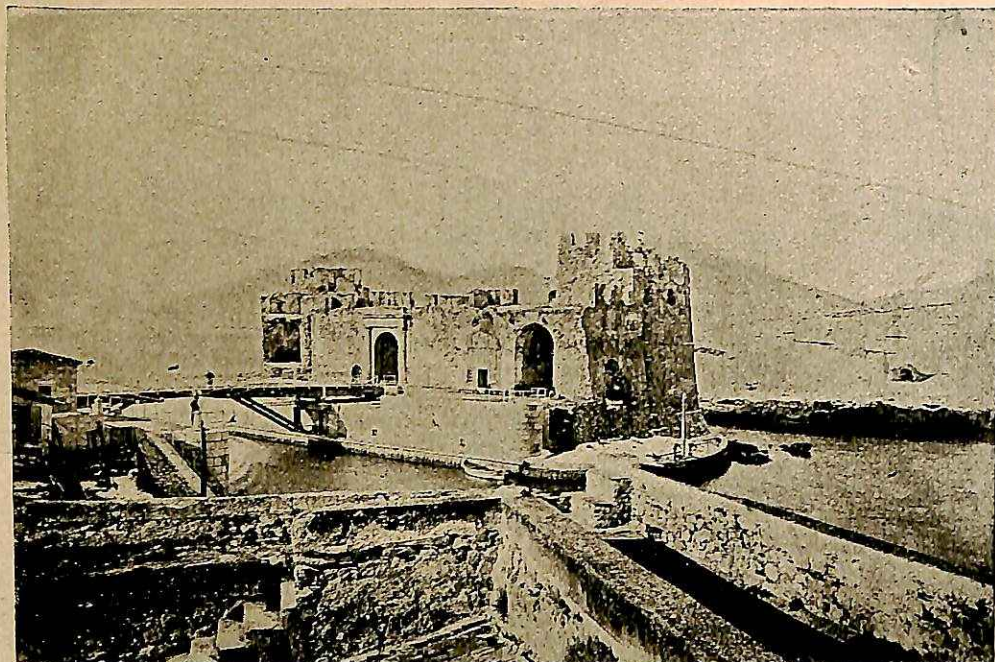
Ἀγαθὴ κατὰ τὰς περιστάσεις. Ναυτικοὶ οἱ ὁποῖοι ταξιδεύουν συχνὰ τὸν Εὐβοϊκὸν κόλπον βεβαιώνουν ὅτι δὲν εἶναι πάντοτε ἀγαθὴ ἡ μικροσκοπικὴ αὐτὴ θάλασσα, ἡ ὁποία ἀνοί-

γει μίαν γέφυραν διὰ νὰ περάσῃ τὸ πλοῖον. Καὶ ὁ γράφων τὰς γραμμάς αὐτὰς ἐνθυμεῖται ὅτι κάποτε διερχόμενος ὑπὸ τὸ Καντῆλι, εἶδε τὸν πλοίαρχον ἀνήσυχον καὶ τοὺς ἐπιβάτας ὠχρούς. Πρὸς τιμὴν τοῦ κόλπου ἐν τούτοις ἂς ὁμολογηθῇ ὅτι αἱ ἐξεγέρσεις αὐταὶ εἶναι σπάνιαι. Ἄλλως τε ὀλίγον παρακάτω ὁ Καφηρεὺς ἀναλαμβάνει νὰ ὑπενθυμίῃ ὅτι δεσπόζει θαλάσσης ἐκτάκτως νευρικῆς, εἰς τὴν ὁποίαν τὰ ρεύματα διασταυρόνονται ὥς βέλη.

Εἰς τὰ ἀνατολικά πλευρὰ τοῦ Εὐβοϊκοῦ κόλπου ἡ Χαλκίς ἀγωνίζεται τώρα ν' ἀποβάλῃ τὰ τελευταῖα λείψανα τοῦ ἱστορικοῦ μυστηρίου ποῦ τὴν ἐστόλιζαν. Εἶχε τείχῃ μεσαιωνικὰ ἡ πόλις, καὶ φρούριον βαρὺ, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ Τοῦρκοι ἀπέθεσαν τὰς προφυλάξεις των ἐπὶ ἰσχυρῶν φραγμικῶν θεμελίων, καὶ ὑποῦντο πρὸς τὰ ἄνω τρεῖς λεπτοὶ καὶ ὀρμητικοὶ μιναρέδες.

Ὅπως αἱ περριεσσότεραι Ἑλληνικαὶ πόλεις καὶ ἡ Χαλκίς συνεδύαζε τὰς ἐποχὰς καὶ συνήμοζε μακροσμένα ἱστορικὰ σημεῖα. Ὀλιγώτερον ἴσως ἀπὸ ὅλας τῆς ἡλικίας της ἐνεθύμιζε τὴν κλασικὴν, ἡ ὁποία ἐπέρασε χωρὶς νὰ ἀφήσῃ ἐντὸς τῆς πόλεως ψηλαφητὰ ἔχνη, καὶ τὸ ὄμομα τοῦ κτίτορος αὐτῆς τοῦ Ἐλεφάνορος θὰ ἐλησμονεῖτο ἀπὸ τοὺς πολλούς, ἂν δὲν ὑπῆρχεν ἓνας μαριώδης φιλόδοξος, ὁ δικηγόρος κ. Χαϊνᾶς, νὰ δώσῃ τὸ ὄνομα αὐτὸ εἰς ἓνα καφενεῖον. Τὸ καφενεῖον « ὁ Ἐλεφάνωρ » εἶναι πάντοτε τὸ προτιμώμενον εἰς τὴν πόλιν, καὶ ὁ Ἐλεφάνωρ, ἀπὸ τὰ Ἠλύσια ὅπου θ' ἀναπαύεται ἡ ψυχὴ του, ἐξ ἀπαντος θὰ στέλλῃ μειδιάματα εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς πόλεώς του.

Ἡ παλαιὰ γέφυρα καὶ τὸ φρούριον τῆς Χαλκίδος πρὸ τῆς κατεδαφίσεως. — Φωτογρ. Σ. Κοκκόλη.

Ἄλλ' ἂν δὲν ἄφησεν παρὰ ὀλίγα μόνον ἐρείπια ἢ κλασικὴ ἐποχὴ, καὶ ἂν τὸ μικρὸν μουσεῖον τῆς πόλεως ἐλάχιστα ἔχη νὰ ἐπιδείξη μνημεῖα τῆς εὐκλείας τῆς ἀρχαίας πόλεως, ὁ μεσαιὼν ὅμως τὴν ἐσφιγγεν ἀκόμη μὲ τὰ ὀγκώδη τοῦ τείχους, καὶ ἡ τουρκοκρατία ὕψωνε πρὸς τὸ γαλανὸν στερέωμα τοὺς μιναρέδες τῆς.

Ἦλθεν ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν καὶ ἡ Χαλκὶς ἀπετέλεσε μέρος τοῦ παραδόξου ἐκείνου τυχοδιωκτικοῦ βασιλείου τῶν Φράγκων ἐν Ἀνατολῇ, βασιλείου τὸ ὁποῖον ἤρχισεν ὡς διαρπαγὴ, ἤγκμασεν εἰς λάμπριν καὶ εἰς ἐπίδειξιν καὶ κατέληξεν εἰς πανικὸν καὶ εἰς μαρασμόν. Πρὸ ὀλίγου ἀκόμη, μεταξὺ τῶν καταρρεόντων τειχῶν εὐρέθησαν ἄδικτα τρία μαρμάρινα φραγκικὰ οἰκόσημα, ἀναμινγνύοντα μὲ ἀφέλειαν τὰ ἀρχικά γράμματα τῶν Παλαιολόγων μὲ τὰς καρδίας καὶ τὰ ξίφη καὶ τὰ κρῖνα τῶν ἱπποτῶν.

Διότι ἐπάνω ἀπὸ τὴν Χαλκίδα—τὴν Ἑγρίπον τῶν μεσαιωνικῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν Νεγροπόντην τῶν Φράγκων—ἐπέρασεν εὐρεῖα πνοὴ ἱπποτισμοῦ. Ὃταν ὁ Βονιφάτιος Μομφερράτος ἐμοίραζεν ὡς κόλλυβα τὴν πλουσίαν κληρονομίαν τοῦ τοῦ ἔτυχεν εἰς τὸν τυχοδιωκτικὸν τοῦ δρόμον, ἡ Ἑγρίπος ἐδόθη εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Μαρῖνον καὶ Ριζάρδον δὲλλὰ Κάρτσερη, καὶ

εἰς τὴν Χαλκίδα ἰδρύθη βαρονία μὲ αὐλὴν, τῆς ὁποίας ἡ λάμπριν ἂν δὲν ἐπεσκίασεν, ἐξισώθη ὁμως μὲ τὴν λάμπριν τῆς αὐλῆς τῶν Θηβῶν καὶ τῶν Ἀθηνῶν.

Ὁ ἰδιὸς μας Κορνάρος, μέσα εἰς ἱπποτικὰς παραδόσεις τῆς ἐποχῆς του, ἀναφέρει ὅτι εἰς τὸ περίφημον κονταροκτύπημα ἔλαβε μέρος καὶ ὁ Ἀφέντης τῆς Εὐρίπου.

μὲ φορεσιὰ ὀλοπράσινην μ' ἀητοὺς χρυσοὺς
[στὴ μέση
ἦλθε καὶ τ' ἀρχοντόπουλο ποῦ Ἡράκλην
[τόνε λέσι
κι' ὠριζε χώραις καὶ χωριά σῆς Εὐρίπου
[τὰ μέρη
κ' εἰσὲ ἀνδριά καὶ φρόνεψιν δὲν εἶχεν ἄλλο
[ταῖρι.

Ἡ ἱπποτικὴ περίοδος τῆς Εὐβοίας δὲν διήρκεσε πολὺ. Ἡ Βενετία ἤπλωσε μετ' ὀλίγον καὶ μέχρι τῆς νήσου αὐτῆς τοὺς ἀρπακτικούς της ὄνυχας, καὶ τὸ Ἑνετικὸν ἐμπόριον κατέστησε τὴν Χαλκίδα διαμετακομιστικὴν ἀποθήκην πρὸς τὴν Ἀνατολήν, ἕως τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Χαϊρεδὶν Βαρβαρόσας ἐνεφανίσθη μίαν πρωΐαν εἰς τὴν παραλίαν τῆς, διὰ νὰ διώξῃ ἐντρόμους τοὺς Βενετοὺς πρὸς τὴν Στερεάν.

Ἀπὸ τὴν μακρὰν αὐτὴν σειρὰν τῶν δεσποτῶν ἡ Χαλκὶς δὲν ἔσωζε μεγάλα πράγματα. Οἱ Φράγκοι εἶχαν ἰδρύσῃ αὐλὴν ἐκτάκτως ἐφήμερον τῆς ὁποίας ἡ λάμπριν ἐσβυσε γρήγορα. Οἱ Ἑνετοὶ θὰ συνεπλήρωσαν τὰ τείχη καὶ θὰ προσέθεσαν ἀποθήκας. Οἱ Τοῦρκοι ἐνίσχυσαν τὰς πύλας τοῦ φρουρίου καὶ τοὺς προμαχῶνας του.

Αἱ βάσεις τῶν τειχῶν, αἱ φυλακαί, αἱ δύο πύλαι καὶ τρία τζαμιά ἀπέμειναν ἀκόμη μέχρις ἐσχάτων θλιμμένα ἀπομεινάρια περασμένης εὐκλείας. Καὶ οἱ Χαλκιδεῖς τὰ ρίπτουν ὅλα ἀσπλάγχχνως. Ἡ Ἑλλάς δλόκληρος ἐρρίφθη εἰς τὸν δρόμον τῆς νέας ζωῆς καὶ δὲν θέλει εἰς τὸν δρόμον αὐτὸν νὰ τὴν ἐμποδίζουσιν ἀναμνήσεις. Ἀφ' οὗτου μάλιστα κατεδαφίσθη ὁ Βενετικὸς πύργος τῆς Ἀκροπόλεως, τὸ σύνθημα τῆς καταστροφῆς ἐδόθη ἐπισήμως καὶ ἐπιστημονικῶς, καὶ αἱ ἐπαρχίαι σπεύδουσιν νὰ τὸ ἐφαρμόσουν. Οὐτὶ ἡ Πόρτα Ρεάλε τῆς Κερκύρας ἐσώθη, καὶ ἡ Χαλκὶς ἀνυπομονεῖ τώρα διὰ τὴν βραδύτητα τῆς κατεδαφίσεως τῶν τειχῶν.

Ἀπὸ τὰ πολυάριθμα τζαμιά τὰ ὁποῖα φαίνονται καθαρὰ εἰς τὴν εἰκόνα τῆς πόλεως τὴν γραφεῖσαν τῷ 1678 ὑπὸ τοῦ Γουλιέλμου καὶ τοῦ Κορονέλλη, τρία μόνον ἐσώζοντο μέχρις ἐσχάτων. Τὸ ἐν μετεβλήθη εἰς Ἅγιον Νικόλαον. Ἄλλ' ὁ χριστιανὸς ἅγιος φαίνεται ὅτι ἐνεθύμιζε πολὺ ἀκόμη τὸν τουρκικὸν τεκέν. Καὶ οἱ Χαλκιδεῖς ἐρρίψαν τὸ τέμενος καὶ ἀνήγειραν εἰς τὴν θέσιν τοῦ νέου ναοῦ. Τὸ δεύτερον, τὸ «τζαμί τοῦ κάστρου» σώζεται ἀκόμη κλειστὸν καὶ ἐρειπωμένον, προσθέτον μίαν ἀνέκφραστον θλίψιν εἰς τὴν εἰκόνα γύρω του. Τοῦ τρίτου ἡ ἱστορία εἶναι τραγικὴ. Ἦτο εἰς τὸ κέντρον τῆς ἀγορᾶς, διετήρει ὑπερήφανον τὸ ὄνομά του «τὸ τζαμί τοῦ παζαριοῦ» καὶ ἐχρησίμευεν ὡς μητρόπολις τῶν Τοῦρκων τῆς Χαλκίδος. Ἄλλ' ἡ ρυμοτομία τὸ κατεδίκασε καὶ ἔπεσε καὶ αὐτό. Μόνον ὁ μιναρές του εἶχε μείνει, καὶ εἰς τὴν βάσιν τοῦ μιναρέ, ἕνας τοῦρκος καπνοπώλης, ὁ Χαλήλ ἐφέντης, ἀπέμεινε σκιὰ πιστὴ δοξασμένου παρελθόντος. Ἐν ἀπόγευμα ὁ Χαλήλ ἐφέντης ἐπιστρέψας εἰς τὸ μετριόφρον μαγαζάκι του, εἶδε τὸν μιναρὲν σωριασμένον εἰς τὸ χῶμα. Ἐνα φυσίγιον δυναμίτιδος εἶχε τινάξῃ καὶ τὸ τελευταῖον αὐτὸ ἵχνος τῆς δουλείας ἀπὸ τὸ κέντρον τῆς ἀγορᾶς.

Ἐπειτα ἀπὸ τὰς ἀποφασιστικὰς αὐτὰς καταστροφὰς ἡ Χαλκὶς ἀναγεννᾶται κομψὴ κανονικὴ καὶ ὡραία. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι νομίζουν ὅτι μαζί μὲ τοὺς μιναρέδες ποῦ ἀνατινάσσονται καὶ μὲ τὰ τείχη ποῦ καταρρέουσιν, θυσιαζοῦνται καὶ γοαφικότης καὶ ἀναμνήσεις, ὅχι ἀπὸ ἐκείνας ποῦ ἀτιμάζουν μίαν πόλιν, ἀλλ' ἀκριβῶς ἀπὸ ἐκείνας αἱ ὁποῖαι τῆς ἐνθυμίζουν τὸν μακρυνὸν δρόμον τῶν δοκιμασιῶν τὰς ὁποίας ἐπέρασε διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἐλευθερίαν.

Τὸ σημεῖον εἰς τὸ ὁποῖον ἡ Χαλκὶς στηρίζεται σήμερον τὴν δικαίαν τῆς ὑπερηφάνειαν εἶναι τὸ στενὸν αὐτὸ θαλάσσιον χώρισμα τὸ ὁποῖον τὴν κάμνει νήσον. Εἰς τὸ χώρισμα αὐτὸ ὑπάρχει μία γέφυρα μοναδικὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐν φυσικὸν φαινόμενον σχεδὸν μοναδικὸν εἰς τὸν κόσμον.

Ἡ γέφυρα φαίνεται ὅτι δὲν ὑπῆρχε πάντοτε. Ὃταν οἱ ἄνθρωποι ἦσαν ἡμιάγριοι ἀκόμη καὶ ὑποχρεωμένοι νὰ φυλάττωνται πανταχόθεν, ἕνας Ἀχαιὸς βασιλεὺς—τὴν παράδοσιν ἀναφέρει ὁ Λουκιανὸς—ἐσκαψε τὸ ἰσχνὸν τμήμα τῆς γῆς τὸ ὁποῖον συνέδεε τὴν Εὐβοίαν μὲ τὴν Στερεάν, καὶ ἡ Εὐβοία ἐγίνε νήσος. Εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Νέρωνος ἡ παράδοσις ἐσώζετο, καὶ λέγεται ὅτι ὁ ἔκφυλος Ρωμαῖος αὐτοκράτωρ ἀπὸ αὐτὴν τὴν παράδοσιν ἐνεπνεύσθη τὸ μεγαλοπρεπὲς σχέδιον τῆς τομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου.

Χαλκὶς, Φρούριον Καραμπαμπά. — Σχεδ. Δ. Π.

Ἐκτοτε ὅμως ἐπανειλημμένως ἐξεύχθησαν αἱ δύο ὀχθαὶ τοῦ πορθμοῦ διὰ γεφύρας μέχρι τοῦ 1858 ὅτε ἐγίνε ἡ πρώτη κινητὴ γέφυρα, ἐν ἀπὸ τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα ἠθέλησε ν' ἀφήσῃ ὀπίσω του ὁ Ὄθων.

Εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς γεφύρας αὐτῆς ὁ

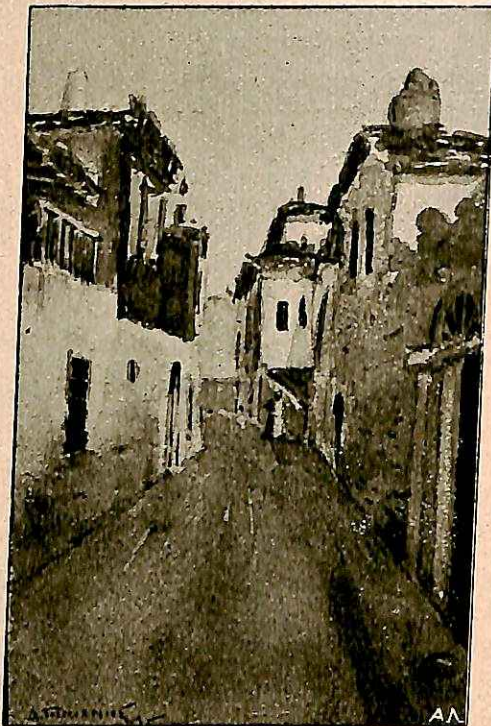

δυστυχῆς βασιλεὺς ἠθέλησε νὰ δώσῃ ἑξαιρετικὴν σημασίαν. Ἦτο ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ὀρῶν ἐθολοῦτο πλέον καθ' ἡμέραν περισσότερον, καὶ ἦσαν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν θλιβερώτερα τὰ ἀγγέλματα ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας. Ὁ Ὅθων ἐσκέφθη ὅτι μία ἐκδρομὴ εἰς τὴν Χαλκίδα ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἐγκαινίων δημοσίου ἔργου τοιαύτης σημασίας, ἡδύνατο ἴσως νὰ διαλύσῃ ὀλίγα σύννεφα. Ἡ μετάβασις προσέλαβε πανηγυρικὸν χαρακτήρα. Ὁλόκληρος ἡ αὐλὴ, ὁ πρωθυπουργὸς Μιαούλης, ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν Προβελέγγιος, ἀνώτεροι στρατιωτικοὶ καὶ πολιτικοὶ ὑπάλληλοι ἐτεβιβάσθησαν εἰς τὴν βασιλικὴν θαλαμηγὸν διὰ νὰ διαπλεύσουν τὸν Εὐβοϊκόν. Ἀλλὰ τὴν πρώτην φορὰν ἠσθένησεν ὁ ἵππος τοῦ Βασιλέως καὶ τὴν δευτέραν ἡ κακοκαιρία δὲν ἐπέτρεψεν εἰς τὴν θαλαμηγὸν νὰ προχωρήσῃ. Ὁ ὑπασπιστὴς Παπατσώρης ἀποβιβαζόμενος ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἡ βασιλικὴ συνοδεία ἠναγκάσθη ἀδόξως νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἡ τρίτη ἀπόπειρα ἐστέφθη ὑπὸ ἐπιτυχίας, ἀλλὰ τὰ δυσιυχήματα δὲν ἔλειψαν. Ὁ νομάρχης Παπαηλιόπουλος καὶ οἱ κάτοικοι παρέσκεύασαν θαυμασίαν ὑποδοχὴν εἰς τὸν βασιλέα, καὶ ἡ οἰκία τοῦ βουλευτοῦ Ἀβέρωφ, τὴν ὁποίαν ἀκόμη καὶ τώρα ἐπιδεικνύουν μὲ ὑπερηφάνειαν οἱ Χαλκιδεῖς, διασκευάσθη καταλλήλως διὰ νὰ δεχθῇ τὴν βασιλικὴν συνοδείαν.

Οἱ στρατιωτικοὶ καὶ πολιτικοὶ ὑπάλληλοι — λέγει τὸ ἀνώνυμον χρονικὸν τῶν τελευταίων ἡμερῶν τῆς βασιλείας τοῦ Ὁθωνος — ἀνέμεναν τοὺς βασιλεῖς εἰς τὴν ἀποβάθραν μετὰ τῶν παλαιῶν Φαλαγγιτῶν φουστανελλοφόρων, καὶ οἱ Ὑδραῖοι οἱ ἀποκατασταθέντες ἐκεῖ μετὰ τὸν ἀγῶνα ἐκ τῶν μεγάλων οἰκογενειῶν Τομπάζη, Βουδούρη, μὲ τὸ γραφικὸν ἔνδυμά των καὶ τὸ γελέκι ἐκ βελούδου πορφυροῦ.

Τὴν οἰκίαν Βουδούρη ἀντὶ ἀνθέων, μὴ ὑπαρχόντων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἐστόλιζαν ἄλλα ἄνθη, αἱ κυραὶ καὶ αἱ κόραι τῆς Χαλκίδος μεταξὺ τῶν ὁποίων πολλὰς διέκρινε Ἑλένας καὶ Ἀσπασίας ὁ συγγραφεὺς τοῦ χρονικοῦ. Οἱ βασιλεῖς ἀφ' οὗ ἐδέχθησαν τοὺς ἐπισήμους ἀπεσύρθησαν. Τὴν ἐπομένην ἐπρόκειτο νὰ γίνουν τὰ ἐγκαίνια, μέγα γεῦμα καὶ χορὸς. Ἀλλὰ τὴν νύκτα ἔπεσεν ἀφθονωτάτη χιών. Τὴν ἐπομένην αἱ κυραὶ αἵτινες ἤρχοντο νὰ παρουσιασθοῦν εἰς τὴν βασιλίσσαν, παρεῖχον θέαμα ἀξιοθρήνητον. Ἀμαξαὶ δὲν ὑπῆρχον νὰ τὰς προστατεύσουν, καὶ ἠναγκάζοντο νὰ τὰς

Δρόμος Χαλκίδος. — Σχεδ. Δ. Π.

σκεπάζουν οἱ σύζυγοι διὰ νὰ μὴ χιονισθοῦν τὰ φορέματά των, ἀλλ' ὁ ἄνεμος ἀνέριπτε τὰ καπέλλα των καὶ ἡ λάσπη ἐσπίλωνε τὰ λευκά των ὑποδήματα.

Εἰς τὴν Χαλκίδα ἐγνώρισα γηραιὰν δέσποιναν ἡ ὁποία ἦτο τότε δροσερὰ καὶ ὠραία κόρη καὶ διετήρησε ζωηροτάτας εἰς τὴν μνήμην τῆς τὰς ἀναμνήσεις τῆς μεγάλης ἐκείνης ἡμέρας. Τὴν ἐπομένην ὁ καιρὸς, χειρότερος ἀκόμη, δὲν ἠνύοι τὴν ἐορτὴν τῶν ἐγκαινίων. Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς δὲν ἠθέλησε νὰ τὴν ἀναβάλῃ καὶ παρέστη μέχρι τέλους ἐλαφρῶς προστατευόμενος ἀπὸ τὸν μανδύαν τῆς Ἑλληνικῆς του στολῆς.

Τὴν νύκτα ὁ βασιλεὺς κατελήφθη ὑπὸ πυρετοῦ καὶ παραληρημάτων. Οἱ Χαλκιδεῖς ἀπληκτισμένοι παριεκύκλωσαν τὴν οἰκίαν Ἀβέρωφ ζητοῦντες εἰδήσεις περὶ τοῦ βασιλέως των. Ὁ ἱατρὸς Λινδεργάγιερ, κατάπληκτος πρὸ τῆς ἀποτόμου ἐπιδρομῆς τοῦ πυρετοῦ, ἐξήτησε τὴν συνδρομὴν τῶν συναδέλφων του, καὶ ὁ διαγγελεὺς Δράκος ἐξυπνήσας τοὺς ἱατροὺς τῆς Χαλκίδος, τοὺς ἔφερεν εἰς τὴν κλινὴν τοῦ ἀσθενοῦς.

Εὐτυχῶς περὶ τὰ ἐξημερώματα ἡ κατάστασις τοῦ ἀσθενοῦς ἐβελτιώθη ἐπαισθητῶς καὶ

ἡ ἡσυχία ἤρχισε νὰ ἐπανέρχεται, ὅταν νέον ἀπρόοπτον ἤλθε νὰ προστεθῇ εἰς τὰς τόσας συμφορὰς τῆς ἐκδρομῆς αὐτῆς. Εἰς τὸ δωμάτιον τὸ προορισθὲν διὰ τὴν βασιλίσσαν ἐξεργάγη πυρκαϊά. Ἡ Βασιλίσσα ἀλλοφρονοῦσα πρὸ πάντων ἐκ τοῦ φόβου μὴ τὸ γεγονός ταράξῃ τὸν ὕπνον τοῦ βασιλέως, ἐρρίφθη ἔξω ἀπὸ τὸ δωμάτιον ἡμίγυμνος καὶ ἐκάλεσεν εἰς βοήθειαν. Ἀλλὰ καὶ ἡ πυρκαϊὰ ἐγκαίρως ἐσβέσθη καὶ ὁ βασιλεὺς χωρὶς ν' ἀντιληφθῇ τίποτε, ἐπέστρεψε μετὰ δύο ἡμέρας εἰς τὰς Ἀθήνας.

Εἰς ἓνα ἀρχοντικὸν οἶκον τῆς Χαλκίδος διετηροῦντο ἀναμνήσεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μικρὰ εἰκὼν δῶρον τῆς βασιλίσσης καὶ ἐπιστολὴ αὐτόγραφος τοῦ βασιλέως εὐχαριστοῦντος τὸν λαὸν τῆς Χαλκίδος διὰ τὴν θερμὴν ὑποδοχὴν τὴν ὁποίαν τοῦ ἔκαμε.

***

Εἶναι ὅμως πλουσία εἰς κειμήλια ἡ πόλις αὕτη, ἡ ὁποία διεδραμάτισε σπουδαῖον πρόσωπον καὶ εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ὁθωνος.

Εἰς τὸ μικρὸν τῆς Μουσείου, ὁ ζῆλος καὶ ἡ ἀφοσίωσις τοῦ κ. Χαϊνᾶ, διέσωσε ἀρκετὰ καὶ ἀξιόλογα ἀρχαῖα ἀντικείμενα. Ὁ ἴδιος, πεζοπόρος ἀκατάβλητος, παρέχει σπουδαίας πληροφορίας περὶ διαφόρων ἀρχαιολογικῶν θέσεων πέραν τῆς Χαλκίδος, καὶ αἱ σημειώσεις του συμπληροῦσαι ἄλλην σοβαρωτάτην περὶ τῆς πόλεως ἐργασίαν τοῦ ἱατροῦ κ. Καλλία, δύνανται νὰ χρησιμεύσουν ὡς βάσις ἐκτενεστεράς εἰς τὸ μέλλον ἐργασίας.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τοὺς μετέπειτα χρόνους αἱ ἀναμνήσεις καὶ τὰ κειμήλια εἶναι βεβαίως ἀφθονώτερα. Ὁ βουλευτὴς Χαλκίδος κ. Σπ. Κριεζώτης, ἀπόγονος τοῦ Κριεζώτου καὶ τοῦ Τζαβέλλα, εἶναι κάτοχος ἀνεκτιμήτου συλλογῆς ἐγγράφων καὶ κειμηλίων, τὰ ὁποῖα προσρῖζει διὰ τὴν Ἐθνολογικὴν Ἑταιρίαν. Μία συλλογὴ ὅπλων, καταλαμβάνουσα ὀλόκληρον αἰθουσαν οἰκίας ἀφιερωμένης εἰς τὴν διατήρησιν καὶ τὴν ἐκθεσιν τῶν κειμηλίων αὐτῶν, εἶναι ἀνυπολόγιστον ἀξίας, εἰς παρακειμένην δὲ αἰθουσαν ὑπάρχουν χρυσαὶ στολαὶ τεσσάρων αἰώνων, δῶρα τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, καὶ πρὸ πάντων ἔγγραφα διαφωτίζοντα πλεῖστα σημεῖα τῆς ἱστορίας τοῦ ἀγῶνος καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως. Ἰδιαίτερος ἐνδιαφέρον λείψανον τῆς συλλογῆς ταύτης εἶναι τὸ ἀποκοπὲν χέρι τοῦ Κριεζώτου

κατὰ τὴν περίφημον στάσιν, διατηρούμενον μολοῦντι ἐταριχεύθῃ τότε κατὰ πρωτογενῇ τρόπον.

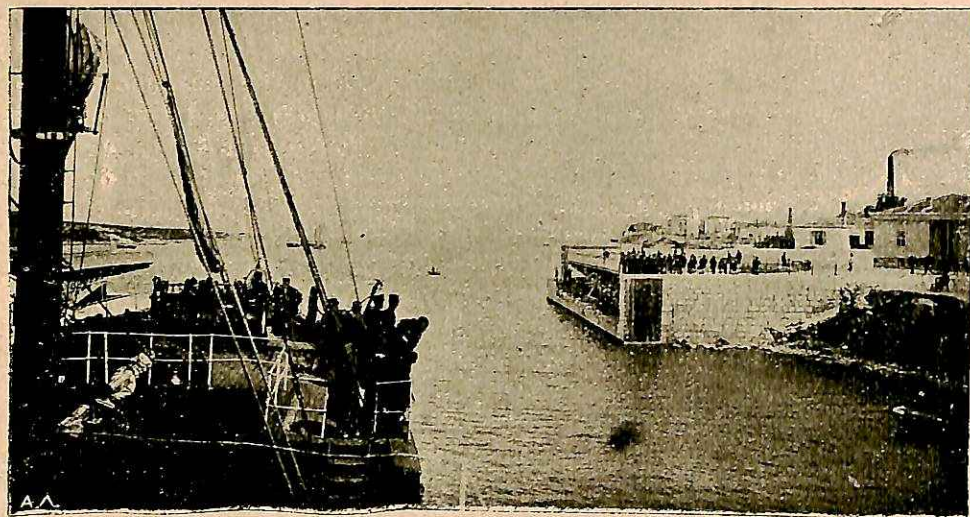
Μοῦ ἐδόθη ἡ εὐχάριστος εὐκαιρία νὰ δμῶλῶ μὲ τὸν κ. Κριεζώτην περὶ τῆς συλλογῆς ταύτης, πρὸς τὴν ὁποίαν τρέφει ἀξίαν ἀφοσίωσιν ὁ κάτοχός των, καὶ τὸν ἤκουσα διατεθειμένον νὰ παραχωρήσῃ τὰ ἀντικείμενα αὐτὰ εἰς τὸ ἔθνος. Ἀλλ' ἡ ἐνέργεια οὐδ' εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ἐγινε, ὅπως δὲν ἐγινε ἄλλως τε καὶ εἰς πλείστας ἄλλας περιστάσεις. Καὶ μὲ ὅλας τὰς προφυλάξεις καὶ μὲ ὅλας τὰς φροντίδας ὁ χρόνος κάμνει τὸ ἔργον του. Οἱ ἐπισκεφθέντες τὴν Ζάκυνθον κατὰ τὴν θλιβερὰν περίοδον τῶν σεισμῶν, ἐνθυμοῦνται πόσα ἀληθινὰ κειμήλια καὶ εἰκόνες ἀνεκτίμητα κατεπλακώθησαν ἀπὸ τοὺς καταρρεύσαντας τοίχους.

Ἀλλὰ καὶ εἰς ζωντανὰς ἀναμνήσεις ἡ Χαλκὶς ἀφθονεῖ. Πλησίον τῆς ὑπάρχει τὸ χωρίον Φύλλα, παράδοξον χωρίον ἔχον τὸ μονοπώλιον τῆς μακροβιότητος. Μεταξὺ τῶν ὀλίγων κατοίκων του ὑπάρχουν ἀρκετοὶ οἱ ὁποῖοι ὑπερέβησαν τὸν αἰῶνα. Καὶ τὴν νύκτα, ὅταν χειμῶν βαρὺς στεφανώσῃ μὲ χιόνια τὰς κορυφὰς τῶν πέριξ ὄρεων, αἱ γραιὶ γύρω εἰς τὸ τζάκι διηγοῦνται τὴν ρομαντικὴν ἱστορίαν τῆς συγχωρικῆς των ὥραιας Ἀννας Φρίτσου, ἡ ὁποία ἀγαπηθεῖσα ἀπὸ ἓνα Σουλτάνον ἐπροτίμησε νὰ φονεuth παρὰ ν' ἀρνηθῇ τὴν πίστιν τῆς καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ χαρέμι του.

Ἡ ἱστορία ἄλλως τε τῆς Χαλκίδος, ὅπως καὶ τῆς Εὐβοίας ὁλοκλήρου, ζῇ πάντοτε ὡς σειρά ἀσυνδέτων παραδόσεων εἰς τὴν μνήμην τῶν γεροντοτέρων τῆς κατοίκων. Τὰ παραμύθια, ἀφθονα εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, εἶνε ἀφθονα καὶ εἰς τὴν Χαλκίδα, καὶ εἰς κάθε σημεῖον τῆς ἀρχαίας αὐτῆς ὑπάρξεως ἐπλέχθη καὶ μία παράδοσις. Δυστυχῶς καὶ αὐταὶ αἱ παραδόσεις ἐξατμίζονται ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν. Οἱ ἀπερχόμενοι τὰς παίρνουν μαζί των εἰς τὸ αἰώνιον ταξίδι, καὶ αἱ νέαι γενεαὶ ἔχουν πολλὰ τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων ἀποσπῶνται ἀπὸ τοὺς θρόλους τῶν πατέρων των.

Οἱ Χαλκιδεῖς φιλόχαιοι, οἱ ὁποῖοι ἐφρόντισαν τόσον διὰ τὰς ἐπιγραφὰς καὶ τὰ συντρίμματα τῶν μαρμάρων τῆς κλασικῆς ἐποχῆς, δὲν ἔδωκαν προσοχὴν εἰς τὰ ζωντανὰ μνημεῖα τῶν λαϊκῶν παραδόσεων, καὶ ὁ φολκλорισμός, ὁ ὁποῖος δὲν ἐπολιτογραφήθη ἀκόμη εἰς τὴν Ἑλλάδα, δὲν ἠνύνησε περισσότερον τὴν Εὐβοίαν. Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν μία συλλογὴ παραδόσεων καὶ θρύλων τόπου, διὰ τὸν ὁποῖον ἡ λαϊκὴ φαντασία εἰργάσθη πολὺ.

‘Ο Πορθμός του Ευρίπου. — Φωτογρ. Σ. Κογκόλη.

‘Η παραλία της Χαλκίδος, κατά μήκος της οποίας γίνεται και ο περίπατος, δίδει τελείαν την ιδέαν των κατοίκων της πρωτευούσης της Εύβοίας αλλά και της νήσου ολόκληρου.

‘Εγινε και εις την Εύβοιαν ή σωτηρία ανάμειξιν των φυλών, ή οποία υπό την απορροφητικήν δύναμιν του αρχικού ελληνικού χαρακτήρος, απέτέλεσε τόν νεοελληνικόν τύπον. Οί επιδρομείς, όσοι επέρασαν από την Εύβοιαν, βεβαίως αφήκαν εις αυτήν πλούσια στοιχεία αίματος. Φράγκοι και Βενετοί και Τούρκοι και άλλοι δέν ξεφανίσθησαν μόνον εις τας μεγάλας πολιτικές και εθνικές παλιοροίας αι οποίαι εσημειώθησαν και εις τὸ τμήμα αὐτὸ τῆς ἑλληνικῆς γῆς. Πρὸ πάντων ἀπερροφήθησαν, βραδέως και ἀσφαλῶς, ἀπὸ τὸ ἐγχώριον στοιχείον τὸ ὁποῖον ἐκυριάρχησεν ἐπὶ τέλους, ἐξελιχθέν εις τὸν σημερινὸν Εὐβοϊκὸν λαόν.

‘Όταν ὁ σιδηρόδρομος, διευθυνόμενος πρὸς τὴν Χαλκίδα, διήρχετο διὰ τῆς Τανάγρας, ἐπρόφθασα νὰ ἴδω γυναῖκα τοῦ τόπου ἐκείνου τῆς οποίας αἱ γραμμαὶ ἐνθύμιζαν τὰ κομψότατα πῆλινα εἰδῶλια, ποῦ ἀποτελοῦν τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τῶν φιλοτέχνων. Καὶ ὅμως τῆς Τανάγρας ὁ πληθυσμὸς ὑπῆρξε μέχρις ἐσχάτων ἀκόμη τραχὺς καὶ ἀκομψος Ἀλβανικὸς πληθυσμὸς, ἐπιβληθεὶς εἰς τὰ ἀραιὰ λείψανα τοῦ ἀρχαίου λαοῦ. Ἀλλὰ τὰ λείψανα ἐκεῖνα εἶχον τὴν φυσικὴν ἀπορροφητικὴν δύναμιν, ἡ οποία εἶναι κτῆμα θεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, καὶ αἱ γραμμαὶ ἐλεπτόνθησαν καὶ ὁ τύ-

πος ἐκομψεύθη, καὶ ἐστράφη πρὸς τὰ ὀπίσω πρὸς τὴν ὡραίαν ἐποχὴν ποῦ τὰ θαυμάσια πρωτότυπα ἀπησχόλουν τοὺς ἐργάτας τῶν ταναγραϊκῶν ἐργαστηρίων.

Τὸ ἴδιον συνέβη καὶ εἰς τὴν Χαλκίδα. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, ὅτε αἱ μετακινήσεις τῶν ἑλληνικῶν πληθυσμῶν ὑπῆρ-

ξαν ἀθρόοι, ἦλθον καὶ εἰς τὴν Εὐβοίαν νέα στοιχεῖα. Ὀλίγον πρὶν, ὁ Βαρθόλδης εὔρε τὰς γυναῖκας ἐκεῖ τραχείας καὶ παρημελημένας ὅπως καὶ τοὺς ἀγρούς, καὶ ἀργότερα ὁ Ραγκαβῆς, λησμονῶν τὴν λεπτότητα, τὴν ὁποίαν μετεχειρίσθη μέχρι τῶν «Ἀπομνημονευμάτων» του, ἐξεφράζετο δριμύτητα κατὰ τῶν χωρικῶν τῆς Εὐβοίας.

Ἀπὸ τότε δέν ἐμεσολάβησαν πολλὰ ἔτη, ἀλλ’ ἐπροχώρησεν ἡ γενικὴ πρόοδος καὶ ἔκαμιν τὰ θαύματά του ὁ πολιτισμὸς. Τώρα οἱ Χαλκιδεῖς ἄνδρες καὶ γυναῖκες, παρουσιάζονται τύποι κομψοὶ καὶ εὐμορφοὶ καὶ ἀνεπτυγμένοι, παντοῦ δὲ τῆς Ἑλλάδος ὅπου διεσπάρησαν, διετήρησαν τὰ συστατικὰ τὰ ὁποῖα εὔρηκαν εἰς αὐτοὺς οἱ ἀρχαῖοι ἱστορικοὶ καὶ γεωγράφοι.

‘Ο ποιητὴς Φιλίσκος ὁμιλῶν περὶ τῶν Χαλκιδέων τῆς ἐποχῆς του ἔλεγε «χρηστῶν σφόδρ’ ἐστὶ Χαλκίς Ἑλλήνων πόλις» ὁ δὲ Δικαίταρχος μόνον ἐγκώμια συσσωρεύει διὰ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς οἱ ὁποῖοι ἐπὶ τῶν χρόνων του ἐδείκνυναν φυσικὴν κλίσιν πρὸς τὰ γράμματα καὶ ἦσαν φιλαπόδημοι καὶ αὐτοὶ ἔστειλαν ἀποικίας εἰς τὴν Μακεδονίαν, τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Θράκην. Ἐνας ἀρχαιότατος χρησμός, ἀναφερόμενος εἰς τὸν ἔβδομον π. Χ. αἰῶνα, συνιστᾷ νὰ προτιμᾶται Θεσσαλικὸς ἵππος, γυνὴ ἀπὸ τὴν Λακεδαιμόνα καὶ ἄνδρες ὅσοι πίνουν τὸ ὕδωρ τῆς παρὰ τὴν Χαλκίδα Ἀρεθούσης πηγῆς.

Καὶ αἱ γυναῖκες δὲ τῆς Χαλκίδος κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐφημίζοντο ὡς ὡραῖαι, καὶ ὁμιλεῖ περὶ αὐτῶν ὁ Ἀθηναῖος, καὶ ὁ Θεόφρα-

στος, ὁ δὲ Ἡσίοδος εἶπε τὴν Χαλκίδα καλλιγύναικον.

Εἰς τὸ καφενεῖον καὶ εἰς τὸν περίπατον καὶ εἰς τὰς συναναστροφάς, ἄνδρες καὶ γυναῖκες τῆς Χαλκίδος φαίνονται ὅτι τείνουν νὰ δικαιώσουν καὶ πάλιν τὴν φήμην τὴν ὁποίαν εἶχον εἰς τὴν ἀρχαιότητα. Τὸ λεπτὸν κλίμα ἐξελέπτυνε καὶ πάλιν τὸ πνεῦμα, καὶ ἡ καλωσύνη εἶναι ἀρετὴ κοινή. Αἱ γυναῖκες τῆς Χαλκίδος εἶναι ὡραῖαι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ μία μεγάλη πανήγυρις ἀποκαλύπτει καὶ τὰς χωρικὰς δυναμείας νὰ διαγωνισθοῦν πρὸς τὰς γυναῖκας τῆς πόλεως Αἱ Ἀθηναῖες ὡς πόλις κομψή καὶ θεραπεύουσα τὸν συρμόν, εἶναι πολὺ πλησίον πλεόν, καὶ ὁ ἐπισκέπτης τῆς Χαλκίδος μεταξὺ τῶν πρώτων ἐπιγραφῶν θὰ ἴδῃ καὶ μίαν μονόστιχον ἢ ὁποῖα ράπτει «Robes et manteaux».

Ἄλλ’ ὁ ἐπισκέπτης πρέπει νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ὁ συρμὸς τῶν Ἀθηνῶν περνῶν τὴν γέφυραν τοῦ Εὐρίπου ἀποβάλλει τὰ ἰδιαίτερα ἀθηναϊκά του χαρακτηριστικά. Αἱ γυναῖκες τῆς Χαλκίδος εἶνε ὀλιγώτερον ἐπιδεικτικά καὶ περισσότερον οἰκοκυρά. Οἱ μεγάλοι δρόμοι τῆς Χαλκίδος δέν ἀντηχοῦν τόσον ἀπὸ θόρυβον μετάξης. Ἄλλ’ ἡ καλαισθησία δέν χάνει τίποτε. Ἐπαρχιωτὰ οἱ Χαλκιδεῖς ἔχουν κάποιον συμπαθητικὸν μέτρον καὶ διὰ τὴν κομψότητα καὶ διὰ τὴν ἐπιδειξίν των.

Μὲ τὰς Ἀθήνας ἄλλως τε πλησιάζουν ἄνδρες καὶ γυναῖκες διὰ τοῦ ἰδιαίτερος εἰρωνικοῦ, λεπτῶς εἰρωνικοῦ των πνεύματος. Ἡ εἰ-

ρωνία ἐδημιούργησεν ὡραίους τύπους εἰς τὴν Χαλκίδα μὲ τοὺς ὁποῖους διασκεδάζει ὁ λαὸς τῆς, καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπισκεφθῇ κανεὶς τὴν πόλιν καὶ νὰ μὴν ἀκούσῃ τὴν περιγραφὴν ἑνὸς ἀστρονόμου Σαμίου, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν ἡ ἀπόλαυσις τῶν Χαλκιδέων, καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν δύο λεμβούχων τῆς, τοῦ Ἀρμόδιου καὶ τοῦ Ἀριστογείτονος, οἱ ὁποῖοι συγκύριοι μιᾶς λέμβου διὰ τὴν ἰδιοκτησίαν τῆς οποίας διαρκῶς ἐφιλονεῖκουν, πολλάκις ἀνέτρεψαν τὸ μοναδικὸν αὐτὸ κτῆμα των καὶ ἔρριψαν τοὺς ἐπιβάτας του εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἡ Χαλκίς προσεγγίσασα διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς τὰς Ἀθήνας, δέν εἶναι πλέον ἡ πόλις διὰ τὴν ὁποίαν ἔπρεπε κανεὶς νὰ διαπλεύσῃ δύο κόλπους καὶ ἓνα πέλαγος, ἢ νὰ ταλανισθῇ μέσα εἰς ἀποτρόπαιον λεωφορεῖον, διὰ νὰ τὴν ἐπισκεφθῇ.

Τώρα ἡ Χαλκίς εἶναι προάστειον τῶν Ἀθηνῶν, καὶ μάλιστα προάστειον ἐλκυστικώτατον. Καὶ δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι πολὺ γρήγορα τοὺς Ἀθηναίους θὰ τραβήξῃ πρὸς τὴν καλοκαιρινὴν Χαλκίδα ἡ δροσιά τοῦ Εὐρίπου καὶ ἡ πρασιναδά των φυτειῶν τῆς, καὶ τὰ ψάρια τοῦ πορθμοῦ καὶ τὸ μυστήριον τῆς πόλεως, μολονότι ἡ μανία τῶν κατεδαφίσεων ἐξορῖζει σιγὰ σιγὰ ἀπὸ τὴν πόλιν ὅ τι τῆς εἶχεν ἀφήσει ἀκόμη ἔως τώρα ἡ ἱστορία τῆς, ἀφήνουσα μόνον τὸ στίγμα τῶν φυλακῶν, ὕβριν κατὰ τῆς πόλεως καὶ τῆς χώρας ολόκληρου καὶ τοῦ αἵματος μας.

Γ. Β. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΑΜΟΓΕΛΟ

‘Όραία γυναῖκα, τὸ τρελλὸ τὸ γέλιο σου διαβαίνει
Σὰ μάταιος ἦχος καὶ σκορπᾷ κι’ οὔτε μιὰ ἠχὴ ξυπνᾷ,
Στὴν ἀκατάδεχτη καρδίᾳ ποῦ ἀγάπη τὴν δένει
Μὲ ἀνῶα χαμόγελα βουβά :

Μὲ αὐτὰ ποῦ δείχνουνε χαρὰ, μὲ κάποια ποῦ σκεπάζουν
Τὸν πόνο τους ἀμίλητον οἱ εὐγενεῖς ψυχές,
Μ’ ἐκεῖνα ποῦ μαραίνονται κρυφὰ καὶ ξεθωριάζουν
Σ’ ἀρχαῖες εἰκόνες σκοτεινές,

Καὶ μ’ ὅσα ἀκόμα οὔτε ἀλαφρὰ δὲ σκίζουνε τὰ χεῖλη
Κι’ ἀστράφτουν μόνον σὶν ματιῶν βαθυὰ τῇ σιγαλίᾳ
‘Όσὰν ἱ ἀντιφεγγίσματα ποῦ ἀπλώνονται τὸ δέλι
Στὴν πελαγήσιαν ἐρημίᾳ.

ΑΛΚΥΟΝΕΣ

Ὡ ἀλκυόνες ποῦ γιὰ σᾶς ἡ ἀπανεμιὰ μακραίνει
Τὸ κῦμα καὶ τὴν καταχνιὰ γιὰ λίγο ἀπ' τοὺς γιालούς,
Πάνω ἀπ' τὴ χειμωνιάτικη τὴ γύμνια, ὅ ὅλα ραίνει
Τῇ χάρῃ της μιὰν ἀνοιξη γλυκειὰ χωρὶς ἀνθούς.

Ὀλημερὶς κι' ὀλονυχτὶς ἡ τρικυμιὰ γυροῦσε
Κουρσεύοντας σιὰ πέλαγα, κ' ἐδῶθε σιὲς στερεῆς
Χτυπώντας ὅπου ἡ Μοῖρα μας τυφλὰ τὴν ὁδηγοῦσε,
Ἐπνιγε ἀγάπες γύρω μας κ' ἐγκρέμιζε φωλιές.

Ἀχαρά μάτια ἄς κλάφουνε τὰ σκόρπια τὰ συντρίμια·
Μὰ ἐγὼ ποῦ ξέρω ταπεινὸς πῶς εἶνε ὁ στεναγμός,
Πῶς εἶνε μάταιη κραυγὴ μονάχα κ' ἡ βλαστήμια,
Ἐσᾶς πουλιά, ποῦ πάντοτε πετάτε πρὸς τὸ φῶς,

Παρακαλῶ σας, σὰν ξεχνᾷ μὲ τόσα νὰ συντρίψῃ
Καὶ τῆς ψυχῆς μου τὰ φτερά ἡ ἄγρια ἡ τρικυμιὰ,
Ἐσεῖς μαζί σας πᾶρτε τὴν μακρὰ ἀπ' τὴ στείρα θλίψη
Κι' ἀπ' τὰ ναύαγια, στὴ γλαυκὴ ν' ἀράζῃ ξαστεριά.

Ο ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΗΣ

Μιὰ φωτισμένη σιγαλιά, ποῦ σὲ βουβὸ μεθύσι
Μέσα της ὅλα κοιτῶνται σὸν ἥλιο ναρκωμένα,
Ἀπὸ τὰ δέντρα ὡς τὴ φτωχὴν ἀράχνη πᾶχει σήσει
Τὰ δίχτυα της σι' ἀκίνητο κλωνάρι ἀχνοῦφασμένα.

Ὁ κάμπος πέρα ἀπλώνεται μὲ τὰ χρυσὰ του στάχνα
Καὶ τὸ λιβάδι, ποῦ περνοῦν ἀργὰ τὰ ὀκνὰ τὰ βῶδια,
Κι' ἀστράφτει ἐδῶ ὁ στρωτὸς γιालὸς κάτω ἀπ' τὰ κούφια βράχια,
Ὀλὴ ἐσύ, πλάση, ἀτάραχη στοὺς γάμους καὶ σιὰ ξόδια.

Εἶφνω μὲ μιὰς ἀχολογοῦν γιὰ μιὰ στιγμὴ τὰ φύλλα,
Κ' ἡ κοιμισμένη ἡ ἐρημιὰ ξυπνᾷ σὸ μὴνυμά τους,
Σκορπιέται σι' ἄτρεμα νερὰ παντοῦ μιὰ ἀνατριχίλα,
Κι' ἀργοδιαβαίνουν οἱ Θεοὶ μὲ τ' αἶνλο περασμά τους.

Πέθανε ἡ πίστη μοναχά, μὰ τῶν Θεῶν ἡ χάρη
Τὸ δρόμο σου τὸν ἄπιστο κ' εἶσι φυλάει, διαβάτη.
Στὸ δάσος μέσα τ' ἄγιο τους θὰ βρῆς προσκυνητὰρι
Καὶ σὲ βωμό τους ἄχιστο σὲ πᾶει τὸ μονοπάτι.

Πάντα οἱ καλόγνωμες Θεὲς γυρίζουν σιὰ ποτάμια
Κ' οἱ Σάτυροι κρυφτοῦν καὶ πονηρὰ γελοῦνε,
Ἐν ᾧ στοὺς ὄχιους γέρουνε τ' ἀρμονικὰ καλάμια
Καὶ οἰγοριθυρίζοντας τὸν Πᾶνα ὕμνολογοῦνε.

Ξωθιὲς σκλαβώνουν στοὺς κορμούς τῶν δέντρων μέσα οἱ φλοῦδες,
Τοῦ γέρικου τοῦ πλάτανου ἡ κουφάλα στοιχειωμένη,
Κι' ὅσες τὸ Μάη δλόγυρα σὲ κρίνους πεταλοῦδες,
Τόσα πετοῦνε πνεύματα κι' ὁ ἔρωτας τὰ δένει.

Μὰ σκῦψε ἐσὺ σὲ μιὰ πηγὴ ποῦ ἀλνγαριὲς καὶ σκῖνοι
Τὴν κρύβουν καὶ σιὲς νύφες της, προσκυνητὴ, δεήσου
Νὰ σιάξουνε παντοτεινὰ τὴ φωτεινὴ γαλήνη
Ποῦ ὅλα τὰ σκέπει γύρω μας, καὶ μέσα στὴν ψυχὴ σου.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΠΟΡΦΥΡΑΣ

ΡΕΜΒΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Ἀνάμεσα εἰς συντρίμματα καὶ ἐρείπια, λεί-
ψανα παλαιᾶς κατοικίας ἀνθρώπων ἐν μέσῳ
ἀγριοσυκῶν, μορεῶν μὲ ξευθρούς καρπούς,
εἰς ἔρημον τόπον, ἀπόκημον ἀκτὴν πρὸς
μίαν παραλίαν βορειοδυτικὴν τῆς νήσου, ὅπου
τὴν νύκτα ἐπόμενον ἦτο νὰ βγαίνουν καὶ πολλὰ
φαντάσματα, εἶδωλα ψυχῶν κουρασμένων, σκιαὶ
ἐπιστρέφουσαι, καθὼς λέγουν, ἀπὸ τὸν ἀσφο-
δελὸν λειμῶνα, ἀφήνουσαι κενὰς οἰμωγὰς εἰς
τὴν ἐρημίαν, θρηνοῦσαι τὸ πάλαι ποτὲ πρόσ-
καιρον σκηνωμὰ των εἰς τὸν ἐπάνω κόσμον —
ἐκεῖ ἀνάμεσα ἐσώζετο ἀκόμη ὁ ναῖσκος τῆς
Παναγίας τῆς Πρέκλας. Δὲν ὑπῆρχε πλέον οἰ-
κία ὀρθή, δὲν ὑπῆρχε στέγη καὶ ἄσυλον, εἰς
ὅλον τὸ ὁροπέδιον ἐκεῖνο, παρὰ τὴν ἀπορροῖα
ἀκτὴν. Μόνος ὁ μικρὸς ναῖσκος ὑπῆρχε, καὶ εἰς
τὸ προαύλιον τοῦ ναῖσκου ὁ Φραγκούλης Κ.
Φραγκούλας εἶχε κτίσει μικρὸν ὑπόστεγον, κα-
λύβην μᾶλλον ἢ οἰκίαν, λαβὼν τὴν ξυλείαν, ὅ-
σῃν ἠδυνήθη νὰ εὖρη, καὶ τινὰς λίθους ἀπὸ

τὰ τόσα τριγύρω ἐρείπια, διὰ νὰ στεγάζεται
προχείρως ἐκεῖ καὶ καπνίζῃ ἀκατακρίτως τὸ
τσιμποῦκι του, μὲ τὸν ἡλεκτρικὸν μαμόν, ἔξω
τοῦ ναοῦ, ὁ φιλέρημος γέρον.

Ὁ ναῖσκος ἦτο ιδιόκτητος πράγμα σπάνιον
εἰς τὸν τόπον, λείψανον παλαιοῦ θεομοῦ ἦτον
κτῆμα αὐτοῦ τοῦ γέροντος Φραγκούλα. Ὁ ἀξιό-
τιμος πρεσβύτες, φέρων ὅλα τὰ ἑξωτερικὰ γνω-
ρίσματα προεστοῦ, ὡραῖον φέσι τοῦ Τουνε-
ζίου, ἐπαναβράκι τσόχινον, μὲ ζώνην πλατεῖαν
κεντητὴν, μακρὰν τσιμποῦκαν μὲ ἡλεκτρικὸν
μαμόν, καὶ κρατῶν μὲ τὴν ἀριστερὰν ἡλεκτρι-
κὸν μακρὸν κομβολόγιον, δὲν ἦτο καὶ πολὺ
γέρον, ὡς πενήνταπέντε χρόνων ἀνθρώπος.
Κατήγετο ἀπὸ τὴν ἀρχαιοτέραν καὶ πλέον γνη-
σίως αὐτόχθονα οἰκογένειαν τοῦ τόπου. Ἦτον
ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας εὐσταλής, ὑψηλός, λεπτὸς τὴν
μέσῃν, μελαχροινός, μὲ ἄδρους χαρακτηρισ τοῦ
προσώπου, δασεῖς ὄφρυς, ὀφθαλμοὺς μεγά-
λους, ὀγκώδη ρῖνα, χονδρὰ χεῖλη προέχοντα.

Ἡγάπα πολὺ τὰ μουσικὰ τὰ τε ἐκκλησιαστικὰ καὶ τὰ ἐξωτερικά, ὑπῆρξε δὲ μὲ τὴν χονδρὴν ἀλλὰ παθητικὴν φωνὴν τοῦ ψάλτης καὶ τραγουδιστῆς εἰς τὸν καιρὸν τοῦ μέχρι γήρατος.

Τὴν Σινώριαν, ὡραίαν νέαν, λεπτοφυῆ, λευκοτάτην, τὴν εἶχε νυμφευθῇ ἀπὸ ἔρωτα. Ἦδη εἶχε συζήσει μαζί της ὑπὲρ τὰ εἴκοσι πέντε ἔτη, καὶ εἶχεν ἀποκτήσει τέσσαρας υἱοὺς καὶ τρεῖς θυγατέρας. Ἀλλὰ τώρα, εἰς τὴν οὐδὸν τοῦ γήρατος, δὲν συνέζη πλέον μαζί της.

Εἶχε χωρίσει ἅπαξ ἤδη, ἀφ' οὗ ἐγεννήθησαν τὰ τέσσαρα πρῶτα παιδιά, δύο υἱοὶ καὶ δύο θυγατέρες· ὁ πρῶτος οὗτος χωρισμὸς διήρκεσεν ἐπὶ τινὰς μῆνας. Εἶτα ἐπῆλθε συνδιαλλαγή καὶ συμβίωσις πάλιν. Τότε ἐγεννήθησαν ἄλλα δύο τέκνα, υἱὸς καὶ θυγάτριον. Εἶτα ἐπῆλθε δεύτερος χωρισμὸς, ὑπὲρ τὸ ἔτος διαρκέσας. Μετὰ τὸν χωρισμὸν, δευτέρα συνδιαλλαγή. Τότε ἐγεννήθη ὁ τελευταῖος υἱός. Ἀκολούθως ἐπῆλθε μακρὸς χωρισμὸς μετὰ τῶν συζύγων. Ὁ τελευταῖος οὗτος χωρισμὸς, μετὰ πολλὰς ἀγόνους ἀποπείρας συνδιαλλαγῆς, διήρκει ἤδη ἀπὸ τριῶν ἐτῶν καὶ ἡμίσεως. Δὲν ἦτο πλέον φόβος νὰ γεννηθῶν ἄλλα τέκνα. Ἡ Σινώρα ἦτον ὑπερτεσσαρακοντοῦτις ἤδη.

***

Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, τῆς 13 Αὐγούστου τοῦ ἔτους 186... ἐκάθητο μόνος, ὀλομόναχος, ἔξω τοῦ ναῖσκου, εἰς τὸ προαύλιον, ἐμπροσθεν τῆς καλύβης τὴν ὁποίαν εἶχε κτίσει, ἐκάπνιζε τὸ τοιμποῦκι του, κ' ἐρρέμβαζεν. Ὁ καπνὸς ἀπὸ τὸν λουλᾶν ἀνέθρωςκε καὶ ἀνέβαινε εἰς κυανοὺς κύκλους εἰς τὸ κενόν, καὶ οἱ λογισμοὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐφαίνοντο νὰ παρακολουθοῦν τοὺς κύκλους τοῦ καπνοῦ, καὶ νὰ χάνωνται μετ' αὐτῶν εἰς τὸ ἀχανές, τὸ ἄπειρον. Τί ἐσκέπτετο;

Βεβαίως, τὴν σύζυγόν του, μὲ τὴν ὁποίαν ἦσαν εἰς διάστασιν, καὶ τὰ τέκνα του, τὰ ὁποῖα σπανίως ἐβλεπεν. Ἐσχάτως τοῦ εἶχον παρουσιασθῇ, πρῶτην φορὰν εἰς τὴν ζωὴν του, καὶ οἰκονομικαὶ στενοχωρίαι. Ὁ Φραγκούλας ἦτο μεγαλοκτηματίας. Εἶχε παμπόλλους ἐλαιῶνας, ἀμπέλικα ἀρκετά, καὶ χωράφια ἀμέτρητα. Μόνον ἀπὸ τὸν ἀντίσπορον τῶν χωραφίων ἡμποροῦσε νὰ μὴν ἀγοράζῃ ψωμί δι' ὅλου τοῦ ἔτους, αὐτὸς καὶ ἡ οἰκογένειά του. Οἱ δὲ ἐλαιῶνες, ὅταν ἐκαρποφόρουν, ἔδιδον ἀρκετὸν εἰσόδημα. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εἰργάζετο ποτὲ μόνος του, τὰ ἔξοδα «τὸν ἔτρωγαν»! Εἶτα αὐξανόμενης τῆς οἰκογενείας, συνηυξάνοντο καὶ αἱ

ἀνάγκαι. Καὶ ὅσον ἠῦξανον τὰ ἔξοδα, τόσον τὰ ἔσοδα ἠλαττοῦντο. Ἦλθαν «δυστυχισμένες χρονιές», ἀφορίαι, συμφοραὶ, θεομηνίαι. Εἶτα, διὰ πρῶτην φορὰν, ἔλαβεν ἀνάγκην μικρῶν δανείων. Δὲν ἐφαντάζετο ποτὲ ὅτι μία μικρὰ κάμπη ἀρκεῖ διὰ νὰ καταστρέψῃ ὀλόκληρον φυτεῖαν. Ἀπιτυθύνθη εἰς ἓνα τοκογλύφον τοῦ τόπου.

Οἱ τοιοῦτοι ἦσαν ἄνθρωποι «φερτοί», ἀπ' ἔξω, καὶ ὅταν κατέφυγον εἰς τὸν τόπον, ἐν ὥρᾳ συμφορᾶς καὶ ἀνεμοζάλης, κατὰ τὴν Μεγάλην Ἐπανάστασιν ἢ κατὰ τὰ ἄλλα κινήματα τὰ πρὸ αὐτῆς, ἀρχομένης τῆς ἐκατονταετηρίδος, κανεὶς δὲν ἔδωκε προσοχὴν καὶ σημασίαν εἰς αὐτούς.

Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ ἐντόπιοι εἶχον ἀποκλειστικὴν προσήλωσιν εἰς τὰ κτήματα, οὗτοι, οἱ ἐπὶ λυδες, ὡς πράττουσιν ὅλοι οἱ φύσει καὶ θέσει Ἑβραῖοι, ἔδωκαν ὅλην τὴν σημασίαν καὶ τὴν προσοχὴν των εἰς τὰ χρήματα. Ἦνοιξαν ἐργαστήρια, μαγαζεῖα, κ' ἐμπορεύοντο, κ' ἐχηματίζοντο. Εἶτα ἦλθεν ὥρα, ὅπως καὶ τώρα καὶ πάντοτε συμβαίνει, ὁπότε οἱ ἐντόπιοι ἔλαβον ἀνάγκην τῶν χρημάτων, καὶ τότε ἤρχισαν νὰ ὑποθηκεύουν τὰ κτήματα. Ἐωσότου παρῆλθε μία γενεά, ἢ μία καὶ ἡμίσεια, καὶ τὰ χρήματα ἐπέστρεψαν εἰς τοὺς δανειστάς, συμπαραλαβόντα μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὰ κτήματα.

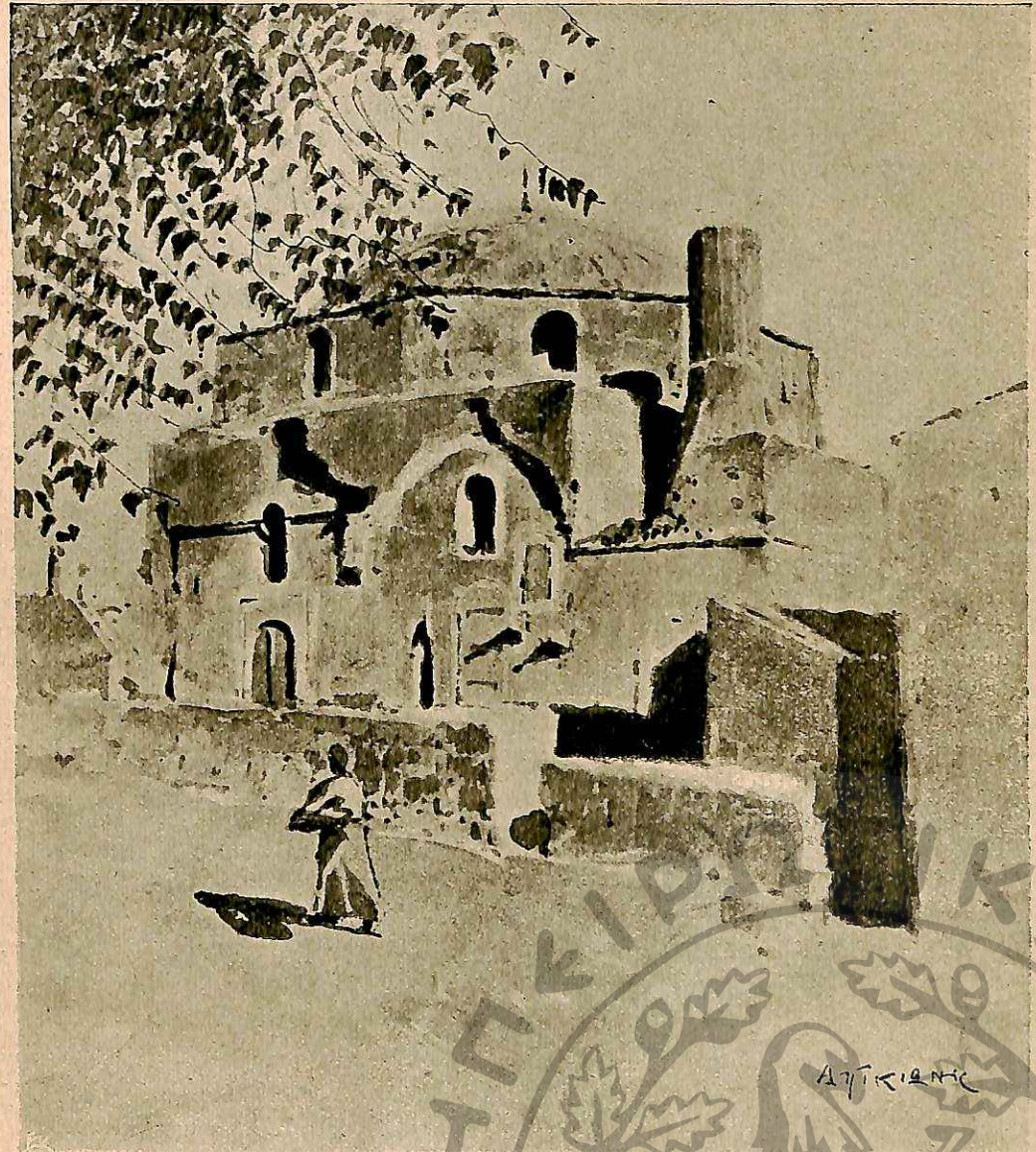
Ἔως τότε δὲν εἶχε συλλογισθῇ τοιαῦτα πράγματα ὁ Φραγκούλας Φραγκούλας, οὔτε τὸν ἔμελε ποτὲ τοῦ περὶ χρημάτων. Ἀλλ' ἐπ' ἐσχάτων, εἶχε λάβει ἀνάγκην καὶ δευτέρου καὶ τρίτου δανείου, καὶ οἱ δανεισταὶ προθύμως τοῦ ἔδιδαν, ἀλλ' ἀπῆλθον νὰ τοὺς καθιστᾷ ὑπέγγυα τὰ καλλίτερα κτήματα, ἐκ τῶν ὁποίων ἕκαστον εἶχε, κατ' αὐτὸν ἐκτιμητὴν, δεκαπλασίαν ἀξίαν τοῦ ποσοῦ τοῦ δανειζομένου. Πλὴν φεῦ! αὐτὸς δὲν ἦτον ὁ μόνος καὶ μὸς του...

Ὁ Φραγκούλας Φραγκούλας δὲν ἐφόρει πλέον τὸ ὠραῖον του μαῦρον φέσι, τὸ τουνεζιάνικον· ἔφερεν οἰκιακὸν μαῦρον σκοῦφον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Ἀλλ' εὐρίσκετο σήμερον εἰς τὴν ἐξοχὴν. Ἐὰν τὸν συνηγιώμεν τὴν προτεραίαν εἰς τὴν ἀγοράν, κάτω εἰς τὴν πολίχνην, θὰ ἐβλέπομεν ὅτι εἶχε βάψει μαῦρον τὸ φέσι του... Εἶχε πρόσφατον πένθος.

***

«Ἀχ! Τῶχασα, τὸ καῦμένο μ', τὸ εὐάγωγο, τῶχασα»!

Ὁ γέρο-Φραγκούλας ἐστέναζε, καὶ εἶχε δίκαιον νὰ στενάξῃ. Τὸ καλλίτερον κοράσιόν του, τὸ τρίτον, τὸ μικρότερον, δεκατετραετὲς μόλις

ΤΟ ΤΖΑΜΙ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΟΣ — ΥΠΟ Δ. Π.

τὴν ἡλικίαν — τὸ ὁποῖον εἶχε γεννηθῇ κατὰ τὴν διάλειμμα ἔρωτος μεταξὺ δύο χωρισμῶν, τοῦ εἶχεν ἀποθάνει πρὸ ὀλίγων μηνῶν...

Καὶ αὐτὸς ἦλθεν εἰς τὴν Παναγίαν, διὰ τὴν κλαύση καὶ τὴν πῆ τὸν πόνον του. Ἦτον κτήμα του ὁ ναῖσκος τῆς Παναγίας τῆς Πρέκλας. Τὸ ἐκκλησιδίων ἦτον εὐπρεπέστατον, ὡραία στολισμένον καὶ εἶχε καλὰς εἰκόνας, καὶ μάλιστα τὴν φερώνυμον τὴν γλυκεῖαν Παναγίαν τὴν Πρέκλαν. Σκαλιστὸν χρυσωμένον τέμπλον, πολυέλεον καὶ μανουάλια ὀρειχάλκινα, κανδήλια ἀργυρᾶ. Ἐφερε πάντοτε ὁ ἰδιοκτήτης μαζί του τὴν βαρεῖαν ὑπερμεγέθη κλεῖδα τῆς θύρας τῆς στερεᾶς, καὶ δὲν ἔλειπε συχνὰ νὰ ἐπισκέπτεται τὴν Παναγίαν του· ἱερόσυλος εὐτυχῶς κανεὶς ἀκόμη δὲν εἶχεν ἀναφανῇ εἰς τὰ μέρη αὐτά.

Ἦτον ἡ προπαραμονὴ τῆς ἐορτῆς, ὅτε θὰ ἐτελεῖτο πανήγυρις εἰς τὸν ναῖσκον, τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως. Θὰ ἤρχοντο ἀπὸ τὸν τόπον πολλὰ οἰκογένεια καὶ ἄτομα, δεκάδες τινὲς προσκυνητῶν καὶ πανηγυριστῶν, καὶ ὁ Παπανικόλας, ὁ συμπέθερός του. Εἰς τὸν Παπανικόλαν ὁ Φραγκούλας ἔδιδε διὰ τὸν κόπον του ἐν τάλληρον, περιπλέον δὲ εἰσέπραττεν ὁ παπᾶς διὰ λογαριασμόν του τὰς δεκάρας, ὅσας ἔδιδαν αἱ γυναῖκες «διὰ τὰ γράφουν τὰ ὀνόματα» ἢ τὰ «ψυχοχάρτια».

«Ὁλα τ' ἄλλα, προσφοράς, ἀρτοκλασίας, πώλησιν κηρίων, κτλ. τὰ εἰσέπραττεν ὁ Φραγκούλας ὡς εἰσόδημα ἰδικόν του...

Καὶ τώρα τοὺς ἐπερίμενε νὰ ἔλθουν πάλιν... καὶ ἀνελογίζετο πῶς ἄλλοτε, ὅταν ἦτον νέος ἀκόμη, μετὰ τὸν πρῶτον χωρισμὸν ἀπὸ τὴν γυναῖκα του, ἡ πανήγυρις αὐτῆς τῆς Παναγίας τῆς Κοιμήσεως ἔγινεν ἀφορμὴ διὰ νὰ ἐπέλθῃ συνδιαλλαγὴ μετὰ τῆς γυναίκος του. Κατόπιν τῆς συνδιαλλαγῆς ἐκείνης ἐγεννήθη ὁ τρίτος υἱός, καὶ τὸ Κουμπώ, τὸ θυγάτριον τὸ ὁποῖον ἐθρήνει τώρα ὁ γέρο-Φραγκούλας.

«Γῶχασα τὸ καῦμένο μου, τὸ εὐάγωγο, τῶχασα!...

«Ὁ, δὲν ἔλυπεῖτο τώρα τόσο πολὺ τὸν ἀπὸ τῆς γυναίκος του χωρισμὸν — τὴν ὁποίαν ἄλλως τρυφερῶς ἠγάπα — ὅσον ἐθρήνει τὴν σκληρὰν ἀπώλειαν ἐκείνης τῆς κορασίδος, τὴν ὁποίαν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον ἤλπιζε μόνον νὰ ἐπανεύρῃ. Καὶ κατενόσσετο πολὺ ἡ καρδιά του κ' ἐθλίβετο... Καὶ ἀνελογίσθη ὅτι τὸ πάλαι ἔδω, οἱ χριστιανοί, ὅσοι ἦσαν ὡς αὐτὸς τεθλιμμένοι, εἰς τὸν ναῖσκον αὐτὸν τῆς Παναγίας τῆς Πρέκλας, ἤρχοντο τὰς ἡμέρας αὐτὰς

νὰ εὖρωσι, διὰ τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς προσευχῆς καὶ τοῦ ἱεροῦ ἔσματος, ἀναφυγὴν καὶ παραμυθίαν... Τὸν παλαιὸν καιρὸν, πρὸ τοῦ εἰκοσιένα, ὅταν τὸ σήμερον ἔρημον καὶ κατηρειπωμένον χωρίον ἐκατοικεῖτο ἀκόμη, ὅλοι οἱ κάτοικοι καὶ τῶν δύο ἐνοριῶν ἤρχοντο εἰς τὸν ναὸν τῆς Πρέκλας, ὅστις ἦτο ἀπλοῦν παρεκλήσιον, ν' ἀκούσωσι τὰς ψαλλομένας Παρακλήσεις, καθ' ὅλον τὸν Δεκαπενταύγουστον...

Ἀφῆσεν εἰς τὴν ἄκρην τὸ τσιμποῦκι, τὸ ὁποῖον εἶχε σβύσει ἤδη ἀνεπαισθήτως, ἐν μέσῳ τῆς ἀλλοφροσύνης καὶ τῶν ρεβασμῶν τοῦ καπνιστοῦ, καὶ ἀκουσίως ἤρχισε νὰ ὑποψάλλῃ.

Ἐλεγε τὸν Μέγαν Παρακλητικὸν κανόνα τὸν εἰς τὴν Παναγίαν, ὅπου διεκτραγωδοῦνται τὰ παθήματα καὶ τὰ βάσανα μιᾶς ψυχῆς: Καὶ τὴν σειρὰν ὅλην τῶν κατανυκτικῶν ὕμνων, ὅπου εἰς βσιλεὺς Ἑλλήν, διωγμένους, πολεμημένους, στενοχωρημένους, ἀπὸ Λατίνους καὶ Ἀραβας καὶ τοὺς ἰδικούς του, διεκτραγωδεῖ πρὸς τὴν Παναγίαν τοὺς ἰδίους πόνους του, καὶ τοὺς διωγμοὺς ὅσους ὑπέφερεν ἀπὸ τὰ στίφη τῶν βαρβάρων, τὰ ὅποια ὀνομάζει «νέφη».

Εἶτα, κατὰ μικρόν, ἀφοῦ εἶπεν ὅσα τροπάρια ἐνθυμεῖτο ἀπὸ στήθους, ὕψωσεν ἀκουσίως τὴν φωνήν, καὶ ἤρχισε νὰ μέλῃ τὸ ἀθάνατον ἐκεῖνο:

*«Ἀπόστολοι ἐκ περάτων
συναθροισθέντες ἐνθάδε,
Γεθσημανῇ τῷ χωρίῳ,
κηδεύσατέ μου τὸ σῶμα.
Καὶ σύ, Υἱὲ καὶ Θεέ μου,
παράλαβέ μου τὸ πνεῦμα.»*

***

...Καὶ εἶτα προσέτι, παρεκάλει διὰ τοῦ ἔσματος τὴν Παναγίαν, νὰ εἶνε μεσίτρια πρὸς τὸν Θεόν, «μὴ μοῦ ἐλέγξῃ τὰς πράξεις, ἐνώπιον τῶν Ἀγγέλων...» Ὁ, αὐτὸ εἶχε τὴν δύναμιν καὶ τὸ προνόμιον νὰ κάμνῃ πολλὰ ζεύγη ὀφθαλμῶν νὰ κλαῖωσι, τὸν παλαιὸν καιρὸν, ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἔκλαιον ἀκόμη ἐκούσια δάκρυα ἐκ συναισθήσεως...

Ὁ γέρο-Φραγκούλας ἐπίστευε καὶ ἔκλαιεν... Ὁ, ναί, ἦτον ἄνθρωπος ἀσθενής ἠγάπα καὶ ἡμάρτανε καὶ μετενόει... ἠγάπα τὴν θρησκείαν, ἠγάπα καὶ τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα του, ἐπόθει ἀκόμη τὸν συζυγικὸν βίον, ἐπόθει καὶ τὸν βίον τὸν μοναχικόν. Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον εἶχεν ἀγαπήσει ἐξ ὅλης καρδίας τὴν Σινιωρίτσαν του... καὶ τὴν ἠγάπα ἀκόμη. Ἀλλ' ὅσον τρυφερὸς ἦτο εἰς τὸν ἔρωτα, τόσο εὐε-

πίφορος εἰς τὸ πείσμα, καὶ τόσο γοργὸς εἰς ὀργήν. Ὁ! ἀτέλειαι τῶν ἀνθρώπων.

Τώρα, εἰς τοὺς τελευταίους χρόνους, εἶχε γνωρίσει ἀκόμα καὶ τὴν οἰκονομικὴν στενοχωρίαν, τὸ παράπονον τῆς ξεπεσμένης ἀρχοντιᾶς, τὰς πιέσεις καὶ τὰς ἀπειλὰς τῶν τοκογλύφων. «Τὸ διάφορο, κεφάλι! τὸ διάφορο, κεφάλι!» Ἐπὶ τέσσαρας ἐνιαυτοὺς ἦτο ἀφορία, αἱ ἐλαῖαι δὲν ἐκαρποφόρησαν· ὁ καρπὸς εἶχε προσβληθῇ ἀπὸ ἄγνωστον ἀσθένειαν, διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἰδιοκτητῶν. Εἶχαν κιτρινίσει καὶ μαυρίσει αἱ ἐλαῖαι, καὶ ἦσαν γεμάται ἀπὸ βοῦλες, καὶ εἶχαν πέσει ἄκαιρα. Τόσα «ὑποστατικά», τόσα «μούλια», τόσο «βίος», ἀγύριστα κτήματα, σχεδὸν τσιφλίκια, ἠπειλοῦντο νὰ περιέλθωσιν εἰς χεῖρας τῶν τοκογλύφων. — Ἐγέννα ἢ ὄχι ἢ γῆ, ἐκαρποφόρουν ἢ ὄχι τὰ δένδρα, ὁ τόκος δὲν ἔπαυε. Τὰ κεφάλαια «ἔτικτον». Ἐπαυσε νὰ τίκῃ ἡ γόνιμος (ὅπως λέγει ὁ Ἀγ. Βασίλειος), ἀφοῦ τὰ ἄγωνα ἤρχισαν κ' ἐξηκολούθουν νὰ τίκουν...

Ἀνελογίζετο αὐτὰ, κ' ἔκλαιεν ἡ ψυχὴ του. Δὲν ἤλπιζε πλέον, οὔτε ἠύχετο σχεδόν, νὰ ἤρχετο ἡ Σινιωρίτσα αὐρίον, εἰς τὴν πανήγυριν, ὅπως ἤρχετο τακτικὰ κάθε χρόνον, ἄλλοτε, ὅταν ἦσαν «μονοιασμένοι» — ὅπως εἶχεν ἔλθει καὶ ἅπαξ, εἰς καιρὸν ὅπου εὐρίσκοντο χωρισμένοι, πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν... Τώρα μόνον ἡ ψυχὴ τῆς Κούμπως, τῆς ἀθῶας μικρᾶς παρθένου, εἶθε νὰ παρίστατο δοράτως εἰς τὴν πανήγυριν, ἀγαλλομένη.

Ὁ! ἄλλοτε, πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν, πρὶν γεννηθῇ ἀκόμη ἡ Κούμπω — ναί, ἡ Παναγία εἶχε δωρήσει τὸ ἄβρον ἐκεῖνο ἄνθος εἰς τὸν Φραγκούλην καὶ τὴν Σινιώραν, καὶ ἡ Παναγία πάλιν τὸ εἶχε δρέψῃ καὶ τὸ εἶχεν ἀναλάβῃ πλησίον της, πρὶν μολυνθῇ ἐκ τῆς ἐπαφῆς τῶν ματαίων τοῦ κόσμου... Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον εἶχε συμβῇ ὁ πρῶτος χωρισμός, τὸ πρῶτον πείσμα, τὸ πρῶτον κάκιωμα μεταξὺ τῶν συζύγων. Καὶ ὁ Φραγκούλης, θυμώδης, δεξυχολός, δριμύς, εἶχεν ἀναβῇ, ὅπως τώρα, ἀπὸ τὴν πολίχνην τὴν κατοικημένην εἰς τὸ παλαιὸν χωρίον τὸ ἔρημον, τοῦ ὁποῖου ἐσώζοντο τότε ἀκόμη ὀλίγισται οἰκίαι, καὶ δὲν ἦτο ἐρείπιον ὅλον, ὅπως σήμερον. Καὶ καθὼς τώρα, εἶχεν ἔλθει δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς ἐορτῆς εἰς τὸ παρεκλήσιον τῆς Πρέκλας, ἐκάθητο δὲ εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ ναῖσκου κ' ἐκάπνιζε τὸ μακρὸν τσιμποῦκι μετὰ τὸ ἡλεκτρικὸν ἐπιστόμιον. Πλὴν τότε τὸ φέσι του ἦτο κατακόκκινον, καὶ τώρα ἐφόρει μαῦρον σκοῦφον... Καὶ τότε ὁ

Φραγκούλης ἦτον σαράντα χρόνων, καὶ τώρα ἦτον πενήνταπέντε. Τότε ἔτρεφε πείσμα καὶ χολήν, ἀλλ' εἶχε πολὺ περισσότερον καὶ βαθύτερον συζυγικὸν ἔρωτα, καὶ μόνον νύξιν ἠθέλην ἦτον ἔτοιμος νὰ συγχωρήσῃ καὶ ν' ἀγαπήσῃ... Ἀλλὰ τώρα δὲν ἔχει πλέον οὔτε πείσμα σχεδὸν οὔτε ὀργήν, ἠγάπα τὴν Σινιώραν, τὴν ἐπόνει, ἀλλ' ἔκλαιε πολὺ περισσότερον διὰ τὸ θυγάτριόν του, τὸ Κουμπώ, «τὸ καῦμένο, τὸ εὐάγωγο!»

Ἐκείνην τὴν φορὰν, ὁ παπᾶ-Νικόλας, ἅμα ἔφθασε τὴν παραμονήν, ἀκολουθούμενος ἀπὸ πλῆθος προσκυνητῶν διὰ τὴν πανήγυριν, ἐστάθη πλησίον τῆς θύρας τοῦ ναοῦ, παρὰ τὴν γωνίαν, καὶ τοῦ εἶπε μυστηριωδῶς:

— Θᾶχης μουσαφιρλίκια, θαρῶ.

— Τί τρέχει, παπᾶ; ἠρώτησε μειδίων ὁ Φραγκούλας, ὅστις ἐμάντευσε πέραντα.

— Θὰ σοῦ ἔλθῃ τ' ἀσκέρι... Κύτταξε, Φραγκούλη, φρόνιμα, χωρὶς πείσματα...

Ὁ παπᾶς, ἀσκέρι λέγων, ἐννοοῦσε προφανῶς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Φραγκούλα· ἀλλὰ τάχα μόνον τὰ παιδιά τὰ δύο μεγαλείτερα ἐκ τῶν τεσσάρων; — καθόσον τὰ ἄλλα δύο τὰ μικρά, δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ κουβαληθοῦν εἰς διάστημα τριῶν ὥρων ὁδοιπορίας χωρὶς τὴν μητέρα των. Ὁ Φραγκούλης ἠθέλησε νὰ βεβαιωθῇ.

— Θᾶρθῃ μαζί κ' ἡ μάνα τους;

— Βέβαια... πιστεύω, εἶπεν ὁ παπᾶς.

***

Τῷ ὄντι, ὅταν ἐβράδυνασε καλὰ, καὶ ἤρχισε νὰ σκοτεινιάζῃ, ἡ κυρὰ Σινιώρα ἦλθε, μαζί μετὰ τὴν γραῖαν μητέρα της, καὶ μετὰ τὰ τέσσαρα παιδιά της, ἐν συνοδείᾳ καὶ ἄλλων προσκυνητῶν, γειτονισσῶν ἢ συγγενῶν της. Ἀπὸ πολλῶν μηνῶν δὲν εἶχεν ἰδῇ τὸν σύζυγόν της, ὅστις εἶχε κατοικήσει χωριστά, — εἰς εὐτελεῆς δωμάτιον, χάριν ταπεινώσεως, τὸ ὁποῖον ὀνόμαζε «τὸ καλλί του», καὶ ἔζη ἀπὸ μηνῶν ὡς καλόγηρος. Ἐπλησίασε δειλὴ, κάτω νεύουσα ὁ Φραγκούλης ἵστατο ἐκεῖ, παραπέρα ἀπὸ τὴν θύραν τῆς ἐκκλησίας, κ' ἔκαμνε πῶς ἔβλεπεν ἄλλοῦ, καὶ πῶς ἐπρόσεχεν εἰς τινὰ ὁμίλιαν περὶ ἀγροτικῶν υποθέσεων, μεταξὺ δύο ἢ τριῶν χωρικῶν.

Ἡ Σινιώρα εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναῖσκον, ἐπροσκύνησεν, ἐκόλλησε κηρία, καὶ ἠσπάσθη τὰς εἰκόνας. Εἶτα, μετὰ τινὰ ὥραν, ἐξῆλθεν. Ἐπλησίασε συνεσταλμένη, κ' ἐχαιρέτισε τὸν σύζυγόν της. Οὗτος ἔτεινε πρὸς αὐτὴν τὴν χεῖρα, καὶ ἠσπάσθη φιλοστόργως τὰ τέκνα του.

Ἦδη ἐνύκτωνε, καὶ ἐψάλλῃ ὁ Μικρὸς Ἑσπε-

ρινός. Ἀκολουθῶς, μετὰ τὸ λιτὸν σαρακοστια-
νὸν τὸ ὁποῖον ἔφαγον κατὰ ομάδας καθίσαν-
τες οἱ διάφοροι προσκυνηταί, ἔδω κ' ἐκεῖ, ἐπὶ
τῶν χόρτων καὶ τῶν ξειπίων, ὁ Φραγκούλης
ἠτοίμασεν ἰδιοχείρως ξύλινον σήμαντρον, πρό-
χειρον, κατὰ μίμησιν ἐκείνων τὰ ὁποῖα συνει-
θίζονται εἰς τὰ μοναστήρια, καὶ φέρων τρεῖς
γύρους περὶ τὸν ναόν, τὸ ἔκρουσε μόνος του,
πρῶτον εἰς τροχαῖκόν ρυθμόν, «τὸν Ἀδάμ,
Ἀδάμ, Ἀδάμ!» εἶτα εἰς ἱαμβικόν, αὐτὸ τάλαν-
τον! τὸ τάλαντον!»

Εὐθὺς τότε, τὰ δύο παιδιά τοῦ Φραγκούλα,
καὶ πέντε ἢ ἕξ ἄλλοι μικροὶ μοσχομάγκαι, ἀνε-
ριχθήσαν ἐπάνω εἰς τὴν στέγην τοῦ ναοῦ,
ἀνωθεν τῆς θύρας, καὶ ἤρχισαν νὰ βαροῦν
τρελά, ἀλύπητα, ἀχόρταστα, τὸν μικρὸν μισο-
ραγιασμένον κώδωνα, τὸν κρεμάμενον ἀπὸ δύο
διχαλωτῶν ξύλων ἐκεῖ ἐπάνω. Ὑστερον ἀπὸ
πολλὰς φωνάς, μαλώματα καὶ ἐπιπλήξεις τοῦ
Φραγκούλα, τοῦ μπάριμπα Δημητροῦ τοῦ ψάλ-
του, καὶ τοῦ Παναγιώτου τῆς Ἀντωνίτσας,
(ἐνὸς καλοῦ χωρικοῦ ὅστις δὲν ἐκουράζετο νὰ
τρέχη εἰς ὅλα τὰ ἐξωκλήσια, καὶ νὰ κάμνη
«κουμμάντο», ἕως οὗ ἐπὶ τέλους ἡ Δημοκρατία
ἠναγκάσθη νὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ ὡς ἰσόβιον
ἐπίτροπον ὅλων τῶν ἐξοχικῶν ναῶν) τὰ παι-
διά μόλις ἔπαυσαν ὀψέποτε νὰ κρούουν τὸν
κώδωνα, κ' ἐξεκόλλησαν τέλος ἀπὸ τὴν στέγην
τοῦ ναοῦ. Ὁ παπᾶ-Νικόλας ἔβαλεν εὐλο-
γητόν, καὶ ἤρχισεν ἡ ἀκολουθία τῆς Ἀγρυ-
πνίας.

Ὁ Φραγκούλας ἦτο τόσον εὐδιάθετος ἐκεῖ-
νην τὴν ἑσπέραν, ὥστε ἀπὸ τοῦ «Ἐλέησόν με
ὁ Θεός», τῆς ἀρχῆς τοῦ Ἀποδείπνου, μέχρι τοῦ
«Εἴη τὸ ὄνομα», εἰς τὸ τέλος τῆς Λειτουργί-
ας—ὅπου ἡ παννυχὶς διήρκεσεν ὀκτὼ ὥρας
ἀνευ διαλείμματος—ὅλα τὰ ἔψαλε καὶ τὰ ἀ-
πήγγειλε μόνος του ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ χοροῦ,
μόλις ἐπιτρέπων εἰς τὸν κύριον Δημητρὸν, τὸν
κάτοχον τοῦ ἀριστεροῦ χοροῦ, νὰ λέγῃ κ' αὐ-
τὸς ἀπὸ κανένα τροπαρίκι, διὰ νὰ ξενυστάξῃ.
Ἐψαλε τὸ «Θεορχίω νεύματι» καὶ εἰς τοὺς
ὀκτὼ ἡχοὺς μοναχός του, προφάσει ὅτι ὁ κύριος
Δημητρός «δὲν εὗρισκεν εὐκόλα τὸν ἦχον» ἦ-
τοι δὲν ἠδύνατο νὰ μεταβῇ ἀβιάστως καὶ ἀνευ
χασμωδίας ἀπὸ ἡχοῦ εἰς ἦχον. Εἰς τὸ τέ-
λος τοῦ Ἑσπερινοῦ, μοναχός του ἐδιάβασε
τὸ Συναξάρι, καί, χωρὶς νὰ πάρῃ ἀνασασμόν,
μοναχός του πάλιν ἄρχισε τὸν ἐξάψαλμον. Ἐ-
ψαλε Καθίσματα, Πολυελέους, Ἀναβαθμούς καὶ
Προκείμενα, εἶτα ὅλον τὸ «Πεποικιμένη» ἕως
τὸ «Συνέστειλε χορός», καὶ ὅλον τὸ «Ἀνοίξω

τὸ στόμα μου» ἕως τὸ «Δέχου παρ' ἡμῶν».
Εἶτα ἔψαλεν Αἶνους, Δοξολογίαν, ἐδιάβασεν
Ὁρας καὶ Μετάληψιν, πρὸς χάριν ὅλων τῶν
ἠτοιμασμένων διὰ τὴν Θεῖαν Κοινωνίαν, καὶ
εἰς τὴν Λειτουργίαν πάλιν ὅλα, Τυπικά, Μα-
καρισμούς, Τρισάγιον, τὸ Χερουβικόν, τὸ «Αἰ
γενεαὶ πάσαι», τὸ Κοινωνικόν, κτλ. κτλ.

Ὅλα αὐτὰ τὰ ἐνθυμεῖτο ἀκόμη, ὡς νὰ ἦτον
χθές, ὁ γέρο-Φραγκούλας, καὶ εἶχον παρέλθει
δεκαπέντε ἔτη ἔκτοτε. Ἀκόμη καὶ μικρά τινα
φαιδρὰ ἐπεισόδια, τὰ ὁποῖα συνέβησαν εἰς τὴν
Λιτὴν, μικρὸν πρὸ τοῦ μεσονυκτίου, κατὰ τὴν
ἔξοδον τῆς ἱερᾶς εἰκόνος εἰς τὸ ὑπαιθρον. Ἐ-
πειδὴ αἱ γυναῖκες εἶχαν κολλήσει πολλὰ καὶ
χονδρὰ κηρία, τὰ πλεῖστα ἔργα αὐτῶν τῶν ἱ-
δίων χειρομάλλακτα, τὰ δὲ κηρία συμπλεκόμενα
εἰς δέσμας καὶ περιπλοκάδας ἀπὸ τὸν Πανα-
γιώτην τῆς Ἀντωνίτσας, τὸν προθύμον εἰς τὴν
ὑπηρεσίαν τῆς ἱερᾶς πανηγύρεως, εἶχαν λαμ-
παδιάσει, εἰς μίαν στιγμὴν ὀλίγον ἔλειψε νὰ
πάρῃ φωτιὰν τὸ φελόνι τοῦ παπᾶ, εἶτα καὶ
τὸ γένειόν του. Τότε ὁ Παναγιώτης τῆς Ἀν-
τωνίτσας, μὴ εὗρισκων ἄλλο προχειρότερον μέ-
σον, ἤρπαξε τὰς ὀγκώδεις δέσμας τῶν φλεγόν-
των κηρίων, τὰς ἔφερε κάτω εἰς τὸ ἔδαφος,
κ' ἐπάτει δυνατὰ μὲ τὰ τσαρούχια του διὰ
νὰ τὰ σβύσῃ. Αἱ γυναῖκες δυσφοροῦσαι ἐ-
γόγγυζον, νὰ μὴν πατῇ τὰ κηρία, γιατί εἶνε
κρίμα.

Τότε εἰς τῶν παρεστώτων, υἱὸς πλουσίου τοῦ
τόπου, ἀπὸ ἐκείνους οἵτινες εἰς τὸ ὕστερον κα-
τέστησαν δανεισταὶ τοῦ Φραγκούλα—καὶ ὅστις
ἐλέγετο ὅτι ἐμελέτα εἰς τὰς ἐκλογὰς νὰ βάλῃ
κάλην ὡς ὑποψήφιος δήμαρχος,—ἤκουσθη νὰ
λέγῃ ὅτι πρέπει νὰ μάθουν νὰ κάμνουν «οἰ-
κονομία, οἰκονομία στὰ κηρία!... ἡ νύχτα με-
γαλώνει... ἡμερὰ τώρα, κοντεύει... ἔχει νύ-
κτα...»

Ἀλλ' αἱ γυναῖκες, ἐνῶ ἤξευραν, καλλίτερα
ἀπὸ ἐκείνον, ὅλας τὰς οἰκονομίας τοῦ κόσμου,
δὲν ἐννοοῦσαν τί θὰ πῇ «οἰκονομία στὰ κη-
ρία», ἀφοῦ ἀπαξ εἶνε ἀγορασμένα καὶ πληρω-
μένα, καὶ εἶνε μελετημένα καὶ ταμένα ἕξ ἄ-
παντος νὰ καοῦν, διὰ τὴν χάριν τῆς Παναγίας.
Μία ἀπ' αὐτάς, γερόντισσα, ἀνεπόλησε κατὰ τι
δι' ἓνα θαῦμα, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀκούσει ἀπὸ
τὸ συναξάρι τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ὅπου ὁ
Ἅγιος, εἰς τὴν Σαλονίκην, ἐπέπληξεν αὐστη-
ρῶς τὸν νεωκόρον, ἔχοντα τὴν μανίαν νὰ σβύνῃ
μισοκαμένα τὰ κηρία—καὶ ἡ γερόντισσα ἤρ-
χισε νὰ τὸ διηγῇται χθαμαλῇ τῇ φωνῇ εἰς τὴν
πλησίον τῆς: «Ἀδελφε Ὀνήσιμε, ἄφες νὰ καοῦν

τὰ κηρία, ὅσα προσφέρουν οἱ χριστιανοί, καὶ
μὴ ἁμαρτάνῃς...»

Τὴν ἰδίαν ὥραν συνέβη καὶ τοῦτο. Ἐνῶ ὁ
παπᾶς ἀπήγγελλε τὰς μακρὰς αἰτήσεις τῆς Λι-
τῆς, ἐπισυνάπτων καὶ τὰ ὀνόματα ὅλα, ζων-
τανὰ καὶ πεθαμένα, ὅσα τοῦ εἶχον ὑπαγορεύ-
σει ἀφ' ἑσπέρας αἱ εὐλαβεῖς προσκυνητρίαι, ὁ
Φραγκούλης ἔψαλλε μεγαλοφώνως τὸ τριπλοῦν
«Κύριε Ἐλέησον» μὲ τὴν χονδρὴν φωνὴν του,
καὶ μὲ ὅλον τὸ πάθος τῆς ψαλτικῆς του. Τότε
ὁ μπάριμπα Δημητρός, ὅστις ἐφαίνετο νὰ εἶχε
πειραχθῇ ὀλίγον, ἴσως διότι ὁ Φραγκούλας ἐν
τῇ ψαλτομανίᾳ του δὲν τοῦ ἐπέτρεπε νὰ πῇ
κ' ἐκεῖνος ἓνα τροπαράκι σωστὸ (διότι ἅμα ἤμ-
χιζεν ὁ Δημητρός τὸ δικό του, ὁ Φραγκούλας,
μὲ τὴν γερὴν, κεφαλικὴν φωνὴν του, ἐκθύμως
συνέψαλλε, τοῦ ἤρπαζε τὴν πρωτοφωνίαν, καὶ
ὑπέτασσε καὶ ἐκάλυπτε τὴν ἀσθενὴ καὶ τερετί-
ζουσαν φωνὴν ἐκείνου). ἔλαβε τὸ θάρρος νὰ
τοῦ κάμῃ παρατήρησιν.

—Πεῖδ σιγά, πεῖδ ταπεινά, κύριε Φραγκούλη,
σιγανότερα νὰ τὸ λὲς τὸ Κύριε Ἐλέησον, γιατί
δὲν ἀκούονται τὰ ὀνόματα, καὶ θέλουν ἡ γυ-
νῆκες νὰ τ' ἀκούνη.

Εἶχε κάπως δίκαιον, διότι πράγματι αἱ γυ-
ναῖκες ἀπῆλθον νὰ λέγωνται ἐκφώνως τὰ ὀνό-
ματα, ὅσα εἶχαν εἰπῇ εἰς τὸν παπᾶν νὰ γρά-
ψῃ. Ἐννοοῦσαν νὰ τ' ἀκούῃ κ' ὁ Θεός κ' ἡ
Παναγία κ' ὁλος ὁ κόσμος. Ἡ καθεμία ἤθελε
ν' ἀκούσῃ «τὰ δικά της τὰ ὀνόματα», καὶ νὰ
τ' ἀναγνωρίσῃ, καθὼς ἀπηγγέλλοντο ἀραδιαστά.
Ἄλλως θὰ εἶχαν παράπονα κατὰ τοῦ παπᾶ,
κ' ὁ παπᾶς ἂν ἤθελε νὰ φάγῃ κ' ἄλλοτε, εἰς
τὸ μέλλον, προσφορές, ὥφειλε νὰ τὰ ἔχῃ καλὰ
μὲ τῆς ἐνοριτίσσης.

Τότε ἡ Ἀργυρῇ, ἡ πρωτότοκος τοῦ Φραγ-
κούλα, οὕσα τότε δωδεκαετίς, πονηρά, θυμό-
σοφος κορασὶς, καθὼς ἔστοκε πλησίον εἰς τὸν
πατέρα της, ἐψήλωσεν ὀλίγον διὰ νὰ φθάσῃ εἰς
τὸ οὖς του, καὶ τοῦ λέγει κρυφά.

—Πατέρα, ἄφησε καὶ τὸν μπάριμπα-Δημη-
τρὸ νὰ ψάλλῃ «Κύριε Ἐλέησον».

Τοῦτο ἦτο ὡς ἐμπνευσις καὶ βοήθημα διὰ
τὸν Φραγκούλην. Ἐπειδὴ οὗτος δὲν ἤθελε
φανερὰ νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν σχεδὸν αὐθάδη
παραίνεσιν τοῦ Δημητροῦ, καὶ πάλιν δὲν ἤθελε
νὰ δείξῃ ὅτι ἐθύμωσεν, ἐστράφη πρὸς τὸν κα-
λὸν γέροντα, καὶ τοῦ λέγει.

—Πέ, Δημητρώ, σαράντα φορὲς τὸ «Κύριε
ἐλέησον».

Τότε ὁ μπάριμπα-Δημητρός, ὅστις ἂν καὶ
εἶχε γηράσει, δὲν εἶχε μάθει ἀκόμη καλὰ τὰ

Τυπικά, καὶ δὲν ἤξευρεν ἀκριβῶς πότε κατὰ
τὴν Λιτὴν τὸ Κύριε Ἐλέησον λέγεται τρεῖς καὶ
πότε τεσσαρακοντάκις, ἤρχισε πράγματι νὰ τὸ
ψάλλῃ σαράντα φορὲς, ὥστε ὁ παπᾶς ἐβιά-
σθη ν' ἀπαγγεῖλῃ ραγδαίως καὶ ἀθρόα τὰ τε-
λευταῖα ὀνόματα, καί, διὰ νὰ εἶνε σύμφωνος
μὲ τὸν ψάλτην, ἤρχισε πρὸ τῆς ὥρας νὰ λέγῃ:
«... ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι. ἀπὸ λιμοῦ,
λοιμοῦ, σεισμοῦ, καταποντισμοῦ, πυρός, μαχαί-
ρας» καὶ τὰ ἔξῃς.

***

Τέλος, μετὰ τὴν λειτουργίαν, ὁ παπᾶς ὁ
Φραγκούλας καὶ ἡ οἰκογένειά του, καὶ ὀλίγοι
φίλοι, ἐκάθισαν κ' ἔφαγαν ὁμοῦ καὶ ὑψοράν-
θησαν, καὶ τὴν ἑσπέραν ὁ Φραγκούλης ἐπα-
νήχετο, εἰρηνικῶς καὶ μὲ ἀγάπην, μετὰ τῆς
συζύγου καὶ τῶν τέκνων του, ὑπὸ τὴν οἰκια-
κὴν στέγην.

Πρὶν παρέλθῃ ἔτος, ἐγεννήθη ἡ Κούμπω.
Ἡ κόρη αὕτη, πλάσμα χαριτωμένον καὶ συμ-
παθές, ἀνετρέφετο καὶ ἡλικιοῦτο, ἐγίνετο τὸ
χάρμα καὶ ἡ παρηγορία τοῦ πατρὸς της. Δὲν
εἶχε μόνον νοημοσύνην πρῶτον, ἀλλὰ κατὰ
ἄλλο παράδοξον γνώρισμα, οἶονεὶ χαρακτηρε-
φρονίμου γυναικὸς εἰς ἡλικίαν παιδείας. Ὑστε-
ρον, μετὰ χρόνους, ὅταν ἐπῆλθεν ὁ δεῦτερος
χωρισμός, ἡ Κούμπω, ὀκταετίς τότε, ἔτρεχε
πλησίον τοῦ πατρὸς της, εἰς τὸ «κελλί του»,
ὅπου κατῴκει εἰς τὴν ἀνωφερῇ ἐσχатиᾷ τῆς
πολίχνης, καὶ τὴν ἐγέμιζε περιποιησεις καὶ τρυ-
φερότητας.

Αὕτη μόνη ἐδέχετο προθύμως τοὺς πατρι-
κοὺς χαλινούς, ἐνῶ τὰ ἄλλα τέκνα δὲν ἤρχοντο
ποτὲ πλησίον τοῦ πατρὸς τῶν, καὶ διὰ τοῦτο
ἐκεῖνος τὴν ὠνόμαζε «τὸ εὐάγωγο». Καθημε-
ρινῶς ἔτρεχε νὰ τὸν εὗρῃ, καὶ δὲν ἔπαυε νὰ
τὸν παρακαλῇ.

—Ἐλα, πατέρα, στὸ σπῖτι μὴ μᾶς ἀφήσῃς,
λέγ' ἡ μητέρα, ζωνταρφανά.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ἔτρεξε δρομικὰ, φαιδρὰ,
καὶ πνευστιῶσα τοῦ εἶπε.

—Τάμαδες, πατέρα;... Θὰ παντρεύουμε τ'
Ἀργυρῶ μας... Ἐλα στὸ σπῖτι, γιατί δὲν εἶνε
πρόεπο, λέγει ἡ μητέρα, νὰ εἶστε χωρισμένοι
ἔσθεις, ποῦ θὰ παντρευτῇ τ' Ἀργυρῶ μας...
γιὰ νὰ μὴν κακίωσῃ ὁ γαμπρός!...

Τῷ ὄντι ὁ Φραγκούλας ἐπείσθη, κ' ἐφιλώθη
μὲ τὴν σύζυγόν του. Ἐρραβώνισαν τὴν Ἀρ-
γυρῶ, εἶτα μετ' ὀλίγους μῆνας τὴν ἐστεφάνω-
σαν... Εἶτα πάλιν ἐπῆλθε τρίτος χωρισμός
μεταξὺ τοῦ παλαιοῦ ἀνδρογύνου, καὶ μ' ἓνα
γεροντόπαιδον μαζί, τὸ ὁποῖον ἦλθεν εἰς τὸν

κόσμον σχεδόν συγχρόνως με τὸν γάμον τῆς πρωτοτόκου.

Τότε ἡ Κούμπω, ἣτις εἶχε γείνη δεκατριῶν ἐτῶν, δὲν ἔπαυε νὰ τρέχῃ πλησίον τοῦ πατρὸς της, καὶ νὰ τὸν παρακινῇ ν' ἀγαπήσῃ με τὴν μητέρα.

Μίαν ἡμέραν, θλιβερὰ τοῦ εἶπε·

— Δὲν θὰ μπορῶ πλέον νὰ ῥαχῶμαι οὔτε στὸ κελλί σου, πατέρα. . . Εἶνε καὶ κακὲς γυναῖκες, ἐκεῖ στὸ μαχαλᾶ, στὸ δρόμο ποῦ περνῶ, καὶ τῆς ἄκουσα ποῦ λέγανε, καθὼς περνοῦσα: «Νὰ τὸ κορίτσι τῆς Φραγκούλαινας, ποῦ τὴν ἔχει ἀπαρτιήσει ὁ ἄντρας της. . .» Δὲν τὸ βαστῶ πλέον, πατέρα. . .

Τῷ ὄντι παρήλθον τρεῖς ἡμέραι, καὶ ἡ Κούμπω δὲν ἐφάνη εἰς τὸ κελλί τοῦ πατρὸς της. Τὴν τετάρτην ἡμέραν ἦλθε πολὺ ὠχρὰ καὶ μαραμένη, ἐφαίνετο νὰ πάσχῃ:

— Τί ἔχεις, κορίτσι μου, τῆς εἶπεν ὁ πατήρ της.

— Ἄν δὲν ἔλθῃς, πατέρα, τοῦ ἀπήντησεν ἀποτόμως αἴφνης, με παράπονον καὶ με πνιγμένα δάκρυα, νὰ ξεύρης, θὰ πεθάνω ἀπ' τὸν καῦμό μου! . .

— Ἐρχομαι, κορίτσι μου, εἶπεν ὁ Φραγκούλης.

Τῷ ὄντι, τὴν ἄλλην ἡμέραν ἐπῆγε εἰς τὴν οἰκίαν. Ἄλλ' ἡ νεαρὰ κόρη ἔπεσε πράγματι ἀσθενής, καὶ εἶχε δεινὸν πυρετόν. Ὅταν ὁ πατέρας ἦλθε παρὰ τὴν κλίνην της, καὶ τῆς ἀνήγειρεν ὅτι ἔκαμεν ἀγάπην με τὴν μητέρα της, διὰ νὰ χαρῇ, ἦτον ἀργὰ πλέον. Ἡ τρυφερὰ παιδίσκη ἐμαράνθη ἐξ ἀγνώστου νόσου, καὶ οὔτε φάρμακον οὔτε νοσηλεία ἴσχυσε νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ εἰς τὸν πρόσκαιρον κόσμον. Ἐκοιμήθη χωρὶς ἀγωνίαν καὶ πόνον, ἐξέπνευσεν ὡς πουλί, με τὴν λαλιὰν εἰς τὸ στόμα.

— Πατέρα! πατέρα! στήν Παναγία νὰ κάμετε μιὰ λειτουργία. . . με τὴν μητέρα μαζί. . . Εἶπε καὶ ἀπέθανε.

Ὁ Φραγκούλης ἔκλαυσεν ἀπαρηγόρητα ἔ-

κλαυσεν ἀχόρταστα, ὁμοῦ με τὴν σύζυγόν του. . . Κατόπιν ἀπεσύρθη, κ' ἐξηκολούθησε νὰ κλαίῃ μόνος του, εἰς τὴν ἐρημίαν. . .

Ὁ τελευταῖος οὗτος χωρισμὸς ἦτον μᾶλλον φιλικὸς καὶ με τὴν συναίνεσιν τῆς Σινιώρας, ἣτις ἔβλεπεν ὅτι ὁ γέρον σύζυγός της ἐπεθύμει μᾶλλον νὰ γείνη μοναχός. Ὁ Φραγκούλης ἐνθυμεῖτο τὴν τελευταίαν σύστασιν τῆς Κούμπως, «με τὴν μητέρα μαζί». Μόνον ἐν παροδικὸν πείσμα τοῦ εἶχεν ἔλθει. Τοῦ ἐφάνη ὅτι αἱ ἴδιαι ἀδελφαί της, ἡ ὕπανδρος, καὶ ἡ ἄλλη ἡ δευτερότοκος, δὲν τὴν ἐλυπήθησαν ὅσον ἔπρεπε, δὲν τὴν ἐπένθησαν ὅσον τῆς ἠξίζε, τὴν ἀτυχῇ μικράν, τὴν Κούμπω. Ἐκτοτε ἐξηκολούθει νὰ ζῇ ὀλομόναχος πάλιν, τώρα, «ἐπὶ γήρατος οὐδῶ». Καὶ ἐνθυμεῖτο τὸν στίχον τοῦ Ψαλτηρίου. «Μὴ ἀπόσῃ με εἰς καιρὸν γήρως. . . καὶ ἕως γήρως καὶ πρεσβείου μὴ ἐγκαταλίπῃς με».

Καὶ τὴν ἡμέραν αὐτὴν, τὴν παραμονὴν τῆς Κοιμήσεως πάλιν, τὸν εὐρίσκομεν νὰ κάθηται εἰς τὸ προαύλιον τοῦ ναῖσκου, καὶ νὰ καπνίζῃ μελαγχολικῶς τὸ τσιμποῦκι του, με τὸν ἡλέκτρινον μαμόν. Ἀναλογιζόμενος τόσα ἄλλα καὶ τοὺς ὀχληροὺς δανειστάς του, οἱ ὅποιοι τοῦ εἶχαν πάρει ἐν τῷ μεταξὺ τὸ καλλίτερον κτῆμα: ἓνα ὀλόκληρον βουνόν, ἐλαιῶνα, ἄμπελον, ἀγρὸν με ὀπωροφόρα δένδρα, με βρύσιν, με ρέμα καὶ νερόμυλον. . . καὶ νὰ ἐκχύνῃ τὰ παράπονά του εἰς θρηνώδεις μελωδίας πρὸς τὴν Παναγίαν.

«Ἐκύκλωσαν αἱ τοῦ βίου μου ζάλαι, ὥσπερ μέλισσαι κηρίον, Παρθένε. . .»

Κ' ἐπὶ οὗτοι ὀλοφύχως τὸν μοναχικὸν βίον, ὀλίγον ἀργά, κ' ἐπεκαλεῖτο μεγάλη τῇ φωνῇ τὸν «Γλυκασμὸν τῶν Ἀγγέλων, τῶν θλιβομένων τὴν χαράν», ὅπως ἔλθῃ εἰς αὐτὸν βοήθς καὶ σῴτεια.

«ἀντιλαβοῦ μου καὶ ρῖσαι,
τῶν αἰωνίων βασάνων. . .»

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

«Ὅσπερ οὐ βασιλεὺς, ἀλλ' ὑποκριτής, μεταμ-
φιέννυται χλαμύδα φαιὰν ἀντὶ τῆς τραγι-
κῆς ἐκείνης, καὶ διαλαθὼν ὑπεχώρησεν.»

Πλούταρχος, Βίος Δημητρίου.

Σὰν τὸν παραίτησαν οἱ Μακεδόνες
κι ἀπέδειξαν πῶς προτιμοῦν τὸν Πύρρο,
ὁ βασιλεὺς Δημήτριος (μεγάλην
εἶχε ψυχὴ) καθόλου — ἔτσι εἶπαν —
δὲν φέροντο σὰν βασιλεὺς. Ἐπῆγε
κ' ἔβγαλε τὰ χρυσὰ φορέματά του,
καὶ τὰ ποδήματά του πέταξε
τὰ ὀλοπόρφυρα. Μὲ ροῦχ' ἀπλά
γρήγορα ντύθηκε καὶ ξέφυγε.
Κάμνοντας ὅμοια σὰν ἡθοιοῦς
ποῦ ὅταν ἡ παράστασις τελειώσει
ἀλλάζει φορεσιὰ κι ἀπέρχεται.

Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ

ΣΤΟ ΑΙΜΑΝΙ

ΓΡΟ ΘΑΛΕΙΑΣ ΦΛΩΡΑ

Τῇ δεκάτῃ Ἰουνίου συνεπληρώθησαν ἑκατὸν ἔτη, ποῦ ἀπέθανεν ἐνενηκοντούτης εἰς τὴν ὁσσοικὴν μονὴν τοῦ ἁγ. Ἀλεξάνδρου Νεύσκη ὁ ἡγεμὼν τὸν ἐλλήνων λογίων κληρικῶν, τῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν ἀκμασάντων, καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους ἄνδρας τοῦ δεκάτου ὁγδόου αἰῶνος ἐν Εὐρώπῃ, ὁ Εὐγένιος Βούλγαρης ὁ ὁποῖος διδάσκων, συγγραφέων, ἐρμηνεύων, συζητῶν, ἦτο ὁ προάγγελος τῆς πνευματικῆς τῆς Ἑλλάδος ἀναπλάσεως. Ἀνεξαοτήτως τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ φιλολογικῆς ἀξίας του, ἡ προσωπικότης αὐτοῦ εἶναι τόσῳ μᾶλλον ἐνδιαφέρουσα, ὅσῳ διὰ τῆς δράσεως αὐτοῦ, ὅπως διὰ τῆς τοῦ Νικηφόρου Θεοτόκη καὶ ἄλλων πρὸ τῆς ἐθνικῆς Ἀναγεννήσεως ἐπιφανῶν, παρίσταται ἀδιάσπαστος ἡ συνέχεια τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἀπὸ τῆς Βυζαντινῆς αὐτοῦ περιόδου διὰ μέσου τῶν θλιβερῶν τῆς δουλείας χρόνων καὶ μέχρις ἡμῶν.

Ἐνῶ ἀκόμη ἦτο εἰς τὴν ζωὴν ἐθεωρεῖτο μέγας ἀπὸ τοὺς ἀληθῶς καὶ εἰλικρινῶς ἀγαπῶντας τὴν ἑλληνικὴν πρόοδον τῶν γραμμάτων καὶ ἐπιστημῶν. Ὁ Κοραῆς, τῷ 1803, γράφων εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ἐν Ἑλλάδι πολιτισμοῦ, ἔλεγε τὰ ἑξῆς περὶ τοῦ Βουλγάρου: «Ὁ ἀξιολύβιος οὗτος ἱεράρχης εἶνε σήμερον ὁ κορυφαῖος τῶν πεπαι-»
«ετέλεσε δραστηριώτατα εἰς τὴν ἡθικὴν με-»
«ταβολήν, τὴν ἥδη τελουμένην μεταξὺ τῶν»
«Ἑλλήνων. Ἀποδίδω αὐτῷ εὐχαρίστως τὸν ἐπι-»
«βάλλοντα φόρον, τὸν ὁποῖον τὸ ἔθνος ὀφεί-»
«λει εἰς αὐτὸν καὶ θὰ ἐνθυμοῦμαι πάντοτε τὴν»
«ἀμύλλαν ὅσῃν διήγειρεν εἰς τὴν ψυχὴν μου,»
«ὅταν ἤμην ἀκόμη νέος, ἡ δημοσίευσίς τῆς λο-»
«γικῆς του, καὶ εἰς τὴν ἀμύλλαν ἐκείνην ὀφείλω»
«τὰ ὀλίγα φῶτα, τὰ ὁποῖα κατέχω σήμερον.»
Ὁ Σέργιος Μακράιος τὸν ἐκάλεσε *τριμέγιστον*. Ἐπειτα ὁ Κούμας δευτέρου Πλάτωνα καὶ ὁ Ρίζος Νερούλος *σπάνιον ἄνδρα*.

Ὁ Εὐγένιος Βούλγαρης ἐγεννήθη ἐν Κερκύρᾳ τὴν 11 Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1716, ἡμέραν ἀξιωματικὴν διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς νήσου ταύτης ἀπὸ τὴν τρομερὰν τῶν Τούρκων πολιορκίαν. Διὰ τοῦτο καὶ ὠνομάσθη *Ἐλευθέριος*. Ὁ πατὴρ τοῦ ἐκαλεῖτο Πέτρος Βούλγαρης καὶ κατήγετο ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον, ἡ δὲ

Εὐγένιος Βούλγαρης

μήτηρ του ὠνομάζετο Ἰωάννα Παραμυθιώτου καὶ κατήγετο ἀπὸ τὴν Ἠπειρον. Ἐδιδάχθη τὰ πρῶτα γράμματα ἐν Κερκύρᾳ παρὰ τοῦ Ἱερεμῖα Καβαδία. Ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας εἶχε δεῖξει κλίσιν διὰ τὴν ἱεροσύνην. Οἱ Ἕλληνες τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μόνον ὡς κληρικοὶ ἠδύναντο ἀκολύτως νὰ διαπρέψωσιν.

Νέος μετέβη εἰς τὴν σχολὴν τῆς Ἀρτας. Ὁ ἀρχιερεὺς τῆς πόλεως ταύτης ἀδίκως εἶχε θέσει εἰς ἀργίαν ἱερέα, ὁ ὁποῖος θέλων νὰ ζητήσῃ τὸ ἔλεος τοῦ Πατριάρχου, παρεκάλεσε τὸν Βούλγαριν νὰ τοῦ γράψῃ ἀναφορὰν. Ὁ Πατριάρχης ἔγραψε τῷ ἀρχιερεῖ περὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ ἱερέως ἀπὸ τῆς ποινῆς, ἀλλὰ συγχρόνως ἐξήτησε νὰ μάθῃ τὸν γράψαντα τὴν ὠραίαν ἀναφορὰν. Ἀφοῦ δὲ οὕτω τὸ πρᾶγμα ἔγεινε γνωστὸν, ὁ Βούλγαρης ἔχασε τὴν εὐνοίαν τοῦ ἀρχιερέως καὶ κατέφυγε διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς σπουδὰς του εἰς τὴν σχολὴν τῶν Ἰωαννίνων. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐχειροτονήθη ἱεροδιάκονος μετονομασθῆς *Εὐγένιος*. Μετὰ ταῦτα πρὸς τελειοποίησιν μετέβη εἰς τὴν Ἰταλίαν κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Ἑπτανησίων. Εἰς τὴν Βε-

νέτιαν ἐπῆγε πρῶτα καὶ ἔπειτα εἰς Πατάβιον, ἔνθα ἔγινε διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας καὶ θεολογίας καὶ τῶν μαθηματικῶν καὶ ἀπέκτησε πολὺς ἄλλας γνώσεις.

Μετὰ τὴν ἀποπράττωσιν τῶν σπουδῶν του, προσκλήθεις τῷ 1742 εἰς Ἰωάννινα, ἐγένετο προϊστάμενος τῆς Μαρουτσαίας σχολῆς. Ἀλλ' ἐπειδὴ διδάσκων ἠκολούθει τὰ συστήματα τῶν νεωτέρων φιλοσόφων, ἐθεωρήθη ἀσεβὴς καὶ ἄθεος ἀπὸ τοὺς πολλοὺς εὐσεβεῖς καὶ ἀπὸ τοὺς στενοκεφάλους· εἰς μάτην προσεπάθει νὰ ἀναιρέσῃ τὰς ἀδίκους κατηγορίας. Οἱ φθονεροὶ ὁπλίσθησαν διὰ τοῦ ὅπλου τῆς θρησκείας. Ὁ Μπαλάνος Βλασόπουλος, ὁ ὁποῖος κατεφάρετο κατὰ τῶν νεωτέρων θεωριῶν, ἐκηρύχθη ἐχθρὸς αὐτοῦ ἄσπονδος. Ὁ Εὐγένιος, πρὸς ἀποφυγὴν σκανδάλων, ἀποχωρήσας τὸ 1750 ἀπὸ Ἰωαννίνων, μετέβη εἰς Κοζάνην ὅπου τὸν εἶχον προσκαλέσει ὡς σχολάρχην. Ἀναχωρῶν ὅμως ἐξ Ἰωαννίνων, ἀφῆκεν ὁπαδοὺς καὶ προμάχους τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας. Ἡ φήμη του ὡς σοφοῦ ἀπὸ στόματος εἰς στόμα διεδόθη εἰς ὅλην τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἤρchiζε νὰ μεταδίδεται εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην. Τῷ 1753 προσεκλήθη ὡς ἀρχηγέτης τῆς Ἀθωνιάδος οἰκουμένης ἀκαδημίας ἔνθα ἐδίδαξεν εὐδοκίμως μέχρι τοῦ 1759. Πανταχόθεν συνέρρεον ἐκεῖ κατὰ ἑκατοντάδας οἱ μαθηταὶ ἵνα διδασθῶσιν. Ὁ Εὐγένιος εἰς τὴν πύλιν τῆς ἀκαδημίας ταύτης ἔγραψε τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην κατὰ μίμησιν τοῦ Πλάτωνος:

Γεωμετρήσων εἰσὶτω, οὐ καλῶ.
Τῷ μὴ θέλοντι συζυγῆσαι τὰς θύρας.

Περίεργον εἶνε ὅτι ὁ Κύριλλος, ὅστις προσεκάλεσε τὸν Εὐγένιον, ὁ ἴδιος ἔπειτα τὸν κατέρεξε πολὺ, καὶ μάλιστα μέχρι τοῦ σημείου νὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἀκαδημίαν κινδυνεύων ἄλλως νὰ ξυλισθῇ ὑπὸ τῶν μαθητῶν· διότι κατῴρθωσεν ὁ Κύριλλος νὰ διεγείρῃ ἐνατίον του διδασκάλους καὶ μαθητάς, ἡγουμένους καὶ μοναχοὺς. Ὁ Εὐγένιος ἀφηγούμενος ὅσους ὑπέστη διωγμοὺς παρὰ τῶν μοναχῶν, καταγγέλλει τῶν ἀντιφερομένων φαινομένων τὰς παραβάσεις καὶ παρανομίας. Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Εὐγενίου ἡ σχολὴ αὕτη παρήκμασε, κατὰ τὴν περιγραφὴν, ἣν μᾶς δίδει Ἰώσηπος ὁ Μοισιόδαξ. Ὁ Εὐγένιος διὰ νὰ ἡσυχάσῃ, μετέβη εἰς Θεσσαλονίκην, ἀλλ' ὀλίγον ἔμεινε διότι προσκλήθεις ὑπὸ Σεραφεῖμ δευτέρου, ὁ ὁποῖος ἦτο ἄνθρωπος γραμμάτων καὶ ἡγάπα αὐτόν, ἔλαβε τὴν διεύθυνσιν τῆς

Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας τῷ 1760. Ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ ἐκεῖ ὀλίγον ἔμεινε διότι ἐδημιούργησαν κατ' αὐτοῦ νέας συκοφαντίας καὶ σκευωρίας. Ἡ πτώσις τοῦ πατριάρχου Σεραφεῖμ, ὁ ὁποῖος τὸν ἡγάπα, ἦτο δυστύχημά του. Ὁ ἀμέσως διάδοχος Ἰωαννίκιος δὲν περιεποιήθη τὸν Εὐγένιον, οὐδ' ὁ κατόπιν Σαμουήλ, ὅστις δὲν παρεδέχετο τὰς καινοτομίας του, ἐθεώρει μάλιστα αὐτὸν ἀγνώμονα πρὸς τὸν Κύριλλον! Ὁ Εὐγένιος τότε ἠναγκάσθη νὰ ἀφίσῃ τὸ διδασκαλικὸν στάδιον διότι γενικῶς ἐθεωρεῖτο νεωτεριστὴς καὶ ἐλευθερόφρων. Ἐκήρυττον οἱ συντηρητικοὶ ὅτι εἰσήγαγεν εἰς τὸ γένος κακοδοξίας καὶ ἑτεροδιδασκαλίας. Τοῦτο ἦτο δυστύχημα διὰ τὴν Ἑλληνικὴν τότε παιδείαν διότι ὁ εὐφραδὴς διδάσκαλος, ἂν δὲν κατεδιώκετο καὶ δὲν ἄφινε διὰ παντός τὴν Ἑλληνικὴν γῆν, θὰ ἦτο ὠφέλιμος περισσότερον διὰ τῆς διδασκαλίας του.

Ἀπελθὼν εἰς Γερμανίαν, ἐγνώρισεν ἐκεῖ τὸν Θεόδωρον Ὁρλώφ, ὅστις τὸν ἐσύστησεν εἰς Αἰκατερίνην τὴν Β. προστάτριαν τῶν λογίων καὶ καλλιτεχνῶν, προστατεύσασαν ἔπειτα καὶ τὸν Βούλγαριν.

Διηγοῦνται πολλὰ, περὶ τῆς ἐν Γερμανίᾳ διαμονῆς τοῦ Εὐγενίου. Περιπατῶν ἡμέραν τινα εἰς τὸν κήπον τοῦ βασιλέως Φρειδερίκου καὶ συνομιλῶν μετὰ τοῦ ἀρχικηπουροῦ, ἔδιδεν εὐφρεῖς ἀπαντήσεις. Ὁ βασιλεὺς ταύτας ἀκούσας ἔστειλε τῷ Εὐγενίῳ πρόβλημα πρὸς λύσιν. Ὁ Εὐγένιος ὄχι μόνον τὸ ἔλυσε ἀλλὰ καὶ προσέθηκε καὶ δύο ἑλληνικοὺς στίχους ὑπὲρ τοῦ βασιλέως. Ὁ βασιλεὺς εὐχαριστηθεὶς προσεκάλεσε τὸν Εὐγένιον, τὸν ἡγάπησε καὶ κατέστησεν αὐτὸν γνωστὸν εἰς τοὺς ἐν Βερολίῳ σοφοὺς καὶ θεολόγους.

Ἡ Αἰκατερίνη ὁρεγομένη τὴν δόξαν συγγραφέως ἐδημοσίευσεν ἔργα, ἐν οἷς καὶ *Εἰσήγησιν* εἰς τινὰ κώδικα. Τὸ ἔργον τοῦτο λαβὼν ὁ μέγας Φρειδερίκος καὶ γνωρίζων ὅτι ἡ ἀνασσα ἐπεθύμει νὰ μεταφρασθῇ εἰς ὅλας τὰς γλώσσας, ἐπρότεινε εἰς τὸν Εὐγένιον τὴν εἰς τὴν νεοελληνικὴν μεταφράσιν, τὴν ὁποίαν ἔκαμε καὶ ἐξέδωκε τῷ 1771.

Μετὰ τὴν ἀφίξιν του εἰς τὴν Πετρούπολιν διαρίσθη βιβλιοθηκῆριος τοῦ Α. Α. Μ. Ἐκκαγέντος τοῦ πολέμου μεταξὺ Τουρκίας καὶ Ρωσίας, ἡ αὐτοκράτειρα ἔδωκε πολλὰ προνόμια καὶ ὑποσχέσεις εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐξ οὗ ὁρμώμενος ὁ Εὐγένιος ἐδημοσίευσεν φυλλάδια καὶ ἀθροῦς ὑπὲρ τῶν Ὁρθοδόξων καὶ τοὺς *Στοχασμοὺς εἰς τοὺς παρόντας κρίσιμους καιροὺς τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους*.

Τῇ 30 Ὀκτωβρίου 1775 χειροτονήθη ἱερεὺς καὶ τῇ 1 Ὀκτωβρίου τοῦ 1776 προεχειρίσθη ἀρχιεπίσκοπος Σλαβονίου καὶ Χερσῶνος κατ' ἐπιμονὴν τῆς Ἀνάσσης. Ὁ Εὐγένιος ἔπειτα ἤθελε νὰ παρτηθῇ, ἀλλ' ἡ αὐτοκράτειρα ἀπῆντησεν ὅτι θὰ ἐγίνετο δεκτὴ ἡ παραίτησις ἀν' ὃ ἴδιος ἤθελε προτείνει ἀξίον διάδοχον.

Τότε ὁ Εὐγένιος ἐσύστησε τὸν συμπολίτην αὐτοῦ Νικηφόρον Θεοτόκην, ἐπίσης σοφόν, γνωρίζοντα καὶ ῥωσικὰ τόσον καλὰ ὥστε καὶ νὰ κηρύξῃ ἐν τῇ γλώσσῃ ταύτῃ. — Καὶ παραιτηθεὶς τῷ 1779, κατελέχθη μετὰ τῶν μελῶν τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ἀκαδημίας. Τῷ 1796 ἀπέθανε ἡ προστάτρια αὐτοῦ Αἰκατερίνη. Συναισθανόμενος τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ὁσημέραι ἐξασθενούσας, ἀπεσύρθη τῷ 1802 εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἀγίου Ἀλεξάνδρου Νεύσκη ὅπου καὶ ἀπέθανε μετὰ τέσσαρα ἔτη ⁽¹⁾.

B

Ὡς λόγιος ἐξεταζόμενος ὁ Εὐγένιος Βούλγαρης εἶνε ὁ πολυμαθέστερος καὶ ὁ πολυγραφότερος τῶν ἐλλήνων συγγραφέων κατὰ τὴν δεκάτην ὀγδόην ἑκατονταετηρίδα καὶ προεξάρχων εἰς τὴν γνῶσιν τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων. Ἄν καταγράψωμεν ὅλα αὐτοῦ τὰ ἔργα, πρωτότυπα, μεταφράσεις, ἐκδόσεις συγγραφέων, μόλις ἴσως ἀρκεῖ ἓνα τεῦχος τῶν *Παναθηναίων*. Ἐγραφε μὲ εὐχέρειαν τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικὴν καὶ ἦτο καλλιτέχνης τοῦ ἡρωϊκοῦ ἐξαμέτρου. Κάτοχος ἐπίσης τῆς λατινικῆς, ἰταλικῆς, γαλλικῆς, γερμανικῆς, ἐβραϊκῆς καὶ ρωσικῆς. Λέγεται ὅτι ἐγνώριζε τὴν χαλδαϊκὴν, ἀραβικὴν, καὶ τουρκικὴν.

Εὐφυὲς καὶ ἐξαιρετικῆς ἀντιλήψεως, προικισμένος μὲ μνήμην θαυμαστὴν, καὶ φιλεργίαν ἔχων ἀκαταπόνητον, διεκρίνετο μᾶλλον διὰ τὸ πολυσχιδὲς τῶν γνώσεων αὐτοῦ, φιλολογικῶν, ἐπιστημονικῶν καὶ φιλοσοφικῶν, παρὰ διὰ τὴν παραγωγικὴν αὐτοῦ πρωτοτυπίαν. Ἰσχυρὰ τῆς ἰδίας του ὑπεροχῆς συνειδήσις κατέστησεν αὐτὸν ἀκαμπτον εἰς τὰς ιδέας του καὶ ἐπίμονον εἰς τὰς γνώμας του.

Ἡ τοιαύτη ἐκδήλωσις τῆς προσωπικότητός του ἐγέννησεν εἰς αὐτὸν ἐχθροὺς καὶ κατέστησε τὴν ζωὴν του ἱκανῶς περιπετειώδη.

Διέδιδαν ὅτι ἦτο ἀσεβὴς καὶ ἄθεος, ἐνῶ αὐ-

¹ Ἀποθανόντος τοῦ Εὐγενίου ἡ τότε Ἐπιάνθηος Πολιτεία, διέταξε τὴν ἰδρυσιν μαρμαρίνου μνημείου. Τὸ πρόπλασμα ἐκ γύψου εἶχε γίνῃ, ἀλλ' ἔπειτα ἐματαιώθη ἡ ἐκτέλεσις.

τὸς ἀνύψωνε διὰ σοφῶν συγγραμμάτων τὴν Ὀρθοδοξίαν· ὅτι δὲν ἐγνώριζε νὰ διδάξῃ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἐνῶ αὐτὸς διὰ τῶν συγγραμμάτων του ἐθανυμάζετο ὡς ἐλληνιστῆς, ἀδιάφορον ἀν' σήμερον ὁ κ. Κόντος τοῦ εὐρίσκει λάθην. Τῷ 1766 ἐδημοσίευσεν ὁ Εὐγένιος τὴν *Λογικὴν* του, εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικὴν γλῶσσαν. Τὸ πόνημα τοῦτο πολὺ ἀνύψωσε τὸν σοφὸν Κερκυραῖον. Ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐθεωρεῖτο ἀπαραίτητος εἰς ὅσους τότε κατεγίνοντο εἰς τὰ γράμματα. Ἦτο τὸ ἀγαπητότερον τοῦ Εὐγενίου βιβλίον διὰ τοὺς τότε ἐγγραμμάτους καὶ τὸ δημοτικώτερον. Ἡ *Λογικὴ* του ἔτι καὶ σήμερον ἔχει τὴν ἀξίαν τῆς ὡς εὐρετήριον τεχνικῶν ὄρων. Ὁ Εὐγένιος, κυρίως ἔχων μαθηματικὸν καὶ φιλοσοφικὸν νοῦν, οὐδεμίαν ἐδημιούργησε ἰδίαν φιλοσοφίαν, ἠκολούθησε δὲ περισσότερον τὸν Βόλφ καὶ ἄλλους μεγάλους ἔπειτα, ἀπὸ τοὺς ὁποίους κατ' ἐκλογὴν μεθρημῆνευεν ὅτι ἐνόμιζε καλλίτερον. Ἦγετο ἐπίσης εἰς τὰς θεμελιώδεις αὐτοῦ σκέψεις ἐκ τῆς φιλοσοφίας τοῦ Πλάτωνος. Εἶνε ὁ κορυφαῖος ἴσως τῶν νέων φιλοσοφιστῶν Ἑλλήνων.

Μετὰ τὴν *Λογικὴν* ἔγραψε τὴν *Μεταφυσικὴν* καὶ τὰ *Ἀρέσκοντα τοῖς φιλοσόφοις*. Μετέφρασε δὲ πλεῖστα φιλοσοφικά, μαθηματικά καὶ φυσικά ἔργα. Τῷ 1805 ἐτύπωσε τὸ *Περὶ Συνστήματος τοῦ Παντός*, κατὰ τοῦ Κοπερνικείου συστήματος, ὅτι ὁ ἥλιος κινεῖται καὶ ἡ γῆ ἴσταται, διὰ νὰ γίνῃ συνήγορος τῶν Ἀγίων Γραφῶν. Ἐγραψε καὶ τὸ *Θεολογικὸν* ὅπερ εἶχε μείνει ἐνέκδοτον καὶ τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύθη μόλις τῷ 1872. Ἐπίσης ἔγραψε καὶ ἄλλα πολλὰ θρησκευτικά. Μετέφρασε καὶ τὸ *Περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος* τοῦ Ζορνικαβίου καὶ ἄλλα. Αἱ περισσότεραι τῶν μεταφράσεών του ἦσαν ἐκ τοῦ λατινικοῦ. Μετὰ τούτων συγκαταλέγονται καὶ αἱ καθ' *Ὁμηρον ἀρχαιότητες* καὶ αἱ *Κερκυραϊκαὶ ἀρχαιολογίαι* δημοσιευθεῖσαι τῷ 1804 ἐν Μόσχῃ. Εἶνε ἔργον τοῦ σοφοῦ ἀρχιεπισκόπου τῶν δυτικῶν Κερκύρας Κουερίνου. Μετὰ τῶν ματαιοπονημάτων τοῦ Εὐγενίου εἶναι ἀναμφιβόλως ἡ εἰς ἡρωϊκοὺς ἐξαμέτρους στίχους μετάφρασις τῶν *Γεωργικῶν* (1786) καὶ τῆς *Αἰνεϊάδος* τοῦ Βιργιλίου (1791) μὲ σημειώσεις. Ἐδειξε μόνον ὅτι ἦτο ἀριστοτέχνης τοῦ ἀρχαίου ἐξαμέτρου μ' ὅλας τὰς ἐνίοτε χασμωδίας καὶ τὰ παραγεμίσματα τῶν ἀχρήστων συνδέσμων. Καιρὸς χαμένος, διότι μὲ τὴν γλῶσσαν τῆς μεταφράσεως ἐδιαβάσθη ἀπὸ ὀλιγίστους καὶ ἐλησμονήθη. Ἐπίσης μετέφρασε ἐκ τοῦ ρωσικοῦ καὶ διὰ

φορα ποιήματα ἄχρηστα διὰ τὸν ἐλληνισμόν. Μετὰ τῶν ἐκδόσεων τῶν γενομένων παρὰ τοῦ Εὐγενίου εἶνε καὶ ἡ τοῦ βυζαντινοῦ μοναχοῦ Βρυεννίου εἰς τόμους τρεῖς, ἀνωφελὴς καὶ αὐτῇ.

Ὁ Εὐγένιος ἐξετιμήθη πολὺ διὰ τὴν μέγαλν του σοφίαν. Μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ μακροῦ του βίου εἰργάσθη φιλοπόνως. Ἄς ἴδωμεν τοῦ μεγάλου τούτου ἐργάτου τῆς διανοίας πῶς δυνάμεθα κατ' ἀξίαν νὰ ἐκτιμήσωμεν τὴν ἐπίδρασιν εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῶν τότε δούλων Ἑλλήνων. Ἰδωμεν ἐπίσης ποῖον τὸ αἶτιον ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν ἔργων του φυλάττονται ἄχρηστα εἰς τὰς βιβλιοθήκας καὶ σπανίως συμβουλευόνται ἀπὸ φιλόλογους ἢ ἱστορικούς καὶ ὅτι ἀν' ἄλλα διαβάζονται, οὐδεμίαν παρέχουν πνευματικὴν ὠφέλειαν. Τὸ ἔθνος εἶχε τότε ἀνάγκην μεγάλων διδακτικῶν καὶ ὠφελίμων βιβλίων, διὰ νὰ διδαχθῇ, νὰ μορφώσῃ τὸν νοῦν, νὰ ἀναθρέψῃ τὴν καρδίαν του. Τοῦτο ὁ Εὐγένιος εἶχεν ἐγκαίρως ἐννοήσει, ἀλλ' ἀπέβλεψεν εἰς τὸ νὰ γράφῃ μᾶλλον διὰ τοὺς ὀλίγους καὶ ὄχι διὰ τοὺς πολλούς. Εἰς ἐπίμετρον ἠθέλησε νὰ γράψῃ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν, ὑποστηρίζων ὅτι ἔπρεπε αὕτη ν' ἀναζήσῃ.

Διακόσια χρόνια ἐν τούτοις πρὸ τοῦ Εὐγενίου, ἐννόησε τὸ ἐσφαλμένον τῆς τοιαύτης ἐλπίδος ὁ κερκυραῖος Σοφριανὸς καὶ ἤρχισε νὰ δημοσιεύσῃ τῷ 1544 βιβλία πρὸς χρῆσιν τοῦ λαοῦ εἰς τὴν δημοτικὴν ζωντανὴν γλῶσσαν, ὅλοι δὲ οἱ σοφοὶ ξένοι συνεφώνησαν ὅτι οἱ τότε Ἕλληνες: «ἀν' ἤθελαν διαβάσει καὶ νὰ γροικοῦν τὰ βιβλία ὁποῦ ἀφῆκαν ἐκεῖνοι οἱ παλαιοὶ καὶ ἐνάρετοι ἄνδρες, εὐκόλῃ ἤθελε διορθωθῇ ἡ ἀπαιδευσίς ὅπου πλεονάζει εἰς τοὺς πολλούς.» Ὁ Εὐγένιος δυστυχῶς δὲν παρη-

κολούθησεν εἰς τὸ ζήτημα αὐτὸ τῆς γλώσσης τὸν συμπολίτην Σοφριανόν, οὔτε ἐσκέφθη πόσον ὠφέλησε διδάσκων καὶ συγγράφων οὕτω ὁ κεφαλὴν Δαμφόδος, οὔτε ἔδωκε προσοχὴν εἰς τὴν φήμην καὶ εἰς τὴν ὠφέλειαν τοῦ ἄλλου Κεφαλλήνος, τοῦ Μηνιάτου, κηρύττοντος μὲ τὴν γλῶσσαν τῆς καρδίας τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Εὐγένιος δυστυχῶς ἐξέλεξε, συγγράφων τὰ σπουδαιότερα ἔργα του, τὴν ἀρχαίαν.

Ἐν τῇ *Λογικῇ* του σαρκαστικῶς κατεδίκασε καὶ ἀπεκήρυξε τὴν ζωντανὴν γλῶσσαν ἐκ πάντων τῶν ἐπιστομονικῶν συγγραμμάτων. Τὴν γνώμην ταύτην τοῦ σοφοῦ ἱεράρχου δικαίως ὁ Ἰώσηπος Μοισιόδαξ κατεπολέμησε τότε ὑποστηρίζων ὅτι τὰ διδακτικὰ βιβλία πρέπει νὰ γράφονται εἰς τὴν ὠμιλουμένην γλῶσσαν. Ὁ Εὐγένιος προσεπάθησε νὰ βελτιώσῃ τὴν καθαρῆς τῶν λογίων γλῶσσαν. Ἀλλ' ἀν' κατ' ἀρχὰς ἔγραφε μὲ ὁμαλότητα κατὰ τὴν ἑκφρασιν καὶ κατὰ τὴν γλῶσσαν, ἔνεκα τῆς ἀρχαιομανίας ἔγραφεν ἔπειτα ὁμαλῶς μὲ ἀνεπιτυχή λεξιθηρίαν.

Οὐχ ἦτον παρὰ τὰ σφάλματα ταῦτα ἡ ἐπίδρασις τοῦ Εὐγενίου ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως ὑπῆρξε σημαντικὴ, ἡ δὲ εἰς τὴν μόρφωσιν τῶν τότε Ἑλλήνων εἰσφορά αὐτοῦ ἀπέβη ὁμολογουμένως μεγάλη. Διότι τὰ συγγράμματα αὐτοῦ ἐμελετῶντο ὑπὸ τῶν λογίων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ἐσπουδάζοντο ὑπὸ τῶν διδασκάλων, ὥστε δι' αὐτῶν ἐμμέσως μετεδίδοντο κατὰ τὰ οὐσιωδέστερα σημεῖα αὐτῶν εἰς τὴν παιδευομένην νεότητα. Ὡστε βασίμως δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὑπῆρξεν ὁ Εὐγένιος ὄχι μόνον δόξα τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ ἀντιπρόσωπος ἐν Ἑσπερίᾳ τοῦ τότε ἐλληνικοῦ πνεύματος, ἀλλὰ καὶ εἰς τῶν κορυφαίων διδασκάλων τοῦ Γένους.

ΣΠ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΙΨΕΝ

Εἰς τὸ προηγούμενον τεῦχος τῶν «Παναθηναίων» ὁ κ. Ζερβὸς ἐξιστόρησε διὰ μακρῶν τὸν βίον τοῦ Ἰψεν κ' ἔκαμε τὴν ἀπαρίθμησην καὶ τὴν κατάταξιν τῶν ἔργων του. Ἐκεῖ εἶδατε πόσα καὶ ποῖα δράματα ἔχει γράψῃ ὁ μέγας συγγραφεὺς καὶ πῶς τὸ διαιροῦν οἱ βιογράφοι κριτικοὶ εἰς ρομαντικά, εἰς λυρικοφιλοσοφικά καὶ εἰς νεώτερα δράματα. Ἐτυχε νὰ ἴδῃ καὶ ἄλλην διαίρεσιν:

εἰς ἱστορικά, εἰς σύγχρονα, εἰς ρεαλιστικά καὶ εἰς συμβολικά. Ἰσως ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι, τελειότεραι καὶ ἀκριβέστεραι. Δὲν μᾶς μέλει· θὰ προσπαθήσωμεν τώρα νὰ λησμονήσωμεν ὅλας αὐτὰς τὰς ταξινομήσεις, αἱ ὁποῖαι πιθανὸν νὰ ἐνδιαφέρουν τοὺς βιβλιοθηκαρίους· θὰ προσπαθήσωμεν ἀκόμη νὰ λησμονήσωμεν καὶ ὅλας τὰς κριτικὰς ποῦ ἐδιαβάσαμεν περὶ τῶν δραμάτων, τῆς τεχντροπίας καὶ τῆς φιλοσοφίας

του Ίψεν· και δεν θα ενθυμηθώμεν παρά μόνον τὰ ἔργα του, ὅσα εὐτυχήσαμεν νὰ διαβάσωμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ προπάντων ἐκεῖνα ποὺ ἔτυχε νὰ τὰ ἰδοῦμεν ζωντανευμένα εἰς τὸ θέατρον¹, καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐνατένισιν καὶ τὴν μελέτην, ἀπὸ τὴν ἐπισκόπησιν αὐτὴν τῶν ἐκαστοτε ἐντυπώσεών μας, νὰ δώσωμεν τὴν γενικὴν ἐντύπωσιν μας ἐκ τοῦ Ἔργου, — μίαν ἐντύπωσιν ἀτομικὴν ὁλωςδιόλου, ποὺ πιθανὸν νὰ εἶνε κριτικὴ, πιθανὸν καὶ νὰ μὴν εἶνε.

Ἡ πρώτη μας γνωριμία μετὰ τὸν Ίψεν ἦσαν οἱ «Βρυκόλακες». Αὐτὸ τὸ δράμα μᾶς ἀπεκάλυψε τὸν νέον ἥλιον τοῦ Βορρά, αὐτὸ μᾶς ἔδωκε τὴν πρώτην ἰσχυρὰν ἐντύπωσιν καὶ τὴν πρώτην κατάπληξιν. Δὲν παραπονούμεθα μετὰ τὴν τύχην ποὺ μᾶς ἔκαμε νὰρχίσωμεν ἀπὸ αὐτό. Ἐκεῖ μέσα ὑπάρχει ὁλόκληρος σχεδὸν ὁ Ίψεν. Ἐνας Ίψεν μεστός, ὥριμος, ἀποφασιστικός, εἰς τὸ κατακόρυφον τῆς ἐξελίξεώς του τῆς πνευματικῆς καὶ τῆς αἰσθητικῆς, εἰς τὸ ἀφήλιον τῆς τυλμηρᾶς του ἰδεολογίας, καὶ προπάντων εἰς τὴν τελειότητα τῆς τεχνοτροπίας του, τῆς δραματικῆς του ἰδιοφυίας καὶ τῆς σκηνηκῆς του ἰκανότητος. Ἀλλ' ἔπρεπε νὰ διαβάσωμεν καὶ τὸν «Μπράντ» διὰ νὰ συμπληρώσωμεν τὴν ψυχικὴν εἰκόνα τοῦ διδασκάλου. Εἰς τὸν «Μπράντ» τὸν ἔμμετρον, τὸν λυρικόν, ὑπάρχουν μερικαὶ ἀκόμη ιδιότητες, δευτερεύουσαι ἴσως δι' ἓνα δραματικόν, τῶν ὁποίων εἰς τοὺς «Βρυκόλακες» δὲν διακρίνονται παρὰ μετὰ κόπον ἀσθενῆ τινα ἴχνη. Ὁ γνωρίζων τὰ δύο αὐτὰ μνημεῖα, εἴμπορεῖ νὰ εἴπῃ ὅτι γνωρίζει τὸν Γίγαντα. Εἴμπορεῖ νὰ κάμῃ ἀπὸ αὐτὰ τὸ περίγραμμα τῆς μορφῆς τέλειον. Ὅτι θαποκομίσῃ ἀπὸ ἀναγνώσεις ἄλλων ἰψενικῶν ἔργων, προγενεστέρων ἢ νεωτέρων, θὰ εἶνε γραμμαὶ καὶ σκιαί, αἱ ὁποῖαι θὰ δυναμώνουν τὴν ζωγραφικὴν χωρὶς νὰ τὴν ἀλλοιώνουν. Εἰς τὸν «Κατιλιν» παραδείγματος χάριν, εἰς τοὺς «Μνηστῆρας τοῦ Στέμματος», εἰς τὸν «Αὐτοκράτορα καὶ Γαλιλαῖον» καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν «Πέερ Γκύντ», τιθεμένης κατὰ μέρος τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἡθο-

¹ Εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀπὸ τοῦ 1894, ἐπαίχθησαν τὰ ἑξῆς ἔργα τοῦ Ίψεν: Οἱ *Βρυκόλακες* (Ὁσβάλδος ὁ κ. Ε. Βονασέρας καὶ Μάνδρος ὁ κ. Ε. Παντόπουλος)· τὸ *Κονκλόπιτο* (Νόρα ἡ κ. Ὀλυμπία Λαμάσκου καὶ ἡ Ἀγνή Σόρμα)· ἡ *Ἐδδα Γκάμπλερ* (Δοῦζε καὶ Εἰμαρμένη Ξανθάκη)· ἡ *Αγριόπαπια* (Βέρλε ὁ κ. Ν. Παπαγεωργίου, γέρω· Ἐκδαλ ὁ κ. Α. Χρυσομάλλης, Ἐδβίγη ἡ κ. Κυβέλη Μυράτ, — μία ἀπὸ τὰς τελειότερας παραστάσεις τῆς «Νέας Σκηνῆς»)· καὶ *Ἐνας ἔχθρος τοῦ Λαοῦ*, ἐπίσης ἀπὸ τοὺς μύστας τῆς «Νέας Σκηνῆς». Ἀλλ' ἤδη ἀπὸ τοῦ 1890, ἰταλικὸς δραματικός θίασος εἶχε παίξῃ εἰς τὴν Κέρκυραν τοὺς *Βρυκόλακες*.

γραφίας, ἀνευρίσκονται αἱ δραματικαὶ ἀρεταὶ τοῦ Ίψεν τῶν Ῥουκόλακων καὶ τοῦ Μπράντ, ἐν σπέρματι ἢ ἐν φύτρῳ μικρῷ· ἐνῶ πάλιν εἰς τὴν «Αγριόπαπια», εἰς τὴν «Ἐδδα Γκάμπλερ» καὶ εἰς τὸν «Μικρὸν Ἐὐδὼφ» ἡ τεχνικὴ ἐξέλιξις εἶνε σχετικῶς ἀσήμαντος καὶ ἀφορᾷ εἰς λεπτομερείας. Ὑπάρχουν μάλιστα καὶ μερικὰ σημεῖα, ὅπου λανθάνει κάποια πνευματικὴ κόπωσις καὶ παρακμὴ. Δὲν λείπει ἡ δαιμονία ὥραιότης, ἀλλ' ἀρχίζει κάπως νὰ ὥχρηται. Τὸ θερμοκήπιον τῆς κυρίας Ἀλβίγκ, τὸ ἀποτελοῦν τὸ βάθος τῆς σκηνης, εἰς τοὺς *Βρυκόλακες*, ὀπισθεν τοῦ ὁποίου μετὰ τὴν ὁλημέριον βροχὴν καὶ τὴν ζοφερὰν νύκτα τοῦ φιόρδ, ἀνατέλλει ὁ ἥλιος τῆς αὐγῆς, φωτίζων μίαν ἀπὸ τὰς τραγικωτέρας σκηνάς ποὺ ἐγνώρισεν ἡ τέχνη, — ἡ ὥραιότης αὐτὴ ἔχει ἴσως εἰς τὸ ἐπίλοιπον ἔργον τοῦ Ίψεν τὰς ἐφαμίλλους τῆς, ἀλλὰ καμία δὲν τὴν ὑπερβάλλει. Εἶνε κάτι ἄφθαστον καὶ μοναδικόν. Ὁμοίως, ἀλλ' ὑπὸ ἄλλην ἐποψιν, — τὸ ἓνα συμπληρᾷ τὸ ἄλλο, — εἶνε ἄφθαστος καὶ μοναδικὸς ὁ Μπράντ, ὅταν φεύγῃ πρὸς τὸ μέλλον ἀφίνων ὀπίσω του καπνίζοντα τ' ἀποκαΐδια τῆς στενῆς του Ἐκκλησίας. Κάτι ἀνάλογον ἐδημιούργησε κάπου ὁ Ζολά· ἀλλὰ διαφέρει ἀπὸ τὸ ἡβενικόν, ὅσον τὸ νεφέλωμα ἀπὸ τὸν κόσμον.

Ἐνθυμοῦμαι, εἰς τὰ νεανικά μου χρόνια, τὸ πρῶτον καλλιτέχνημα ποὺ μοῦ ἀπεκάλυψε τὸ τέλειον τῆς ὥραιότητος, ἦτο ἡ «Ἀντιγόνη». Μοῦ ἐκτύπησεν ἀμέσως ὅλη ἡ διαφορὰ ποὺ ὑπῆρχε μετὰ τὸν σοφοκλείου αὐτοῦ δράματος καὶ ὅλων τῶν νεωτέρων ἢ κλασικῶν ποὺ εἶχα γνωρίσει ἕως τότε. Καὶ ὅταν ἐτελείωσα τὸ βιβλίον, εἰς μίαν ἰσχυρὰν παραίσθησιν καὶ ἐπίμονον, — τόσον ἐπίμονον, ὥστε νὰ διατηρῆται ἀκόμη καὶ νὰ παρουσιάζεται μόλις τὸ ἐνθυμηθῶ, — μοῦ ἐφαίνετο ὅτι ἔβλεπα ἐμπρὸς μου ἓνα πάγκαλον οἰκοδόμημα ἀπὸ λευκαυγὲς μάρμαρον, ἓνα μικρὸν κ' ἐξιδανικευμένον Παρθενῶνα, ποὺ ἐσκορποῦσεν ἀπὸ τὸ αἶτωμά του λευκὸν φῶς πρὸς τὸ κυανοῦν ἄπειρον. Ἀπὸ τότε, τὸ πρῶτον ἔργον ποὺ ὑπῆρξε δι' ἐμὲ ὡς δευτέρα ἀποκάλυψις καὶ μοῦ ἔδωκεν ἐπίσης ἐντύπωσιν καλλονῆς, ἦτο οἱ «Βρυκόλακες». Τὸ πάγκαλον οἰκοδόμημα παρουσιάσθη πάλιν ἐμπρὸς εἰς τὰ ἑκπληκτα μάτια μου. Μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι τώρα τὸ μάρμαρον ἦτο τεφρόν, τὸ φῶς χρυσοειδὲς καὶ ὁ οὐρανὸς ἐρυθροκύανος. Ἀλλ' ἡ συμμετρία τῶν γραμμῶν, καὶ ἡ ὥραιότης τοῦ σχήματος, καὶ ἡ ἀρμονία τοῦ συνόλου ἦσαν ὅλα σχεδὸν τὰ ἴδια, καὶ τόσον μ' ἐθάμβωσαν, ὥστε ἤρchiσα νὰ ψελλίζω λόγια θαυμασμοῦ ἀσυνάρ-

τητα, τὰ ὁποῖα μάλιστα ἤῤα τὸ θάρρος νὰ τὰ ἐπαναλάβω ἐνώπιον πλήθοντος θεάτρου, τὴν βραδυὰν ἐκείνην τὴν ὑπερτραγικὴν ποὺ ὁ Βονασέρας ἐνεσάρκωσε τὸν Ὁσβάλδον.

Ἐκτοτε ἐζήτησα μ' ἐπιμονὴν νὰ εἰρῶ τί ἦτο ἐκεῖνο, ποὺ μοῦ ἔκαμνε τόσῳ βαθεῖαν ἐντύπωσιν ὅταν ἐδιάβαζα ἢ ἔβλεπα ἔργον τοῦ Ίψεν· τί ἦτο ἐκεῖνο ποὺ ἡ παραίσθησίς μου μ' ἔκαμνε νὰ τὸ συσχετίζω κατ' ἀνάγκην, ἀκουσίως μου, πρὸς μίαν «Ἀντιγόνην», πρὸς τὸ τελειότερον ἴσως καλλιτέχνημα τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς καὶ κάθε ἄλλης τέχνης... Ἡρώτησα τοὺς κριτικούς, ἀλλὰ δὲν μοῦ ἀπήντησαν τίποτε ἱκανοποιητικόν, τίποτε ποὺ νὰ ἐξηγῇ ἀληθινὰ τὴν ἐντύπωσιν ἐνὸς ἀπλοῦ ἀναγνώστου ἢ θεατοῦ. Τί μ' ἐνδιαφέρει ἐμὲ, παραδείγματος χάριν, ἂν ὅπως ἐξηγοῦν οἱ κ. κ. Colleville καὶ Zerepin, ὁ Ίψεν δὲν ἔχῃ εἰς τὰς φλέβας του οὔτε σταγόνα αἵματος νορβηγικοῦ· ἂν εἶνε ἐκ μητρὸς τεύτων καὶ ἐκ πατρὸς σάξων· ἂν ἡ διασταύρωσις αὐτῇ τὸν ἔκαμε ἰδεαλιστὴν, πουριτανιστὴν, ρεμβῶδη, μεταφυσικόν καὶ κοσμοπολίτην; Τί ἂν δὲν ἔζησεν εἰς τὴν παγερὰν Νορβηγίαν παρὰ τὰ πρῶτα καὶ σχεδὸν τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του, καὶ ἂν τὰ καλλίτερα δράματά του τὰ ἔγραψεν εἰς τὸ Μόναχον ἢ εἰς τὴν Ρώμην; Τί ἂν ἀποκαλύπτεται κατὰ βάθος ἀριστοκρατικός, ἐχθρὸς τῆς πλειονοψηφίας, ἐχθρὸς τοῦ ὄχλου τοῦ ἀγελαίου, καὶ ἂν μόνον κατὰ παρεξήγησιν καὶ ἐπειδὴ ἔγινε μέγας, τὸν ἀντιποιοῦνται σήμερον ὡς ἰδικόν των καὶ οἱ δημοκρατικοὶ καὶ οἱ σοσιαλισταὶ καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ἀναρχικοί; Τί ἂν ἔχῃ ἰδέας κοινωνικὰς ἰδικὰς του, καὶ ἂν κάποτε ἐφοβήθη καὶ ὁ ἴδιος τὴν τόλμην του καὶ ἠθέλησε νὰ ρύψῃ ὀλίγο νερὸ εἰς τὸ μεθυστικὸ κρασί του; Μάλιστα· ὁ Ίψεν ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ νορβηγικοῦ φιλοσόφου Kierkegaard, ἐνὸς μεγάλου ἀνθρώπου, ποὺ ναι μὲν ἀντέγραψα μετὰ πολὺν κόπον τὸ ὄνομά του καὶ μετὰ δυσκολίας τὸ ἐνθυμοῦμαι, διότι εἶνε ὁλωςδιόλου ἄγνωστον εἰς τὴν μεσημβρινὴν Εὐρώπην, ἀλλ' εἰς τὴν πατρίδα του ἐξήσκησε μεγάλην ἐπιρροὴν καὶ ὑπῆρξε μάλιστα ὁ πρόδρομος τοῦ μεγάλου Νίτσε. Εἶνε λοιπὸν καὶ ὁ Ίψεν ὁπαδὸς τοῦ «Ὑπεραιθρίου» — μολονότι, καθὰ λέγουν, ποτε δὲν τὸν ἐδιάβασε, — καὶ ἐπιζητεῖ μετὰ κάθε τρόπον τὴν ἐλευθέραν ἀνάπτυξιν ὅλων τῶν ἀτομικῶν δυνάμεων, τὴν ἐπὶ πάσῃ θυσίᾳ καλλιέργειαν καὶ ἀπομόνωσιν τοῦ ατόμου, σκληρῶς καὶ ἀμειλίχως, ζηλωτῆς καὶ αὐτὸς τοῦ φιλοσοφικοῦ ἐγωῖσμου, ἐνθερμος νιτσειστῆς ἐξ ἰδιοσυγκρασίας καὶ ἐπι-

δράσεως, ὅπως εἶνε σήμερον οἱ ἐπιλεκτοὶ ἐκ τῶν ἀνεπτυγμένων. Ἀλλὰ τί προσθέτει αὐτὸ εἰς τὴν ἐπεξήγησιν μιᾶς καλλιτεχνικῆς ἐντυπώσεως; μιᾶς συγκινήσεως εἰς τὸ θέατρον; μιᾶς μεγάλης τραγικῆς στιγμῆς; μιᾶς ψυχικῆς περοφυίας καὶ φορικιάσεως πανηδονικῆς; Ἡ τί προσθέτει τὸ ἄλλο ποὺ λέγει ὁ Γεώργιος Μπράντες, ὅτι τότε ἀκριβῶς ὁ Ίψεν ἔγινε μέγας καὶ παγκόσμιος, ὅτι τότε ἠδυνήθη νὰ δώσῃ καθολικὰς ἐντυπώσεις καὶ νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον ὅλου τοῦ πνευματικοῦ κόσμου, ὅταν ἔπαυσε νὰ γράφῃ νορβηγικὰ διὰ τοὺς νορβηγούς, κ' ἔγραψεν ἀνθρώπινα διὰ τοὺς κοσμοπολίτας; Ἡ τὸ ἄλλο ἀκόμη, ὅτι ὁ Ίψεν εἶνε τὸ ἰσχυρότερον πνεῦμα τῶν Σκανδιναβικῶν χωρῶν, καὶ ὅτι μετὰ τοῦ Τολστοῦ καὶ τοῦ Νίτσε ἀποτελεῖ τὴν ὑπερτάτην Τριάδα τῆς συγχρόνου πνευματικῆς λατρείας; Τί μᾶς ἐνδιαφέρει πόσον ὁμοιάζει μετὰ τὸν ἓνα καὶ πόσον διαφέρει ἀπὸ τὸν ἄλλον; Καὶ τί κοινὸν μεταξὺ τῆς ἐντυπώσεώς μας ἀπὸ τὸ θέατρόν του, καὶ τῆς φιλοσοφίας τοῦ συγγραφέως, τῆς κοινωνικῆς του διδασκαλίας, τῆς ἰδέας του ἢ τῶν ἰδεῶν του;

Τίποτε, ἀπολύτως τίποτε.

Ὑπάρχει μία μεγάλη παρεξήγησις τῆς οὐσίας καὶ τοῦ νοήματος τῆς Τέχνης, παρεξήγησις, τὴν ὁποίαν κάμνουν δυστυχῶς καὶ μερικοὶ ποὺ ἐνέκυψαν εἰδικῶς εἰς τὴν μελέτην αὐτῶν τῶν πραγμάτων. Ὁ Ίψεν ἐκίνησε βέβαια τὴν προσοχὴν πολλῶν ἀνεπτυγμένων διὰ τὰς ἰδέας του. Ἀλλὰ τὴν προσοχὴν τῶν αἰσθητικῶς ἀνεπτυγμένων ἐκίνησε μόνον διὰ τὴν μορφήν μετὰ τὴν ὁποίαν τὰς ἐξωτερικεύει καὶ τὰς ἐνσαρκώνει. Αἱ ἰδέαι του πιθανὸν νὰ εἶνε αἱ ἴδιαι μετὰ τοῦ Νίτσε καὶ εἰς πολλὰ διαφορετικὰ ἀπὸ τοῦ Τολστοῦ. Ἡμποροῦσε νὰ ἦσαν τὸ ἀντίθετον· ὅμοιαι μετὰ τοῦ Τολστοῦ καὶ διαφορετικὰ ἀπὸ τοῦ Νίτσε. Καὶ ὁ Ίψεν νὰ ἦτο ἐπίσης μέγας τεχνίτης. Ἀλλ' ἡ μορφή, τὸ σῶμα τῶν ἰδεῶν του ποὺ δίδει τόσον ἰσχυρὰν ἐντύπωσιν ὅσον αὐτὸς ὁ Σοφοκλῆς, εἶνε διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν μορφήν τοῦ Σοφοκλέους. Δι' αὐτὸ ὁ Ίψεν εἶνε πρωτότυπος καὶ μέγας δραματικός. Αἶδει, βλέπετε, τὸ ἴδιον ἀποτελεσμα μετὰ τοὺς μεγάλους τῶν αἰώνων, μετὰ τὸν Σοφοκλῆ, μετὰ τὸν Σαίξπηρ, μετὰ τὸν Μολιέρον, ἀλλὰ μετὰ μέσα διαφορετικὰ, μετὰ τεχνοτροπίαν ἰδικήν του. Ἡ ὁποία εἶνε ἡ ἴδια καὶ κατ' οὐσίαν, κατὰ βάθος εἰς ὅλον του τὸ ἔργον, διότι παντοῦ ὁ Ίψεν, ὅσον καὶ ἂν παλινῳδῇ ὡς φιλόσοφος ἀλλ' ὡς ἰδιοσυγκρασία καλλιτέχνου εἶνε ὁ ἴδιος. Καὶ μόνον εἰς αὐτὴν τὴν λεπτομέρειαν

θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιμείνη κανεὶς, διὰ νὰ ἐξηγήσῃ καὶ τὴν ἐντύπωσιν, καὶ τὴν διάδοσιν, καὶ τὴν ἐπικράτησιν καὶ τὴν παγκόσμιον δόξαν.

Ὁ Ἴψεν εἶνε μέγας δραματικός ὡς διαφορετικός ἀπὸ ὅλους τοὺς προδρόμους του. Ἄν θέσωμεν κατὰ μέρος τὰς οἰασθήποτε ιδέας του καὶ τὰς οἰασθήποτε παλινφθίας του, καὶ ἂν περιορισθῶμεν ἀπλῶς εἰς τὰ καλλιτεχνικά του πλάσματα, θὰ ἴδωμεν ὅτι ἐπροχώρησε τὴν τέχνην μέχρι σημείου ὅπου πρὸ αὐτοῦ δὲν εἶχε φθάσῃ κανεὶς. Εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ εἵδους εἶνε λοιπὸν ἓνας σταθμός. Ἴσως δὲν ἀπέχει ἀπὸ τὸν τελευταῖον του, ὅσον ἀπέχουν ἄλλοι, σχετικῶς μεγαλείτεροί του, ἀπὸ τοὺς τελευταίους των. Ἀλλ' ἀπέχει, ἀλλὰ ξεχωρίζεται, ἀλλὰ μοναδικοποιεῖται. Καὶ ἀκριβῶς ἐκεῖνο εἰς τὸ ὅποιον διέπρεψε, καὶ ἐπρωτοτύπησε, καὶ ἀπεμακρύνθη μ' αὐτὸ ἀπὸ τοὺς πατημένους δρόμους, εἶνε ἡ ψυχολογία τῶν ἀνθρώπων ποῦ ἀνεβάζει εἰς τὴν σκηνήν. Τόσῳ δυνατὴν, τόσῳ βαθεῖαν, τόσῳ λεπτομερῇ καὶ πολὺπλοκον ψυχολογίαν δὲν ἔχει ἄλλο θέατρον ἀπὸ τοῦ Ἴψεν. Δὲν παρουσιάζει μόνον τύπους, ἢ χαρακτῆρας κατὰ τὸν συνθηματικὸν ὅρον, ἢ σύμβολα κατὰ τὴν νεωτέραν ἀντίληψιν. Παρουσιάζει ἀνθρώπους ζωντανούς, καὶ μᾶς τοὺς γνωρίζει μέχρι τῶν βαθυτάτων τῆς ψυχῆς των. Ὅχι εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ἀλλ' ὅπως παρατηρεῖ ὁ Μπράντες, προοίσιος τῆς ἐξελέξεως τοῦ δράματος. Οἱ συνήθεις δραματικοὶ ζωγραφίζουν εἰς τὴν ἀρχὴν τοὺς «χαρακτῆρας», τοὺς θέτουν ὡς δεδομένον, καὶ μᾶς ἀφίνου ἔπειτα νὰ κρίνωμεν ἂν, κατὰ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἔργου, κάθε λέξις καὶ κάθε κίνημα τοῦ ἥρωος συμφωνοῦν ἢ ὅχι πρὸς τὸν τεθέντα «Χαρακτῆρα» του. Εἶνε ἡ μέθοδος καὶ τοῦ Σαρδοῦ ἐπίσης καὶ τοῦ Σοφοκλέους, ἀκόμη καὶ τοῦ Σαίξπηρ. Ὁ Ἴψεν ἀπεναντίας ψυχόγραφεῖ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Δὲν ἠμποροῦμεν νὰ εἰπώμεν ὅτι ἐγνωρίσαμεν τὸν ἥρωά του, ἂν δὲν ἴδωμεν ἢ δὲν μάθωμεν παρ' ἀγγέλου καὶ τὸ τελευταῖον του κίνημα. Ἀλλ' ὅταν γίνῃ καὶ τοῦτο, τὸν ἐγνωρίσαμεν πλέον ὅπως δὲν ἐγνωρίσαμεν κανένα. Εἰσῆλθαμεν εἰς τὴν ψυχὴν του καὶ εἰσῆλθεν αὐτὸς εἰς τὴν ἰδικήν μας. Μᾶς ἐνεχαράχθη βαθύτερα παρὰ ἔαν τὸν ἐγνωρίζαμεν εἰς τὴν ζωὴν. Τὸν βλέπομεν ἔμπρὸς μας μὲ κλειστά μάτια, τὸν ἀγαπῶμεν ἢ τὸν μισοῦμεν ἰσχυρότατα, κινεῖ ὅλον τὸ ἐνδιαφέρον μας, μᾶς κατέχει διὰ παντός. Ἄν δὲν προσέξωμεν εἰς ὅλον τὸ δράμα, ὁ ἄνθρωπος τοῦ Ἴψεν μένει δι' ἡμᾶς ἀσαφής, ἀόριστος, ἀγνώρι-

στος, ἀνεξήγητος, ἢ ὅπως τὸ λέγουν κοινῶς, ἀνυχολόγητος καὶ ἀκατάληπτος. Ἄν προσέξωμεν ὁμῶς μέχρι τέλους, αἴφνης γίνεταί φῶς: κάθε ἀσάφεια καὶ ἀοριστία ἐκλείπει, ἢ δὲ μορφὴ μέχρι τῶν ἐσωτάτων τῆς ψυχῆς παρουσιάζεται ἔμπρὸς μας μὲ τόσην ἐνάργειαν, μὲ τόσην ζωηρότητα, μὲ τόσην ἀλήθειαν, ὥστε ἀπομένομεν ἔκθαμβοι. Τοῦτο, εἰς τόσην ἐντέλειαν, δὲν θὰ παντήσωμεν ἄλλου. Καὶ εἶνε ὁ μόνος λόγος διὰ τὸν ὅποιον αἱ περιπέτειαι τῶν ἡρώων τοῦ Ἴψεν μᾶς δίδουν τόσῳ βαθεῖαν συγκίνησιν, μᾶς προξενοῦν τόσον ὀξὺν πόνον ἢ τόσον ἰσχυρὰν ἡδονήν. Ὅταν φεύγωμεν ἀπὸ τὸ θέατρον, ὁ κλοιὸς ποῦ περισφίγγει τὴν κεφαλὴν τοῦ Ὁσβάλδου, νομίζομεν ὅτι περισφίγγει τὴν ἰδικήν μας. Διότι τὸν Ὁσβάλδον αὐτὸν τὸν ἐγνωρίσαμεν κατὰ βάθος, καὶ εἶνε πλέον ἰδικός μας ὅπως εἶνε πᾶν ὅ,τι γνωρίζομεν. Κλοιὸς ἀληθινός, περισφίγγων τοὺς κροτάφους πραγματικοῦ ἀλλ' ὀλιγώτερον γνωστοῦ μας ἀνθρώπου, δὲν θὰ μᾶς ἔκαμνεν ἴσως τόσην ἐντύπωσιν.

Καὶ αὐτὸς εἶνε ὁ βαθύτερος λόγος διὰ τὸν ὅποιον πολλοὶ ἀντιπαθοῦν τὸ θέατρον τοῦ Ἴψεν: διότι δὲν ἀντέχουν εἰς τὴν πραγματικὴν φρικίαν ποῦ δίδει. Διὰ πολλοὺς ἀνισχύρους εἶνε μία ὑπερέντασις τοῦ οἴκτου καὶ τοῦ ἔλεου, ἢ ὅποια προξενεῖ πόνον. Ἐνθυμηθῆτε τὴν «Ἀγριόπαιαν», τὸ θαῦμα αὐτὸ τῆς θεατρικῆς ψυχολογίας, ὅπου ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ μελετήσῃ τὴν μέθοδον τοῦ Ἴψεν καλλίτερα ἀπὸ παντοῦ: Ἡ ὑπόθεσις καθ' ἑαυτὴν δὲν εἶνε δραματικώτερα ἀπὸ ἄλλας, ποῦ ἐκτυλίσσονται καθ' ἡμέραν εἰς τὰ θεάτρα μας: ἀλλ' ἡ ἐντύπωσις εἶνε ἀσύγκριτος. Ὁ θάνατος τῆς Ἐδβίγης μᾶς σπαραξεί κυριολεκτικῶς. Καὶ ἡ ἀθλιότης τοῦ Γιάλμαρ Ἐκδαλ, τοῦ ἀρρώστου αὐτοῦ, τοῦ χωρὶς θέλησιν καὶ δύναμιν, μᾶς γεμίζει ἀπὸ οἴκτον ὡς ἡ τύχη τοῦ τραγικώτερου τῶν ἡρώων.

Ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλον λόγον, εἰς τὰς μεσημβρινὰς χώρας, τὸ θέατρον τοῦ Ἴψεν δὲν εἶνε εὐκόλον νὰ κάμῃ κατακτήσεις. Ὅχι διὰ τοὺς Νορβηγούς του, διὰ τὴν ὁμίχλην του, διὰ τὰς ιδέας του, διὰ τὴν φιλοσοφίαν του, διὰ τὰ σύμβολά του, ἀλλ' ἀκριβῶς πάλιν διὰ τὴν τεχνοτροπίαν του. Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἔργα προσιτωτέρων καὶ συγγενεστέρων δραματικῶν, χρειάζεται προσοχή, προσήλωσις, κόπος διὰ νὰ παρακολουθήσῃ κανεὶς ἐν ἔργον ἱπενικόν. Εἰς τὴν προσήλωσιν αὐτὴν, ἢ ὅποια διὰ τοὺς βορείους εἶνε ὁλωσδιόλου ἄκοπος, οἱ μεσημβρινοὶ δὲν εἴμεθα πολὺ συνειθισμένοι. Ἀλλ' ὡς εἶπαμεν, ἂν δὲν παρακολουθήσῃ κανεὶς μέχρι τέλους ἐν

ἱπενικὸν ἔργον, οἱ ἄνθρωποι του δὲν ἐξηγοῦνται καὶ δὲν ζωντανεύουν. Ἐπομένως δὲν εἰσέρχονται εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ θεατοῦ καὶ κατ' οὐδένα τρόπον κινοῦν τὸ ἐνδιαφέρον, τὴν συμπάθειαν, τὴν συγκίνησιν του. Τοῦ προξενοῦν ἀπεναντίας ἀνίαν, δυσφορίαν, πῆσμα. Δι' αὐτὸ κυρίως, ὅπως εἰς τὸ Παρίσι, οὕτω καὶ ἐδῶ εἰς τὰ Ἀθήνας, οἱ περισσότεροι θεωροῦν τὸν Ἴψεν ἀκατάληπτον, σκοτεινόν, ἀσυνάρτητον, παράδοξον. Ἐκεῖνο λοιπὸν ποῦ λέγουν κοινῶς ὅτι δὲν ταιριάζει εἰς τὸ κλίμα μας, ἔχει καὶ κάποια ἀλήθειαν: οἱ ἀπρόσεκτοι μεσημβρινοὶ ἔχουν δίκαιον.

Ἀλλ' ὅσοι ἔχουν περισσὴν πνευματικὴν ἀντοχήν, ὅσοι προσέχουν καὶ παρακολουθοῦν, δὲν πιστεύω νὰ ἔχουν τὴν συγκίνησιν πολὺ διαφορετικὴν ἀπὸ ἓνα βόρειον, ἀπὸ ἓνα Νορβηγόν. Ὁ Ἴψεν εἶνε παγκόσμιος, διότι καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶνε παγκόσμιος. Ὅ,τι ψυχόγραφεῖ ὁ Ἴψεν μὲ τόσην ἐντέλειαν, δὲν εἶνε νορβηγικόν ἀλλὰ κυρίως ἀνθρώπινον. Καὶ δι' αὐτὸ τὰ καλλίτερα τοῦ ἔργου εἶνε ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὅποια ἡ ψυχολογικὴ του ἱκανότης φθάνει τὴν μεγαλειότητα τῆς ἀκμῆς, καὶ μεταξὺ αὐτῶν εἶνε ἡ

«Ἀγριόπαια» καὶ ὁ «Ἀρχιτέκτων Σόλνες».

Πολλὰ θὰ ἠμποροῦσε νὰ εἰπῇ ἀκόμη κανεὶς διὰ τὸν Ἴψεν καὶ ἄλλας ἀπόψεις τοῦ ἔργου του νὰ παρουσιάσῃ, καὶ νὰ ἐπιμείνη ἕξαφνα εἰς τὴν καθαυτὴ θεατρικὴν του τέχνην, εἰς τὴν σκηνογραφικὴν του ἁρμονίαν καὶ ὠραιότητα, τὴν ὁποίαν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ μόνον παραβιάζουν αἱ ἀνάγκαι τῆς θέσεως, εἰς τὴν φωτογραφικὴν ἀλήθειαν τοῦ διαλόγου του, ἢ εἰς τὴν πυκνὴν συμπλοκὴν τῶν συμβόλων του, προσώπων καὶ πραγμάτων, ἢ ὅποια χαρίζει εἰς κάθε σχεδὸν ἔργον του τὸ ποιητικὸν ἐκεῖνο ἡμίφως, τὸ κινοῦν εἰς ἀτελείωτον ρεμβασμόν. Ἀλλ' ὅ,τι μᾶς ἐνδιαφέρει περισσότερο εἶνε ἡ ζωὴ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ποῦ παρουσιάζει — καὶ εἶδαμεν μὲ ποῖον τρόπον — τὸ ἔργον τοῦ Ἴψεν, ἡ ἀσπαίρουσα, ἡ ἀληθινὴ καὶ βαθεῖα αὐτὴ ζωὴ, ποῦ εἰς ἄλλο σύγχρονον θέατρον δὲν ἀπαντᾷται τόσον ἀνόθευτος, μὲ τόσον ὀλίγα συνθηματικὰ ψεύδη, — μία ζωὴ ζωντανή, ἔντονος, καθαυτὸ ψυχικὴ, τὴν ὁποίαν μόνος ὁ Ἴψεν κατώρθωσε νὰ περικλείσῃ μὲ ὅλην τὴν ἐντασίαν τῆς καὶ τὴν δύναμιν, εἰς τὸ στενὸν καὶ περιορισμένον πλαίσιον ποῦ λέγεται σκηνή.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΑΘΗΤΕΣ

ΥΠΟ ΘΑΛΕΙΑΣ ΦΩΤΙΑ

ΩΜΟΡΦΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

Εἰς τὴν Ἀδα Νιναν Ἰβάνοβνα Καραβάϊκινα.

Ἦσαν οἱ δύο ἀγαπημένοι στὸν ἀνθισμένο κάμ-
πο. Ἀπάνω τους ἦταν ὁ ἥλιος, γύρω τους ἡ
Ἀνοιξὶς καὶ κάτω στὰ πόδια τους ἡ Θάλασσα.

Καὶ εἶπε ὁ ἀγαπημένος:

— Τί χρειάζεται ἡ Ἀνοιξὶς στὴν ἀγάπη μας;
Ὅλα τὰ χρώματα τοῦ κάμπου, ὅλα τὰ παιγνι-
δίσματα τῶν κλώνων, ὅλες οἱ εὐωδίες τῶν λου-
λουδιῶν καὶ ὅλα τῶν πουλιῶν τὰ κελαδήματα
εἶνε ταιριασμένα ἀπάνω στὴν ἀγαπημένη μου.
Λίγη μαλακὴ χλόη μᾶς φθάνει γιὰ κρεβάτι μας.

Καὶ ὁ Θεὸς ἄκουσε τὰ λόγια τοῦ ἀγαπημέ-
νου. Ὅλα τὰ χρώματα σβύσανε τριγύρω τους,
τὰ δένδρα πέσανε κάτω ξερά, τὰ λουλούδια
μαραθίηκαν καὶ τὰ πουλιά βουβάθηκαν. Λίγη
χλόη μονάχα ἔμεινε κάτω ἀπ' τὰ πόδια τους.

Ὁ ἥλιος φιλοῦσε ἀπὸ ψηλὰ τὸ ἀγκάλια-
σμά τους. Καὶ εἶπε πάλι ὁ ἀγαπημένος:

— Τί χρειάζεται ὁ ἥλιος στὴν ἀγάπη μας;
Τὰ μαλλιά τῆς ἀγαπημένης μου φέγγουν εὐ-
γενικώτερα, καὶ τὸ στήθος της μὲ ζεσταίνει πιὸ
γλυκὰ ἀπὸ τὸν ἥλιο. Ἐνα ἄστρο ὡς μείνη
ψηλὰ νὰ μᾶς φωτίζει.

Καὶ ὁ Θεὸς ἄκουσε τὰ λόγια τοῦ ἀγαπημέ-
νου. Ὁ ἥλιος ἔσβυσε ἀπάνω στὸ στερέωμα,
κι' ἕνα ἄστρο, γλυκὸ σὰν τὴν Ἀφροδίτη, ἔ-
λαμψε στὸν γαλάζιον αἰθέρα, ἀπάνω ἀπ' τὸ
ἀγκάλιασμά τους.

Κι' ὁ ἀγαπημένος ἔσφιξε τὴν ἀγάπη του
ἀπάνω στὸ στήθος του καὶ κάρφωσε τὰ μάτια
του ἀπάνω στὰ δικά της. Καὶ εἶπε πάλι ὁ
ἀγαπημένος:

— Τί χρειάζεται ἡ πλατεὶά θάλασσα στὴν
ἀγάπη μας; Τὰ μάτια τῆς ἀγαπημένης μου
εἶνε ὁ πιὸ πλατὺς ὠκεανός. Καὶ μέσα στὰ
βάθη του πλέει ἄφθαστο ἕνα χρυσοπράσινο
νησάκι. Τί χρειάζεται ἡ πλατεὶά θάλασσα στὴν
ἀγάπη μας;

Καὶ ὁ Θεὸς ἄκουσε τὰ λόγια τοῦ ἀγαπη-
μένου. Καὶ ἡ πλατεὶά θάλασσα στέρεψε κάτω
ἀπ' τὰ πόδια τους.

Οἱ ἀγαπημένοι ξαπλώθηκαν ἀπάνω στὴ μα-
λακὴ χλόη. Τὸ μοναχικὸ ἄστρο ἐφώτιζε ἀπὸ
ψηλὰ τὸ ἀγκάλιασμά τους.

Δυὸ λευκοὶ ἄγγελοι ποῦ ἔσχιζαν τὸ στερέ-
ωμα ἀπὸ Ἀνατολὴν πρὸς Δύση, σταμάτησαν τὸ
γλίσγωρο πέταγμα καὶ ζύγιασαν τὸ φτερά τους
ἀπάνω ἀπ' τοὺς ἀγαπημένους.

Ὁ ἕνας ἄγγελος εἶπε στὸν ἄλλον:

— Τί ὡμορφος κόσμος!

Κι' ὁ ἄλλος ἄγγελος ξαναεἶπε:

— Τί ὡμορφος κόσμος!

Καὶ τίναξαν πάλι τῆς φτερούγες τους καὶ
τραβήξαν τὸν δρόμο τους ἀπὸ Ἀνατολὴν πρὸς
Δύση.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΡΙΣΤΑΝΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΖΟΛΔΗΣ *

Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ

Ὁ Μάρκος εἶπε κ' ἐξύπνησαν τὸν καπελά-
νον εἰς τὸν ὁποῖον ἔδωκε τὴν ἐπιστολήν. Ὁ
παπᾶς τὴν ἀπεσφράγισε κ' ἐχαιρέτισε κατ' ἀρ-
χὰς τὸν βασιλέα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Τριστά-
νου. ἔπειτα ἀφοῦ ἐδιάβασε τὰ γραμμένα λό-
για, τοῦ εἶπε τί παρήγγελλε ὁ Τριστάνος. Ὁ
Μάρκος τὸν ἤκουσε χωρὶς νὰ εἰπῇ λέξιν κ' ἐ-
χαιρέτο μὲ ὅλη του τὴν καρδιά, διότι ἀγαποῦσε
ἀκόμη τὴν βασιλίσσαν.

Ἐκάλεσε ὀνομαστικῶς τοὺς πλέον τιμημέ-
νους βαρῶνους του, καὶ ὅταν ἐμαζεύθησαν ὅ-

* Συνέχεια. — «Παναθήναια» 31 Μαΐου.

λοι, ὁ βασιλεὺς τοὺς ὠμίλησε, ἐνῶ αὐτοὶ τὸν
ἤκουαν σιωπηλοί:

«Βαρῶνοι, ἔλαβα αὐτὴν τὴν ἐπιστολήν. Εἴ-
μαι βασιλεὺς σας, καὶ εἶσθε οἱ ἔμπιστοι ὑπο-
τακτικοί μου. Ἀκούσατε τί μοῦ παραγγέλλεται
ἔπειτα, συμβουλευσατέ με, τὸ ἀπαιτῶ, διότι μοῦ
ὀφείλετε συμβουλὴν».

Ὁ καπελάνος ἐσηκώθη, ἔλυσε τὴν ἐπιστο-
λήν μὲ τὰ δύο του χέρια καὶ ὀρθὸς ἐνώπιον
τοῦ βασιλέως:

«Αὐθένται, λέγει, ὁ Τριστάνος σᾶς χαιρετᾷ
κατ' ἀρχὰς ὅλους, τὸν βασιλέα καὶ ὅλην τὴν
βασιλείαν. «Βασιλεῦ, ἔπειτα προσθέτει, ὅταν
ἐσκότωσα τὸν δράκοντα καὶ κατέκτησα τὴν βα-

σιλοπούλαν τῆς Ἰρλανδίας, ἡ βασιλοπούλα ἐ-
δόθη σ' ἐμένα» ἡμποροῦσα νὰ τὴν κρατήσω,
ὅμως δὲν ἠθέλησα τὴν ὠδήγησα εἰς τὴν χώραν
σου καὶ σοῦ τὴν παρέδωκα. Ὅμως, μόλις τὴν
ἐπῆρες γυναῖκα, οἱ πανοῦργοι σ' ἔκαμαν νὰ
πιστεύσης διάφορα ψεύδη. Εἰς τὸν θυμὸν σου,
ὥραϊε θεῖε, αὐθέντα μου, ἠθέλησες νὰ μᾶς καύ-
σης ἀκρίτους. Ἀλλ' ὁ Θεὸς μᾶς ἐλυπήθη τὸν
ἐκετεύσαμεν, ἔσωσε τὴν βασιλίσσαν, καὶ ἦτο
δίκαιον ἐγὼ ἐπίσης ὅταν ἔπεσα ἀπὸ τὸν ὑψη-
λὸν βράχον, διέφυγα μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ.
Τί ἔκαμα περισσότερον; Ἡ βασίλισσα παρε-
δόθη εἰς τοὺς ἀρρώστους καὶ τὴν ἐπῆρα ἀπ'
αὐτοῦς ἡμποροῦσα τάχα νὰ τὴν ἀφήσω αὐ-
τὴν ποῦ ὀλίγον ἔλειψε νὰποθάνῃ πρὸς χάριν
μου ἀθώα; Ἐφυγα μαζί της ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ
δάση ἡμποροῦσα τάχα, διὰ νὰ σοῦ τὴν ἀπο-
δώσω, νὰ ἔβγω ἀπὸ τὸ δάσος καὶ νὰ κατέβω
εἰς τὸν κάμπον; μήπως δὲν εἶχες δώσει πα-
ραγγελίαν νὰ μᾶς πιάσουν ζωντανούς ἢ πεθα-
μένους; Ἀλλά, σήμερα ὅπως ἄλλοτε, εἶμαι ἑ-
τοιμος, ὥραϊε αὐθέντα, νὰποδείξω μὲ μάχην,
ἀντιμέτωπος παντὸς ὅστις ἠθελε διΐσχυρισθῇ
ὅτι ἡ βασίλισσα μὲ ἠγάπησε μὲ ἀμαρτωλὴν
ἀγάπην, νὰποδείξω πολεμῶντας τὴν ἀθωότητά
της. Διάταξε τὴν μάχην· δὲν ἀπορρίπτω κανένα
ἀντίπαλον, καὶ ἂν δὲν νικήσω, εἰπὲ νὰ μὲ καύ-
σουν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων σου. Ἀλλ' ἂν
θριαμβεύσω καὶ ἂν εὐδοκήσης νὰ λάβῃς τὴν
Ἰζόλδην μὲ τὸ φωτεινὸ πρόσωπον, κανεῖς ἀπὸ
τοὺς βαρῶνους σου δὲν θὰ σὲ ὑπηρετήσῃ. πι-
στότερά μου· ἂν τοῦναντίον δὲν λάβῃς ἀνάγ-
κην τῆς ὑπηρεσίας μου, θὰ περάσω τὴν θάλασ-
σαν καὶ θὰ πορευθῶ νὰ προσφέρω τὰς ὑπη-
ρεσίας μου εἰς τὸν βασιλέα τῆς Γαβοτίας ἢ
εἰς τὴν Φρίσαν, καὶ δὲν θάκοῦσης ποτὲ πλέον νὰ
τῆς Φρίσας, καὶ δὲν θὰδεχθῇς τὴν Ἰζόλ-
δην, θὰ τὴν ὠδηγήσω ξανά εἰς τὴν Ἰρλανδίαν
ὁπόθεν τὴν ἔλαβα· θὰ εἶνε βασίλισσα ἐκεῖ».

Ὅταν οἱ βαρῶνοι τοῦ Κορνούαξ ἤκουσαν
ὅτι ὁ Τριστάνος τοὺς ἐπροκαλοῦσε νὰ πολε-
μήσουν μαζί του, εἶπαν εἰς τὸν βασιλέα:

«Αὐθέντα, δέξου τὴν βασιλίσσαν ἥσαν ἄ-
φρονες ἐκεῖνοι ποῦ τὴν ἐσυκοφάντησαν. Ὡς
πρὸς τὸν Τριστάνον, ὡς φύγη, ὅπως ὁ ἴδιος
ὑπόσχεται, εἰς τὴν Γαβοτίαν ἢ τὴν Φρίσαν. Πα-
ράγγειλέ του νὰ ὠδηγήσῃ ἐδῶ τὴν Ἰζόλδην
καὶ πολὺ γλίσγωρα μάλιστα».

Ὁ βασιλεὺς ἠρώτησε τρεῖς φορές:

«Κανεῖς δὲν σηκώνεται νὰ κατηγορήσῃ τὸν
Τριστάνον»;

«Ὅλοι ἐσιωποῦσαν. Τότε εἶπε εἰς τὸν καπε-
λάνον:

«Κάμε λοιπὸν γλίσγωρα ἕνα γράμμα ἡκου-
σες βέβαια τί πρέπει νὰ γράψῃς· σπεῦσε νὰ
τὸ γράψῃς ἡ Ἰζόλδη ὑπέφερε πολὺ στὴν νεό-
τητα της! Καὶ τὸ χαρτὶ ὡς ἀναρτηθῇ πρὶν
βραδυάσῃ εἰς τὸ κλαδί τοῦ Κόκκινου Σταυροῦ·
κάμε γλίσγωρα».

Τὰ μεσάνυχτα ὁ Τριστάνος ἐπέρασε τὸν Ἀ-
σπρον-Κάμπον, εὗρηκε τὸ γράμμα καὶ τὸ ἔ-
φερε σφραγισμένον εἰς τὸν ἐρημίτην Ὀγρίνον.
Ὁ ἐρημίτης τοῦ ἐδιάβασε τὰ γράμματα: Ὁ
Μάρκος συναινοῦσε, κατὰ συμβουλὴν τῶν βα-
ρῶνων του, νὰ ξαναπάρῃ τὴν Ἰζόλδην, ὅχι ὅ-
μως καὶ νὰ κρατήσῃ τὸν Τριστάνον εἰς τὴν
ὑπηρεσίαν του· ὡς πρὸς αὐτὸν λοιπὸν ἔλεγε ὅτι
ἦτον ἀνάγκη νὰ φύγῃ περνώντας τὴν θάλασ-
σαν, ἀφοῦ φέρῃ εἰς τὸν βασιλέα Μάρκον ἐν-
τὸς τριῶν ἡμερῶν τὴν Ἰζόλδην.

«Θεέ! εἶπεν ὁ Τριστάνος, πόσο θλίβομαι
ποῦ θὰ σὲ χάσω, ἀγαπημένη μου! Εἶνε ἀνάγκη
ὅμως, διότι ἡ δυστυχία ποῦ ἐξαιτίας μου ὑπέ-
φερες εἶνε τρόπος σήμερα νὰ λείψῃ. Ὅταν θὰ
ἔλθῃ ἡ στιγμή τοῦ ἀποχωρισμοῦ μας, θὰ σοῦ
δώσω ἕνα δῶρον, ἐνέχυρον τοῦ ἔρωτός μου.
Ἀπὸ τὸν ἄγνωστον τόπον εἰς τὸν ὁποῖον πη-
γαίνω, θὰ σοῦ στείλω ἕναν ἀνθρώπον· θὰ μοῦ
ἐπαναλάβῃ τὴν ἐπιθυμίαν σου, ἀγαπημένη μου,
καὶ μόλις μὲ καλέσης ἀπὸ τὴν μακρυνὴν γῆν
ποῦ θὰ εὐρίσκωμαι, θὰ δρῶμαι».

Ἡ Ἰζόλδη ἀνεστέναιξε καὶ εἶπε:

«Τριστάνε, ἄφησέ μου τὸν Χουσοδέντ, τὸ
σκυλί σου. Θὰ τὸ φυλάξω σὰν τὰ μάτια μου.
Ὅταν θὰ τὸ βλέπω θὰ θυμοῦμαι ἔσένα καὶ
θὰ εἶμαι λιγώτερο λυπημένη. Ἀγαπημένη μου,
ἔχω ἕνα δακτυλίδι ἀπὸ πράσινον ἱάσπιν, πάρε
το γιὰ τὴν ἀγάπη μου, βάλε το στὸ χέρι σου.
Ἄν ποτὲ κανεῖς μοῦ πῇ ὅτι ἔρχεται ἐκ μέ-
ρους σου, δὲν θὰ τὸν πιστεύσω, ὅτι καὶ ἂν
κάμῃ καὶ ὅτι καὶ ἂν πῇ, ἂν δὲν μοῦ δείξῃ
αὐτὸ τὸ δακτυλίδι. Ἀλλά, μόλις τὸ ἰδῶ, καμ-
μιὰ δύναμις, καμμιὰ βασιλικὴ ἀπαγόρευσις, δὲν
θὰ μ' ἐμποδίσουν νὰ κάμω ὅτι μοῦ παραγ-
γεῖλῃς, φρόνιμο ἢ τρελλό».

«Ἀγαπημένη μου, σοῦ δίνω τὸν Χουσοδέντ».
— Ἀγαπημένη μου, πάρε εἰς ἀνταμοιβὴν τὸ
δακτυλίδι αὐτό.

Κ' ἐφιλήθησαν εἰς τὰ χεῖλη.

Λοιπὸν, ἀφοῦ ἄφησε τοὺς δύο ἀγαπημέ-
νους εἰς τὸ ἐρημίτριόν του, ὁ Ὀγρίνος ἐπο-
ρεύθη ἀκοιμώωντας ἐπάνω στὸ ραβδί του ἕως

εἰς τὸ Βουνό· ἀγόρασε μεταξὺτα ροῦχα, πολυτίμους λίθους, πορφύραν καὶ βύσσον. Οἱ ἄνθρωποι ἐγελοῦσαν νὰ τὸν βλέπουν νὰ σκορπίῃ τὰ χρήματά του εἰς τοιοῦτου εἶδους ἀγοράς· ὁμοῦς ὁ γερο-ερημίτης ἐπῆρε ὅσα ἠγόρασε καὶ τὰ ἔφερε τῆς Ἰζόλδης:

«Βασίλισσα, τὰ φορέματά σου εἶνε κατακουρελιασμένα· λάβε αὐτὰ τὰ δῶρα γιὰ νὰ εἶσαι ὥραιότερα ὅταν θὰ πᾶς νὰ εὕρης τὸν βασιλέα. Φοβοῦμαι μήπως δὲν σοῦ ἀρέσουν· δὲν εἶμαι κατάλληλος νὰ κάμω μίαν τέτοιαν ἐκλογὴν».

Ὅμως ὁ βασιλεὺς εἶχε κηρύξει εἰς τὴν πόλιν ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας θὰ ὑπεδέχεται τὴν βασίλισσαν εἰς ὠρισμένο μέρος. Δέσποιναι καὶ ἱππῶται εἶχαν προστρέξει ὅλοι ἤθελαν νὰ ξαναἰδοῦν τὴν Ἰζόλδην, ὅλοι τὴν ἀγαποῦσαν, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς τρεῖς πανούργους βαρῶνους ποὺ ἔξοῦσαν ἀκόμη.

Ἄλλ' ἀπὸ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς, ὁ ἓνας θὰ τὸν φάγῃ τὸ σπαθί, τὸν ἄλλον ἢ σαῖτα, καὶ τὸν ἄλλον ἢ θάλασσα· καὶ ὡς πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἐκείνον τοῦ δάσους ποὺ εἶχε προδώσει τὸ καταφύγιον τῶν ἐρωτευμένων εἰς τὸν βασιλέα Μάρκον, ὁ Περνὶς δ' Ἐλεύθερος, ὁ Ξανθός, θὰ τὸν σκοτώσῃ μὲ τὸ ραβδί του στὸ δάσος. Ἔτσι ὁ Θεὸς ποὺ τιμωρεῖ τοὺς κακοὺς, θὰ ἐκδικηθῇ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Τριστάνου καὶ τῆς Ἰζόλδης.

Τὴν ὠρισμένην ἡμέραν εἰς τὸ ὠρισμένο μέρος τῆς συναντήσεως ὅλοι οἱ βαρῶνοι ἦσαν συναγμένοι. Τὸ λιβάδι ἐλαμποκοποῦσε ἀπὸ μακρὰν καθὼς ἦτον σκεπασμένο μὲ τὰς σκηναὶς τῶν βαρῶνων. Εἰς τὸ δάσος ὁ Τριστάνος ἐπρωχωροῦσε μὲ τὴν Ἰζόλδην, καὶ ἀπὸ φόβον ἐνέδρας εἶχε ἐνδυθῇ τὸν ἀλυσσιδωτὸν θώρακά του κάτω ἀπὸ τὰ ράκη του. Ἐξαφνα, καὶ οἱ δύο τοὺς ἐφάνησαν εἰς τὸ ἄκρον τοῦ δάσους καὶ εἶδαν μεταξὺ τῶν βαρῶνων τὸν βασιλέα Μάρκον.

«Ἀγαπημένη, λέγει ὁ Τριστάνος, ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς ὁ αὐθέντης σου, οἱ ἱππῶται του καὶ οἱ πολεμισταὶ του: ἔρχονται πρὸς ἐμᾶς· μετὰ μίαν στιγμὴν δὲν θὰ ἡμπορεῖ νὰ μιλοῦμε. Εἰς τὸ ὄνομα τὸ ἐνδοξὸν τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ σ' ἐξορκίζω: ἂν ποτὲ σοῦ στείλω παραγγελίαν μὲ κάποιον, νὰ τὴν ἐκτελέσῃς.

— Ἀγαπημένε μου Τριστάνε, μόλις ξαναἰδῶ τὸ δακτυλίδι ἀπὸ πράσινον ἱάσπιν ποῦ σοῦ ἔδωκα, οὔτε πύργος, οὔτε φρούριον, οὔτε τίποτε ἄλλο θὰ εἶνε δυνατόν νὰ μ' ἐμποδίσουν νὰ κάμω τὴν θέλησίν σου.

Τὰ δύο ἄλογά τοὺς ἐβάδιζαν τὸ ἓνα πλάγι

στὸ ἄλλο· τὴν ἔσυρε ἐπάνω του καὶ τὴν ἔσφιξε στὰ χέρια του.

«Ἀγαπημένε μου, λέγει ἡ Ἰζόλδη, ἄκουσε τὴν τελευταίαν παράκλησίν μου· θὰ φήσῃς γλίγωρα αὐτὸν τὸν τόπον· περιμένε τοῦλάχιστον ὀλίγες ἡμέρας· κρύψου ὥς ποῦ νὰ μάθῃς πῶς μὲ μεταχειρίζεται ὁ βασιλεὺς, μὲ καλωσύνην ἢ ὄχι. Εἶμαι μόνη· ποιὸς θὰ μὲ ὑπερασπίσῃ ἀπὸ τοὺς πανούργους βαρῶνους; Φοβοῦμαι. Ὁ Ὅρρι θὰ σὲ κρύψῃ· γλίστρησε τὴν νύκτα στὸ χαλασμένο κελλάρι· θὰ στείλω τὸν Περνὶν νὰ σοῦ πῇ».

— Φίλη μου, κανεὶς δὲν θὰ τολμήσῃ νὰ σὲ πειράξῃ. Θὰ κρυφθῶ ἐκεῖ ποῦ εἶπες· ἂν κανεὶς σὲ πειράξῃ, ὡς φυλαχθῇ ἀπὸ μένα ὡσὰν ἀπὸ τὸν Διάβολον».

Εἶχαν πλησιάσει πλέον ὥστε νὰ νταλλάξουν χαιρετισμόν. Εἰς ἀπόστασιν βολῆς τόξου ἔμπρὸς ἀπὸ τοὺς ἰδιόκους του, ὁ βασιλεὺς ἔτρεχεν ὑπερηφάνως ἐπάνω εἰς τὸ ἄλογό του· μαζί του, ὁ Ντινὰς δὲ Λιντάν. Ὅταν οἱ βαρῶνοι τὸν συνήντησαν, ὁ Τριστάνος κρατῶντας ἀπὸ τὸν χαλινὸν τὸ ἄλογο τῆς Ἰζόλδης ἐχαιρέτισε τὸν βασιλέα καὶ εἶπε:

«Βασιλεῦ, σοῦ παραδίδω τὴν Ἰζόλδην τὴν Ξανθὴν. Ἐμπρὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῆς χώρας, ζητῶ νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃς νὰ ὑπερασπισθῶ τὸν ἑαυτόν μου εἰς τὴν αὐλήν σου. Ἔως τότε δὲν μ' ἔκρινες. Ἀφῆσέ με νὰ πολεμήσω. Ἄν νικηθῶ, καῦσε με· ἂν νικήσω, κράτησέ με σιμά σου· ἢ τοῦλάχιστον ἄφῃσέ με νὰ φύγω πρὸς κάποιον μακρὸν τὸπον».

Κανεὶς δὲν ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν τοῦ Τριστάνου. Τότε ὁ Μάρκος ἐπῆρε ἀπὸ τὸ χεῖρ του τὸ ἄλογο τῆς Ἰζόλδης καὶ ἐμπιστευθεὶς αὐτὴν εἰς τὸν Ντινὰς ἀπεσύρθη διὰ νὰποφασίσῃ.

Γεμάτος χαρὰν ὁ Ντινὰς ἔκαμεν εἰς τὴν βασίλισσαν ὅλας τὰς τιμὰς καὶ τὰς περιποιήσεις. Τῆς ἀφῆρεσε τὸν πορφυροῦν μανδύαν, καὶ τὸ σῶμα ἐφάνη περισσότερο χαριτωμένον. Καὶ ἡ βασίλισσα ἐχαμογέλασε εἰς τὴν ἀνάμνησιν τοῦ ἐρημίτου ὁποῖος ἐξώδευσε ἀφειδῶς τὰ χρήματά του γι' αὐτήν. Τὸ φόρεμά της ἦτον πλούσιον, τὰ μέλη της λεπτά, τὰ μάτια ἔλαμπαν καὶ τὰ μαλλιά της, ὡσὰν ἀκτίνες ἡλίου.

Ὅταν οἱ πανούργοι τὴν εἶδαν ὥραιαν καὶ τιμημένην ὅπως ἄλλοτε, ἦλθαν ὀργισμένοι ἐμπρὸς εἰς τὸν βασιλέα. Τὴν στιγμὴν αὐτήν, ἓνας βαρῶνος ὁ Ἄνδρε δὲ Νικὸλ ἐμπροσπαθοῦσε νὰ τὸν καταπέσῃ.

«Αὐθέντα, ἔλεγε, κράτησε σιμά σου τὸν Τριστάνον· θὰ εἶσαι, χάρις εἰς αὐτόν, ἓνας βασι-

λεὺς περισσότερο φοβερὸς εἰς τοὺς ἐχθρούς σου.

Καὶ βαθμηδὸν κατεπράυνε τὴν καρδίαν τοῦ βασιλέως Μάρκου. Ὅμως οἱ πανούργοι ἐπλησίασαν καὶ εἶπαν:

«Βασιλεῦ, ἄκουσε τὴν συμβουλὴν ποῦ θὰ σοῦ δώσωμε. Ἐκακολόγησαν τὴν βασίλισσαν ἀδίκως, συμφωνοῦμεν· ἀλλ' ἂν ὁ Τριστάνος κ' ἐκείνη εἰσέλθουν μαζί πάλι στὴν αὐλήν σου, θὰ εὗρουν ἀφορμὴν νὰ κακολογήσουν ξανά. Ἀπομάκρυνε λοιπὸν κάμποσον καιρὸν τὸν Τριστάνον· μίαν ἡμέραν, χωρὶς ἀμφιβολίαν, θὰ τὸν ἀνακαλέσῃς».

Ὁ Μάρκος ἔκαμε ἔτσι: παρήγγειλε εἰς τὸν Τριστάνον μὲ τοὺς βαρῶνους του νὰπομακρυνθῇ χωρὶς ἀναβολήν. Τότε ὁ Τριστάνος ἦλθε πρὸς τὴν βασίλισσαν καὶ τὴν ἀπεχαιρέτισε. Ἐκτυτάχθησαν. Καὶ ἡ βασίλισσα ἐκκοκίνισε ἀπὸ ἐντροπὴν ἐμπρὸς εἰς τὴν συνέλευσιν.

Ὅμως ὁ βασιλεὺς συνεκινήθη, καὶ ὁμιλῶν πρὸς τὸν ἀνεψιὸν του διὰ πρώτην φορὰν:

«Ποῦ θὰ πᾶς μὲ τὰ κουρέλια αὐτά; Πάρε ἀπὸ τὸν θησαυρόν μου ὅ,τι θελήσῃς, χρυσάφι, ἀσῆμι καὶ ὅ,τι ἄλλο».

— Βασιλεῦ, εἶπε ὁ Τριστάνος, δὲν θὰ πάρω τίποτε. Ὅπως ἡμπορέσω, θὰ μεταβῶ νὰ ὑπηρετήσω τὸν πλούσιον βασιλέα τῆς Φρίσας.

Ἐγύρισε τὸν χαλινὸν τοῦ ἀλόγου του καὶ κατέβη πρὸς τὴν θάλασσαν. Ἡ Ἰζόλδη τὸν ἠκολούθησε μὲ τὸ βλέμμα της καὶ ἐφόσον ἡμποροῦσε νὰ τὸν διακρίνῃ ἀπὸ μακρὰν, δὲν ἀπέστρεψε τὴν κεφαλὴν.

Εἰς τὴν εἵδησιν τῆς συμφιλίσεως μεγάλαι καὶ μικροὶ, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά ἔτρεξαν μαζί ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν εἰς προὔπαντησιν τῆς Ἰζόλδης· κ' ἐνῶ ἔλυποντο διὰ τὴν ἐξορίαν τοῦ Τριστάνου, ἐπανηγύριζαν ἐξ ἄλλου διὰ τὴν ἀνέυρεσιν τῆς βασιλίσσης. Εἰς τὸν θόρυβον τῶν κωδῶνων, ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς μεταξοστρωμένους δρόμους, ὁ βασιλεὺς, οἱ κόμητες καὶ οἱ πρίγκηπες τὸν συνώδευσαν· οἱ πόρτες τοῦ παλατιοῦ ἀνοίχθησαν εἰς ὅλους πλούσιοι καὶ πτωχοὶ ἐκάθισαν νὰ φάγουν. Καὶ διὰ νὰ ἐορτάσῃ τὴν ἡμέραν ὁ Μάρκος, ἀπληθυέ-ρωσεν ἑκατὸ σκλάβους του, κ' ἔδωκε τὸ σπαθί καὶ τὸν ἀλυσσιδωτὸν θώρακα τοῦ ἱππότη εἰς εἴκοσι σκουταρίους τοὺς ὁποίους ὥπλισε ὁ Ἰ-διος μὲ τὸ χεῖρ του.

Ἐν τούτοις μόλις ἐνύκτωσε, ὁ Τριστάνος, καθὼς εἶχε ὑποσχεθῇ εἰς τὴν βασίλισσαν, ἐκρύ-

φθη εἰς τὸ χαλασμένο κελλάρι. Ἄς προφυλαχθοῦν οἱ πανούργοι.

Η ΚΡΙΣΙΣ ΜΕ ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΣΙΔΕΡΟ

Τοῦ λοιποῦ, ὁ Ντενοάλεν, ὁ Ἀνδρέτος καὶ ὁ Γονδοῖν ἐπίστευσαν εἰς τὴν ἀσφάλειάν τους· χωρὶς ἄλλο, ὁ Τριστάνος θὰ ἐπερνοῦσε τὴν ζωὴν του μακράν, εἰς τόπον πολὺ μακρὸν ὥστε νὰ μὴ τοὺς ἐνοχλῇ. Λοιπὸν, μίαν ἡμέραν κυνηγιῶν, ἐνῶ ὁ βασιλεὺς ἀκούων τὰ γαυγίσματα τῶν λαγωνικῶν ἐκρατοῦσε τὸ ἄλογό του εἰς ἓνα μέρος ἀπελευθερωμένο ἀπὸ τὰγκάθια καὶ τὴν ἀγρίαν βλάστησιν, ἐπῆγαν καὶ οἱ τρεῖς μαζί καὶ τοῦ εἶπαν:

«Βασιλεῦ, ἄκουσε τί θὰ σοῦ ποῦμε. Κατεδίκασες τὴν βασίλισσαν χωρὶς κρίσιν, καὶ ἦτον ἀποτρόπαιον· σήμερα τὴν ἀθωώνεις χωρὶς κρίσιν πάλιν. Μήπως αὐτὸ εἶνε καλλίτερον; Ποτὲ δὲν ἀπελογήθη, καὶ οἱ βαρῶνοι τοῦ τόπου σου σᾶς κατηγοροῦν καὶ τοὺς δύο. Συμβούλευσέ τὴν νὰ ζητήσῃ ἡ ἰδία μᾶλλον τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ. Τί θὰ τῆς κοστίσῃ, ἀφοῦ εἶνε ἀθώα νὰ ὀρκισθῇ εἰς τὰ ἅγια λείψανα ὅτι ποτὲ τῆς δὲν ἔσφαλε; ἀφοῦ εἶνε ἀθώα, νὰ πιάσῃ ἓνα σίδερο κοκκινισμένο στὴ φωτιά; Ἔτσι τὸ θέλει ἡ συνήθεια, καὶ μὲ τὴν εὐκοσμον αὐτὴν δοκιμασίαν θὰ διαλυθοῦν διαπαντὸς παλαιαὶ ὑποψαίαι».

Ὁ Μάρκος ὀργισμένος ἀπεκρίθη:

«Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς ἐξοντώσῃ, αὐθένται τοῦ Κορνοῦαγι· ἐσᾶς ποῦ θέλετε διαρκῶς νὰ μ' ἐντροπιάζετε. Γιὰ τὸ χατήρι σας ἐξώρῃσα τὸν ἀνεψιὸν μου· τί ἀπαιτεῖτε ἀκόμη; νὰ ἐξορίσω τὴν βασίλισσαν εἰς τὴν Ἰρλανδίαν; ποῖα εἶνε τὰ παράπονά σας πάλι; Διὰ τὰ παλαιὰ σας παράπονα μήπως ὁ Τριστάνος δὲν προσεφέρθη νὰ τὴν ὑπερασπίσῃ; Διὰ νὰ τὴν δικαιώσῃ, σᾶς ἐπρόσφερε τὴν μάχην καὶ τὸν ἀκούσατε ὅλοι σας· γιατί δὲν ἐσηκώσατε ἐναντίον του τὰς λόγους σας καὶ τὰς ἀσπίδας σας; Βαρῶνοι, αἱ ἀπαιτήσεις σας εἶνε ἀδικοὶ· φοβηθῆτε λοιπὸν μήπως ἐκείνον ποῦ ἐξ αἰτίας σας ἔδωξα, τὸν καλέσω ἐδῶ πάλιν!»

Τότε οἱ ἄνδρες αὐτοὶ αἰσθάνθησαν τρόμον· ἐπίστευσαν πῶς ἔβλεπαν ξανά τὸν Τριστάνον νὰ τοὺς πολεμῇ στήθος πρὸς στήθος.

«Αὐθέντα, σοῦ δίδομεν νόμιμον συμβουλὴν, διὰ τὴν τιμὴν σου, ὅπως ἀρμόζει εἰς τοὺς πιστοὺς σου ὑποτελεῖς· ἀλλὰ τοῦ λοιποῦ δὲν θὰ ὁμιλήσωμε πλέον· λησμονήσε τὴν ὁργὴν σου.»

Ἄλλ' ὁ Μᾶρκος ὠρθώθη ἐπάνω εἰς τὸ ἄλογό του :

« Ἐξω ἀπὸ τὴν χώραν μου, πανοῦργοι! δὲν ἔχετε πλέον τὴν εἰρήνην μου. Ἔσεῖς μ' ἐκάματε νὰ ἐξορίσω τὸν Τριστάνον· λοιπὸν εἶνε ἡ σειρά σας: ἔξω ἀπὸ τὴν χώραν μου!

— Ἔστω, ὦραῖε αὐθέντα! Οἱ πύργοι μας εἶνε δυνατοί, καλὰ ὠχυρωμένοι, ἐπάνω εἰς βράχους ποῦ κανεὶς δὲν ἡμπορεῖ νὰ νῆβη.

Καί, χωρὶς νὰ τὸν χαιρετίσουν, ἐγύρισαν τὸν χαλινόν.

Χωρὶς νὰ περιμένῃ λαγωνικά καὶ κυνηγοὺς ὁ Μᾶρκος ἔσπρωξε τὸ ἄλογό του πρὸς τὸ Τινταγκέλ, ἀνέβη τὰ σκαλιὰ τῆς σάλας, καὶ ἡ βασίλισσα ἤκουσε τὸ βιαστικὸ βῆμα τοῦ ἐπάνω εἰς τὸ λιθόστρωτον. Ἐπροσηκώθη, ἐπῆγε νὰ τὸν προῦπαντήσῃ, τοῦ ἐπῆρε τὸ σπαθί του, καθὼς ἐσυνήθιζε, κ' ἐκλινε ἕως εἰς τὰ πόδια του. Ὁ Μᾶρκος τὴν ἐκρατοῦσε ἀπὸ τὰ χέρια καὶ τὴν ἀνεσήκωνε ὅταν ἡ Ἰζόλδη ἐγείρουσα τὸ βλέμμα τῆς πρὸς αὐτὸν εἶδε τὰ ὦραῖα του χαρακτηριστικὰ νὰ τὰ τρικυμίζῃ ἡ ὀργή. Τέτοιος τῆς ἐφάνη ἄλλοτε ἐμπρὸς εἰς τὴν φωτιὰν τῆς καταδίκης τῆς.

« Ἀ! ἐσυλλογίσθη. Ὁ ἀγαπημένος μου συνελήφθη, τὸν ἀνεκάλυψαν ».

Ἡ καρδιά τῆς ἐπάγωσε μέσα εἰς τὸ στήθος τῆς, καὶ χωρὶς νὰ πῇ μίαν λέξιν ἔπεσε εἰς τὰ πόδια τοῦ βασιλέως. Τὴν ἐπῆρε εἰς τὰ χέρια του καὶ τὴν ἐφίλησε τρυφερά· ὀλίγο κατ' ὀλίγον ἐνεψυχώνετο.

« Ἀγαπημένη μου, ἀγαπημένη μου, τί εἶνε ποῦ σὲ βασανίζει; »

— Αὐθέντα, ἐφοβήθηκα· σὰς εἶδα τόσο ὠργισμένον.

— Ναί, ἐγύριζα ὠργισμένος ἀπὸ τὸ κυνήγι.

— Ἀ! Αὐθέντα, ἂν οἱ κυνηγοὶ σου σ' ἐθύμωσαν, ἀξίζει τάχα νὰ παίρῃ κανεὶς τόσο κατάκαρδα τοὺς θυμοὺς τοῦ κυνηγιοῦ;

Ὁ Μᾶρκος ἐχαμογέλασε εἰς τὰ λόγια αὐτὰ καὶ εἶπε :

« Ὁχι, ἀγαπημένη μου, οἱ κυνηγοὶ μου δὲν μ' ἐθύμωσαν· ἀλλὰ τρεῖς πανοῦργοι ποῦ καιρὸν τόρα μᾶς μισοῦν· τοὺς ξέρεις, ὁ Ἀνδρέτος, ὁ Ντενοάλεν καὶ ὁ Γκονδοῖν· τοὺς ἐξώρισα ἀπὸ τὴν χώραν μου.

— Αὐθέντα, τί κακὸν ἐτόλμησαν νὰ ποῦν ἐναντίον μου;

— Τί σ' ἐνδιαφέρει; Τοὺς ἐξώρισα.

— Αὐθέντα, ὁ καθένας ἔχει δικαίωμα νὰ λέγῃ τὴν σκέψιν του. Ἐχω ὅμως ἐπίσης κ' ἐγὼ

τὸ δικαίωμα νὰ γνωρίζω τὰς κατηγορίας ποῦ μοῦ ἐπιρρίπτουν. Καὶ ἀπὸ ποιὸν θὰ τὰς μάθω ἄλλον παρ' ἀπὸ σένα; Μόνη εἰς τὸν ξένον αὐτὸν τόπον, δὲν ἔχω κανέναν ἐκτὸς ἀπὸ σέ, αὐθέντα, διὰ νὰ μὲ υπερασπίσῃ.

— Ἔστω. Εἶχαν τὴν ἀξίωσιν λοιπὸν νὰ ὀρκισθῇς εἰς τὰ ἅγια λείψανα καὶ νὰ κριθῇς μὲ τὸ κόκκινον σίδερο ὅτι εἶσαι ἀγνή. « Ἡ βασίλισσα, ἔλεγαν, ὥφειλε νὰ ζητήσῃ μόνῃ τῆς τέτοιου εἶδους κρίσιν. Αἱ δοκιμασίαι αὐταὶ εἶνε ἐλαφρόταται εἰς ἀθῶν. Τί θὰ τῆς ἐκόσμιζαν; Ὁ Θεὸς εἶνε ἀληθινὸς κριτής· θὰ διέλυε διὰ παντὸς τὰς ἀρχαίας κατηγορίας... » Ἰδοὺ τί ἀπαιτήσεις εἶχαν. Ἄλλ' ἄς ἀφήσωμε αὐτά. Τοὺς ἐξώρισα σοῦ λέγω.

Ἡ Ἰζόλδη ἐφρικίασε. Παρατήρησε τὸν βασιλέα.

« Αὐθέντα, παραγγεῖλατέ τους νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν αὐλήν σου. Θὰ κάμω τὸν ὄρκον ».

— Πότε;

— Τὴν δεκάτην ἡμέραν ἀπὸ σήμερα.

— Τὸ τέρμα ποῦ δίδεις εἶνε πολὺ γλίγωρο, ἀγαπημένη μου.

— Εἶνε πολὺ μακρυνό. Ἄλλ' ἀπαιτῶ νὰ παραγγεῖλῃς εἰς τὸν βασιλέα Ἀρθούρου νὰ ἔλθῃ μὲ τὸν αὐθέντην Γκωβαῖν, μὲ τὸν Ζιρφλέ Κέ τὸν σενεσκάλον κ' ἐκατὸ ἀπὸ τοὺς ἱππότες τοῦ ἔως εἰς τὴν χώραν σου εἰς τὸν Ἀσπρον Κάμπον εἰς τὴν ὄχθιν τοῦ ποταμοῦ ποῦ χωρίζει τὰ βασιλεία σας. Ἐκεῖ ἐνώπιον ὅλων αὐτῶν, καὶ ὅχι ἐνώπιον μόνον τῶν βαρῶν σου, θὰ κάμω τὸν ὄρκον· διότι δὲν θὰ περάσῃ διάστημα πολὺ χρόνου ποῦ οἱ βαρῶνοι σου θ' ἀπαιτήσουν πάλι νέου εἵδους δοκιμασίαν, καὶ τὰ βάσανά μας δὲν θὰ τελειώσουν ποτέ. Ἀλλὰ δὲν θὰ τολμήσουν, ἂν ὁ Ἀρθούρος καὶ οἱ ἱππότες τοῦ λάβουν τὴν κρίσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν τους.

Ἐνῶ ἔσπευδαν πρὸς τὸ Καρδουέλ οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Μάρκου πρὸς τὸν βασιλέα Ἀρθούρου, κρυφὰ ἡ Ἰζόλδη ἔστειλε πρὸς τὸν Τριστάνον τὸν Περινίς τὸν Ξανθόν, τὸν Πιστόν.

Ὁ Περινίς ἔτρεξε ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ δένδρα ἀποφεύγων τὰ χαραγμένα μονοπάτια ἕως ὅτου ἐφθασε εἰς τὴν καλύβαν τοῦ Ὄρρι, ὅπου ἀπὸ ἡμέρας πολλὰς ὁ Τριστάνος τὸν ἐπρόσμενε. Ὁ Περινίς τοῦ ἀνεκοίνωσε τὰ ὅσα συνέβησαν, τὴν νέαν πανουργίαν, τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, τὴν ὥραν καὶ τὸν τόπον :

« Αὐθέντα, ἡ κυρία μου σοῦ παραγγέλλει τὴν ὠρισμένην ἡμέραν μ' ἐνδυμα προσκυνητοῦ, εἰς

τρόπον ποῦ κανεὶς νὰ μὴ σὲ ἀναγνωρίσῃ, χωρὶς ἄρματα, νὰ εἶσαι εἰς τὸν Ἀσπρον-Κάμπον· πρέπει, διὰ νὰ φθάσῃς εἰς τὸ μέρος τῆς κρίσεως, νὰ περάσῃς τὸ ποτάμι μὲ βάρκαν· εἰς τὴν ἀντίθετον ὄχθιν, ἐκεῖ ποῦ θὰ εἶνε οἱ ἱππότες τοῦ βασιλέως Ἀρθούρου, θὰ περιμένῃς. Χωρὶς ἄλλο τὴν στιγμὴν αὐτὴν θὰ ἡμπορέσῃς νὰ τῆς προσφέρῃς βοήθειαν. Ἡ κυρία μου φοβεῖται τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως· ὅμως ἐμπιστεύεται εἰς τὴν εὐσπλαχνίαν τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος τὴν ἔσωσε ἀπὸ τὰ χέρια τῶν λεπρῶν.

— Γύρισε εἰς τὴν βασίλισσαν, ὦραῖε γλυκέ μου φίλε Περινίς· πέ της ὅτι θὰ κάμω κατὰ τὴν θέλησίν της.

Λοιπὸν, αὐθέντα, ὅταν ὁ Περινίς ἐγύρισε εἰς τὸ Τινταγκέλ, συνέβη νὰ παρατηρήσῃ μέσα εἰς μίαν πυκνάδα τὸν ἴδιον ἄνθρωπον ποῦ ἄλλοτε εὗρηκε τὸν Τριστάνον καὶ τὴν Ἰζόλδην κοιμωμένους εἰς τὸν μυχὸν τοῦ δάσους καὶ τοὺς ἐπρόδωσε εἰς τὸν βασιλέα. Μίαν ἡμέραν ποῦ ἦτον μεθυμένος, ἐκαυχῆθη διὰ τὴν προδοσίαν του. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶχε ἀνοίξει μίαν βαθεῖαν τρύπαν εἰς τὴν γῆν, τὴν εἶχε ἐπιτήδεια σκεπάσει μὲ κλαδιὰ γιὰ νὰ πιάνῃ λύκους καὶ ἄλλα θηρία. Εἶδε νὰ διευθύνεται πρὸς αὐτὸν ὁ θεράπων τῆς βασίλισσης καὶ ἠθέλησε νὰ φύγῃ. Ὅμως ὁ Περινίς δὲν τὸν ἄφησε :

« Προδότη, ποῦ ἐπούλησες τὴν βασίλισσαν, γιατί νὰ σ' ἀφήσω νὰ φύγῃς; Μεῖν' ἐδῶ, κοντὰ εἰς τὸ μνημα σου, ποῦ μόνος σου ἔλαβες τὴν πρόνοιαν νὰ τὸ σκάψῃς! »

Τὸ ραβδί του ἔκαμε στροφὴν εἰς τὸν αέρα. Ραβδί καὶ κρανίον ἐθραύσθησαν συγχρόνως, καὶ ὁ Περινίς ὁ Ξανθός, ὁ Πιστός, τὸν ἔσπρωξε μὲ τὸ πόδι του εἰς τὸν λάκον μὲ τὰ κλαδιὰ.

Τὴν ὠρισμένην ἡμέραν, ὁ βασιλεὺς Μᾶρκος, ἡ Ἰζόλδη καὶ οἱ Κορνοναγέζοι βαρῶνοι ἦλθαν μὲ ἄλογά τους ἕως εἰς τὸν Ἀσπρον Κάμπον, ἐφθασαν ἐν τάξει ἐμπρὸς εἰς τὸ ποτάμι, καὶ συμμαζευμένοι ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος οἱ ἱππότες τοῦ βασιλέως Ἀρθούρου τοὺς ἐχαιρέτισαν μὲ τὰς σημαίας των.

Ἐμπρὸς τους, ἕνας ἄθλιος προσκυνητὴς τυλιγμένος μέσα εἰς τὸν μανδύαν του, ἐξητοῦσε ἐλημοσύνην μὲ φωνὴν στριγγὴν καὶ θλιβεράν. Μὲ τὴν δύναμιν τῶν κουπιῶν οἱ βάρκες τοῦ Κορνοναγέζου ἐπλησίασαν. Ὅταν ἐπλησίασαν εἰς τὴν ἄλλην ὄχθιν ἡ Ἰζόλδη ἠρώτησε τοὺς ἱππότες ποῦ τὴν ἐπεριστοίχιζαν :

« Ἰππότες, πῶς θὰ ἡμπορέσω νὰ φθάσω εἰς τὴν στερεάν, χωρὶς νὰ λερώσω τὰ μακρὰ φορέματά μου στὴ λάσπη αὐτή; Χρειάζεται νὰ μὲ βοηθήσῃ κάποιος ».

Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἱππότες ἐφώνησε τὸν Τριστάνον ὁ ὁποῖος ἦτον ἀγνωρίστος ὑπὸ τὰ κουρελιασμένα ροῦχα :

« Φίλε, ἀνεσήκωσε τὰ ροῦχα σου, κατέβα στὸ νερὸ καὶ πάρε τὴν βασίλισσαν μὴπως τσακισμένος καθὼς εἶσαι σὲ κάμω νὰ πέσῃς στὰ μισὰ τοῦ δρόμου ».

Ὁ Τριστάνος ἐπῆρε τὴν βασίλισσαν εἰς τὴν ἀγκαλιά του. Τοῦ εἶπε σιγά: « Ἀγαπημένε! » Ἔπειτα, πάλι σιγά-σιγά: « Κάμε πῶς πέφτεις εἰς τὴν ἄμμον ».

Ὅταν ἐφθασε εἰς τὴν ὄχθιν, ἐπαραπάτησε κ' ἔπεσε κρατῶντας τὴν βασίλισσαν σφικτὰ εἰς τὰ χέρια του.

Σκουτάριοι καὶ ναυτικοί, μὲ τὰ κουπιά καὶ μὲ ὅτι ἄλλο, ἐκυνηγοῦσαν τὸν δυστυχὴ ἐπαίτην.

« Ἀφήσετέ τον, εἶπε ἡ βασίλισσα· χωρὶς ἄλλο μακρὰ ὁδοιπορία τὸν ἀδυνάτισε ». Καὶ ἀποσπῶσα μίαν χρυσὴν καρφίτσαν τὴν ἔρριψε εἰς τὸν Τριστάνον.

Ἐμπρὸς εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀρθούρου ἐπάνω εἰς τὰ πράσινα χόρτα ἀπλώνετο ἕνα πλούσιο μεταξωτὸν ὕφασμα τῆς Νικαίας, καὶ τὰ λείψανα τῶν Ἀγίων εἶχαν ἀποτεθῇ ἐκεῖ. Ὁ αὐθέντης Γκωβαῖν, ὁ Ζιρφλέ, ὁ Κέ ὁ σενεσκάλος τὰ ἐφύλατταν.

Ἡ βασίλισσα, ἀφοῦ παρεκάλεσε τὸν Θεόν, ἔβγαλε τὰ στολίδια ἀπὸ τὸν λαιμόν της καὶ τὰ ἔδωκε εἰς τοὺς ἐπαίτας· ἔβγαλε τὸν πορφύρον μανδύαν της καὶ τὸν ἔδωκε· ἔδωκε τὰ πολύτιμα πετράδια τῆς ὄλα. Ἐκράτησε μοναχὰ τὸ πουνκάμισό της, καὶ μὲ γυνὰ τὰ χέρια ἕως εἰς τοὺς ὤμους καὶ γυνὰ τὰ πόδια, ἐπροχώρησε ἐνώπιον τῶν δύο βασιλέων. Ὀλοτρόγυρα οἱ βαρῶνοι εἶχαν καρφώσει τὰ μάτια τους ἐπάνω τῆς κ' ἔκλαιαν. Σιμὰ εἰς τὰ ἅγια λείψανα ἔκαie μιά φωτιά. Τρέμουσα, ἄπλωσε τὸ δεξιὸ χεῖρ τῆς πρὸς τὰ ἅγια λείψανα τῶν Ἀγίων καὶ εἶπε :

« Βασιλεῦ τοῦ Λόκκε καὶ βασιλεῦ τοῦ Κορνοναγέζου, αὐθέντα Γκωβαῖν, αὐθέντα Κέ, Ζιρφλέ καὶ σεῖς ὅλοι ποῦ παραστέκετε, εἰς τὰ ἅγια αὐτὰ λείψανα καὶ εἰς ὅλα τὰ ἅγια λείψανα ποῦ εὐρίσκονται εἰς τὸν κόσμον, ὀρκίζομαι ὅτι ποτε ἄνθρωπος γεννημένος ἀπὸ γυναῖκα δὲν μ' ἐσπίξῃ εἰς τὰ χέρια του, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν βασιλέα Μᾶρκον τὸν αὐθέντην μου καὶ τὸν πτωχὸν ἐκεῖνον ποῦ εἶδατε νὰ πέφτῃ ἐμπρὸς σας. Βασιλεῦ Μᾶρκε, εἶνε καλὸς αὐτὸς ὁ ὄρκος ;

—Ναί, βασίλισσα, καὶ ὁ Θεὸς ἄς κάμῃ δικαιοσύνην!

—Ἀμήν! εἶπεν ἡ Ἰζόλδη.

Ἐπλησίασε εἰς τὴν φωτιὰν ὥρᾳ καὶ φλεγόμενη. Ὅλοι ἐσιωποῦσαν. Τὸ σίδερο ἦτον κόκκινο. Τότε ἐβούτησε τὰ γυμνὰ χέρια τῆς εἰς τὴν χόβολην, ἀπέσυρε τὸ σίδερο, ἔκαμε ἐννέα βήματα κρατῶντας το, καὶ ἀφοῦ τὸ ἀπέρριψε, ἐσταύρωσε τὰ χέρια μὲ τῆς παλάμες ἀνοικτές. Καὶ ὁ καθέννας εἶδε τὴν σάρκα τῆς ἀνέγγικτον ὅπως δαμάσκηνο ἀπὸ δαμασκηνιά.

Τότε, ἀπὸ ὅλα τὰ στήθη μία μεγάλη εὐλογία ὑψώθη πρὸς τὸν Θεόν.

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΑΗΔΟΝΙΟΥ

Ὅταν ὁ Τριστάνος, ἀφοῦ ἐμπῆκε εἰς τὴν καλύβην τοῦ Ὄρρι, εἶχε ἀπορρίψει τὸ ἐνδυμα τοῦ προσκυνητοῦ, ἐκατάλαβε ὅτι καιρὸς ἦτο πλέον σύμφωνα μὲ τὴν ὑπόσχεσιν ποῦ εἶχε δώσει εἰς τὸν βασιλέα Μάρκον, νάπομακρυνθῇ ἀπὸ τὸ Κορνονάγι. Τί ἀργοῦσε λοιπόν; Ἡ βασίλισσα εἶχε δικαιοθῇ, ὁ βασιλεὺς τὴν ἀγαποῦσε, τὴν ἐτίμα. Ὁ Ἀρθούρος ἐν ἀνάγκῃ θὰ τὴν ἐλάμβανε ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς, καὶ πλέον καμμία πανουργία δὲν θὰ ἴσχυε ἐναντίον τῆς. Γιατί λοιπὸν νὰ τριγυρίζῃ ἀκόμῃ ὁλόγυρα ἀπὸ τὸ Τινταγκέλ; Μάταια ἔθετε εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν του καὶ τὴν ζωὴν τοῦ Ὄρρι, καὶ τὴν ἡσυχίαν τῆς Ἰζόλδης. Βέβαια, ἔπρεπε νὰ φύγῃ, καὶ διὰ τελευταίαν φορὰν ἴσως ἡσθάνθη τὸ σῶμα τῆς Ἰζόλδης ὑπὸ τὸ ἐνδυμὰ του τοῦ προσκυνητοῦ εἰς τὴν ἀγκάλην του, ἐκεῖ εἰς τὸν Ἀσπρον-Κάμπον.

Τρεῖς ἡμέρες ἀκόμῃ, ἐχρονοτρίβησε δὲν ἡμποροῦσε νάπομακρυνθῇ ἀπὸ τὸν τόπον ποῦ ἦτον ἡ Ἰζόλδη. Ἀλλ' ὅταν ἦλθε ἡ τετάρτη ἡμέρα, ἀποχαιρέτισε τὸν Ὄρρι καὶ εἶπεν εἰς τὸν Γκορνεβάλ:

«Δάσκαλέ μου, ἰδοὺ ἡ ὥρα τῆς ἀναχωρήσεως· θὰ πάμε εἰς τὴν χώραν τῶν Γάλλων».

Ἀρχισαν νὰ ὀδοιποροῦν, λυπημένοι, τὴν νύκτα. Ἐβάδιζαν κατὰ μῆκος τοῦ ἀμπελώνος τοῦ Τινταγκέλ, ὅπου ἄλλοτε ὁ Τριστάνος ἐπρόσμενε τὴν ἀγαπημένην του. Ἡ νύκτα ἔλαμπε. Εἰς τὴν καμπὴν τοῦ δρόμου ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ σφαιροῦ εἶδε νὰ δρθώνεται ὁ κορμὸς τοῦ μεγάλου πεύκου.

«Γκορνεβάλ, περίμενέ με εἰς τὸ πλησιέστερο δάσος· θὰ γυρίσω γλίγωρα».

—Ποῦ πᾶς; Τρελλέ, ζητεῖς ἀκατάπανστα τὸν θάνατόν σου;

Ἀλλὰ πλέον μὲ ἓνα πήδημα καλὰ ὑπολογισμένο, ὁ Τριστάνος εἶχε περάσει τὸν φράκτιν. Ἦλθε κάτω ἀπὸ τὸ μεγάλο πεῦκο σιμὰ εἰς τὴν πηγὴν. Τί θὰ ἐχρησίμευε τώρα νάφισσιν κλαδιὰ εἰς τὸ νερὸ τῆς πηγῆς; Ἡ Ἰζόλδη δὲν θὰ ἤρχετο πλέον. Μ' ἐλαφρὰ καὶ προφυλακτικὰ βήματα ἐτόλμησε νὰ πλησιάσῃ τὸν πύργον.

Εἰς τὸν θάλαμον, μέσα εἰς τὰ χέρια τοῦ Μάρκου κοιμωμένου ἡ Ἰζόλδη ἀγρυπνοῦσε. Ἐξαφνα, ἀπὸ τὸ παράθυρο ὅπου ἔπαιζαν αἱ ἀκτίνες τῆς Σελήνης, ἐμπῆκε ἡ φωνὴ ἑνὸς ἀηδονιοῦ.

Ἡ Ἰζόλδη ἄκουε τὴν φωνὴν ποῦ ἔκαμνε μαγικὴν τὴν νύκτα· ὑψώνετο παραπονετικὴ τόσο, ποῦ καμμία καρδιά, ὅσον ἂν ἦτον σκληρὰ, καρδιά κακούργου ἀκόμῃ δὲν ἡμποροῦσε νὰ μὴ συγκινηθῇ. Ἡ βασίλισσα ἐσκέφθη: «ἀπὸ ποῦ ἔρχεται ἡ μελωδία αὐτή;» Ἐνόησε: «Ἀ! ὅθι εἶνε ὁ Τριστάνος! Ἔτσι εἰς τὸ δάσος τοῦ Μορουὰ ἐμμεῖτο γὰρ νὰ μ' εὐχαριστήσῃ τὸ κελάδημα τῶν πουλῶν. Φεύγει, εἶνε ὁ ἀποχαιρετισμὸς του. Πῶς παραπονεῖται ὡς ἀν ἀηδόνι ποῦ ἀποχαιρετίζει, εἰς τὸ τέλος τοῦ θέρους, μὲ μεγάλην ἀγάπην. Φίλε, ποτὲ πλέον δὲν θ' ἀκούσω τὴν φωνὴν σου!»

Ἡ μελωδία ἤχησε πλέον ζωηρά.

«Ἀ! τί ἀπαιτεῖς λοιπόν! νὰ ἔλθω. Ὁχι, θυμήσου τὸν ἐρημίτην Ὀγρίνον, καὶ τοὺς ὄρκους ποῦ ἔκαμε. Σώπα, ὁ θάνατος μᾶς παραμονεύει... Καὶ τί εἶνε ὁ θάνατος... μὲ προσκαλεῖς, μὲ θέλεις, ἔρχομαι!»

Ἀπεσπάσθη ἀπὸ τὴν ἀγκάλην τοῦ βασιλέως, κ' ἔρριψε ἓναν μανδύαν ἐπάνω εἰς τὸ σχεδὸν γυμνὸ τῆς σῶμα. Ἐπρεπε νὰ περάσῃ τὴν γειτονικὴν σάλαν, ὅπου κάθε νύκτα δέκα ἱππῶται ἀγρυπνοῦσαν διαδοχικῶς ἐνῶ οἱ πέντε ἐκοιμῶντο, οἱ πέντε ἄλλοι, ἀρματωμένοι ὄρθιοι παρατηροῦσαν ἔξω. Ἀλλὰ κατὰ τύχην, ἦσαν ὅλοι ἀποκοιμισμένοι, οἱ πέντε ἐπάνω εἰς τὰ κρεββάτια, οἱ πέντε εἰς τὸ λιθόστρωτον. Ἡ Ἰζόλδη ἐπέρασε ἐπάνω ἀπὸ τὰ κορμιά των, ἔβγαλε τὴν μπάραν τῆς θύρας. Ἐπέρασε τὸ κατώφλι, καὶ ὁ τραγουδιστὴς ἐσώπασε.

Κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα, χωρὶς λέξιν, τὴν ἔσφιξε ἐπάνω εἰς τὸ στήθος του· οἱ βραχιόνες των ἐδεθσαν σφικτὰ· ἔως εἰς τὴν αὐγὴν δὲν ἐλύθησαν. Οἱ δύο ἀγαπημένοι εὐρίσκουν εὐκαιρίαν νὰ χαροῦν τὸν ἑρωτὰ τους.

Ἡ νύκτα αὐτὴ ἐτρέλανε τοὺς δύο ἐραστάς· τὰς ἡμέρας ποῦ ἠκολούθησαν, καθὼς ὁ βασιλεὺς εἶχε ἐγκαταλείψει τὸ Τινταγκέλ, ὁ Τριστάνος ἐγύρισε εἰς τὴν καλύβαν τοῦ Ὄρρι κ' ἐ-

τολμοῦσε κάθε πρωὶ μὲ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου νὰ γλιστρᾷ ἀπὸ τὸν ἀμπελῶνα ἔως εἰς τοὺς θαλάμους τῶν γυναικῶν.

Ἐνας σκλάβος τὸν εἶπε κ' ἐπῆγε νὰ εὕρῃ τὸν Ἀνδρέτον, τὸν Ντενοάλεν καὶ τὸν Γκονδοῖν:

«Αὐθένται, τὸ θηρίον ποῦ ἐνομίσατε ὅτι ἔφυγε, ξαναῆλθε.

—Ποιός;

—Ὁ Τριστάνος.

—Πότε τὸν εἶδες;

—Σήμερα τὸ πρωί, καὶ τὸν ἀνεγνώρισα εὐκολα. Καὶ θὰ ἡμπορέσετε αὐριο τὸ πρωί, νὰ τὸν ἰδῆτε νὰ ἔλθῃ, μὲ τὸ σπαθί του, μ' ἓνα τόξον εἰς τὸ ἓνα χέρι καὶ δύο σαῖτες εἰς τὸ ἄλλο.

—Ποῦ θὰ τὸν ἰδοῦμε;

—Ἀπὸ ἓνα παράθυρο ποῦ ξέρω. Ἀλλὰ ἂν σᾶς τὸν δείξω, τί θὰ μοῦ δώσετε;

—Θὰ σὲ κάμωμε πλούσιον.

—Λοιπὸν ἀκούσατε, εἶπε ὁ σκλάβος. Ἡμπορεῖ νὰ βλέπῃ κανεὶς εἰς τὴν κάμαραν τῆς βασιλίσσης ἀπὸ ἓνα στενὸ παράθυρο ποῦ τὴν δεσπόζει. Ὅμως μιὰ μεγάλη κουρτίνα ἀπλωμένη ἀνάμεσα ἀπὸ τὴν κάμαραν σκεπάζει τὴν τρύπαν. Αὐριο, ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς τρεῖς σας ἂς ἔμπῃ ὁμορφα-ὁμορφα εἰς τ' ἀμπέλι τοῦ πύργου νὰ κόψῃ ἓνα κλαδί ἀπὸ ἀγκάθι, νὰ τὸ κάμῃ μυτερὸ στὴν ἄκρην· ἂς ἀνεβῇ στὸ στενὸ παράθυρο, ἂς περάσῃ τὸ ἀγκάθι νὰ τρυπήσῃ μ' αὐτὸ τὴν κουρτίνα καὶ θὰ ἰδῇ καὶ νὰ μὲ κάψετε ἂν δὲν ἰδῆτε μὲ τὰ μάτια σας αὐτὸ ποῦ σᾶς λέω.

Ὁ Ἀνδρέτος, ὁ Γκονδοῖν καὶ ὁ Ντενοάλεν ἀρχισαν νὰ μαλώνουν ποιὸς ἀπὸ τοὺς τρεῖς των θ' ἀπολαύσῃ πρῶτος τὸ θέαμα· ἐπιτέλους ἐσυμφώνησαν ν' ἀφήσουν πρῶτον τὸν Γκονδοῖν. Ἐχωρίσθησαν τὴν ἄλλην ἡμέραν, αὐγὴν αὐγὴν, ἔξαναευνερέθησαν αὐριο τὸ πρωί, ὥραῖοι αὐθένται, φυλαχθῆτε ἀπὸ τὸν Τριστάνον.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν, μέσα εἰς τὸ σκότος τῆς νύκτας ἀκόμῃ, ὁ Τριστάνος ἀφῆνων τὴν καλύβαν ταῦ Ὄρρι ἦλθε πρὸς τὸν πύργον, κάτω ἀπὸ τῆς πυκνάδες τῶν ἀγκαθιῶν. Καθὼς ἔβγαине ἀπὸ κατὶ θάμνους, παρετήρησε εἰς τὸ ἔξωφωτο καὶ εἶδε τὸν Γκονδοῖν. Ἐρρίφθη λοιπὸν μέσα εἰς τ' ἀγκάθια καὶ τὸν ἐκαρτεροῦσε:

«Ἀ! Θεέ! κάμε ὥστε ἐκεῖνος ποῦ προχωρεῖ ἐκεῖ κάτω νὰ μὴ μὲ ἰδῇ πρὶν ἀπὸ τὴν εὐνοϊκὴν στιγμὴν!»

Μὲ τὸ ξίφος εἰς τὸ χέρι τὸν ἐπερίμενε ἄλλὰ, κατὰ τύχην ἐπῆρε ἄλλον δρόμον καὶ ἀπεμα-

κρύνθη. Ὁ Τριστάνος ἐβγήκε ἀπὸ τοὺς θάμνους, ἐτέντωσε τὸ τόξον του, ἐσκόπευσε ἀλλοίμονο! ὁ ἄνθρωπος ἦτον τότε μακρὺν ὥστε νὰ μὴ τὸν φθάνῃ τὸ βέλος του.

—Τὴν στιγμὴν αὐτήν, ἰδοὺ! ἤρχετο μακρόθεν κατεβαίνων σιγὰ-σιγὰ τὸ μονοπάτι ἐπάνω εἰς ἓνα μαῦρο ἄλογο, ὁ Ντενοάλεν ἀκολουθοῦμενος ἀπὸ δύο μεγάλα λαγωνικά. Ὁ Τριστάνος τὸν ἐφύλαξε κρυμμένος ὀπίσω ἀπὸ μίαν μηλιάν. Τὸν εἶδε νὰ ἐρεθίζῃ τὰ σκυλιὰ του ἐναντίον ἑνὸς κάπρου. Ἀλλὰ πρὶν ἀκόμῃ τὰ σκυλιὰ του βγάλουν ἀπὸ τὸν κρυψῶνα τοῦ τὸν κάπρον, ὁ ἀφεντικός των θὰ λάβῃ τέτοιαν πληγὴν ποῦ οὔτε γιαντὸς οὔτε βότανος νὰ μὴ τὸν κάμῃ καλὰ πλέον. Ὅταν ὁ Ντενοάλεν ἦτον κοντὰ του, ὁ Τριστάνος ἄφησε τὸν μανδύαν του, ἐσκιόρησε, ὠρθώθη ἐμπρὸς εἰς τὸν ἐχθρόν του. Ὁ προδότης ἠθέλησε νὰ φύγῃ δὲν εὐρῆκε καιρὸν οὔτε νὰ πῇ: «μ' ἐσκότωσες!» Ἐπείσε ἀπὸ τὸ ἄλογό του, ὁ Τριστάνος τοῦ ἔκοψε τὴν κεφαλὴν, ἔκοψε τοὺς βοστρύχους ποῦ ἐκρέμοντο ὁλόγυρα ἀπὸ τὸ πρόσωπό του καὶ τοὺς ἐπῆρε ἡθελε νὰ τοὺς δείξῃ τῆς Ἰζόλδης νὰ χαρῇ ἡ καρδιά τῆς. «Ἀλλοίμονο, ἐσυλλογίζετο, τί ἔγεινε ὁ Γκονδοῖν; Διέφυγε: γιατί νὰ μὴν ἡμπορέσω νὰ τὸν πληρώσω μὲ τὸ ἴδιο νόμισμα;» Ἐσπόγγισε τὸ σπαθί του, τὸ ἔβαλε πάλι στὴν θήκην του, ἔσυρε ἐπάνω εἰς τὸ πτώμα ἓναν κορμὸν δένδρου, καὶ ἀφίνοντας τὸ αἰμόφυρτον πτώμα, ἔφυγε, μὲ τὸ σκουφὶ στὸ κεφάλι πρὸς τὴν ἀγαπημένην του.

Εἰς τὸν πύργον τοῦ Τινταγκέλ ὁ Γκονδοῖν τὸν εἶχε προλάβει· πλέον εἶχε σκαλώσει ἐπάνω εἰς τὸ ὑψηλὸ παραθυράκι, εἶχε ἐμπῆξει τὸ μυτερὸ ραβδί του εἰς τὴν κουρτίαν κ' ἔβλεπε μέσα εἰς τὸν θάλαμον τῆς βασιλίσσης. Κατ' ἀρχὰς δὲν εἶδε κανένα ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Περινίς· ἔπειτα εἶδε τὴν Μπρανζιὲν ποῦ ἐκρατοῦσε ἀκόμῃ τὸ κτένι μὲ τὸ ὅποιον εἶχε κτενίσσει τὰ χρυσὰ μαλλιά τῆς βασιλίσσης.

Ὅμως ἡ Ἰζόλδη ἐμπῆκε, ἔπειτα ὁ Τριστάνος. Ἐκρατοῦσε μὲ τὸ ἓνα χέρι του τὸ τόξον του καὶ δύο βέλη· εἰς τὸ ἄλλο ἐκρατοῦσε δύο βοστρύχους ἀνδρός.

Ἀφῆσε νὰ πέσῃ ὁ μανδύας του, καὶ τὸ ἔμορφό του σῶμα ἐφάνη. Ἰζόλδη ἡ ξανθὴ προσέκλινε διὰ νὰ τὸν χαιρετίσῃ, καὶ καθὼς ὠρθώνετο πάλιν σηκώνοντας τὴν κεφαλὴν πρὸς αὐτόν, εἶδε τὸν ἡσκιον τῆς κεφαλῆς τοῦ Γκονδοῖν. Ὁ Τριστάνος τῆς ἔλεγε:

«Βλέπεις τὰ ὠραία αὐτὰ μαλλιά; Εἶνε τοῦ Ντενοάλεν. Τὸν ἐκδικήθηκα. Ποτὲ πλέον δὲν

θ' ἀγοράση ἢ θὰ πωλήσῃ ἀσπίδα ἢ λόγχην!
— Καλά, αὐθέντα! τέντωσε ὅμως τὸ τόξον αὐτὸ σὲ παρακαλῶ· ἤθελα νὰ ἰδῶ ἂν τεντώνῃ.

Ὁ Τριστάνος τὸ ἐτέντωσε, κατάπληκτος, μισοεννοῶν. Ἡ Ἰζόλδη ἐπῆρε τὸ ἐν ἀπὸ τὰ δύο βέλη, τὸ προσήρμοσε, ἐκύτταξε ἂν εἶνε ἡ χορδὴ καλὴ, καὶ εἶπε σιγὰ καὶ γλίσωρα:

« Βλέπω καὶ ποῦ δὲν μ' ἀρέσει. Σκόπευσε καλά, Τριστάνε! »

Ἐλαβε θέσιν, ἐσήκωσε τὸ κεφάλι καὶ εἶδε ψηλὰ-ψηλὰ ἐπάνω εἰς τὴν κουρτίαν τὸν ἥσκιον τῆς κεφαλῆς τοῦ Γκονδοῖν. « Ὁ Θεὸς ἄς ὀδηγήσῃ αὐτὴ τὴ σαῖτα! » Εἶπε, καὶ τοξεύει. Ἡ σαῖτα σφυρίζει εἰς τὸν ἀέρα· οὔτε πουλὶ δὲν πετᾷ τόσο γλίσωρα, ἐμπήγεται εἰς τὸ μάτι τοῦ προδότου, διαπερνᾷ τὸν ἐγκέφαλόν του ὥσάν τὴν σάρκα μῆλου. Χωρὶς νὰ πῇ κίχ, ὁ Γκονδοῖν ἔπεσε ἐπάνω εἰς ἕνα πάσσαλον.

Τότε ἡ Ἰζόλδη εἶπε στὸν Τριστάνον:

« Φύγε τώρα, ἀγαπημένε μου. Τὸ βλέπεις, οἱ πανοῦργοι γνωρίζουν τὸ καταφύγιόν σου. Ὁ Ἀνδρέτος ξῆ, καὶ θὰ τὸ πῇ τοῦ βασιλέως· δὲν ὑπάρχει πλέον ἀσφάλεια γιὰ σένα στὴν καλύβα τοῦ Ὄρρι! Φύγε, ἀγαπημένε μου! Ὁ Περινὶς ὁ Πιστὸς θὰ κρύψῃ τὸ σῶμα αὐτὸ εἰς τὸ δάσος, καὶ τόσο καλὰ ποῦ ὁ βασιλεὺς νὰ μὴ μάθῃ ποτὲ τίποτε. Ὅμως ἐσὺ φύγε ἀπ' αὐτὸν τὸν τόπον, νὰ σωθῇς, εἶνε τὸ καλλίτερο νὰ φύγῃς! »

Ὁ Τριστάνος εἶπε:

« Πῶς θὰ ἡμπορέσω νὰ ζήσω; »

— Ναί, ἀγαπητὲ Τριστάνε, οἱ ζωές μας εἶνε δεμένες, ὑφασμένες ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην. Κ' ἐγώ, πῶς θὰ ζήσω; Τὸ σῶμα μου εἶνε ἐδῶ, ἐσὺ ἔχεις τὴν καρδιά μου.

— Ἰζόλδη, ἀγαπημένη μου, φεύγω, δὲν ἠξεύρω ποῦ πηγαίνω. Ἀλλά, ἂν ποτὲ ξαναἰδῇς τὸ δακτυλίδι ἀπὸ πράσινον ἱάσπιν, θὰ κάμῃς ὅ,τι θὰ σοῦ παραγγείλω μ' αὐτό;

— Ναί, τὸ ξέρω, ἂν θὰ ἰδῶ τὸ δακτυλίδι ποῦ εἶνε ἀπὸ πράσινον ἱάσπιν, οὔτε πύργοι, οὔτε κάστρο, οὔτε βασιλικὴ προσταγὴ θὰ μ' ἐμποδίσουν νὰ κάμω τὴν θέλησιν τοῦ ἀγαπημένου, ὅ,τι ἂν εἶνε, φρόνιμη ἢ τρελλή.

— Ἀγαπημένη μου, ὁ Θεὸς ποῦ ἐγεννήθη εἰς τὴν Βηθλεέμ, ἄς σοῦ τὸ γνωρίσῃ.

— Ἀγαπημένε μου, ὁ Θεὸς μαζί σου.

ΤΟ ΜΑΓΙΚΟ ΚΟΥΔΟΥΝΙ

Ὁ Τριστάνος ἔφυγε εἰς τὴν χώραν τῶν Γάλλων, εἰς τὰς κτήσεις τοῦ εὐγενοῦς δουκὸς Ζυλαίν. Ὁ δούξ ἦτο νέος, δυνατὸς καὶ καλός·

καρδὸς τὸν ἐδέχθη φιλόξενα. Δὲν ἐλυπήθη τίποτε διὰ νὰ τὸν τιμῇ ὅπως τοῦ ἄξιζε· ὅμως τίποτε δὲν ἡμποροῦσε νὰ καθησυχάσῃ τὴν ἀγωνίαν τοῦ Τριστάνου.

Μίαν ἡμέραν ἐνῶ ἦτον καθισμένος σιμὰ εἰς τὸν νέον δοῦκα, ἡ καρδιά τόσο ἐξεχείλιζε ἀπὸ λύπην, ποῦ ἀνεστέναζε σχεδὸν χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῇ. Ὁ δούξ διὰ νὰ καθησυχάσῃ τὸν πόνον του, εἶπε νὰ φέρουν εἰς τὸν θάλαμόν του τὸ ἀγαπημένο του παίγνιδι ποῦ εἰς τὰς θλιβεράς του ὥρας ἐξεκούραζε τὰ μάτια του καὶ τὴν καρδιά του. Ἐπάνω εἰς ἕνα τραπέζι, σκεπασμένο μ' εὐγενικὴν πορφύραν, ἔβαλαν τὸ σκυλί τὸν Μικρομέγαν. Ἦτον ἕνα μαγικὸ σκυλί· τὸ εἶχαν φέρει εἰς τὸν δοῦκα ἀπὸ ἕνα μακρυνὸ νησί· μία μάγισσα τοῦ τὸ εἶχε στείλει δῶρον ἐρωτικῶς. Κανεὶς δὲν ἡμπορεῖ νὰ πῇ τὴν ἐμορφιὰ καὶ τὴν εὐγένειαν τῆς φύσεως αὐτοῦ τοῦ σκυλιοῦ. Τὸ τρίχωμά του ἦτον ἔτσι χρωματισμένο, μὲ ἀποχρώσεις τόσο πολλὰς, ποῦ δὲν ἤξερες νὰ πῇς τί χρῶμα εἶχε. Ὁ λαιμὸς του ἦτον κατ' ἀρχὰς λευκότερος ἀπὸ τὸ χιόνι, τὰ νῶτα του πρὸς πρᾶσινα ἀπὸ φύλλο τριφυλλιοῦ, ἡ μία του πλευρὰ ἄλκινη, ἡ ἄλλη κίτρινη ὅπως τὸ σάφρανον, ἡ κοιλία του γαλάζια, ἡ ράχη του τριανταφυλλιά· ὅμως ὅταν τὸ ἐκαλόβλεπες, ὅλ' αὐτὰ τὰ χρώματα ἐτρεμοκινουῦντο ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια σου, ἀλλάζαν ἀπὸ λευκὰ εἰς πράσινα, κίτρινα, γαλάζια, πορφυρᾶ, σκοτεινὰ ἢ ἀνοικτά. Ἐφοροῦσε εἰς τὸν λαιμόν του κρεμασμένο ἀπὸ μίαν ἀλυσιδούλα χρυσήν, ἕνα κουδουνάκι ποῦ ἠχοῦσε τόσο φαιδρὰ, τόσο καθαρά, γλυκά, ποῦ ἡ καρδιά τοῦ Τριστάνου διὰ μιᾶς ἠσύχασε, καὶ ὁ πόνος του ἔγεινε πρὸς ἡμερος. Δὲν ἐνθυμήθη πλέον τί εἶχε περάσει χάριν τῆς βασιλείσεως. Αὐτὸ ἦτον ἡ μαγικὴ δύναμις τοῦ κουδουνιοῦ· ἡ καρδιά, καθὼς τὸ ἄκουε κανεὶς νὰ γλυκοηχῇ ἔτσι, φαιδρὰ, καθαρά, ἐλισμονοῦσε κάθε λύπην. Καὶ καθὼς ὁ Τριστάνος, συγκινημένος ἄρχισε νὰ θωπεύῃ τὸ μαγεμένο σκυλί, ἐσυλλογίζετο πῶς αὐτὸ θὰ ἦτον ἕνα καλὸ δῶρον διὰ τὴν Ἰζόλδην. Ὅμως τί νὰ κάμῃ; Ὁ δούξ Ζυλαίν ἀγαποῦσε τὸν Μικρομέγαν πλέον ἀπὸ κάθε ἄλλο πρᾶγμα καὶ κανεὶς δὲν θὰ ἡμποροῦσε νὰ τοῦ τὸ πάρῃ μὲ κανένα τρόπον.

Μίαν ἡμέραν ὁ Τριστάνος εἶπε εἰς τὸν δοῦκα:

« Αὐθέντα, τί θὰ ἔδινες εἰς ἐκεῖνον ποῦ θ' ἀπελευθέρωνε τὴν χώραν σας ἀπὸ τὸν γίγαντα Οὐργκάν τὸν Τριχωτόν, ποῦ ἀπαιτεῖ τόσα καὶ τόσα ἀπὸ σέ; »

— Μὰ τὴν ἀλήθειαν, θὰ τὸν ἄφηνα νὰ ἐκλέξῃ, ἀνάμεσα εἰς ὅ,τι ἔχω, τὸ πολυτιμότερον· ὅμως κανεὶς δὲν τὰ βάζει μὲ τὸν γίγαντα.

— Ἰδοὺ παράξενα λόγια, εἶπεν ὁ Τριστάνος· ἐγὼ δὲν ἀντέχω εἰς τὸν πειρασμόν νὰ πολεμήσω μὲ τὸν γίγαντα.

— Τότε, λέγει ὁ δούξ Ζυλαίν, ὁ Θεὸς ποῦ ἐγεννήθη ἐκ Παρθένου ἐν Βηθλεέμ, νὰ σ' ἔχῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν του καὶ νὰ σὲ φυλάξῃ ἀπὸ τὸν θάνατον! »

Ὁ Τριστάνος εὐρῆκε Οὐργκάν τὸν Τριχωτόν εἰς τὸ ἄστυλόν του. Πολλὴν ὥραν ἐμάχοντο μὲ μανίαν. Ἐπιτέλους ἡ ἀνδρεία ἐνίκησε τὴν κτηνώδη δύναμιν, καὶ ὁ Τριστάνος ἀφοῦ ἀπέκοψε τὴν δεξιὰν παλάμην τοῦ γίγαντος, τὴν ἔφερεν εἰς τὸν δοῦκα:

« Αὐθέντα, εἰς ἀνταμοιβήν, ὅπως μοῦ ὑποσχέθης, δῶσε μου τὸ μαγικὸ σκυλί! »

— Φίλε, τί μοῦ ζητεῖς! Ἀφῆσέ μου το καὶ πάρε καλλιτέρα τὴν ἀδελφήν μου καὶ τὸ ἥμισυ τῆς γῆς μου.

— Αὐθέντα, ἡ ἀδελφή σου εἶνε ὠραία καὶ ὠραία εἶνε ἡ γῆ σου· ὅμως γι' αὐτὸ τὸ σκυλί γιὰ νὰ τὸ ἀποκτήσω, ἐπολέμησα μὲ τὸν γίγαντα.

— Πάρε το λοιπόν. Ὅμως πρέπει νὰ ξέρῃς ὅτι μοῦ ἀφαιρεῖς τὴν χαρὰν τῆς καρδιάς μου!

Ὁ Τριστάνος ἐμπιστεύθη τὸ σκυλί εἰς ἕναν γόητα Γάλλον, ἔξυπνον καὶ πονηρόν, ὁ ὁποῖος τὸ ἐπῆγε στὸ Κορνούαγ. Ἐφθασε εἰς τὸ Γινταγκέλ καὶ τὸ ἔδωκε κρυφὰ εἰς τὴν Μπρανζιέν.

Ἡ βασίλισσα ἔχαρῃ πολὺ, ἔδωκε εἰς ἀνταμοιβὴν δέκα μάρκα χρυσᾶ εἰς τὸν κομιστὴν καὶ εἶπε εἰς τὸν βασιλέα ὅτι ἡ βασίλισσα τῆς Ἰρλανδίας ἡ μητέρα τῆς τῆς τὸ στέλλει τὸ ἀκριβὸς αὐτὸ δῶρον. Εἶπε κ' ἔκαμε γιὰ τὸ σκυλί ἕνας χρυσοχόος ἕνα σπιτίκι μὲ χρυσάφι καὶ πολυτιμα πετράδια, καὶ παντοῦ ὅπου ἐπῆγαινε, τὸ ἔπαιρνε μαζί της, εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ἀγαπημένου της. Καὶ κάθε φορὰν ποῦ τὸ ἔβλεπε, θλίψις, ἀγωνία, πικρὰ ἀναμνήσεις ἔφευγαν ἀπὸ τὴν καρδιά της.

Κατ' ἀρχὰς δὲν ἐννοῦσε· τῆς ἐφαίνετο ὅτι παρατηροῦσε τὸ σκυλί μὲ εὐχαρίστησιν, διότι προήρχετο ἀπὸ τὸν Τριστάνον· ἐνόμιζε πῶς ἡ ἀνάμνησις τοῦ φίλου της ἦτον ποῦ ἀπεκοίμιζε τὸν πόνον της. Ὅμως μίαν ἡμέραν ἐνόησε πῶς ἦτον μαγικὴ συνέργεια καὶ πῶς μόνον ὁ ἦχος τοῦ κουδουνιοῦ τῆς ἔδιδε χαρὰν.

« Ἀ! ἐσυλλογίσθη, ἐγὼ νὰ ἀνακουφίζωμαι, ἐνῶ ὁ Τριστάνος εἶνε δυστυχής; Ἐπρεπε νὰ κρατήσῃ τὸ μάγεμένο αὐτὸ σκυλί καὶ νὰ λη-

σμονῇ κάθε πόνον· ὅμως ἐπροτίμησε νὰ μοῦ τὸ στείλῃ ἐμένα· νὰ χαίρω ἐγώ, κ' αὐτὸς νὰ πονῇ. Αὐτὸ δὲν πρόπει. Τριστάνε, θέλω νὰ ὑποφέρω ὅσο καὶ σύ. »

Ἐπῆρε τὸ μαγικὸ κουδούνι, τὸ ἔκαμε νὰ ἠχήσῃ τελευταίαν φορὰν, καὶ ἀπὸ τὸ ἀνοιχτὸ παράθυρο τὸ ἔρριψε εἰς τὴν θάλασσαν.

ΙΖΟΛΔΗ Η ΚΡΙΝΟΔΑΚΤΥΛΗ

Οἱ δύο ἀγαπημένοι δὲν ἡμποροῦσαν νὰ ζοῦν ὁ ἕνας χωρὶς τὸν ἄλλον. Ἀνάμεσα ἀπὸ θάλασσας, νησιὰ καὶ τόπους ὁ Τριστάνος ἠθέλησε νὰ ξεχάσῃ τὴν δυστυχίαν του. Εἶδε ξανὰ τὸν τόπον τοῦ Λουννοᾶ, ὅπου Ροχάλτος ὁ πιστὸς ἐδέχθη τὸ παιδί μὲ δάκρυα. Ὅμως ὁ Τριστάνος δὲν ἡμποροῦσε εἰς τὴν ἡσυχίαν τῆς χώρας του, καὶ ἔφυγε εἰς ἄλλα δουκάτα καὶ βασιλεια. Ἀπὸ τὸ Λουννοᾶ εἰς τὴν Φρίσσαν, ἀπὸ τὴν Φρίσσαν εἰς τὴν Γαβοϊάν, ἀπὸ τὴν Γερμανίαν εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ὑπηρέτησε πολλοὺς αὐθέντας. Ὅμως, εἰς διάστημα δύο χρόνων καμμία εἰδησις δὲν τοῦ ἦλθε ἀπὸ Κορνούαγ, κανένας φίλος, καμμία παραγγελία.

Τότε ἐπίστευσε ὅτι ἡ Ἰζόλδη τὸν ἐλησμόνησε.

Λοιπόν, μίαν ἡμέραν, καθὼς ἐπορεύετο μόνος αὐτὸς μὲ τὸν Γκορνεβάλ, ἐμπῆκε εἰς τὴν χώραν τῆς Βρετάνης. Ἐπέρασαν ἕναν ἐρημωμένον κάμπον· παντοῦ κάστρα χαλασμένα, χωριὰ χωρὶς κατοίκους, κάμποι ποῦ ἡ φαστὰ τοὺς εἶχε ἀπογυμνώσει. Ἐπάνω εἰς τὸν ἔρημον κάμπον ὁ Τριστάνος ἐσυλλογίσθη:

« Εἴμαι κουρασμένος πλέον. Τί χρειάζονται αὐταὶ αἱ περιπλανήσεις; Ἡ ἀγαπημένη μου εἶνε μακρυνά, ποτὲ δὲν θὰ τὴν ξαναἰδῶ. Ἀπ' ἐδῶ καὶ δύο χρόνια γιὰτὶ δὲν ἔστειλε νὰ μ' εὐρὸν τάχα; Εἰς τὸ Τινταγκέλ ὁ βασιλεὺς τὴν τιμᾷ καὶ τὴν λατρεύει. Ζῇ χαρούμενα. Βέβαια τὸ μαγικὸ κουδούνι κάμνει καλὰ τὴ δουλειά του. Μὲ λησμονεῖ καὶ λίγο θυμᾶται τὴς χαρὲς καὶ τὴς λύπης τῆς ἀλλοτινῆς. Ὀλίγα τὴν μέλει γιὰ τὸν ἀρρωστημένον ποῦ πλανᾶται ἐδῶ κ' ἐκεῖ. Δὲν θὰ τὴν ξεχάσω κ' ἐγὼ λοιπόν; δὲν θαυρῶ κάποιον νὰ μοῦ γιαιτρέψῃ τὸν πόνο μου; Ἐπὶ δύο ἡμέρας ὁ Τριστάνος καὶ ὁ Γκορνεβάλ ἐπερνοῦσαν κάμπους καὶ χωριὰ χωρὶς ν' ἀπαντήσουν ἕναν ἄνθρωπον, ἕναν πετεινόν, ἕνα σκύλον. Τὴν τρίτην ἡμέραν εἰς τὰς τρεῖς ἡ ὥρα τὸ ἀπόγευμα ἔφθασαν εἰς ἕνα λόφον ὅπου ὑψάνετο μία παλαιὰ ἐκκλησία καὶ σιμὰ

της ἡ κατοικία ἐνὸς ἐρημίτου. Ὁ ἐρημίτης δὲν ἐφοροῦσε ἐνδύματα ἀπὸ ὕφασμα ἀλλὰ ἓνα δέρμα ζώου. Πλαγιασμένος εἰς τὸ ἔδαφος μὲ γυμνὰ τὰ πόδια καὶ τοὺς ἀγκῶνας, ἐπαρακαλοῦσε τὴν Μαρίαν-Μαγδαληνὴν νὰ τοῦ ἐμπνεύσῃ προσευχὰς ψυχοσωτηρίους. Εἶπε τὸ καλῶς ὠρίσατε εἰς τοὺς δύο ξένους, κ' ἐνῶ ὁ Γκορνεβάλ ἐτοποθετοῦσε τὰλογα νὰ ξεκουρασθοῦν, ἐπῆρε αὐτὸς τὰ ἄρματα τοῦ Τριστάνου, ἐπειτα τοὺς ἔδωκε νὰ φάγουν. Δὲν τοὺς ἔδωκε τροφὰς πολυτελεῖς, ἀλλὰ κριθινο ψωμί, ψημένο στὴν στάκτην, καὶ νερὸ ἀπὸ τὴν πηγὴν. Ἀφοῦ ἔφαγαν—εἶχε νυκτώσει πλέον—καὶ ἐκάθησαν τριγύρω ἀπὸ τὴ φωτιά, ὁ Τριστάνος ἠρώτησε ποῖα ἦτον ἡ ἐρημιώμενη αὐτὴ γῆ.

«Ὁραεῖς αὐθέντα, εἶπεν ὁ ἐρημίτης, εἶνε ἡ γῆ τῆς Βρετάνης ποῦ κατέχει ὁ δούξ Χοέλ. Ἦτον ἄλλοτε ἓνας ὠραῖος τόπος, πλούσιος εἰς λειβάδια καὶ καλλιεργημένους ἔδω μύλοι, ἐκεῖ μηλιές, περιβόλια. Ὅμως ὁ κόμης τῆς Νάντης τὰ ἐρήμωσε. Αὐτὰ κάμνει ὁ πόλεμος.

—Ἀδελφέ, εἶπεν ὁ Τριστάνος, γιατί ὁ κόμης Ριόλ κατήσχυνε ἔτσι τὸν αὐθέντην Χοέλ;

—Θὰ σοῦ πῶ λοιπόν, αὐθέντα, τὴν ἀφορμὴν τοῦ πολέμου. Μάθε διὰ τὸ Ριόλ ἦτον ὑποτελὴς τοῦ Χοέλ. Λοιπόν, ὁ δούξ ἔχει μίαν θυγατέρα, ὠραίαν ἀνάμεσα εἰς ὅλες τὰς βασιλοπούλες, καὶ ὁ κόμης Ριόλ ἠθέλε νὰ τὴν πάρῃ γυναικα. Ὅμως ὁ πατέρας τῆς ἠρνήθη νὰ δώσῃ τὴν κόρην του σ' ἓναν ὑποτελὴ του, καὶ ὁ κόμης Ριόλ ἔδοκίμασε νὰ τοῦ τὴν πάρῃ διὰ τῆς βίας. Πολλοὶ ἄνθρωποι ἀπέθαναν ἐξ αἰτίας του.»

Ὁ Τριστάνος ἠρώτησε :

«Ὁ δούξ τοῦ Χοέλ ἠμπορεῖ νὰ κρατήσῃ ἀκόμη τὸν πόλεμον;

—Μὲ πολλὴν δυσκολίαν. Ὅμως, ὁ τελευταῖος του πύργος, Καραῖξ, ἀνθίσταται ἀκόμη, γιατί τὰ τεῖχη του εἶνε ἰσχυρά, καὶ δυνατὴ εἶνε ἡ καρδιά τοῦ παιδιοῦ τοῦ δουκὸς Χοέλ, τοῦ Καερδίν, τοῦ καλοῦ ἱππότη. Ὁ ἐχθρὸς ὡστόσο τοὺς ἔχει σφίξει πολὺ θὰ ἠμπορέσουν ν' ἀντίξουν πολὺν καιρὸν ἀκόμη τάχα;»

Ὁ Τριστάνος ἠρώτησε εἰς ποῖαν ἀπόστασιν ἦτον ὁ πύργος τοῦ Καραῖξ.

«Αὐθέντα, δύο μίλια ἀπ' ἐδῶ μόνον.»

Ἐχωρίσθησαν διὰ νὰ κοιμηθοῦν. Τὸ πρῶτ' ἀφοῦ ὁ ἐρημίτης ἔκαμε τὴν δέησιν καὶ ἀφοῦ ἐμοιράσθησαν τὸ κριθινο ψωμί, ὁ Τριστάνος ἵππευσεν πρὸς τὸ Καραῖξ.

Ὅταν ἐσταμάτησε ἐμπρὸς εἰς τὰ τεῖχη, εἶδεν ἓνα κοπάδι ἀνθρώπων κ' ἐξήτησεν ἐκεῖ τὸν

δοῦκα. Ὁ Χοέλ εὗρίσκετο μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν μὲ τὸν Καερδίν. Τοῦ ἐπαρουσίασε τὸν ἑαυτὸν του καὶ τοῦ εἶπε :

«Εἶμαι ὁ Τριστάνος, ὁ βασιλεὺς τοῦ Λουνοά, καὶ ὁ Μάρκος, ὁ βασιλεὺς τοῦ Κορνουάγ', εἶνε θεῖος μου. Ἐμαθα, δούξ, διὰ οἱ βασσάλοι σου σ' ἀδικοῦν, καὶ ἦλθα νὰ σοῦ προσφέρω τὰς ὑπηρεσίας μου.»

—Ἀλλοίμονον! αὐθέντα Τριστάνε, πῶς νὰ σὲ δεχθῶ; Δὲν ἔχομε τρόφιμα πλέον οὔτε σιτάρι, μόνον κουκιά καὶ κριθάρι γιὰ νὰ περάσωμε.

—Τί πειράζει; εἶπεν ὁ Τριστάνος. Ἐξῆσά μέσα εἰς ἓνα δάσος δύο ὁλόκληρα χρόνια, μὲ ρίζες καὶ μὲ κυνήγι, καὶ μάθε διὰ εὕρισκα εὐχάριστον τὴν ζωὴν αὐτὴν. Δῶσε διαταγὴν νὰ μοῦ ἀνοίξουν τὴν πύλιν αὐτὴν.»

Ὁ Καερδίν εἶπε τότε :

«Δέξου τον, πατέρα, γιατί ἔχει τόσο θάρρος ποῦ νὰ μοιρασθῇ μαζί μας τὴν δυστυχίαν.

Τὸν ἐδέχθησαν μὲ πολλὰς τιμὰς. Ὁ Καερδίν τοῦ ἔδειξε τὰ φρούρια του. Τοῦ ἔδειξε μακρὰ εἰς τὸν κάμπον τὰς σκηνὰς τοῦ δουκὸς Ριόλ. Ὅταν ἐξαναγύρισαν εἰς τὸ κατῶφλι τοῦ πύργου, ὁ Καερδίν εἶπε τοῦ Τριστάνου :

«Τώρα, ἀγαπημένε μου φίλε, θ' ἀνεβούμε στὴ σκάλα νὰ ἰδῇς τὴν μητέρα μου καὶ τὴν ἀδελφήν μου.»

Καὶ κρατούμενοι ἀπὸ τὸ χέρι, ἐμπήκαν εἰς τὸν θάλαμον τῶν γυναικῶν. Ἡ μητέρα καὶ ἡ κόρη ἐκεντοῦσαν, κ' ἐτραγουδοῦσαν ἔλεγαν πῶς ἡ ὠραία Δοέττη, καθισμένη ἐπάνω εἰς τὰ λευκά ἀγκάθια περιμένει τὸν Δούν, τὸν ἀγαπημένον τῆς ποῦ τόσο ἀργεῖ νὰ ἔλθῃ. Ὁ Τριστάνος τῆς ἐχαιρέτισε καὶ τὸν ἐχαιρέτισαν. Ἐπειτα οἱ δύο ἱππῶται ἐκάθισαν σιμά της. Ὁ Καερδίν δείχνοντας εἰς τὸν Τριστάνον τὸ κέντημα τῆς μητέρας του ἔλεγε :

Κύττα, ὠραῖε φίλε Τριστάνε, τί χρυσοχέρα ποῦ εἶνε ἡ μητέρα μου πῶς ξέρει ἡ ἀδελφή μου νὰ μεταχειρίζεται τὸ χρυσάφι. Μὰ τὴν πίστιν μου, ὠραία ἀδελφή, δίκαια ἔχεις ὄνομα Ἰζόλδη ἡ Κρινοδάκτυλη.»

Τότε, ὁ Τριστάνος ἄμα ἤκουσε πῶς τὴν ἔλεγαν Ἰζόλδην, ἐχαμογέλασε καὶ τὴν ἐκύτταξε πρὸς γλυκά.

Λοιπόν, ὁ κόμης Ριόλ εἶχε στρατοπεδεύσει τρία μίλια μακρὰ ἀπὸ τὸ Καραῖξ, καὶ ἀπὸ πολλὰς ἡμέρας οἱ ἄνθρωποι τοῦ δουκὸς Χοέλ δὲν ἐτολμοῦσαν πλέον, δὲν ἐτολμοῦσαν νὰ περάσουν τὰς πύλας τοῦ πύργου. Ἀλλά, ἀπὸ τὴν ἄλλην ἡμέραν, ὁ Τριστάνος ὁ Καερδίν καὶ δώδεκα

νέοι ἱππῶται ἐβγήκαν ἀπὸ τὸ Καραῖξ, θωρακοφορεμένοι, μὲ τὰ κράνη εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ ἵππευσαν κάτω ἀπὸ τὰ δάση τῶν ἐλάτων ἕως εἰς τὰς θύρας τῶν ἐχθρικῶν σκηνῶν ἐπειτα εἰς τὴν μίαν ἐφοδὸν ἐπῆραν μίαν ἐφοδιοπομπὴν τοῦ κόμητος Ριόλ. Ἀπὸ ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐπῆραν θάρρος πλέον, ἄρπαζαν, ἐσκότωναν καὶ ποτὲ δὲν ἐγύριζαν εἰς τὸ Καραῖξ χωρὶς νὰ συν-αποκομίσουν καὶ κάτι ὡς λείαν. Ἐκτοτε ὁ Τριστάνος καὶ ὁ Καερδίν συνεδέθησαν καὶ ὠρκίσθησαν νὰ εἶνε φίλοι καὶ σύντροφοι πλέον.

Λοιπὸν, συχνὰ ὅταν ἐγύριζαν ἀπὸ τὰς ἐφοδους τῶν ὁ Καερδίν εὗρισκε καιρὸν νὰ ἐπαινῇ εἰς τὸν φίλον του Ἰζόλδην τὴν Κρινοδάκτυλην, τὴν ἀπλὴν, τὴν ὠραίαν.

Ἐνα πρῶτ', καθὼς ἡ αὐγὴ ἐπρόβαλλε, ἓνας νυκτοσκοπὸς ἦλθε καὶ τοὺς εἶπε :

«Αὐθένται, ἐκοιμηθήκατε. Σηκωθῆτε, ὁ Ριόλ ἔρχεται!»

Ἰππῶται καὶ χωρικοὶ ὠπλίσθησαν κ' ἔτρεξαν· εἶδαν εἰς τὸν κάμπον νὰ λάμπουν τὰ κράνη τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ριόλ. Ὁ δούξ Χοέλ καὶ ὁ Καερδίν ἐτοποθέτησαν εὐθὺς ἐμπρὸς εἰς τὰς πύλας τοὺς ἱππῶτας. Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὰς λόγχας κάτω, καὶ τὰ βέλη ἐπεφταν, ἐπεφταν ἐπάνω τῶν ὥσάν ἀπριλιάτικη βροχή. Ὅμως ὁ Τριστάνος ὠπλίζετο κ' αὐτὸς μὲ τοὺς τελευταίους ποῦ ἐξύπνησαν. Ἐβάλε τὰ στενὰ ὑποδήματά του μὲ τὰ χρυσὰ σπηροῦνια· βάζει τὸν ἀλυσιδωτὸν θώρακα, τὴν περικεφαλαίαν ἀνέβαίνει, σπηρουνιαίνει τὸ ἄλογό του νὰ φθάσῃ

γλίσγωρα εἰς τὸν κάμπον καὶ ἐμφανίζεται μὲ τὴν ἀσπίδα ἐμπρὸς εἰς τὸ στήθος, φωνάζοντας : «Καραῖξ.» Ἦτον καιρὸς ἤδη οἱ ἄνθρωποι τοῦ Χοέλ ἄρχισαν νὰ ὑποχωροῦν. Ἦτον ὠραῖον νὰ ἔβλεπε κανεὶς τότε τὰ κτυπημένα ἄλογα καὶ τοὺς πληγωμένους βασσάλους, τὰ κτυπήματα ποῦ κατέφεραν οἱ νέοι ἱππῶται, καὶ καὶ τὰ χόρτα ποῦ κάτω ἀπὸ τὰ βήματά τους ἐκοκκίνιζαν. Ἐμπρὸς ἀπὸ ὅλους ὁ Καερδίν εἶχε σταματήσει ὑπερηφάνως, βλέπων νὰ ἔρχεται ἐναντίον του ἓνας ἀνδρεῖος βαρῶνος, ὁ ἀδελφὸς τοῦ κόμητος Ριόλ. Καὶ οἱ δύο συνεκρούσθησαν μὲ χαμηλωμένας τὰς λόγχας. Ὁ Νανταῖος ἐθραυσε τὴν ἰδικὴν του χωρὶς νὰ ταράξῃ καὶ τὸν Καερδίν, ὁ ὁποῖος μ' ἓνα μᾶλλον καθωρισμένον κτύπημα ἐτρύπησε τὴν ἀσπίδα τοῦ ἀντιπάλου κ' ἐπέρασε πλαγίως τὴν λόγχην του ἕως εἰς τὴν ἱπποτικὴν του σημαίαν. Καὶ ὁ ἱππότης πέφτει ἀπὸ τὴν σέλλαν.

Εἰς τὴν κραυγὴν τοῦ ἀδελφοῦ του, ὁ δούξ Ριόλ ὤρμησε ἐναντίον τοῦ Καερδίν. Ὅμως ὁ Τριστάνος τοῦ ἀπέκλεισε τὸ πέρασμα. Ὅταν συνεκρούσθησαν, ἡ λόγχη τοῦ Τριστάνου ἐθραύσθη εἰς τὰ χέρια του, καὶ ἡ λόγχη τοῦ Ριόλ καθὼς ἀπήντησε τὸ στήθος τοῦ ἀλόγου τοῦ Τριστάνου, εἰσέδυσεν εἰς τὴν σάρκα του καὶ τὸ ἐξάπλωσε νεκρὸν χάμω. Ὁ Τριστάνος σηκώνεται εὐθὺς, καὶ μὲ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι : «Ἀνανδρε, λέγει, ἀφήνεις εἰς τὴν ζωὴν τὸν ἱππότην καὶ πληγώνεις τὸ ἄλογο. Δὲν θὰ φύγῃς ζωντανὸς ἀπ' ἐδῶ.

—Πιστεύω ὅτι δὲν λὲς ἀλήθεια! ἀπεκρίθη ὁ Ριόλ ὀρμών μὲ τ' ἄλογο κατ' ἐπάνω του.

[Τὸ τέλος εἰς τὸ προσεχές]

Μετάφρ. Α. Κ.

JOSEPH BÉDIER

ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΖΩΗ — ΤΟ ΦΑΛΗΡΟΝ

Μὲ τῆς τελευταῖας ἐκπνοῆς τῆς ἀνοιξῆς καὶ τὸν ἐρχομὸ τοῦ καλοκαιριοῦ τὸ Φάληρον ἀρχίζει νὰ συγκεντρῶνῃ τοὺς θιασώτας του καὶ νὰ πλημμυρῇ τὴν ὑπαρξίν τους ἀπὸ ἓνα ἄρρητο θέλητρο. Μὰ πότε τὸ Φάληρον, σὲ ποῖα ὥρα τοῦ χρόνου καὶ σὲ ποῖα στιγμὴ δὲν εἶνε μαγευτικόν; Ὅταν στὰ ὀλογάλανα ἀκρογιάλια του δὲν τονίζει τὸ παθητικὸ τραγοῦδι τῆς ἡ χαρά, τὸ χαμόγελο καὶ ἡ ζωὴ, πολὺ θελκυτικώτερο ἀκούεται τὸ παράπονο τῆς μελαγχολίας. Ἡ

ψυχὴ μου τὸ ἐρωτεύθηκε ἀπὸ τὴν πρώτη ἀνοιξὶ τῆς ζωῆς μου. Οἱ βράχοι καὶ ἡ ἀμμουδιὰς του ἔθρεψαν τὴν φαντασίαν μου καὶ τὴν σκέψιν μου, καὶ ἡ ἀφροδισιὰ τῶν κυμάτων του ἐλίκνισε τοὺς πόθους καὶ τὰ ὄνειρά μου.

Ἐρωτευμένος ὡς ἤμουν, πότε μὲ τὴν γαλήνην καὶ πότε μὲ τὴν τρικυμίαν τοῦ Σαρωνικοῦ, ὑπῆρξα πάντοτε θαυμαστής τοῦ Φαλήρου, ὅπως ὁ Σοφοκλῆς καὶ ὁ Πίνδαρος, τῶν Ἀθηναίων, ὅπως ὁ Ὁράτιος, τῆς πηγῆς τῆς Βανδουσίας,

Ἡ ψυχὴ μου λησμονεῖ τοὺς πόνους τῆς ὅταν ἐπάνω εἰς τὴν νοτισμένη ἀμμουδιά του σημειώσω τὰ βήματά μου. Τὸ ἀγάπησε μ' ὅλη τῆς τὴν μελαγχολία καὶ ἤκουσε πολλὰς φορὲς εἰς τὴ μοναξιά μου, μέσα εἰς τὴν ἄγρια θύελλα τῆς ζωῆς, τὴν λύρα μου ν' ἀναδίδῃ ἤχους γεμάτους ἀπὸ ἓνα περίλυπο παράπονο.

*Καὶ σὺ περὶ οὐρανὸν ὄνειρο μπροστά μου ἡμαγμένο,
Ὡ θάλασσα γαλάζια τοῦ Φαλήρου,
Ποῦ σὺν τὸ κύμα σου ἔφτανε εἰς τὰ πόδια μου ἀφρισμένο,
Μ' ἐβύδιζες ὡς τ' ἄδυνα τοῦ ἀπείρου!*

*Μὰ ὅταν θαρῶ, τὰ χεῖλιά μου εἰς τὸ χαμογέλιο ξένα,
Στίς ὄχθες σου νὰ ὀνειρευθῶ καὶ πάλι
Καὶ θὰ θωρῶ τὸ κύμα σου μὲ βλέμματα θλιμμένα
Ν' ἀναδρομῇ εἰς τ' ἀμμόστρωτο ἀκρογιαλῆς,*

*Θὰ μοῦ θυμίσης, θάλασσα, — κιὰν εἶνε νὰ πεθάνω —
Τὴν πρώτη τῆς καρδιάς μου τρικυμία,
Ποῦ ἡ γαλήνη σου ἀπλωτῇ εἰς τίς ἀμμουδιὰς ἐπάνω,
Μετέβαλε σ' ἀπέραντη ἁρμονία;*

Ἐπάνω εἰς τὴν ἀκρογιαλιά — εἶνε ἀρκετὰ χρόνια τώρα — ἐπέρασα ὁλόκληρη νύχτα. Εἶχα μεταβῆ, ὅπως ὁ υἱὸς τῆς Θετίδος, νὰ ὀνειροπολήσω παρὰ τὸν ἄπειρον πόντον. Τὸ φῶς τῆς χαρρυγῆς ἦτο ἀμφίβολον ἀκόμα. Στὸν Ὑμηττὸν ἡ ῥοδοδάκτυλος ἐκοιμᾶτο, ἐνῶ πέρα πρὸς τὰ γραφικὰ βουνὰ τῆς Σαλαμίνος τὸ φεγγάρι ἀποσταμένο ἔγερνε πρὸς τὴ δύσι του. Ἡ θάλασσα σιωπηλὴ ἀπλώνοταν ὅπως ἓνα γαλανὸν ὕφασμα τεράστιο καὶ ἀπτύχωτο, καὶ μόνον εἰς τὴν ἀμμουδιά ὁ φλοῖσβος τοῦ κύματος μὲ μία μονότονη ἁρμονία ἐθώπευεν, ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν, τὴν ἡσυχία τῆς νύχτας καὶ ἀποτελοῦσε μίαν ἄλλη μελωδία ἐξωτική μὲ τὸ θρούϊσμα τῶν ῥοδοδαφνῶν τοῦ πάρκου. Ὁ Σαρωνικός, βυθισμένος εἰς ἓνα ὠχρόλευκο πέπλο, μοῦ ἔστελλε τὰ δροσερά του φιλήματα μὲ τὴν ἐλαφρότατη πνοὴ τῆς Τροπαίας. Τριγύρω μου ἀπέραντη σιγή. Κανένα φῶς τεχνητὸ δὲν ἐνοχλοῦσε τὸ βλέμμα μου, καμμία φωνὴ ἀνθρώπινη δὲν ἐτάραττε τὴν ἀκοή μου. Ἐγὼ μόνος μπροστὰ εἰς τὴν δαιμονίαν, τὴν γόησαν Φύσιν, βλέποντας μὲ τὴν ψυχὴν μου πότε τὴν κοιμωμένην θάλασσαν καὶ πότε τὴν Κασιάνδρα εἰς τῆς ὄχθες τοῦ Σκαμάνδρου, τῆς πεθαμένης ἀνοιξὲς καὶ τ' ἄστρα τὰ σβυσμένα. Καὶ μέσα εἰς αὐτὴ τὴν ὁλοζώντανον μοναξιά ἓνα βάρος κατέλαβε τὴν ψυχὴν μου. Ἡ καρδιά μου χτυποῦσε δυνατὰ καὶ ἠσθανόμουν οἱ λυγμοὶ ν' ἀνέρχονται εἰς τὸ στήθος μου διὰ νὰ ξεσπάσουν εἰς ἓνα ἀτελείωτο κλάμα. Ὅταν συνήλθα, τὸ φεγγάρι εἶχε χαθῇ πίσω ἀπὸ τὰ σκοτεινὰ βουνά. Ἡ πούλια περισσότερον εὐδιάκριτη, τρεμόσβυνε

εἰς τὸ ἑναστρον χάος. Ἐνοιῶσα μέσα μου τὸν θεὸν ποῦ ὑπαινίσσεται ὁ Σωκράτης εἰς τὸ περίφημον Συμπόσιον, καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλω ἐπανελάμβανα τοὺς στίχους τῆς Λεσβίας:

*Δέδυνε μὲν ἡ Σελάννα
καὶ Πηλῆαδες, μέσα δὲ
νύκτες, παρὰ δ' ἔρχεθ' ὦρα
ἐγὼ δὲ μόνον καθεύδω.*

Οἱ ἀρχαῖοι ποιηταί, καθόσον ἐνθυμοῦμαι, φαίνεται ὅτι δὲν ἔτρεφον ἐξαιρετικὴν συμπάθειαν πρὸς τὸ Φάληρον ὅπως οἱ νεώτεροι. Ἴσως ἀπὸ κοσμικῆς ἀπόψεως, δὲν εἶχε τὸ σημερινὸν θέλητρον. Ἀλλὰ μήπως εἶνε αὐτὸ ποῦ σύρει δεσμίους τοὺς νεωτέρους ποιητάς; Βεβαίως ὄχι. Ἐκεῖνο ποῦ τοὺς ἐνθουσιάζει, εἶνε ἡ ἀκρογιαλιάς του, τὸ ἄρωμα τοῦ μπάτη, ἡ γραμμὴ τῶν βράχων του καὶ ἡ σμαράγδινη διαφάνεια τῶν νερῶν του. Ὁ Ζὰν Μορεάς εἰς τῆς «Στροφές» του, μέσα εἰς τὴν μελαγχολία ποῦ πιέζει τὴν ψυχὴν του καὶ τὴν σκέψιν του, αὐτὴ τὴν θεσπεσία θάλασσα τοῦ Φαλήρου νοσταλγεῖ ὅταν λέγει,

*Μὰ θὰ ποθοῦσα, θάλασσα, εἰς τ' ὠραῖο σου ἀκρογιαλῆ,
Λίκνο τῆς νύκτος μου ἥρεμο, νὰ ὀνειρευθῶ μὴ μέρη,
Καὶ τῶν κυμάτων σου ὁ ἀφρὸς νὰ μὲ δροσίῃ πάλι,
Τοὺς στεναγμοὺς τῶν γλάρων σου γροικώντας εἰς τὸν αἰθέρα.*

Στίς ὄχθες τοῦ Σηκουάνα, θὰ ἐθώπευσε πολλὰς φορὲς μὲ τὸν λογισμό του τὴν Φαληρικὴ ἀμμουδιά γιὰ νὰ μελωδῇ εἰς ἄλλους στίχους πάλι,

*Ὡ κύματα τῆς θάλασσας, τῶν Νηρηϊδων λίκνα,
Ποῦ ἔσχιζαν τὰ νερά μου χέρια.*

Ὁ Κωστῆς Παλαμᾶς εἰς τῆς «Ἐκατὸ Φωνές», δὲν ἔμεινεν ἀσυγκίνητος ἀπὸ τὰ θέλητρα τοῦ Φαλήρου. Ὅπως ὁ Ὑμηττός, ἤκουσε καὶ αὐτὸς τὴν ἐρωτικὴ μελωδία τῶν κυμάτων.

*Τὰ χιόνια εἶνε εἰς τὸν Πάργηθα σὺν ἀνθίσμα κι' αὐτά,
Χαϊδεύει τὸν Κορυδαλὸ δειλὴ χλωμάδα ὀνείρου,
Τοῦ θεοῦ τοῦ Βράχου τοῦ γελᾷ ἡ Πεντέλη, κι' ὁ Ὑμηττός
Ἀκούει γυρτὸς τὸ ἐρωτικὸ τραγοῦδι τοῦ Φαλήρου.*

Ἀπὸ τῆς παλαιότερης ἐντυπώσεως μου ἡ μνήμη μου ἐκράτησε κ' ἓνα ἀλησμόνητο ὄραμα. Βυθισμένος, ποιὸς ξέρει, σὲ ποία σκέψιν, μοῦ φάνηκε πῶς εἶδα ἐμπρὸς μου τὴν Σίβυλλα. Ἡ Κυμαία παρθένος μὲ συναπάντησεν ἐπάνω εἰς τὴν παραλία. Ἀνέκοψε τὸ βῆμα τῆς, ὕψωσε τὰ βλέμματά της ποῦ εἶχε χαμηλωμένα εἰς τὴ γῆ, καὶ ταραγμένη ἀπὸ τὸν θεὸ ποῦ τὴν ἐνέπνεε, μοῦ εἶπε,

«Μεγάλα πράγματα ζητεῖς. Καὶ ὅμως μὴ φοβῆσαι. Γλίγωρα θὰ ἰδῇς τὰ χλοερὰ Ἡλύσια ποῦ τόσον ποθεῖς. Γιὰ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν

ἀρετὴ δὲν ὑπάρχει κανένας δρόμος ἀπρόσιτος».

Κατὶ ἐτραύλισαν τὰ χεῖλιά μου καὶ ἡ Κυμαία Κόρη ἐχάθηκε. Μὰ τὴν φωνὴν τῆς πῶς θέλει νὰ τὴν λησμονήσω;

***

Ἐγὼ ἰδεῖ τὸ Φάληρον ἀπὸ ὅλα τὰ ὑψώματα τῆς Ἀττικῆς. Ἀπὸ τὸν Λυκαβητὸν καὶ τὴν Ἀκρόπολιν φαίνεται ὡς ὄνειρον. Ἀλλ' ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου τὸ αἰσθάνεται κανεὶς βαρύτερα εἰς τὴν ὑπαρξί του, εἶνε ἡ βεράντα τοῦ «Ἀκταίου». Ἀπὸ τὸ σαλονάκι μὲ τὸν ἀραβικὸ τοῦ ρυθμὸ καὶ ἀπὸ τὴν βεράντα του, τὸ ἔχω ἀπολαύσει ὅλες τῆς ἐποχῆς. Καὶ ὅταν ἡ θάλασσα μανωμένη ἐθρυμμάτιζε τὰ κύματά της στὴν ἀμμουδιά, καὶ ὅταν ἡ γαλήνη τὰ ἄφινε σβυσμένα νὰ τονίζον τὴν παθητικὴν τους μελωδία. Εἶνε ἡ τελειότερη βεράντα ποῦ ἔχω ἰδεῖ καὶ ὅταν ἐπάνω εἰς τὰ δόλολευκα μάρμαρά της κάθομαι καὶ ὀνειροπολῶ, θυμοῦμαι τὴν βεράντα τοῦ καφενεῖου τῶν Παρισίων εἰς τὸ Μονακό. Καὶ ὅμως ἓνα δειλινὸ ποῦ εὐρέθηκα ἐκεῖ, καὶ κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μου ἀπλώνονταν ἡ Μεσόγειος μεγαλοπρεπῆς καὶ ἀπέραντος εἰς τὴν ἔκτασί της, δὲν γνωρίζω γιατί ἡ ψυχὴ μου ἐτόνισε τὸ νοσταλγικὸ τῆς τραγοῦδι.

*Κάποιους λυγμοὺς ἀποκρυφούς εἰς τὰ στήθη μου φουντώνεις,
Σὺν κούρασμένο ἀπ' τοὺς δαρμούς τοῦ Ἀπογείου.
Τὸ κύμα σου τ' ἀξάρωτο ναρκωτικὰ ξαπλώνεις
Ὡ θάλασσα σμαράγδινη τῆς Μεσογείου.*

*Καὶ νοσταλγῶ εἰς τὸ δειλινὸν τὸ Ἀττικὸ ἀκρογιαλῆ
Ποῦ τὸ νοτίζει εἰς τὴν δροσίαν τῆς ἡ Τροπαία
Σὺν γέροντι ὁ ἥλιος πνίγοντας εἰς τὴν φωτεινὴν του ἀγκάλην
Τῶν καρabiῶν π' ἀναχωροῦνε τὴν κεφαλήν.*

Τὸ Μονακό, μ' ὅλη τὴν φυσικὴ καὶ τὴν τεχνητὴ λαμπρότητά του, δὲν ἔχει τίποτε τὸ κοινὸν μὲ τὴν αερώδη ὁμορφίαν τοῦ Φαλήρου, οὔτε τὸ «Καφενεῖον τῶν Παρισίων» μὲ τὸ «Ἀκταῖον». Τὴν αἰσθῆσιν ποῦ ζητεῖ κάθε εὐγενικὴ ψυχὴ, μόνον ἐδῶ τὴν εὐρίσκει. Τὸ ὄργισμα τῶν χρωμάτων, τὴν ἁρμονία τῶν γραμμῶν, τὴν μαγευτικὴ σκηνογραφία, ποῦ ἀπλώνεται μπροστὰ εἰς τὸ ἐκπληκτικὸν βλέμμα. Πηγαίνετε ἓνα δειλινὸ εἰς τὴν βεράντα τοῦ «Ἀκταίου» καὶ ἀπὸ ἐκεῖ βυθισθῆτε εἰς τὴν πραγματικότητά καὶ εἰς τὸ ὄνειρο μαζί ὅπως ἐγώ. Θὰ ἴδετε, ὅτι ὅλα ἀποπνέουν τὸ ἄρωμα μιᾶς ζωῆς λεπτῆς καὶ

ἀριστοκρατικῆς. Θὰ νοιώσετε βαθειὰ τὴν ἁρμονία τῆς κοσμικῆς ὠραιότητος μὲ τὴν φυσικὴν.

***

Ἐνα βράδυ — τὸ φεγγάρι ἦτο ἀκόμη εἰς τὸ πρῶτό του τέταρτο — ἐπάνω εἰς τὸν θαυμαστὸν ἐξώστην τοῦ «Ἀκταίου» σφυρηλατοῦσα μ' ἓνα φίλον μου τὰ ὄνειρά μας. Τριγύρω μας ὁ ὠραῖος κόσμος τῶν Ἀθηνῶν, ὡς σμήνος μελισσῶν, ἄφινεν ἓνα ἀτελεύτητον βόμβον. Τὸ θρούϊσμα τῶν μεταξωτῶν ἀμφιέσεων ἀντήχει εἰς τὸν ἐγκέφαλόν μας ὅπως εἰς τὸν ἐγκέφαλον τοῦ Βερολίν. Παρήλασαν τότε ἀπὸ μπροστὰ μας ὅλες ἡ γόησες μορφές. Μία ἦτο ὅπως τὸ δενδρύλλιο ποῦ ξαναπλώνει, μὲ τὴν ἐπιστροφή τῆς ἀνοιξῆς, τὸ καινούριο του φύλλωμα. Μία ἄλλη μὲ ὄνομα ξενικόν, μὲ τὰ μεγάλα της μάτια, ὁλόλευκη ὅπως τὰ χιόνια τῶν Ἀλπεων, ὁμοιάζε μὲ τὴν Ἀναδυομένην. Καὶ ὕστερα ἀπὸ τόσες ἄλλες, κάτω εἰς τὸ βάθος, μακρὰ ἀπὸ τὴν βεράντα, σιμὰ εἰς τὴν παραλία ποῦ γλυκοφιλοῦσε τὸ κύμα, ἡ γυναῖκα τοῦ φίλου μου

Μαῦρα μαλλιά, δάκρυρα εἰς τῆς ἄκρες τῶν κροτάφων,

μὲ τὸ χαριτωμένο ἀγοράκι της, ἀληθινὸν Χερουβίμ, ἐθώπευαν μὲ τὰ βλέμματά τους τοὺς ἀφρούς τῶν κυμάτων, ποῦ διέγραφον μεγάλας καμπύλας ἐπάνω εἰς τὴν νοτισμένη ἀκρογιαλιά καὶ τὰ πύρινα αὐλάκια, ποῦ ἄφινε τὸ φεγγάρι εἰς τὰ διάφανα νερά.

Ἐμπρὸς σὲ μιὰ τέτοια ὀπτασία ὁ φίλος μου δὲν ἐκρατήθη καὶ εἶπε:

— Ὁ κόλπος τῆς Νεαπόλεως, ἡ παραλία τοῦ Μπράιτον, καὶ ὁλόκληρος ἡ «Γαλανὴ Ἀκτὴ» δὲν εἶνε τίποτε μπροστὰ εἰς αὐτὸ τὸ πανόραμα. Μοῦ ἔρχεται νὰ πέσω εἰς τὴν θάλασσα γιὰ τὴν πούθενά δὲν θὰ εὕρω ὠραιότερο θάνατο.

Κ' ἐγὼ ἀφηρημένος ἐψιθύρισα.

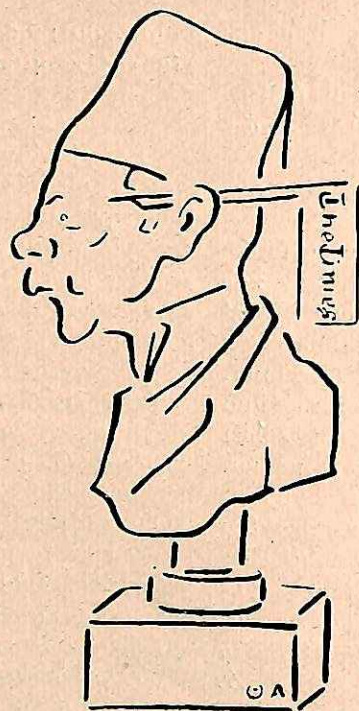
— Πουθενά!

***

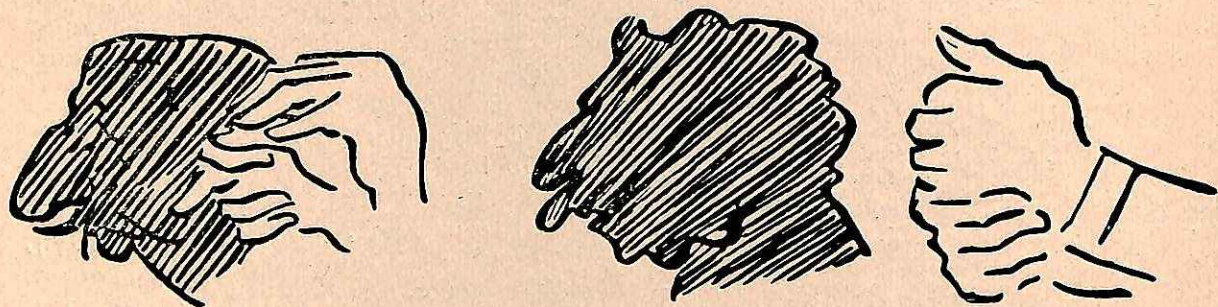
Γιατί, ὅταν κανεὶς μετὰ ἀπὸ τὸ κύμα τῆς ζωῆς, ὅταν αὐτὴ ἡ ζωὴ, ποῦ εἶνε τόσον ὀλίγη, κοχλάζῃ μέσα μας, ὀνειροπολοῦμεν τὸν θάνατον; Ἀλλοίμονον, φαίνεται πῶς ἡ ψυχὴ μας ποθεῖ τὸ θέλητρον τοῦ ὠραίου θανάτου. Μὰ αὐτὸ τὸ θέλητρον σου, ὦ Φάληρον, θὰ μᾶς παρακολουθήσῃ ἄρα γε καὶ εἰς τὸν τάφον;

ΠΕΤΡΟΣ ΖΗΤΟΥΝΙΑΤΗΣ

ΟΙ ΡΩΜΟΥΝΟ-ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ ΕΥΓΝΩ-
ΜΟΝΟΥΝΤΕΣ — ΥΠΟ Θ. ΑΝΝΙΝΟΥ

ΜΕΘΟΔΟΣ ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΝ ΠΡΩΤΥΠΟΥΡΓΩΝ — ΥΠΟ Θ. ΑΝΝΙΝΟΥ

ΤΟ ΔΕΚΔΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

«Από τούς Γύρους τῶν Ρυθμῶν» ὑπὸ Λάμπρου
Ἀστέρη. — «Νέα Ποιήματα» ὑπὸ Σνεφάνου Μαρ-
τζώκη.

Ο κ. Λάμπρος Ἀστέρης, τὸν ὁποῖον ἡ Ἀθηναϊκὴ δημοσιογραφία ἐξώρισεν εἰς τὴν Βιέννην, εἶναι ἓνας πολὺ εὐγενὴς νοσταλγός. Τὰ τραγούδια τοῦ «Από τούς γύρους τῶν Ρυθμῶν» ποῦ μᾶς στέλλει ἐκεῖθεν, ἔχουν ὅλην τὴν πονεμένην ἀγάπην πρὸς τὴν μητέρα Ἑλλάδα.

Ἀπὸ τὴν σειρὰν τῶν ποιημάτων αὐτῶν, ποῦ δὲν εἶνε μεγάλη, προτιμῶ «Τὸ χαλασμένο σπῆτι». Πνεῦμα μέγα ἦλθεν ἀπὸ τῆς ἐρήμου καὶ ἤψατο τῶν τεσσάρων γωνιῶν τῆς οἰκίας. Φέρει εἰς τὸ μέτωπον τὸ ὄρητὸν αὐτοῦ τῆς Βίβλου. Θέλετε καὶ κάποιο δείγμα; Μίαν στροφὴν; Δὲν διστάζω καθόλου, ἰδοὺ:

«Ὅλα μαζί κι' αὐτὸν τὸν ἥρωα Θάνατο
ποῦ λιγοστεύει πάντα τῆς ζωῆς τοὺς κλώνους,
τὸν σύντροφο τῆς Νίκης τῆς ἀδάκρυτης,
ποῦ δὲν ἀκούει καὶ μὴδὲν δὲν γνωρίζει πόνους,
αὐτὸν ποῦ ἐσέ, θανμάσιο Σπίτι, ἔχει ὀμᾶζει,
κι' ἀπ' τοὺς ζεστοὺς θαλάμους σου κι' ἀπ' τίς αὐλὲς
πῆρε τοὺς θησαυροὺς στῆς Νίκης τὸν τὸ ἀμάξι.

Καὶ τοὺς ἐσκόρπισε μακρὰν σὰ σπάταλος
— μακρὰν σὲ ἄγρια λαγκάδια καὶ βουνὰ καὶ πέρα
στὶς ἐρημιές τοῦ Νοῦ, σὲ ξερὸ πόταμα
τῆς ἀδρόσης καρδιάς στῆς χέρσα ἐπάνω ξέρα,
τῶν μακρινῶν ἡπείρων ποῦ ἀνθισμένους τώρα —
Νικητρίες τοῦ Καιροῦ — παρθένας μυρουδιές
Τριγύρω σου στῆ ἑνμαγμένη χώρα.

Ὅμως ὁ ποιητὴς δὲν ἀπελπίζεται, πιστεύει εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν τοῦ ἐρειπίου. Θέλει πρὶν ν' ἀποθάνῃ νὰ ἰδῇ κάποιον μεγάλον θρίαμβον. Θέλει τὸ ἐρείπιο νὰ κτισθῇ «καινούργιο». Πιστεύει. Κέλνίζει. Καὶ ἓνα εἶδος ὀπτιμισμού εὐγλώττου, κάπως ὀρητορικοῦ, συμπα-
θοῦς ὅπως δὴποτε ἀφοῦ προέρχεται ἀπὸ ἓνα ξενιτευ-
μένο παιδί τῆς Μεγάλης Πατρίδος τὸν χαρακτηρίζει.
Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ἀστέρη ἔχει ὀρισμένα προτερή-
ματα: στιχογραφικὰ καὶ γλωσσικά. Χρειάζεται ἐλευ-
θερία, ἐλευθερία προπαντός. Ὅταν ὅλοι ἀπελευθερω-
θούμεν ἀπὸ τὸν βραχνῶν τοῦ γλωσσοζητήματος, ὁ
κ. Ἀστέρης εἶνε φαίνεται ἀπελευθερωμένος — θὰ μᾶς
δοθῇ καιρὸς νὰ ἐρευνήσωμεν τὴν βαθύτεραν ὑπόστα-
σιν τῶν λογοτεχνικῶν ἔργων. Ὁ κ. Ψυχάρης εἰς ἓνα
βιβλίον τοῦ περὶ τῆς γλώσσης μᾶς γαλλιστὶ γραμ-
μένον διακηρύττει ὅτι: πρὸς τὸ παρὸν ἡ γραμμα-
τικὴ εἶνε τὸ πᾶν. Τὸ ὅρος, ἡ ἔκτασις τῆς σκέψεως
εἶνε δευτερεύοντα ἴσως καὶ ἀνωφελῆ. Καὶ ἰδοὺ ὁ
«Νουμάς» ὁργανὸν πρὸς δημοσίευσιν δημοτικοφανῶν
ὀργάνοσκαλισμάτων ὅπου μανθάνομεν ὅτι «ξωμάχος»
εἶνε ὁ,τι «παλαιὰ ἑλληνικὰ γεωργός».

Ἐπέμεινα εἰς τὴν γλώσσαν. Ἀλλὰ μήπως ἡ γλώσσα
εἶνε κατὰ ἄλλο ἀπὸ τὴν μορφήν; Μήπως χωρίζεται
ἀπὸ τὴν μορφήν;

Ὁ κ. Ἀστέρης ἔγραψε εὐγλώττους στίχους. Τὰ
ἐλαττώματά των ἐγκαινtimer εἰς αὐτὴν τοὺς τὴν εὐγλωτ-
τίαν. Ποτὲ ἡ ἀλληγορία τοῦ δὲν φθάνει μέχρι τοῦ
συμβόλου. Εἶνε τόσο φανεραὶ αἱ ἀλληγορίαι τοῦ

ὥστε ἀποδιώκουν κάθε ὑποβολήν. Καὶ λοιπὸν; Τὸ
κύριον ἐλάττωμα τῶν στίχων αὐτῶν εἶνε ὅτι δὲν εἶνε
ἐπαρκῶς ὑποβλητικοί.

Ὅπως δὴποτε ὁ κ. Ἀστέρης εἶναι ἓνας μαθητὴς τοῦ
κ. Παλαμά ἀπὸ τοὺς μὴ στερουμένους ταλάντου. Τὸ
βιβλίον τοῦ κ. Ἀστέρη ἔχει στίχους καλυτέρους κατὰ
πολὺ ἀπὸ τοὺς δημοσιευομένους εἰς τὸν «Νουμᾶν».
Καὶ προπάντων στίχους μὴ «Ψυχαρικούς».

ΚΑΙ εἰς τὰ «Νέα ποιήματα» ὁ κ. Σ. Μαρτζώκης
εἶνε ὁ ἴδιος ὁ παλαιὸς Μαρτζώκης. Οἱ στίχοι τοῦ εἶνε
κραυγαὶ δυστυχούς, εἶνε φθόγγοι ἀτέλιδες ποῦ κά-
μνουν τὸν ἦχον τῆς σφύρας ἐπὶ τοῦ ἀκμονος πάντοτε.
Ὁ κ. Μαρτζώκης συνεχίζεται, μᾶλλον αὐτοεπαναλαμ-
βάνεται. Ὅπως δὴποτε οἱ στίχοι αὐτοὶ ἔχουν ὀρισμένα
προτερήματα: τὴν λιτότητά των, τὴν στιχογραφικὴν ἀ-
κριβείαν συχνά, ἓναν χαρακτῆρα ἰταλίζοντα, Καρδου-
τοικὸν κάποτε, τάσεις φιλοσοφικάς. Ὁ κ. Μαρτζώκης
δὲν εἶνε πεσσιμιστής. Πιστεύει εἰς τὴν πρόοδον, εἰς τὰ
σοσιαλιστικά, ἀκόμη καὶ ταναρχικά ἰδεώδη, ὕμνει τὸν
αἰώνιον Προμηθεά, τὸν ἀναφέρει συχνὰ τοῦλάχιστον.

Εἶνε ἡ ἀλήθεια ὅτι ἡ λιτότης τῶν στίχων τοῦ —
σπανία ἀρετὴ — ἀποβαίνει κάποτε ξηρότης. Κάποια
ὠχρότης εἰς τὸ ἐπίθετον, κάποια ἑλλειψις μελωδικό-
τητος, ἑλλειψις ξεκοκκίνισματος ποῦ χωρίζει τὴν εἴ-
ραν ἀπὸ τὸ σιτάρι.

Καὶ μία μονοτονία εἰς τὸ βιβλίον τοῦ — καὶ εἰς ὅ-
λον τὸ ἔργον τοῦ — διὰ τὴν ἐπανάληψιν κατὰ τὸν αὐ-
τὸν τρόπον τοῦ αὐτοῦ μοτίβου. Ὅπως δὴποτε διαβάξω
ὥραιās στροφάς· αἱ «δύο ἀνοίξεις» ἄλλοι στίχοι ἐδῶ
κέκει μὲ σταματοῦν. Μήπως αὐτὸ εἶνε μικρόν; Ἀκού-
σατε:

Κι' ἂν πῇ κανεὶς πῶς σὸς πρεπε
Στὸ μάτι σου τὸ κλάμα
Γιὰ μὴ μετάνοια τῆς ψυχῆς
Καὶ γιὰ στολίδι ἀντάμα

Πες πῶς ἡ μοῖρα τῶρα φρε,
Ἡ πλειὸ ζηλιάρα μοῖρα,
Τὰ ρόδα σου στοῦ πόνου μου
Ν' ἀνοίγουν τὴν πλημμύρα

Γιὰ νὰ μορσοῦνε τ' ἀπλαστὰ
Μαζὶ μὲ τὰ πλασμένα,
Δάκρυ ἀπὸ μὲ νὰ πέρνουνε
Κι' ἀρώματα ἀπὸ σένα.

Εἶνε ἀπὸ ἓνα ποίημα «Δάκρυα καὶ μύρα». Ὁ κ.
Μαρτζώκης εἶνε βέβαια ποιητὴς.

ΑΡΙΣΤΟΣ ΚΑΜΠΑΝΗΣ

ΘΕΑΤΡΟΝ

Ἡ θερινὴ περίοδος. — Τὸ σχῆμα τῆς «Νέας Σκη-
νῆς». — Ὁ κ. Σαγιώρ ἐκεῖ ποῦ τοῦ ἀξίζει. — Μία
θεατρικὴ κρίσις. — Ὁ Μαρκεσίος Πιριολᾶ — Ἡ
ἀφύπνισις. — Τὸ ξυνὸ φρούτο. — Ἡ ἀποχώρη-
σις. — Τὸ «Πολυθέαμα» τοῦ κ. Βώκου.

ὍΠΩΣ κάθε καλοκαίρι, τὰ τελευταῖα χρόνια, λει-
τουργοῦν καὶ φέτος στὰς Ἀθήνας δέκα θεάτρα

καὶ θεατρῶνα. Μερικὰ μὲ ἠθοποιούς πρὸ ξύλινους ἀπὸ ἀνδρείκελα, καὶ ἄλλα πάλι μὲ ἀνδρείκελα πρὸ ζωντανὰ ἀπὸ ἠθοποιούς. Ὀλίγοι θίσοι, φυσικά, εἶνε κατηρτισμένοι ὥπως πρέπει, καὶ ἀπ' ὅλους καλλίτερα ὁ θίασος τῆς «Νέας Σκηνῆς». Ἀλλὰ ποίας «Νέας Σκηνῆς»; Ἐκείνης ποὺ παίζει στὰ παλὰ λημέρια, στὸ κομψότατον θέατρον τῆς Ὀμονοίας, ἢ τῆς ἄλλης ποὺ ὠνομάσθη «Νέον Θέατρον» καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὸ πρῶτον Βασιεῖ; Ἐχομεν, βλέπετε, πρὸς τὸ παρὸν δύο «Νέας Σκηνάς», καὶ καθόλου ἀπίθανον νὰ ἔχωμεν ἀργότερα καὶ τρεῖς. Τὸ πολὺκροτον ἴδρυμα τοῦ κ. Χρηστομάνου εἶνε, καθὼς φαίνεται, ἀπὸ τοὺς ὀργανισμοὺς ἐκείνους ποὺ πολυπλασιάζονται καὶ διατηροῦνται διὰ διχασιῶν. Ἐφυγαν ἀπὸ τὴν Ὀμόνοιαν ὁ Χρυστομάλης, ὁ Λεπενιώτης, ὁ Σάββας, ὁ Λέων, ἡ Δημοπούλου, ὁ γραμματεὺς κ. Σ. Μαρκέλλος, ἴσως καὶ ὁ ὑποβλεψ, καὶ ἀπετέλεσαν νέον ὀργανισμόν ὁμοίωτον τοῦ πρώτου. Εἰς τὴν Ὀμόνοιαν ἐξ ἄλλου ἔμειναν ὁ Μυράτ, ἡ Κυβέλη, ὁ Καλογερίκος, ἡ Μαργαρίτα Στέφα, ὁ ταμίας, ἴσως καὶ ὁ σκηνοθέτης, προσέλαβαν καὶ ἀφομοίωσαν ἄλλα στοιχεῖα, καὶ ἀπετέλεσαν νέον ὀργανισμόν ἀπαράλλακτον μὲ τὸν πρῶτον. Καθένας τώρα προκόπτει καὶ ἐξελλίσσεται χωριστά. Ὁ κ. Χρηστομάνος, μολοντὶ ἀπεχώρησεν ἀπὸ κάθε διευθυνσιν καὶ πρὸς τὸ παρὸν ἀρκεῖται ἐνοικιάζων τὰς σκηνογραφίας καὶ τὸ βεστιάριόν του, εἰμπορεῖ νὰ κανῇ ὅτι τὸ ἔργον τοῦ ὄχι μόνον δὲν ἀπέθανεν, ἀλλ' ὅτι ἀπεναντίας ζῇ τώρα μὲ διπλάσιαν ζώην. Προχθὲς π. χ. ἡ μία Νέα Σκηνὴ ἔπαιξε τὴν «Ἀπιστον» καὶ ἡ ἄλλη τὴν «Ἀρπαγὴν τῶν Σαβίνων». Δύο χρηστομάνειαι παραστάσεις εἰς ἓνα βράδυ, ἐκεῖ ποὺ ἄλλοτε θὰ εἶχαμεν μίαν.

Γενικῶς ὁμως, αἱ παραστάσεις τῆς παλαιᾶς «Νέας Σκηνῆς» εἶνε τελειότεραι. Διότι ἔμεινεν εἰς τὸ ἴδιον θέατρον, μὲ τὰς ἰδίας σκηνογραφίας καὶ μὲ τοὺς ἰδίους διακόσμους. διὰ τὰ ὁποῖα ὁ Χρηστομάνος ἐξήντηλθεν ὅλην τὴν τὴν καλαισθησίαν καὶ ὅλην τὴν τὴν περιουσίαν προπάντων δέ, διότι καθὼς εἶπα, ὁ θίασός τῆς εἶνε πολὺ καλὰ κατηρτισμένος. Εἰς τὸν ἀστέρα τῆς Κυβέλης προσετέθη καὶ ὁ ἀσὴρ τοῦ Σαγιώρ. Ὁ κ. Σαγιώρ εἶνε ἀπὸ τοὺς καλλιτέρους κωμικοὺς ποὺ ἀπέκτισε τὸ ἑλληνικὸν θέατρον. Ἡ ἀξία του, ποὺ δὲν ἠμποροῦσε νὰ φανῇ ὅλη ἐφ' ὅσον ἔπαιζεν εἰς τὸ θέατρον τῆς Νεαπόλεως, ἔλαμψεν ἀφότου εἰσῆλθεν εἰς τὸ περιβάλλον τῆς Νέας κηνῆς. Τὸν εἶδα καὶ δὲν τὸν ἀνεγνώρισα. Ἀπὸ τὴν Νεάπολιν, ὅπου τὸν ἔβλεπα σπανίως, τὸν ἤξευρα ὡς κωμικὸν μάλλον χονδροκομμένον, καὶ εἶχα τὴν ἰδέαν ὅτι δὲν θὰ ἦτο δυνατόν, αὐτὸς ὁ δημοφιλέστατος, νὰ ἱκανοποιῇ ἀριστοκρατικώτερα γούστα. Καὶ ἔξαφνα μοῦ ἀπεκαλύφθη εἰς τὴν Ὀμόνοιαν τὸσον λεπτὸς, τὸσον ἀριστοκρατικὸς, ὅσον ὀλίγοι ἀπὸ τοὺς συναδέλφους του. Ἀλλ' εἶτε χονδροὺς ὀλόους παίζει, εἶτε λεπτούς, — διότι παίζει ὅ,τι θέλει, — ἔχει πάντοτε τὴν ἰδίαν ζωηρότητα, τὸ ἴδιο μπρίο, τὴν ἰδίαν ἐπιβολήν, καὶ μ' ὅλον τὸ κοντό του ἀνάστημα, ὅταν εἶνε αὐτὸς εἰς τὴν σκηνήν, τὴν γεμίζει ὥστε νὰ μὴ βλέπῃς δίπλα του κανένα ἄλλον. Εἶνε ἠθοποιός.

Ἡ Κυβέλη καὶ ὁ Σαγιώρ ἐτράβηξαν ὅλον τὸν κόσμον εἰς τὴν «Νέαν Σκηνήν», ὥστε τὰ ἄλλα θέατρα μένουσιν ἔρημα. Ἡ εἰσπραξίς τῆς «Νέας Σκηνῆς» κάθε βράδυ εἶνε κατὰ μέσον ὅρον 600 δραχμαί, ἐν τούτῳ, ἄλλων θεάτρων δὲν ὑπερβαίνει τὰς 100. Ἐκ τούτου, λέγουσιν, ὑφίσταται θεατρικὴ κρίσις, τῆς ὁποίας προσπαθοῦν νὰ ἐξηγήσουν τὰ αἷτια καὶ νὰ ὑποδείξουν τὰ θεραπευτικά. Δὲν θὰ κάμωμεν βέβαια τὸ ἴδιον. Ἀλλὰ τὸ γεγονός ὅτι εὐδοκίμει τώρα μόνον τὸ σχετικῶς καλλίτερον θέατρον, εἶνε τιμητικὸν διὰ τὴν καλαισθησίαν τῶν Ἀθηναίων καὶ πρέπει νὰ τὸ σημειώσωμεν. Ἄν δὲν εἶνε ἀπλή σύμπτωσης — καὶ δὲν πιστεύω νὰ εἶνε, — φαίνεται ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Χρηστομάνου εἶχε μεγάλην ἐπίδρασιν, τῆς ὁποίας τώρα φαίνονται τὰ πο-

τελέσματα. Μίαν φοράν, πρὸ τεσσάρων ἐτῶν, ἓνας φίλος μου ἠθοποιὸς μοῦ ἐδείξεν ἀπέξω τὴν νεότευκτον «Νέαν Σκηνήν» καὶ μοῦ εἶπε: «Αὐτὸ τὸ θέατρο θὰ κλείσῃ τὰ ἄλλα». Καὶ ἰδοὺ ὅτι κοντεύει νὰ γίνῃ.

Ἐν τούτοις καὶ εἰς τὰ ἄλλα θέατρα ἐδόθησαν μερικαὶ παραστάσεις ἐνδιαφέρουσας. Λυποῦμαι πολὺ ποὺ δὲν εἶδα τὴν «Ἀφύπνισιν» εἰς τὸ θέατρον τῆς Νεαπόλεως καὶ δὲν εἰμπορῶ νὰ εἶπω πῶς ἔπαιξε τὸ πολὺκροτον ἔργον τοῦ Ἐρβιέ ὁ θίασος Βερῶν. Γεννάδῃ εἶδα ὁμως τὸν «Μαρκήσιον Πριολά» τοῦ Λαβεδάν εἰς τὸ θέατρον τοῦ Παντοπούλου μὲ τὸν Εὐτύχιον Βονασέραν, καὶ ἔχω τὰς καλλιτέρας ἐντυπώσεις. Ναί μὲν οἱ λοιποὶ ἠθοποιοὶ δὲν ἐδείξαν τίποτε ἄλλο σχεδὸν ἀπὸ μίαν ἀξίειπαινον φιλοτιμίαν νὰ βοηθήσουν τὸν πρωταγωνιστὴν, ἀλλ' ὁ Βονασέρας ὡς Πριολά ἦτο πράγματι ἐξοχος καὶ μόνος του ἔκαμνε γιὰ ὅλους. ἔχε κατανοήσῃ τὸν ῥόλον του βαθύτατα, καὶ ἡ ἐκτακτος ὑποκριτικὴ του ἱκανότης τὸν ἐβοήθησε νὰ τὸν ἀποδώσῃ πιστῶς καὶ νὰ προξενήσῃ εἰς τὸν θεατὴν μίαν ἀπὸ τὰς καλλιτεχνικὰς ἐκείνας συγκινήσεις, τὸ μυστήριον τῶν ὁποίων κατέχει ἀσφαλῶς ὁ ἐνσαρκώσας τὸν Ὁσβάλδον τοῦ Ἰφεν.

Εἰς τὴν «Νέαν Σκηνήν», μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀσημάντων ἔργων τῆς γαλλικῆς βιομηχανίας, ἐπαίχθη τὸ «Συνὸ Φροῦτο», μία λεπτεπίλεπτος κωμωδία τοῦ ἰταλοῦ Μπράνκο, τοῦ συγγραφέως τῆς «Ἀπιστου». Τὸ ἔργον ἔχει βάσιν ἀληθινήν, μὲ ὅλην τὴν φαρσκειδὴν κατασκευὴν του, καὶ ἐπομένως κρύπτει κάποιαν σοβαρότητα. Ἀλλ' εἶνε τόσῳ εὐθύμα γραμμένον καὶ τόσον τεχνικὰ, ὥστε γελᾷ κανεὶς ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, χωρὶς νὰ κουράζεται πονηρά. Οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ ὁποῖοι ἀγαποῦν τὸ θέατρον μόνον ὅταν τοὺς κάμνῃ νὰ γελοῦν, ἔμειναν κατενθουσιασμένοι μὲ τὸ «Συνὸ φροῦτο» τοῦ ὁποίου κατηγόρησαν μόνον τὴν ἐλευθεριότητα, (ἴσως διότι δὲν ἦτο τόσο μεγάλη). Ἡ Κυβέλη, μολοντὶ ἤρχισε νὰ γίνεταί ἐπαισθητὴ ἡ ἀποχὴ τοῦ κ. Χρηστομάνου, ἐδημιούργησεν ἓνα ῥόλον ἀπὸ τοὺς καλλιτέρους τοῦ δραματολογίου τῆς. Ἀλλ' ὁ καθαυτὸ ἀμίμητος ἦτο ὁ κ. Σαγιώρ, ὁ ὁποῖος ἐπέδειξεν ὅλα τὰ προτερήματα τῆς λεπτῆς του τέχνης.

Τὸ σοβαρὸν ἔργον τῆς ἐφετεινῆς «Νέας Σκηνῆς» εἶνε πρὸς τὸ παρὸν ἡ «Ἀποχώρησις» τὸ στρατιωτικὸν δράμα, τοῦ Μπεργελάιν τὸ ὁποῖον ἔκαμε τόσον πάταγον εἰς τὴν Γερμανίαν. Ἀνεβιβάσθη πιστῶς καὶ πολυτελῶς, διεκρίθησαν δὲ εἰς αὐτὸ ὅλοι οἱ μῦσται καὶ προπάντων ὁ κ. Καλογερίκος, καὶ ὡς λοχίας καὶ ὡς μεταφραστής. Τὸ δράμα ὁμως, μολοντὶ ἤρρεσεν ἀρκετὰ, δὲν πιστεύω νὰ ἐνθουσίασῃ οὔτε τοὺς ἀνεπτυγμένους οὔτε τοὺς κοινούς θεατὰς. Οἱ πρῶτοι θὰ ἠθέλαν κάτι βαθύτερον, οἱ δεύτεροι κάτι πολυποικίλον, ποὺ δὲν τὰ ἔχει. Ἰσως δὲ νὰ εἶνε κατὰ-ληπτον εἰς τὴν οὐσίαν του διὰ τοὺς Ἕλληνας, οἱ ὁποῖοι δὲν γνωρίζουν σινικά τεῖχη μεταξὺ ὑπαξιωματικῶν καὶ ἀξιωματικῶν, ὡς ἐκεῖνα ποὺ πυργοῦνται εἰς τὸ δράμα αὐτὸ τὸ ἐντελὲς στρατιωτικόν, δηλαδὴ ἐντελὲς γερμανικόν.

Δύο λέξεις ἀκόμη διὰ τὸ «Πολυθέαμα» τοῦ κ. Βώκου. Ὁ συγγραφεὺς τῆς «Κατοχῆς» ἐσκέφθη νὰ συγκροτήσῃ θίασον ἰδικόν του καὶ νὰ τὸν ἐγκαταστήσῃ εἰς τὸν Κήπον τοῦ Ὁδείου Λόττινερ, ὅπου ὑπάρχει διὰ τὰς θερινὰς συναυλίας μία μικροῦλα σκηνή. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ κ. Βώκος ἤλπισε νὰ περισυλλέξῃ μετὰ στοργῆς τὰ πρωτότυπα ἔργα τῶν συναδέλφων του καὶ τὰ ἰδικά του, καὶ νὰ τὰ προσταύσῃ κατὰ τῆς ἀστοργίας καὶ τῆς πλεονεξίας τῶν συνήθων θιασαρχῶν... Πρὸς τὸ παρὸν, μέχρι τῆς στιγμῆς ποὺ γράφομεν τουλάχιστον, ἠμποροῦμεν νὰ εἰπώμεν ὅτι ἡ εὐγενὴς τὸν ἀπόπειρα ἀπέτυχε. Διότι ἔγινε μὲ μεγάλην βίαν, καὶ τὸ κοινὸν δὲν ἐφάνη ἐπιεικὲς πρὸς τὰς ἐλλείψεις θιάσου συγκροτηθέντος ἀπὸ νέους ἀγυμνάστους, — ἐκτὸς τοῦ Βονασέρα, τοῦ Λεκατσά καὶ δύο-τριῶν ἄλλων ἠθοποιῶν

Βρασίδης Ν. Δεώπουλος.

— καὶ σκηνῆς μικρᾶς καὶ ἀκαταλλήλου. Ἀλλ' ὁ κ. Βώκος εἶνε ἐπίμονος καὶ ἀκατάβλητος. Καὶ ἰδοὺ ὅτι τώρα συμπληρῶναι τὸν θίασόν του, καὶ μεγαλύνει τὴν σκηνήν του, καὶ ἀναίρῃ τὴν «Κατοχήν» του, ἀργότερα δὲ καὶ τὸ «Εἰκοσιένα», τὸ νέον του ἔργον. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι μὲ αὐτὰ τὸ κοινὸν θὰ ἐλκυσθῇ καὶ θὰ εὐχαριστηθῇ, ὅταν δὲ ὑπάρχῃ ἡ ὑποστήριξις τοῦ κοινού, τὰ ἄλλα ὅλα διὰ τὸν κ. Βώκον εἶνε εὐκολα.

Μέχρι τοῦδε τὸ «Πολυθέαμα», μὲ μικρὰν ἐπιτυχίαν — τῆς ὁποίας ἡ μικρότης δὲν εἰσεύρομεν ἂν πρὲς νάποδοθῇ εἰς τὰ ἔργα ἢ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν, — ἔπαιξε δύο μονόπρακτα δραμᾶτια τοῦ κ. Τανάγρα καὶ μίαν κωμωδίαν τοῦ κ. Ἀννίνου.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Υ. Γ. — Πρέπει νὰ σημειώσω ἀκόμη δύο καλὰ ἔργα ποὺ ἐδόθησαν ἀφοῦ ἔγραψα τὸ ἀρθρον τοῦτο: τὴν «Καταιγίδα» τοῦ Μπερυστέν εἰς τὸ θέατρον τῆς Νεαπόλεως, κατὰ τὴν ὥραιαν μετάφρασιν τοῦ κ. Τσοκοπούλου, καὶ τὸ «Ἐνστικτὸν» εἰς τὸ «Νέον Θέατρον». Καὶ τὰ δύο ἐπαίχθησαν ἀρκετὰ καλὰ, μὲ τὴν Καν Βερῶννη Γεννάδῃ εἰς τὸ πρῶτον καὶ μὲ τὸν κ. Π. Λέοντα εἰς τὸ δεύτερον.

Ξ.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ

Γεώργιος Μπαλτατζῆς

ΑΠΟ τοὺς νέους πολιτευομένους τοὺς κατ' ἐξοχὴν συμπαθητικούς, εἶνε ὁ βουλευτὴς Ἀλμυροῦ κ. Γεώργιος Μπαλτατζῆς. Τὸν γνωρίζω πρὸ ἐτῶν περισσότερον ὥς ἄνθρωπον παρὰ ὥς βουλευτὴν. Ἐχω συζητήσει πολλὰ φορὲς μαζί του. Ὁμολογῶ ὅτι ἡ συντροφία του εἶνε θελκτικωτάτη. Ἀνθρώπος τῆς μελέτης, εἶνε πολὺ φυσικὸν ἂν σὰς εἶπω ὅτι τρέφει μεγάλην ἀγάπην πρὸς τὰ βιβλία. Ἀγοράζει πάντοτε, ὅτι ἐκδίδεται καὶ παρακολουθεῖ μὲ πολλὴν προσοχὴν τὴν φιλολογικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν μας κίνησιν.

Εἰς τὸν πολιτικὸν βίον εἰσῆλθεν ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος ὅπως μετὰ τὸ Στεφάνου καὶ τοῦ Μαυροκορδάτου διαπραγματευθῇ τὴν Συνθήκην τῆς εἰρήνης μετὰ τῆς Τουρκίας καὶ βραδύτερον ὡς Νομάρχης Μαγνησίας. Ὅσοι ἔτυχε νὰ τὸν γνωρίσουν τότε εἰς ἀνάπαυσιν διοικητικὸν ὑπάλληλον, ὅλοι ὁμολογοῦν, ἀνεξαρτήτως πολιτικῆς ἀποχρώσεως, τὰ σπάνια προτερήματα τοῦ χαρακτήρος του. Ἡ γλυκύτης τοῦ ἤθους του δεσμεύει. Ἡ συνομιλία του εἶνε θωπεῖα καὶ ἔχει κατὰ τὸ πολὺ ἀπαλόν.

Εἰς τὴν αἵθουσαν ὅπου χαλκεύονται οἱ λόγοι δὲν τὸν ἤκουσα ἀγορεύοντα. Δὲν εἶναι φίλος τῶν λόγων, ἀκριβῶς διότι εἶναι ἐρωτευμένος μὲ τὰ πράγματα. Ὅπου δρᾷσις ἀληθῶς ἐθνικῆ, ὁ κ. Μπαλτατζῆς εἶναι ἀπὸ τοὺς πρώτους χωρὶς νὰ ἐπιζητῇ τὸν θόρυβον καὶ τὴν διαφήμισιν. Ἀπλούστατα διότι νομίζει ὅτι ἐκτελεῖ τὸ καθήκον του. Δυστυχῶς ὅλοι δὲν ἔχουν αὐτὴν τὴν ἀντίληψιν, ἄλλως τὰ Ἑλληνικά πράγματα θὰ ἦσαν πολὺ διαφορετικά.

Ἐκεῖνο ὁμως ποὺ καθιστᾷ τὴν ἀρχοντικὴν του ὑπαρξιν ἰδιαζόντως ἀγαπητὴν, εἶναι ἡ βαθεὶα γνώσεως του ἐπὶ τῶν ἑσωτερικῶν ζητημάτων. Τίποτε δὲν γίνεται ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ποὺ νὰ τὸν ἀρίστη ἀδιάφορον καὶ νὰ μὴ τὸ ἐξονυχίσῃ. Διότι αἰσθάνεται ὅτι κάθε πολιτὴς Ἕλληνα ἔχει ὑποχρεώσεις πρὸς τὴν πατρίδα του καὶ πρὸς τὸν ἑαυτὸν του, ὥστε νὰ εἶναι ἐνήμερος παντὸς ὅτι ἀφορᾷ τὴν ζωὴν καὶ τὴν πρὸς τὰ πρόσω ἐπίδοσιν τοῦ ἔθνους μας.

Ὁ βουλευτὴς Λακεδαιμόνος κ. Βρασίδης Δεώπουλος εἶνε ἀπὸ τοὺς ἐπιφανεῖς τῆς ἀντιπολιτεύσεως. Τυχαιῶς ἢ ἀπὸ χαρακτήρος φαίνεται ὅτι εἰς τὰς τάξεις τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐπρεπε νὰ μὴν καὶ νὰ μὴ γνωρίσῃ τ' ἀγαθὰ τῆς κυβερνητικῆς πτέρυγος. Διότι εἶνε ἡ δευτέρα φορὰ τώρα ποὺ ἐκλέγεται ἀντιπρόσωπος τῆς ὥραιας πόλεως, τὴν ὁποίαν περιβόρει ὁ Εὐρώτας καὶ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ὁποίου ἡ Ἑλένη ἐδημιούργησεν ἓνα ἀπὸ τὰ δραματικώτερα εἰδυλλία τῆς ἀνθρωπότητος.

Εἰς τὴν Βουλὴν ὁ κ. Δεώπουλος ἀπὸ τὴν πρώτην φοράν ποὺ εἰσῆλθε, νομίζω εἰς τὰ 1899, ἔδωκε πολλὰς ὑποσχέσεις ὡς κοινοβουλευτικὸν ῥήτορος καὶ ἰδίως ὡς νομοθέτου ποθοῦντος ὅχι τὴν τοπικὴν, ἀλλὰ τὴν γενικὴν εὐημερίαν τοῦ ἔθνους. Ἐνεκα τούτου καὶ συχνάκις ἀκούεται ἡ φωνὴ του ἐπὶ ζητημάτων γενικοῦ ἐνδιαφέροντος, καὶ ἀκούεται μάλιστα μετ' ἐξαιρητικῆς προσοχῆς. Ὅμιλεῖ ἡσυχα-ἡσυχα καὶ χωρὶς βιαίους τιναγμούς. Αἱ φράσεις του εἶναι στρογγύλαι καὶ γεμάται ἀπὸ ἐπιχειρήματα.

Τὸν ἤκουσα ἐπανειλημμένως ἀγορεύοντα. Ἐκεῖ ὁμως ποὺ μοῦ ἔκαμεν ἰδιαίτερον ἐντύπωσιν, εἶναι ὁ λόγος του περὶ τῶν πανεπιστημιακῶν μας πραγμάτων. Ἐφάνη ἀληθὴς κάτοχος αὐτῶν καὶ ἔψαξε μὲ ὥραιαν εὐλακρίαν, ἡ τις τὸν ἀνύψωσεν εἰς τὰ βλέμματα τῶν ἀμερολήπτων, τὴν ἀνώμαλον ἐσωτερικὴν κατάστασιν τοῦ Πανεπιστημίου συστήσας τὴν ταχίστην διαρροὴν τῶν πραγμάτων αὐτοῦ. Καὶ ἰδίως, στηριζόμενος εἰς τὴν λειτουργίαν ἄλλων Πανεπιστημίων τῆς Εὐρώπης, ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκην ὅπως ἡ ἐπιστημονικὴ ἀξία τῶν εἰς αὐτὸ εἰσερχομένων καθηγητῶν κρίνεται μετὰ πλειοτέρας αὐστηρότητος.

Ἐντὸν τὸν λόγον του μεστὸν ἐπιχειρημάτων, ἂν ἄλλο κοινοβούλιον τὸν ἤκουε, θὰ τὸν ἐτοιχοκόλοι, τιμῆς ἔνεκεν, ἀλλὰ τοιαῦται μέριμναι δὲν ἀπασχολοῦν τὴν ἰδικὴν μας Βουλὴν. Ἐνεκα τούτου βαδίζομεν ὅπως τὸ βλέπομεν ὅλοι μας. Τὸ μόνον εὐχάριστον εἶνε ὅτι εὐρίσκονται καὶ ἄνδρες νὰ βλέπωσιν αὐτὴν τὴν κατάστασιν, ὅπως ὁ κ. Δεώπουλος, καὶ χωρὶς κανένα δισταγμὸν ὡς ἀληθεῖς χαρακτήρες, νὰ τὴν κληρονομήσουν καὶ συνεπῶς νὰ συγκροτοῦν, ἐφ' ὅσον δύνανται, τὴν Πολιτείαν ἀπὸ τὸν κατήφορον ποὺ ἐπῆρε.

Εμμανουὴλ Ρέπουλης

Ἡ ΕΛΕΙΟΝ δημιούργημα τῶν χειρῶν του, ἔσχον παράδειγμα θελήσεως καὶ ἀντοχῆς ὁ βουλευτὴς Ἑρμιονίδος κ. Εμμανουὴλ Ρέπουλης. Μὲ τὸ ἥλιο καὶς πρόσωπόν του, τὰ ἡμίκλειστα πάντοτε ἀπὸ τὴν μωσιάν μάτια του, ἀλλὰ ζωηρὰ καὶ γεμάτα φῶς καὶ ζώην, τὸ μέτωπόν του τὸ ὑψηλὸν καὶ προτεταμένον, τὸ σχῆμα τῆς κεφαλῆς τὸ τετραγωνικόν ἀλλὰ τὸ ὁποῖον λέγει πολλὰ εἰς ἓνα παρατηρητὴν ψυχολόγον, εἰσῆλθε τροπαιοῦχος εἰς τὴν Βουλὴν. Ὁ κ. Ρέπουλης εἶνε ἀπὸ τοὺς μεγάλους στρατηγούς τῆς γραφίδος καὶ τοῦ λόγου. Ἀπὸ τοὺς μεγάλους τροπαιοῦχους.

Δημοσιογράφος ἀπὸ τοὺς πλέον ἰσχυροὺς, ποὺ εἰς μίαν ἄλλην χώραν τῆς Εὐρώπης θὰ καθίστατο αὐθεντία, μετεπέσθη εἰς τὴν πολιτικὴν. Τὸ διάστημα δὲν ἦτο μέγα. Ὁ πανίσχυρος ἀρχισυντάκτης τῆς «Ἀκροπόλεως», ὁ ὁποῖος ὅμιλε ἀλλοτε ἀπὸ τὸ βῆμα τῆς μετὰ ἀκαταμάχητα ἐπιχειρήματα τῆς λογικῆς τῶν γνώσεων καὶ τῆς εὐθυκρισίας, καὶ ἤλεγχε ἢ ἐπῆνε τὴν κακὴν ἢ ἀγαθὴν πολιτείαν τῶν πολιτευομένων, ἐξήλωσε μίαν ἡμέραν τὸ ἀξίωμα τοῦ νομοθέτου. Τὸ δνειρὸν του δὲν ἦτο προῖον μεταποδοσίας. Ἀπεαντίσας μελέτης καὶ μάλιστα πολλῆς. Ἐσκέφθη ὅτι διὰ ν' ἀρῇσιν κανεὶς τὰ ἴχνη του εἰς τὸν ἑαυτὸν καὶ ἰδίως εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ ὑψωθῇ εἰς τὴν πρώτην

ΕΙΣ τὴν «Ἑστία» ἐγράφη πρὸ μηνὸς περίπου ὅτι
 πρόκειται νὰ ἐκδοθῇ τὸ προσεχὲς ἔτος νέον περιο-
 δικόν «Μελέτη» καὶ ὅτι «ἔχομεν μεγίστην ἀνάγκην αὐ-
 τοῦ διὰ τὰ ἀντιπροσωπευόμεθα ὡπωσούν εἰς τὴν
 διεθνή κίνησιν τοῦ περιοδικοῦ τύπου, εἰς τὴν ὁποίαν
 εἴμεθα δυστυχῶς τελευταῖοι ἀπὸ τὰ ἀντίζηλα κράτη
 τῆς Ἀνατολῆς, μὴ ἔχοντες ἀκόμῃ μίαν «Ἑλληνικὴν
 Ἐπιθεώρησιν» ὅπως ἔχουν καὶ οἱ Ρουμάνοι καὶ οἱ
 Βουλγάροι καὶ διὰ τοῦτο μὴ μνημονευόμενοι οὐδὲ
 ὑπὸ τοῦ ξένου περιοδικοῦ τύπου ἀρ' ὅτου ἡ «Ἑστία»
 μετεβλήθη εἰς καθημερινὴν ἐφημερίδα.
 Αὐτὰ λέγει ὁ συντάκτης τῆς «Ἑστίας». Φαίνεται ὅ-

μως ότι δεν παρακολουθεί ούτε τα «Παναθηναία» ούτε τα ξένα περιοδικά. Και διά μέν τα «Παναθηναία», αν αξίζουν, δεν είναι ιδιική μας δουλειά να το είπωμε. Μπορούμεν όμως να αναγράφωμεν ότι συχνά και γαλλικά και γερμανικά και ιταλικά και ρωσικά και αμερικανικά περιοδικά αναφέρουν τα «Παναθηναία» και μάλιστα πολύ κολακευτικά. Και πολλά ελληνικά διηγήματα και μελέται των «Παναθηναίων» έχουν μεταφρασθή εις ξένα περιοδικά. Ἄς αναφέρωμεν μάλιστα τὰ λόγια τοῦ πολλοῦ Σλουμπερζέ, ὁ ὁποῖος εἶπε εἰς ἀγαπητὸν συνεργάτην μας, τὸν κ. Α. Ἀδαμαντίου περὶ «Παναθηναίων»: — «Δὲν ἤξευρα ὅτι ἔχετε εἰς τὰς Ἀθήνας τέτοιο περιοδικόν. Εἶναι ἰσότημον μὲ τὰ καλλίτερα περιοδικὰ μας».

Ἄν δὲν μνημονεύωμεν κάθε φοράν ὅτι γράφεται, ἢ ὅτι λέγεται, τὸ κάμνομεν ἀπὸ φυσικὴν ἀποστροφὴν πρὸς τὴν ρεκλάμαν.

Ο κ. Μιχαὴλ Λυκιαρδόπουλος μᾶς γράφει: «Στὴν μετάφρασιν τοῦ ἀρθρου μου γιὰ τὴν Νεοελληνικὴ Φιλολογία ποῦ δημοσιεύθηκε στὸν «Νουμᾶ» μπήκανε διάφορα λάθη. Τὸ ἓνα ἐνδιαφέρει τὰ «Παναθηναία» καὶ πρέπει νὰ τὸ διορθώσω. Τὸ ρωσικὸ καίμενο λέγει: Πρῶτα κατὰ τάξιν ἡλικίας ἐρχονται τὰ «Παναθηναία» ποῦ μὲ τὴν ἐνημερότητα τοῦ, μὲ τὸ ἐξωτερικόν του, μὲ τὰ περιεχόμενά του, ἡμποροῦν νὰ συναγωνισθοῦν μὲ ὁποιοδήποτε εὐρωπαϊκὸ περιοδικό».

Ποῦ καὶ πῶς ἔγινε λοιπὸν τὸ λάθος δὲν τὸ ἐξετάζομεν. Ἴσως τὸ γνωρίζει ὁ «Νουμᾶς». Τώρα τὸ μισογνωρίζουν καὶ ἄλλοι. Οὐδὲν κρυπτόν κλπ.

Ο ἐν Ἀθήναις Ἑλληνικὸς Διδασκαλικὸς Σύλλογος ἤρχει νὰ ἐκδίδῃ *Παιδαγωγικὸν Δελτίον* ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν κυρίων Δημ. Λάμψα διεθνυντοῦ τοῦ ἐν Λαρίσσει Διδασκαλείου καὶ τοῦ συνεργάτου μας κ. Παντελῆ Κοντογιάννη, διδάκτορος τῆς φιλολογίας. Τὸ Δελτίον θὰ ἐκδίδεται εἰς τριμηνιαία τεύχη. Ἡ μελέτη τῶν ἐκπαιδευτικῶν μας ζητημάτων, ἡ παρακολούθησις τῆς θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς παιδευτικῆς κινήσεως ἐν Εὐρώπῃ, καὶ ἐν γένει ἡ παροχὴ εἰς τοὺς ἡμετέρους παντὸς στοιχείου συντελεστικὸν πρὸς προαγωγὴν τῆς ἐκπαιδεύσεως, αὐτὸς εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ νέου περιοδικοῦ.

Τὸ πρῶτον τεύχος τὸ ὁποῖον ἐλάβαμεν, μᾶς δίδει περιπὺ τὸν τύπον τοῦ *Παιδαγωγικοῦ Δελτίου* χρησιμωτάτου εἰς τοὺς καθηγητὰς καὶ τοὺς διδασκάλους προπάντων. Ἀλλὰ καὶ ὅλοι ὅσοι ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν, θὰ εὐρουν εἰς τὸ *Παιδαγωγικὸν Δελτίον* ἀνάγνωσμα μορφωτικὸν καὶ ἐνδιαφέρον. Ἄς προσθέσωμεν ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ κ. Κυπαρίσου Στεφάνου καὶ τοῦ κ. Παύλου Καρολίδου καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ φιλότων συνεργατῶν μας, οἱ ὁποῖοι ἀνέλαβον τὴν ἐποπτείαν τοῦ Δελτίου, εἶναι πλήρης ἐγγύησις ὅτι ἡ ἐκδοτὶς τοῦ θ' ἀνταποκριθῇ εἰς τὸν ἐπιδικώμενον εὐγενὴ σκοπόν.

Ἡ διευθύνουσα τὸν Ἑλληνικὸν Ἐκπαιδευτικὸν Σύνδεσμον Ἐπιτροπὴ, συμφώνως πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀγωνοθέτου κ. Μ. Κοργιανέιου, προκηρύττει τὸ δευτέρον διαγώνισμα πρὸς συγγραφὴν βιβλίου ἀναφερομένου εἰς τὸν κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος Καποδίστριαν ὡς πρῶτον θεμελιωτὴν τῆς δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ὑπὸ τοὺς ἐξῆς ὅρους:

Τὸ βιβλίον θ' ἀποτελεῖται ἐξ 100 περίπου σελίδων 16ου.

Τὰ χειρόγραφα ἀποστέλλονται πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Διευθυνοῦσης Ἐπιτροπῆς κ. Α. Βικελάν μέχρι τῆς 31 Ἰανουαρίου 1907.

Ἐκαστον χειρόγραφον πρέπει νὰ φέρῃ διακριτικὸν ῥητὸν καὶ νὰ συνοδεύεται ὑπὸ σφραγισμένου φακέλου περιέχοντος τὸ ὀνοματεπώνυμον τοῦ γράφοντος, ἔξωθεν δὲ τὸ περὶ τοῦ οἰκείου χειρογράφου ῥητόν.

Οἱ κριταὶ τοῦ ἀγωνίσματος θὰ ὁρισθῶσιν ἐντὸς τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου 1907 ἢ δὲ κρίσις θὰ ἀναγνωσθῇ δημοσίᾳ ἐντὸς τοῦ μηνὸς Μαΐου 1907 εἰς τὸ κατάστημα τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων.

Εἰς τὸ βραβευθὲν ἔργον, ἂν κριθῇ τι ἀξίον βραβεύσεως, θὰ ἀπονέμῃται χρηματικὸν γέρας δρ. 500.

Τὸ βραβευθὲν ἔργον θεωρεῖται κτήμα τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων, ὅστις ἐκδίδων τοῦτο, ὑποχρεοῦται νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὸν συγγραφέα 200 ἀντίτυπα δωρεάν. Ἄν ὁ Σύλλογος δὴλώσῃ, ὅτι δὲν ἀναδέχεται τὴν ἐκδοσιν, τὸ ἔργον ὀνέκει εἰς τὸν γράφοντα. Κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀγωνοθέτου τὸ βιβλίον πρέπει νὰ εἶναι γραμμένον κατὰ τρόπον σαφῆ καὶ ἀπλοῦν ὡς προωρισμένον ν' ἀναγνωσθῇ ὑπὸ τῶν πολλῶν.

Τὸ βραβευθὲν ἔργον θεωρεῖται κτήμα τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων, ὅστις ἐκδίδων τοῦτο, ὑποχρεοῦται νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὸν συγγραφέα 200 ἀντίτυπα δωρεάν. Ἄν ὁ Σύλλογος δὴλώσῃ, ὅτι δὲν ἀναδέχεται τὴν ἐκδοσιν, τὸ ἔργον ὀνέκει εἰς τὸν γράφοντα. Κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀγωνοθέτου τὸ βιβλίον πρέπει νὰ εἶναι γραμμένον κατὰ τρόπον σαφῆ καὶ ἀπλοῦν ὡς προωρισμένον ν' ἀναγνωσθῇ ὑπὸ τῶν πολλῶν.

ΑΠΟ τὸν «Νέον Ἑλληνομνήμονα» τῆς 31 Μαρτίου ἀναδημοσιεύομεν τὴν ἀκόλουθον παράδοσιν περὶ τοῦ κάστρου τῆς Κουκουλίτσας εἰς τὰ Σχωρέτσαινα τῶν Τσουμέρκων. Ἡ παράδοσις εἶναι γραμμένη εἰς τὸ ἴδιωμα τοῦ τόπου:

«Γιὰ νὰ φτιάσουν τὸ κάστρο τ'ῆς Κουκουλίτσας οἱ Ἕλληνες, ἐπειδὴ δὲν εὐρίσκαν ἐκεῖ σ'μὰ μεγάλα λιθάρια, πήγαιναν ἔς δύο ὥρες μακρὰ καὶ κουβάλαγον πέτρες ἀπὸ ἴπνου ἅπ' τὰ Σχωρέτσαινα. Σήκοναν γένους τόσο μεγάλες π' δὲν μποροῦν τώρα νὰ τ' ἀναταράξουν οὔτε μὲ βιζίλες. Τόσο στοιχειωμένοι ἦσαν ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι, γυναῖκες, ἄνδρες. Ἀλλὰ τότες τ'ῆς ἦρθε ὁ σωσμός τ'ῆς. Ὁ θεὸς ἔστειλε κατὶ κουνούπια π' τ'ῆς ταίπαγαν καὶ πέθαιναν ἓνας κοντὰ τὸν ἄλλον. Καὶ μία ἑλληνίσσα πῶφερνε ἓνα θεόρατο λιθάρι γιὰ τὸ κάστρο, δὲν πρόφτασε νὰ τ' ἀποσῶσῃ ἔς τ'ν Κουκουλίτσα καὶ πέθανε ἔς τὸ δρόμο, καὶ τὸ λιθάρι τ'ῆς ἔμεινε σιμὰ ἔς τὸ λαγκάδι π' χωρίζει τ'ν Τζιούμα ἀπὸ τὰ Σχωρέτσαινα».

ΥΠΟ τοῦ πολιτευτοῦ καὶ δημοσιολόγου κ. Ἡλία Ζέγγελι, ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως ὁ πρῶτος τόμος ἐκτενὺς μελέτης αὐτοῦ περὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι κρατούντος κοινοβουλευτικοῦ δικαίου. Φιλοπονία, εὐσυνειδησία περὶ τὴν συγγραφὴν, σαφήνεια καὶ γνώσις ἐπισταμένη τοῦ κλάδου τούτου τοῦ συνταγματικοῦ καὶ διοικητικοῦ δικαίου εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ νέου ἔργου τοῦ κ. Ζέγγελι. Ἐν προοίμῳ τοῦ συγγραμματος ἐκτίθενται τὰ ὑπὲρ καὶ τὰ κατὰ τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος, διατυπῶνται δὲ ὁ σκοπός, δι' ὃν ἀνέλαβε τὸ ἐπιπόνον ἔργον ὁ συγγραφεύς. «Προῖόν ἱκανῆς πείρας καὶ μακρᾶς μελέτης τὸ ἔργον ἡμῶν τοῦτο — γράφει ὁ κ. Ζέγγελις — παραδίδομεν εἰς τὴν δημοσιότητα ἐπὶ τῇ διπλῇ προσδοκίᾳ τὸ μὲν νὰ διαφωτίσῃ τὸν ἀναγνώστην πῶς ἡ χώρα ἡμῶν ἀντιπροσωπεύεται καὶ κατὰ τίνα κυβερνᾶται τρόπον, τὸ δὲ ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς μικρὰ συμβολὴ εἰς τὰς μελετωμένας οργανικὰς μεταρρυθμίσεις, αἵτινες ἀπετέλεσαν, ἰδίᾳ μετὰ τὸν πόλεμον, τὸ πρόγραμμα πάσης Κυβερνήσεως καὶ εἰς τινὰς τῶν ὁποίων ἡ Βουλὴ διὰ τῆς ψήφου αὐτῆς ἔδωκε σάρκα, τῶν πλείστων ὑπὸ τὴν κρίσιν αὐτῆς κατακειμένων». Μετὰ τὸ προοίμιον περιληπτικὴ εἰσαγωγὴ καθορίζει τὴν βάσιν, τὸν χαρακτήρα καὶ τὸ ἀντικείμενον τοῦ κοινοβουλευτικοῦ δικαίου καὶ παρέχει ὁρισμὸν καὶ διαίρεσιν αὐτοῦ συνάμα δὲ καὶ ἱστορίαν τῆς ἐξελέξεως τοῦ πολιτεύματος παρ' ἡμῖν. Ἐπειτα τὸ κύριον ἔργον εἰς τὸ ὁποῖον ἐπιστημονικῶς καθορίζονται τὰ τῆς συγκρο-

1 Βιζίλα=μοχλός.

τήσεως τοῦ βουλευτικοῦ σώματος, ἥτοι τὰ περὶ ἐκλογῶν, ἐκλογῶν καὶ ἐκλογῶν, τὰ τῆς ἐξελέξεως τῶν ἐκλογῶν καὶ τὰ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ προεδρείου αὐτῆς, ἡ νομοθετικὴ λειτουργία τῆς Βουλῆς, ψηφισούσης ἐπιτακτικὸς καὶ ἐρμηνευτικὸς νόμους, ἐχούσης δὲ καὶ ἐλεγκτικὴν δικαιοδοσίαν τὰ τῆς βουλευτικῆς περιόδου, τὰ περὶ βουλευτικῆς ἐντολῆς καὶ βουλευτικῶν προνομίων — πάντα ταῦτα μετὰ ἱστορικῆς ἐρεῦνης καὶ πολλοῦ μετὰ συγκριτικῆς ἐκ παραλλήλου νομοθεσίας. Ἡ διατύπωσις καὶ ἡ ἐρμηνεία τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐν Ἑλλάδι δικαίου παρέχεται πλήρης καὶ ἀκριβῆς, παρατίθενται δὲ γινώμαι ἡμετέρων καὶ ἰδίᾳ ξένων ἐπιφανῶν συγγραφέων πρὸς ὑποστήριξιν καὶ διαφώτισιν τῶν καλῶς ἐχόντων, καθὼς καὶ πρὸς ὑπόδειξιν συμπληρώσεως ἢ τροποποιήσεως τῶν δεομένων μεταρρυθμίσεως. Τὸ ξηρόν τοῦ θέματος ποικίλλεται μετὰ τέχνης, ἀλλὰ καὶ κατὰ τρόπον διαφωτιστικὸν καὶ δυνατὸν εἰπεῖν συμπληροῦντα τὴν δικονομικὴν τῶν διατάξεων ἀκμαιοσύνην, διὰ παρενθέσεων ἐκ τῆς ἐπεισοδιακῆς ἱστορίας τοῦ παρ' ἡμῖν καὶ ἐνίοτε τοῦ ἀλλαχοῦ κοινοβουλευτισμοῦ.

Τοιοῦτοτρόπως τὸ νέον τοῦτο πῶνμα τοῦ κ. Η. Ζέγγελι ἀποβαίνει ὄχι μόνον συμβολὴ εἰς τὴν παρ' ἡμῖν νομικὴν ἐπιστήμην καὶ ὁδηγὸς πολυτίμου τῶν Ἑλλήνων πολιτευτῶν, ἀλλὰ καὶ βιβλίον γενικῶς προστὸν καὶ ἐνδιαφέρον. Ἐπιτυγχάνεται δὲ τοιοῦτοτρόπος ὁ σκοπὸς τοῦ συγγραφέως θελήσαντος νὰ γράψῃ ἔργον νομικὸν καὶ δημοσιολογικόν, δυνάμενον ν' ἀναγνωσθῇ μετ' ἐπιστάσις μὲν ὑπὸ τῶν εἰδικῶς ἀσχολουμένων, μετ' ἐνδιαφέροντος δὲ ὑπὸ πάντων.

Ζ. ΠΑΔΟΣ

ΕἶΝΕ γνωστὸς ἀρκετὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ Ἰππόλυτος Ταῖν καὶ ἡ «τοῦ περιβάλλοντος» καλουμένη θεωρία. Ὁ Ταῖν ἐδανείσθη τὰς μεθόδους τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης καὶ τῶν φιλολογικῶν τὸ βιβλίον του «Ἡ φιλοσοφία τῆς τέχνης», τὸ ὁποῖον εἶνε μεταφρασμένον καὶ ἑλληνικὰ, ἀναπτύσσει ἓνα σύστημα ἐξετάσεως τοῦ τεχνίτου ὡς φυσικοῦ προϊόντος εἰς τὴν διαμόρφωσίν του διηλαθῇ ἐπιδρῶν τὸ ἔδαφος, τὸ κλίμα, ἡ ἐποχὴ, τὰ ἔθνη καὶ τὰ ἥθη τῆς ἐποχῆς, ἡ νομοθεσία καὶ μόνον αὐτὰ. Σύμφωνα μὲ τὰς διαφύσεις αὐτὰς ἐπιρροᾶς ὁ τεχνίτης γίνετα Βύρων ἢ Δάντης, Μιχαὴλ Ἀγγελος ἢ Βάν Δάυκ.

Τὴν θεωρίαν αὐτὴν ἡ ὁποία σχεδὸν μηδενίζει τὴν σημασίαν ποῦ ἔχει αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἢ τοιαύτη ἢ τοιαύτη διάπλασις ψυχικῆ τοῦ τεχνίτου, ἡ ὁποία τὸν κάμνει νὰ χωρίζεται ἀπὸ τὴν ἐποχὴν καὶ τὸ περιβάλλον καὶ νὰ δημιουργῇ ἓνα κατ' ἐκλογὴν περιβάλλον τρόπον τινά, πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὑπὸ τινος περιορισμοῦ. Ἡ θεωρία τοῦ Ταῖν ἱκανῇ νὰ ἐξηγήσῃ πολλὰ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης καὶ τῶν τεχνιτῶν, ἀγεί πολλὰ εἰς ἄτοπα. Αὐτὸ θὰ εἶνε ποῦ ἠνάγκαζε τὸν γνωστὸν αἰσθητικὸν Péladan νὰ γράψῃ τὴν «Réfutation esthétique de Taine», τὴν ὁποίαν θὰ συνοψίσωμεν ἐδῶ:

«Αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι, τὰς ὁποίας ὁ Ταῖν ἐγνώριζε πολὺ ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸν Ράσιν, ἀσχολοῦνται διὰ τὸ εἶδος καὶ ὄχι διὰ τὸ ἄτομον. Ὅμως εἰς τὴν τέχνην τὸ ἄτομον προπάντων ὑπάρχει. Δὲν ἡμπορεῖ νὰ πῇ κανεὶς ὅτι γνωρίζει μίαν οἰκογένειαν Λεονάρδον καὶ Ραφαήλ, ἢ Μιχαηλαγγέλων. Ἐνα ἀμύγδαλον, ἢ φαστεὺθ γίνεται, ἂν αἱ περιστάσεις φανερωθοῦν ἐννοικαί, μίαν ἀμύγδαλιν. Ὅμως ἓνας ἄνθρωπος εἰς τὴν σχολὴν τῶν Καλῶν Τεχνῶν γίνεται τάχα πρὸς εἰς τὴν σχολὴν χρόνου τέχνης; Εἰς τὴν τέχνην ἐντὸς ὁρισμένου φανερόγαμα δηλ. ἄνθρωποι ποῦ ἔχουν δὲν ὑπάρχουν φανερόγαμα δηλ. ἄνθρωποι ποῦ ἔχουν ὄργανα αἰσθητικὰ διακεκριμένα. «Ἄλλ' οὔτε καὶ πρέπει νὰ ὀνομάσωμεν κρυπτόγαμα

τοὺς τεχνίτας. Ἡ ἐπιστήμη κάμνει ὥστε ὁ μικρότερος φυσιοδίφης νὰ ἡμπορῇ ν' ἀφομοιώσῃ τὰς ἐρεῦνας ὅλων τῶν προηγουμένων αὐτοῦ. τὰς ἀνακαλύψεις τοῦ Λαβασιέρ καὶ τοῦ Μπερτελό. Ἡ τέχνη τούναντι, ἐνσαρκώνεται, ζῇ καὶ πεθαίνει εἰς κάθε μεγαλοφυΐαν. Ὁ Γιοττο εἶνε μία τέχνη δολοφύρας καὶ ὁ Ραφαὴλ ὅσον ἂν εἶνε τέλειος δὲν ἔχει τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ τρετσεντίστα. Ὁ Ingres καὶ ὁ Ντελακροά μᾶς ἐπαρουσίασαν τὸ θέαμα δύο ἀντιπάλων ποῦ ἀδυνατοῦσαν ν' ἀφομοιώσουν ὁ ἓνας τὰς ἐιδότητας τοῦ ἄλλου. Ὁ πρῶτος δὲν ἡμπορεῖσε νὰ εὕρῃ τρόπον χρωματισμοῦ ἰδικόν του, ὁ δευτέρος ματαιῶς ἐπεδίωξε τὴν καθαρότητα τῆς γραμμῆς».

Ὁ κ. Péladan ὀνομάζει τὸν ἑαυτόν του ἰδεαλιστὴν ἐξ ἐνστικτοῦ. Ὀνομάζει τὸν ρεαλισμὸν αἰσθητικὴν ἐπιθυμίαν τοῦ χειροτέρου εἶδους. Καὶ ὁρίζει τὴν τέχνην «πνευματικότητα τῶν μορφῶν». Καὶ τί ἄλλο ἐπεζητήσεν ἡ ἑλληνικὴ τέχνη ἀρχαίως; Καὶ τὸ ἰδεώδες τοῦ Σολωμοῦ μήπως ὑπῆρξεν ἄλλο; Οἱ ὀλίγοι φιλοσοφῆσαντες εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὁ Βράϊλας Ἀρμένιος, ὁ Γεώργιος Βιζυηνὸς ἐπετέθησαν ὁριμένως κατὰ τοῦ φαταλιστικοῦ συστήματος τοῦ Ταῖν.

ΜΕΤΑ πολλῆς δραστηριότητος ἐξακολουθοῦσιν ἐν Ἀθῶν αἱ μεγάλοι τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς ἀνασκαφαί. Βορείως τοῦ Τερῶ ἀποκαλύπτεται μέγα τι οἰκοδόμημα κείμενον δυτικῶς τῆς Ρωμαϊκῆς ἀγορᾶς καὶ ὑπὸ ὁδῶν πανταχόθεν περιβαλλόμενον. Φαίνεται ὅτι τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο ἦτο ἐμπορικῆς χρήσεως. Παρ' αὐτῷ ἀπεκαλύφθη μέγας ἀρχαῖος λέων, ναεῖον μαρμάρου, μετρίως διατηρησέως. Ἡ πλίνθος ἐφ' οὗ ἴστατο ἔχει μήκος δύο μέτρων. Ἐν τῷ ἱερῷ ἡ ἐργασία περιορίζεται εἰς τὴν ἀπόρριψιν τῶν διαφόρων χωμάτων. Κατ' αὐτὸς εὐρέθησαν καὶ ἐκεῖ πλήθος τεμαχίων ἀρχαίων ἀγγείων. Διὰ τῶν ἐργασιῶν τῶν τελευταίων ἡμερῶν ἀπεκαλύφθη ὁλοσχερῶς ἡ ἀρχαία ὁδὸς ἡ διερχομένη παρὰ τὴν ἀνατολικὴν τοῦ ἱεροῦ πλευρᾶν. Ὡσαύτως ἀπεκαλύφθησαν τέλειαι καὶ αἱ πρὸς νότον δύο Στοαὶ ἡ τοῦ Φιλίππου, καὶ ἑτέρα παρὰ τὴν ἀνατολὴν. Παρὰ τὸ βόρειον ἄκρον τῆς Στοᾶς ταύτης ἀπεκαλύφθη νομισματικὸν εὐρημα ἐν κοινῷ πηλίνῳ ἀγγεῖῳ συγκείμενον ἐξ 20 τετραδράχμων, 13 διδράχμων καὶ 7 ἡμιδράχμων. Πλην ἑνὸς τετραδράχμου τὰ λοιπὰ εἶνε Ἀττικὰ τῆς ἐποχῆς τῶν ἀρχαίων.

Πλην τῶν ἀνω ἐξηρευνήθησαν τὰ θεμέλια τῶν Στοῶν τῶν περιβαλλουσῶν τὴν Τετράγωνον ἐνθα ἦχθη εἰς φῶς ἐσχάτως κυκλικὴ μετ' ἐπιγραφῆς τῆς 5 π. Χ. ἑκατονταετηρίδος «Τριτοπάτορος τῶν Πορρακιδῶν» κεκαρσμένης ἐπὶ τοῦ περιβάλλοντος αὐτῆς τοίχῳ. Ἀπὸ πλείονων σημείων ἀνασκάπτεται μέρος τῆς πόλεως καὶ ἰδίᾳ τὸ ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς τῶν Κομπεταλιστῶν δυτικῶς τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγορᾶς εἰς τὸ θέατρον.

ΕΝ θέσει Βιγλα τοῦ δήμου Αἰγάλης τῆς Ἀρρογοῦ ἀπεκαλύφθη ἐν τῷ κτήματι τοῦ Σταματίου Γαβριήλ μεγίστη ἀρχαία ἐπιγραφή, ἴσως ψήφισμα. Ἡ ἐπιγραφή αὕτη συγκοιτᾶ ἐξ ἑκατὸν τριᾶκοντα τριῶν στίχων. Ἀρχεῖται ἐκ τῶν στίχων... ΑΓΗΣΙΔΟ... ΙΟΥ ΑΜΟΝΤΕΥ... ΗΓΙΟΥ ΑΙΡΘΕΝ... ΕΣ... ΝΙΑ ΨΗΦΙΣΜ... ΩΣΤΕ ΝΟΜΟΝ ΕΙΣΕΝΕΡΓΕΙΝ... περατοῦται δὲ διὰ τῶν ἐξῆς ΤὸΝ ΔΕ ΑΠΙΑΝΤΑ ΧΡΟΝΟΝ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ ΑΥΤΟΝ ΑΝΑΓΡΑΨ... ΕΙΣ ΤΑ ΔΗΜΟΙΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥ... ΑΝ ΓΡ... ΤΩ ΔΕ ΚΑΙ ΚΡΙΤΟ... Α ΣΕ ΕΙΣ ΣΤΗΛΗΝ ΚΑΙ ΣΤΗΣΑΤΩ ΚΑΙ ΡΟΝ ΑΝΔΡΙΑΝ... ΤΗ ΙΣΥΔ...

Ἡ ἐπιγραφή αὕτη κολοσσαίων διατυπώσεων θὰ μεταφερθῇ εἰς τὸ ἐνταῦθα ἐπιγραφικὸν Μουσεῖον.

Αἱ ἐν Ἀργεὶ ὑπὸ τοῦ κ. Vollgraff ἐνεργοῦνται ἀνασκαφαὶ τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς ἐξακολουθοῦσι δραστηρίως ἀπαλλοτριωθέντων ἀναγκαστικῶς τῶν διαφόρων ἐκεῖ κτημάτων τῶν κειμένων ἐν τῷ ἀνασκαπῶν χώρῳ. Κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας ἀπεκαλύφθησαν 1) τέσσαρες πηλινὰ κεφάλαια, ὧν ἡ μία παριστᾷ τὸν Πάνα. 2) Δύο θωμαϊκῆς ἐποχῆς ἀγγεῖα. 3) Ἀγαλμα μαρμαρίνου ἀνευ κεφαλῆς, πιθανῶς Ῥωμαίου αὐτοκράτορος.

ΕΠΕΡΑΤΩΘΗΣΑΝ αἱ ἐν Λευκάδι ἀνασκαφαὶ τοῦ Γερμανικοῦ Ἰνστιτούτου καὶ ἐπανήλθεν εἰς Ἀθήνας ὁ διευθύνων τὰς ἀνασκαφὰς ταύτας κ. Δέρπφελδ.

B.

ΕΝΤΟΣ τοῦ μεγάλου κτήματος Καρελά τοῦ κ. Θεοδωράκη, κειμένου μεταξὺ Λιόπεσι καὶ Κορωπεί, ἐγένετο πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἡ ἐξῆς περιεργος ἀνακάλυψις.

Ἐντὸς τοῦ κτήματος καὶ πλησίον τῆς δημοσίας ὁδοῦ ὑπῆρχε μικρὸν ὕψωμα ἐκ χώματος καὶ λίθων, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο ὅτι ἐκάλυπτεν ἀρχαίον ἐρεῖπιον. Ὁ ἰδιοκτήτης ἐπιχειρήσας νὰ ἐξισώσῃ τὸ ὕψωμα ἐκ περιεργείας, καὶ διὰ νὰ καθαρῶσιν ἀπ' αὐτοῦ τὸ κτήμα του, ἀνεκάλυψε ὑπ' αὐτὸ μικρὸν ὀρθογωνικὸν οἶκον ἔχον μίαν στενὴν θύραν κατὰ τὴν δυσμικὴν πλευρὰν. Ἡ στέγη τοῦτου δὲν ἐσώζετο, ἀλλ' ὡς φαίνεται ἐκ τῆς κλίσεως τῶν τοίχων, ἦτο καμαρωτή. Οἱ τοῖχοι τοῦ οἴκου ἐφῆρον κατὰ τὸ πλεῖστον στερεὸν ἀσβεστόχρῳσμα, τὸ δ' ἑδάφος αὐτοῦ ἐν μέρει ἦτο κεκαλυμμένον διὰ πλακῶν.

Τὸ οἶκον τοῦτο εὐρέθῃ πληρὴς τέφρας, ἐντὸς δὲ τῆς τέφρας ὑπῆρχον ἰσχυρῶς κεκαυμένα ἀνθρώπινα ὀστά, καὶ πρὸς τοῦτοις διάφορα τεμάχια πηλίνων ἀγγείων, χρυστεύων νεωτέρων χρόνων ὡς καὶ τεμάχια λυχνῶν, ἀρτοὶ ἀπηνθρακωμένοι, ἐφ' ἑνὸς ἐκ τῶν ὁποίων σώζονται ἐντετυπωμένοι σταυροὶ (φραγκικοῦ σχήματος croix de Malte) κατὰ τὸ σύστημα τῶν σημερινῶν προσφορῶν, σιδηρᾶ τινα ἐργαλεῖα καὶ μία σιδηρὰ λόγχη σχήματος νεωτέρου, ὡς καὶ δύο φραγκικὰ νομίσματα ἐξ ἀργυροῦ καὶ κράματος. Τὸ μᾶλλον δ' ἀξιοπεριεργον εἶνε, ὅτι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ οἴκου ὑπῆρχον δύο μεγάλοι σωροὶ ἀπηνθρακωμένου σίτου καὶ κριθῆς.

Οὐδεμία μένει ἀμφιβολία, ὅτι πρόκειται περὶ εὐρήματος ἐκ τῶν φραγκικῶν χρόνων, ἀλλ' εἶνε δύσκολον νὰ ὀρίσῃ ὅποια ἡ σημασία τοῦ εὐρήματος, ἀφοῦ περὶ κανονικοῦ τάφου δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος, γνωστοῦ ὄντος, ὅτι κατὰ τοὺς φραγκικοὺς χρόνους, ὅπως ἐν γένει κατὰ τοὺς χριστιανικοὺς χρόνους οἱ νεκροὶ δὲν ἐκαίοντο. Τὸ πιθανώτερον εἶνε, ὅτι πρόκειται περὶ ἀγρίας τινὸς σκηνῆς τῆς πυρπολήσεως τοῦ οἴκου μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ ἐνοικούντων, κατὰ τινὰ τῶν οὐχὶ ἀσυνήθων βαρβάρων ἐπιδρομῶν τῶν χρόνων ἐκείνων.

K.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας Ἰούνιον, Ἰούλιον καὶ Αὐγούστον τὰ «Μαναθήναια» ἐκδίδονται ἅπαξ τοῦ μηνὸς εἰς τεύχη διπλά.

Ἡ συνέχεια τῶν «Μαθημάτων τῶν Παναθηναίων» ἀνεβλήθη διὰ τὸ προσεχὲς τεύχος.

Κατὰ τηλεγράφημα τοῦ ἐφόρου κ. Κεραμοπούλου παραμένοντος ἐν Ἀντικυθήροις, κατέπλευσαν ἐκεῖ

τὰ δύο Ἰταλικά ἀτμόπλοια τῆς εταιρείας Ἀγκυρα ἵνα ἄμα ὡς βελτιωθῇ ὁ καιρὸς ἐπιληφθῶσι τῶν ἐργασιῶν πρὸς ἀνερεύνειν τοῦ βυθοῦ.

Τὴν 10 Αὐγούστου προσερχοῦς θὰ γίνῃ εἰς τὸν Βόλον τοπικὸν ἐκπαιδευτικὸν συνέδριον. Σκοπὸς τοῦ συνεδρίου εἶνε ἡ συμπλήρωσις τῶν πρακτικῶν γνώσεων δι' ὑποδειγματικῆς καὶ δοκιμαστικῆς διδασκαλίας ἐξ ὅλων τῶν μαθημάτων. Τοιαῦτα συνέδρια θὰ γίνοντο εἰς ὅλας τὰς πρωτεύουσας τῶν νομῶν.

Εἰς τὸ Κέμπριτζ τῆς Ἀμερικῆς παρεστάθη ὁ «Ἀγαμέμνων» ὑπὸ φοιτητῶν. Τρεῖς χιλιάδες θεαταὶ ἦσαν εἰς τὴν παράστασιν.

Εἰς τὴν Σμύρνην ἡ οἰκογένεια Μπόρξ ἀνεκάλυψε ὅτι ἦτο κάτοχος τοῦ πρωτοτύπου ἔργου τοῦ Μουρίλλο «Ἡ Ἁγία Οἰκογένεια». Τὸ Λοῦβρον προσέφερε διὰ τὴν ἀνευρεθεῖσαν εἰκόνα ἑνὶ ἑκατομμύριον φράγκα.

Ἐκ τῶν ὑποβληθέντων σχεδίων εἰς τὸν διαγωνισμὸν τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ Σαξωνικοῦ Συλλόγου πρὸς Ἱδρύσιν Μουσείου τῶν Καλῶν Τεχνῶν, ἐβραβεύθη τὸ σχῆδιον τοῦ κ. Κ. Γρηγοῦρα, Ἑλλήνος ἀρχιτέκτονος.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἡ Φωτογραφική, ὑπὸ τῆς Κας Ἑλένης Ο. Ρουσοπούλου. Ἀθήναι. 1906. | Ἡ εὐπαιδευτος σύζυγος τοῦ διευθυντοῦ τῆς Ἐμπορικῆς Ἀκαδημίας, συνέγραψεν ἐπὶ τῇ βάσει, τῶν τελευταίων γερμανικῶν συγγραμμάτων χρησιμώτατον ἐγχειρίδιον Φωτογραφικῆς, ὅχι μόνον διὰ τοὺς ἐρασιτέχνους ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος φωτογράφους. Εἶνε τόμος κομψὸς ἀπὸ 120 σελίδας μετὰ πολλὰς εἰκόνας καὶ σχήματα, καὶ τιμᾶται φρ. 2,50 |

Ἀλώσις Κωνσταντινουπόλεως λόγος Γεωργίου Ν. Φιλαρέτου κατὰ τὸ πολιτικὸν μνημόσυνον Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου. Ἀθήναι τυπογρ. τῆς ἐφημερίδος «Τὸ Κράτος» σχ. 16ον σελ. 64 φρ. 0,40.

Αἱ εἰσπράξεις ἐκ τῆς πωλήσεως τοῦ βιβλίου διετέθησαν ὡς εἰσφορά διὰ τὴν ἀνίδρυσιν ἀνδριάντος ἐν Ἀθήναις τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου.

Νέα Ποιήματα Στεφάνου Μαρτζώκη. Ἀθήναι 1906, τυπογρ. «Νομικῆς» σχ. 16ον σελ. 112 φρ. 3.

Ἑορταστὴς ὑπὸ Γ. Παπαγεωργίου. Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων. Ἀθήναι 1906, σχ. 16ον σελ. 76, λεπτὰ 40.

Ἐκθεαὶ τῆς διαχειρίσεως τοῦ Ὁρφανοτροφείου Χατζῆ-Κώστα διὰ τὸ ἔτος 1905. Ἀθήναι τυπογραφεῖον «Ἑστία».

Τὰ προνόμια τῆς ἐκκλησίας ἐν Τουρκίᾳ ὑπὸ Μ. Γ. Τσελεπιδου. Ἀθήναι 1906 τυπογρ. Π. Δ. Σακελλαρίου σχ. 16ον σελ. 72 φρ. 4.

Ἱστορικὸν ἀρχεῖον Διονυσίου Ρώμα. Τόμος Β'. 1826. — Ἀθήναι 1906. Τυπογρ. «Ἑστία», σχ. 16ον σελ. 700 φρ. 10. Ὁ τόμος περιέχει ἀνέκδοτον ἱστορικὴν ὕλην ἀναγομένην εἰς τὸ ἔτος 1826 καὶ τὴν πτώσιν τοῦ Μεσολογγίου.

Ἡ Φυματίσις ὑπὸ Σ. Α. Κνώπ. Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων. Δρ. 0,40.

ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΤΟΥΣ 1906

Ἐκαστον γραμμάτιον
παρέχει συμμετοχὴν
εἰς ἀνέριον τὸ κέρδος
ἐκάστης κληρώσεως

ΚΕΡΑΗ Γῆς ΚΑΙ Δῆς ΚΛΗΡΩΣΕΩΣ
450,000 Δραχμῶν

Ἐκαστον γραμμάτιον
ισχύον διὰ μίαν ἐκ
τῶν κληρώσεων τιμᾶται
Δραχμῆς

ΚΕΡΑΗ ΕΚΑΣΤΗΣ ΚΛΗΡΩΣΕΩΣ

Ἐν Μεγά κέρδος	ἐξ 100,000 Δρ.
» Κέρδος	» 25,000 »
» Κέρδος	» 10,000 »
Τρία Κέρδη ἐκ 5,000	15,000 »
Πέντε Κέρδη ἐκ 1,000	5,000 »
411 Κέρδη ἐξ 180	41,100 »
578 Κέρδη ἐκ 50	28,900 »
Ἐν ὅλῳ Κέρδη	225,000 Δραχ.

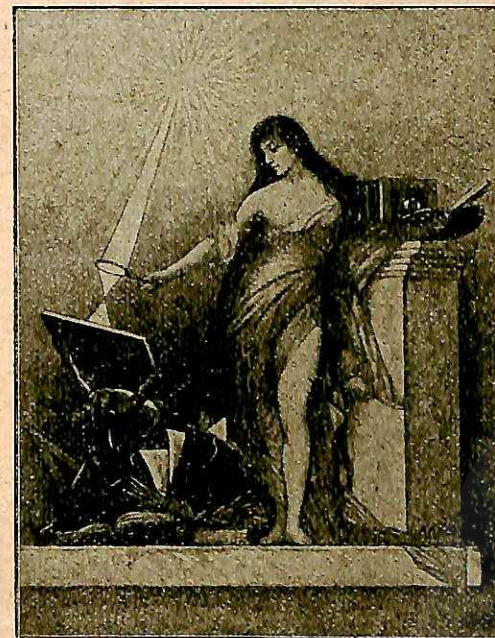
ΚΕΡΑΗ ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΚΛΗΡΩΣΕΩΝ

2 Μεγάλα Κέρδη ἐξ 100,000 200,000 Δρ.	
2 Κέρδη	ἐξ 25,000 50,000 »
2 »	» 10,000 20,000 »
6 »	» 5,000 30,000 »
10 »	» 1,000 10,000 »
822 »	» 100 82,200 »
1156 »	» 50 57,800 »
Ἐν ὅλῳ Κέρδη	450,000 Δραχ.

Ἀπευθυντέον εἰς τὰ δημόσια ταμεῖα τοῦ ἐσωτερικοῦ, εἰς τὰς ἐλληνικὰς προξενικὰς ἀρχὰς ἐν τῷ ἑξωτερικῷ καὶ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν (Γραφεῖον Λαχείου) εἰς Ἀθήνας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Ἰουνίου 1906

Ὁ Διευθύνων Τμηματάρχης
Γ. Ν. ΚΟΦΙΝΑΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ζωγραφικῆς, Γλυπτικῆς καὶ Φωτοτυπικο-
γραφίας

ΑΡ. ΛΑΪΟΥ

Ἀριστοῦχον τοῦ Πολυτεχνείου Ἀθηνῶν

Ἀριστοῦχον τῆς Ἀκαδημίας Μονάχου

Πλατεία Συντάγματος

1 — Ὀδὸς Μουσῶν — 1

ΑΘΗΝΑΙ

— 1831 —

ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ, ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ

(ASSICURAZIONI GENERALI)

εταιρικὸν κεφάλαιον καὶ ἀποθεματικὰ τῇ 31 Δεκεμβρίου 1904

Κορῶναι 247,497,914.42

ΠΥΡΑΣΦΑΛΕΙΑΙ — ΘΑΛΑΣΣΑΣΦΑΛΕΙΑΙ
ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ ΖΩΗΣ

ἐπὶ διαφορῶν συνδυασμῶν.

Ἡ ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΥΝΑΠΤΕΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΖΩΗΣ ΕΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ

Διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Γεν. Πρακτορείου
Δ. ΒΡΥΖΑΚΗΣ

Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς διὰ τὴν Ἑλλάδα
καὶ Διευθυντὴς τοῦ Εἰδικοῦ Γραφείου Κλάδου Ζωῆς
Ι. ΚΟΥΖΙΝ

Γενικὸς Ἀντιπρόσωπος καὶ Τραπεζίτης ὁ Οἶκος Γ. Π. ΣΚΟΥΖΕ

Γραφεῖα: Ἀθήναι, Ὀδὸς Σταδίου καὶ Ὁφθαλματρείου ἀριθμὸς 10.

KATA THN 31 MAÏOY 1906

	Δρ.	2,261,242.10	2,779.100.56
Ταμείον { εἰς μεταλλικὸν τραπεζεῖα γραμματία Ὑποθηκῆς Τραπεζῆς	"	229.800.—	204.770 —
" " διδράχμα καὶ μονοδράγμα	"	1,210.420.—	1,201.915.—
Ἐξωτερικοὶ λ/μοί. Ἀντίτιμον μεταλλικοῦ Τραπεζῆς εἰς τὸ ἐξωτερικόν	"	33,872.216.83	29,930,793.27
" Προϊόν ἐκδοθ. Ἑθν. Δανείου εἰς χρυσόν Ἑλλην. Σιδηροδρ. 4 % 1902	"	12,415,527.83	12,585,226.83
Δάνειον πρὸς τὴν Ἑλλην. Κυβέρνησιν ἐπ' ἀναγκ. κυκλοφορία τραπεζικῶν γραμματίων.	"	67,778,575.42	67,778,575.42
" " " " διδράχμων καὶ μονοδράχμων.	"	10,500,000.—	10,500.000.
Ὁμολογίαὶ Ἑθνικῶν Δανείων { Εἰς χρυσόν . . . Δρ. 23,760,690.75	{		
" " τραπεζ. γραμματία " 28,878,900.—	"	52,639,590.75	52,639,590.75
Προεξοφλήσεις	"	20,798,576.22	19,787,897.63
Καθυστερήσεις προεξοφλήσεων	"	2,802,980.95	2,759,313.69
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λ/μοί ἐπ' ἐνεχύρων χρηματογράφων	"	11,385,100.66	12,091,575.31
Δάνεια ἐπ' ἐνεχύρων ἐμπορευμάτων	"	1,158,821.84	1,193,364.69
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λογαριασμοὶ ἐπὶ ὑποθήκῃ	"	59,514,476.68	58,392,481.93
Δάνεια εἰς δόλους, λιμένας, καὶ λοιπὰ νομικά πρόσωπα	"	43,348,535.44	43,342,739.34
Χορηγήσεις εἰς γεωργικημάτων	"	13,443,426.61	12,835,887.61
Καθυστέρ. χορηγήσεων εἰς γεωργοκτημητίας καὶ ἐκ γραμμ. Προνου. Τραπ. Ἡπειροθεσσαλίας	"	4,951,343.06	5,005,837.18
Μετοχαὶ εἰς ἐγγυήτους ἑταίριαις	"	4,160,545.70	4,160,545.70
Συμετοχὴ εἰς Τράπεζαν Κρήτης	"	1,500,000.—	1,500,000.—
Ὁμολογίαὶ λαχ. δανείου Ἑθν. Τραπ. τῆς Ἑλλάδος; 2 ½ % (εἰς τρ. γρ.)	"	4,778,642.50	1,778,642.50
Καταστήματα Τραπεζῆς καὶ κτήματα ἐξ ἀναγκαστικῶν ἐκποιήσεων	"	8,356,724.27	8,337,472.58
Ἀπαιτήσεις ἐπισφαλεῖς	"	2,620,634.60	2,585,289.42
Εἵρεσις ἐγκαταστάσεως (ἱδίως δαπάνη κατασκευῆς τραπεζικῶν γραμματίων)	"	1,635,385.65	1,633,927.80
Διάφοροι λογαριασμοὶ	"	2,302,171.93	2,281,100.93
Λογαριασμοὶ τρίτων ἐν αὐτῷ ἐξωτερικῷ	"	382,355.21	5,094,417.89
Λογαριασμὸς ἐξαγορᾶς συμετοχῆς Κυβερνήσεως εἰς κέρδη ἐκ τραπεζικῶν γραμματίων.	"	1,576,960.—	1,576,960.—
Ἐξαγορὰ προνομίου Προνου. Τραπεζῆς Ἡπειροθεσσαλίας	"	1,120,000.—	1,120,000.—
Προμήθεια τροπῆς λαχειοφόρου δανείου (εἰς τραπεζικὰ γραμματία)	"	400,000.—	400,000.—
Διάφορα	"	1,034,784.20	910,418.09
Ἔντοκα γραμματία Δημοσίου	"	1,000,000.—	
Δρ.		366,178,838.45	364,407,844.12

Μετοχικόν Κεφάλαιον	Δρ.	20,000,000.—	20,000,000.—
Αποθεματικά Κεφάλαια	»	13,500,000.—	13,500,000.—
Τραπεζικά γραμμάτια ἐν κυκλοφορίᾳ :			
I. διὰ λ/σμών τῆς Κυβερνήσεως	Δρ. 67,778,575.42		
II. » » » Τραπεζῆς	» 39,265,714.88	107,044,290.30	108,825,841.77
Κερματικά γραμμάτια δίδραγμα καὶ μονόδραγμα	»	10,500,000.—	10,500,000.—
Καταθέσεις ἄνευ τόκου εἰς μεταλλικόν	»	8,239,418.88	5,236,436.08
Καταθέσεις ἄνευ τόκου	»	18,445,194.75	18,069,963.23
Ἐπ' αὐταὶ πληρωτέαι	»	849,314.65	1,071,939.69
Μερίσματα πληρωτέα	»	247,460.—	263,650.—
Καταθέσεις Δημοσίου διὰ χορηγήσεις δανείων κατὰ τὸν 'ΒΦΜ' νόμον.	»	283,749.94	283,749.94
Διεθνῆς Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ. Δ/σμός καταβ. { Εἰς χρυσόν.	Δρ. 699,532.39		
ἐκ Δημοσ. υπεγγύων προσόδων	{ » τραπεζ. γραμμ.	12,554,540.09	
Υπηρεσία Ἑθνικῶν δανείων εἰς χρυσόν.	»	13,254,072.48	10,409,949.23
Υπηρεσία Ἑθνικῶν δανείων εἰς τραπεζικά γραμμάτια	»	452,304.70	13,347.18
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς χρυσόν	»	242,730.75	261,468.95
Καταθέσεις Δημοσίου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζικά γραμμάτια.	»	252,218.29	1,057,826.51
Ἔντοκος καταθέσεις Δημοσίου εἰς χρυσόν διὰ τὴν κατασχ. Σιδ. Πειραιῶς - Δεμερλή - Συνόρων	»	10,701.48	10,701.48
» » » » τραπεζ. γραμμ.	»	12,415,527.83	12,585,226.83
Καταθέσεις ἐπὶ τόκῳ.	»	128,150.21	690,973.21
Λαχειοφόρον δάνειον Τραπεζῆς 3 0/0 εἰς χρυσόν	»	83,481,069.81	86,305,554.55
» » » » 2 1/2 0/0 εἰς τραπεζ. γραμμάτια	»	44,841,390.—	44,841,390.—
Υπηρεσία λαχειοφόρου δανείου Τραπεζῆς 3 0/0 εἰς χρυσόν	»	20,487,200.—	20,487,200.—
» » » » 2 1/2 0/0 εἰς τραπεζ. γραμμάτια	»	1,015,676.—	1,207,608.—
Καταθέσεις Ταμιευτηρίου	»	162,227.50	171,520.—
Διάφορα.	»	6,041,962.42	5,859,367.23
	»	4,284,178.46	2,754,130.21
	Δρ.	366,178,838.45	364,407,844.41

Ο Διευ.ντής του Λογιστηρίου
Π. Α ΚΟΥΤΣΑΔΕΗΣ

Συσταθείσα τῇ 1839

ΕΛΡΑ ἐν Δοιὸνδρῳ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ἐν Ἀθήναις

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ. Ἡ Ἰονικὴ Τράπεζα Limited δέχεται μέχρι νεωτέρας εἰδοποιήσεως, καταθέσεις εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ἐπὶ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, ὑπὸ τοὺς κάτωθι ὅρους: 2 % εἰς ἀ' ζήτησιν μέχρι τοῦ ποσοῦ fr. 100.000. — 1 % εἰς ἀ' ζήτησιν διὰ τὰ πέραν τῶν fr. 100.000 ποσά. — 2 1/2 % μετὰ 3 μῆνας. — 3 % μετὰ 6 μῆνας μέχρι ἐνὸς ἔτους. — 3 1/2 % μετὰ ἓν ἔτος καὶ ἐπέκεινα.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΕΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ: 2 % ετησίως ἐπὶ ἀποδόσει εἰς α' ζήτησιν διὰ ποσὰ
μέχρι Δρ. 100.000. — 1% εἰς α' ζήτησιν διὰ τὰ πέραν τῶν Δρ. 100.000 ποσά. — 3 %
μετὰ 3 μῆνας. — 3 1/2 % μετὰ 6 μῆνας μέχρι 2 ἐτῶν. — 4 % μετὰ 2 μέχρι 4 ἐτῶν καὶ
4 1/2 % ἐπέκεινα τῶν 4 ἐτῶν.

Ἰδρυθεῖσα τῷ 1873. — Ἔδρα ἐν Ἀθήναις

ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δρ. 15,000,000 ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ Δρ. 692,757.90
ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ *ἐν Κωνσταντινουπόλει*, ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ *ἐν Σταμπούλ*,
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ *ἐν Πειραιεῖ, Πάτραις, Βόλῳ*.

Ἐκτέλεισις παντός εἶδους Τραπεζικῶν ἐργασιῶν. — Δάνεια ἐπὶ ἐνεχυρίσει τίτλων καὶ ἐμπορευμάτων. — Ἐκδόσις ἐπιταγῶν ἐπὶ τοῦ Ἑσωτερικοῦ καὶ Ἑσωτερικοῦ. — Πιστωτικαὶ ἐπιστολαὶ. — Προξοφλήσεις. — Ἐσπραεῖς συναλλ. κῶν φορτωτικῶν καὶ τοκομεριδίων. — Ἀγορὰ καὶ πώλησις χρεωγράφων εἰς ἀπάσας τὰς ἀγοράς. — Ἐκτέλεισις ἐμπορικῶν ἐργασιῶν διὰ λ/σμών τῶν πελατῶν αὐτῆς.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ : Είς πρώτην ζήτησιν 3 % μετά τρεις μήνας 3 1/4 % μετά έξι μήνας 3 1/2 % μετά έν έτος 4 % μετά δύο έτη και έπείκεια 5 %.

Ἡ ΤΡΑΠΕΖΑ δέχεται καταθέσεις εἰς τραπεζογραμμάτια, εἰς ἐπιταγὰς ἐπὶ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, καὶ εἰς χρυσόν. Ἐπὶ καταθέσεων ἐν ὧσιν εἰς χρυσόν ἢ τραπεζογραμμάτια 100,000 καὶ ἄνω, 2 %.

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ: Γίνονται δεκταί καταθέσεις εἰς πρώτην ζήτησιν 4 %.

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Ὁργανον τῆς Ἑταιρείας τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἐκαστον τεῦχος ἀποτελεῖται ἐκ 5 τυπογραφικῶν φύλλων 8ου σχήματος.

Διὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀναλύονται καὶ συζητοῦνται ἐν ἀριθροῖς εἰδικῶν δημοσιολόγων πάντα τὰ ἐθνικὰ ἡμῶν ζητήματα, ὡς καὶ πᾶν δημοσίευμα ἐθνικῆς ὑποθέσεως.

Συνδρομή : Έσωτερικού Δραχμαί 8 Έξωτερικού Φράγκα 8.

Τὰ μέλη τῆς Ἑταιρείας, καταβάλλοντα τὴν ἐτησίαν αὐτῶν συνδρομὴν πληρόνουν τὸ ἥμισυ τῆς συνδρομῆς. Πᾶσα αἴτησις ἀπευθυντέον:

Κον Πρόεδρον τῆς Ἑταιρείας τοῦ Ἑλληνισμοῦ *Εἰς Ἀθήνας*

KAI

EA. KAZANI

**Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ
ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**
Γνωστοποιεῖ ὅτι

Αύριον ἡμέραν Σάββατον καὶ ὧραν 9ην π. μ. ἐνεργηθήσεται ἐν τῷ καταστήματι αὐτῆς καὶ ἐνώπιον τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει ἡ 105 κλήρωσις τοῦ ἐκ φρ. 60,00,000 δανείου αὐτῆς, ἡ ὠρισμένη διὰ τὴν 18)1 Ἰουλίου 1906.

Κατὰ τὴν κλήρωσιν ταύτην θέλουσιν ἐξαχθῆ ἐκ τῆς κληρωτίδος 9 ἀριθμοὶ ὁμολογιῶν μετὰ λαχοῦ καὶ 1927 ἀριθμοὶ ὁμολογιῶν ἐξοφλητέων εἰς τὸ ἄρτιον.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16 Ἰουνίου 1906.

Ὁ Διοικητὴς
Σ. Στρέϊτ

ΓΑΛΑΚΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
Γ. Ι. ΓΟΥΔΙΕΛΜΟΥ & ΣΑΣ
Ὁδὸς Γ'. Σεπτεμβρίου 22

ΟΛΑ ΤΑ ΓΑΛΑΚΤΕΡΑ ΕΙΔΗ
ΓΑΛΑ ΑΓΝΟΤΑΤΟΝ
ΠΡΟΣ 80 ΛΕΠΤΑ Η ΟΚΑ

ΜΙΑ ΔΟΚΙΜΗ ΑΡΚΕΙ
ΔΙΑ ΝΑ ΣΑΣ ΠΕΙΣΗ

ΜΕΓΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ ΕΝ ΛΟΥΤΡΑΚΙΩ
“ΑΙ ΠΗΓΑΙ,”

Παράρτημα τοῦ ἐν Ἀθήναις μεγάλου ξενοδοχείου αἱ «Ἀθῆναι» διὰ τὴν ἐποχὴν τῶν λουτρῶν

Ἐξαιρετος θέσις ἐν Λουτρακίῳ παρὰ τὴν θάλασσαν καὶ ἐγγὺς τῶν ἱαματικῶν πηγῶν. Πλήρης εὐμάρεια. Ἀπαράμιλλος μαγειρικὴ.

Λειτουργία 25 Ἀπριλίου — 30 Ὀκτωβρίου.

Πλείονες πληροφορίες παρὰ τῷ ἐν Ἀθήναις ξενοδοχείῳ «Αἱ Ἀθῆναι».

LE MONDE HELLÉNIQUE

Journal français bi-hebdomadaire

Directeur: *Spyridon Pappas*

Bureaux 2 rue des Philhellènes.

ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΛΛ. ΠΥΡΙΤΙΔΟΠΟΙΕΙΟΥ
ΧΗΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Ἰδρυθεῖσα τῇ 1882

Μετοχικὸν κεφάλαιον Δρ. 3,000,000

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ — ΒΡΑΒΕΥΘΕΝΤΑ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΔΙΑ ΧΡΥΣΟῦ ΒΡΑΒΕΙΟΥ

Πυρίτις καὶ Δυναμίτις δλων τῶν εἰδῶν. Φυσίγγια παντὸς ὅπλου. Θεικὸν δξύ. Νιτρικὸν δξύ. Ὑδροχλωρικὸν δξύ. Θεικὸς χαλκός. Θεικὸς σίδηρος. Ἀντιπερνοσοπορίνη, Στυοπέτσιον, Σκόγια, Μολυβδοσωλῆνες.

Τιμαὶ ἀνεπίδεκτοι συναγωνισμοῦ.

ΤΕΪΑ ΚΥΑΝΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

BLUE CROSS TEA

Εἶναι τὰ ἀρίστα τῶν ΤΕΪΩΝ, συσκευάζονται εἰς πακέτα καὶ κυτία ἐν Λονδίῳ, ὑπὸ τὴν ἀμεσον ἐπίβλεψιν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως. Ζητεῖτε ἐπὶ ἐκάστου πακέτου ἢ κυτίου τὸν ΚΥΑΝΟΥΝ ΣΤΑΥΡΟΝ.

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ εἰς τὰ πρώτης τάξεως ἑδωδιμοπωλεῖα Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Βόλου, Πατρῶν, Σύρου, Ἀργοστολίου Λαμίας καὶ Κρήτης.

Ἀντιπρόσωπος διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Κρήτην

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΚΟΛΛΑΣ — ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ — ΣΤΟΑ ΡΙΖΑΡΗ

ΛΟΥΤΡΑ ΚΥΛΛΗΝΗΣ

Ἐναρξίς περιόδου 23 Ἀπριλίου

Ἐνδείκνυνται διὰ τὰ βρογχικὰ νοσήματα, τὸ ἄσθμα, τὰ νοσήματα τῶν ὠτῶν, τῆς ρινός, τοῦ λάρυγγος, τοῦ ἥπατος, τοῦ στομάχου, τὰ δερματικά, τὴν φαρυγγίτιδα, τὰς νευρολογίας κτλ.

Μαγευτικαὶ τοποθεσίαι, κήποι, μεγάλαι φυτεῖαι, τέλειοι λουτῆρες, δεξαμεναί, αἰθροῦσαι θεραπείας.

Ἐκκλησία, μέγα τέλειον ξενοδοχεῖον, ξενῶν, οἰκήματα, ἑστιάτοριον, καφενεῖον καὶ πάντα τὰ χρειώδη.

Ἡμερησία δαπάνη συντηρήσεως κατ' ἄτομον ἀπὸ δραχ. 15 μέχρι δρ. μιᾶς.

Συγκοινωνία αὐθημερόν μετ' Ἀθῆνας καὶ δις μετὰ Πάτρας καὶ Πύργον. Ἐλάττωσις τιμῶν σιδηρ. εἰσιτηρίων.

Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου ἐν Ἀθήναις